N. Inv. 622.

622

honorabile nomen eorum coram ipsis

[illegible] solucio est contra te magister [illegible]

[Q]ueritur circa initium metaphysice utrum metaphysica sit sapientia et habitus in-
tellectualis. Pro tali questione sciendum est quod secundum Aristotelem 6° ethicorum quinque
sunt habitus intellectuales scilicet sapientia intellectus scientia ars et
prudentia. Sapientia est habitus vel assensus conclusionum que tractat de primis
principiis essendi et de altissimis causis rerum sicut de deo et de in-
telligentiis et sic metaphysica et theologia dicuntur sapientia. Intellectus est
habitus vel assensus primorum principiorum indemonstrabilium que cognoscuntur
notis terminis quia non possunt demonstrari. Et intellectus probato termino statim
intellectis terminis istius principii sibi assentitur ab intellectu quando ut est illud de quo-
libet esse vel non esse vel de nullo simul. Scientia est habitus vel assensus conclusionum
que tractat de causis posterioribus vel de rebus transmutabilibus de magnitudinibus et numeris
ut est physica naturalis. Ars est habitus vel assensus [illegible] que tractat de aliquo
ut ita quod sint in talibus artificiis sint sane et sine [illegible] respectu [illegible]
vel [illegible] ut longius [illegible] argumento [illegible] talibus non aliud respiciat nisi
ut argumentum fiat forte [illegible] [illegible] argumento concludit aliquid quod
[illegible] vel [illegible]. Prudentia est habitus vel assensus conclusionum que tractat de [illegible] ut ita quod
sint [illegible] et sine [illegible] [illegible] dictamen recte rationis ut si prudens [illegible]
talis quod [illegible] domum ille [illegible] [illegible] possit [illegible]. Item scientia
metaphysica est sapientia de primis principiis essendi et altissimis causis [illegible] descendendo
ad specialem modum [illegible] adesse et quiditates ipsorum [illegible] sapientia [illegible]
et sic est prout [illegible] principiis essendi [illegible] de [illegible]
telligentiis et aliis causis [illegible] et [illegible] alie scientie [illegible]
[illegible] quo adesse et quiditatem [illegible] considerativa aliter sic metaphysica [illegible] scientia de ente
quo adesse et quiditatem [illegible] considerativa [illegible] de ente [illegible] metaphysice [illegible]
quo adesse [illegible] alie scientie [illegible] considerant de ente non [illegible] de quiditate entis [illegible] entis
[illegible] considerans de ente [illegible] ens vel de aliquo de per se [illegible] metaphysica [illegible]
[illegible] metaphysica [illegible] est [illegible] et physice [illegible] scientia [illegible] naturalis [illegible] metaphysica
obiecti [illegible] formalis. Sciendum metaphysica [illegible]
[illegible] nominat [illegible] scientia que est de rebus [illegible] obiective et sic
[illegible] physica [illegible] physice [illegible] scientia [illegible]
physica [illegible] physice est considerare [illegible] et de primis
[illegible] et metaphysica [illegible] est de primis principiis essendi. Tertio me-
taphysica [illegible] physica [illegible] scientia [illegible] ut primo physicorum dicitur
[illegible] et sic nominat [illegible] sexto [illegible] theologia que sic theologia tractat de deo
ita et metaphysica dicitur sapientia et sic nominat [illegible] sexto ethicorum [illegible] sapientia
[illegible] metaphysica est [illegible] honorabilissimorum [illegible] sapientia est [illegible]
[illegible] ad [illegible] de deo et intelligentiis
Sciendum [illegible] sunt opera sapientis [illegible] metaphysica [illegible] est
omnia cognoscere [illegible] sapientis [illegible]
[illegible] et posse [illegible] manifestare [illegible] sapientis
[illegible] cognoscere difficillima. Tertium est habere [illegible] causas
posse causas [illegible] assignare. Quartum est [illegible] et ordinare non enim ordinari
[illegible] sapientem [illegible] ordinare. Sextum est habere scientiam que maxime est [illegible]
[illegible] et primas causas [illegible] conditionibus [illegible]
sapientis [illegible] sapiens est qui scit omnia et difficillima [illegible]
[illegible] et [illegible] sequens [illegible] metaphysica [illegible] sapientia [illegible]
[illegible] est sapientia quo acquisito conveniunt [illegible] conditiones
sapientis. Sed acquisita sapientia [illegible] omnes conditiones sapientis [illegible]
[illegible] conditionibus sapientis. In oppositum [illegible] metaphysica non est sapientia [illegible]
[illegible] metaphysice est opus sapientis [illegible] sapientis [illegible] humana fe-
licitas decimo ethicorum et septimo politicorum. Sed [illegible] metaphysice [illegible]
[illegible] humana felicitas [illegible] felicitas [illegible] metaphysice [illegible]
[illegible] opera metaphysica [illegible] de [illegible]
et [illegible] sapientia est [illegible] principalissimus [illegible] omnes [illegible]
habitus intellectuales [illegible] non est de metaphysica [illegible] et sexto [illegible] ethicorum

Decima theologia est habitus principalior ad cognitionem dei quam methaphysica. Vndecima [illegible]
[illegible] et canonum sunt principaliores in [illegible] [illegible] et virtuti [illegible] [illegible]
[illegible] virtute [illegible] et legis [illegible] [illegible] [illegible] felicitas sunt
[illegible] consistit in opere sapientie [illegible] decimo ethicorum [illegible] duplex quedam [illegible]
[illegible] [illegible] sine aliqua [illegible] [illegible] [illegible] speculative et [illegible] felicitas [illegible]
[illegible] consistit in opere sapientie et [illegible] felicitatem non sunt felicitatis [illegible]
[illegible] que [illegible] [illegible] consistit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] felicitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] felicitate [illegible] [illegible] sunt
felicitas et felicitatis [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] decimo ethicorum et septimo politicorum
Ad quintam [illegible] methaphysica inter omnes habitus [illegible] [illegible] [illegible]
nobilissimus et principalissimus [illegible] theologia non est [illegible] [illegible] [illegible] theologia [illegible]
[illegible] fidei [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naturali. Ad sextam [illegible] [illegible] habitus
legum et canonum non sunt [illegible] methaphysica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] digniores [illegible] [illegible] [illegible] et leges [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] virtutes [illegible] sunt [illegible] [illegible] virtute [illegible]
[illegible] [illegible] virtute [illegible] methaphysica [illegible] [illegible] virtute [illegible] legibus
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] liberalis [illegible] sunt [illegible] [illegible]
Et [illegible] [illegible] omnia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contingit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
et hoc est ut contingit. Decimo [illegible] ens est subiectum methaphysice et inde [illegible] ens
est [illegible] analogicum [illegible] non potest esse subiectum [illegible] [illegible] [illegible] genus [illegible] [illegible] esse [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] predicabilibus [illegible] patebit [illegible] septimo. Oppositum tenet sanctus Thomas
et Albertus magnus. [illegible] [illegible] [illegible] subiectum alicuius scientie requiritur primo [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible] non potest esse subiectum alicuius scientie [illegible] [illegible] [illegible] magnitudine. Secundo
[illegible] [illegible] intelligibile ad [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] intelligibile ab intellectu [illegible]
[illegible] [illegible] intellectum. Tertio requiritur [illegible] [illegible] [illegible] demonstrabiles et passiones
[illegible] [illegible] sunt demonstrabiles [illegible] hoc [illegible] ad [illegible] [illegible] ens est subiectum methaphysice
[illegible] [illegible] ens [illegible] [illegible] illud non est subiectum. Et hoc est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] scientia quedam que [illegible] speculatur ens [illegible] [illegible] [illegible] ens passiones [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] respondeo [illegible] [illegible] est subiectum alicuius scientie [illegible] [illegible] passiones
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est subiectum. [illegible] est de ente [illegible] [illegible] [illegible]
Primo [illegible] [illegible] [illegible] passio entis est [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de ente et cause entis sunt [illegible] forma finis et efficiens [illegible] [illegible]
[illegible] illud [illegible] methaphysicale [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] non est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alicuius scientie [illegible] [illegible] [illegible] alicuius scientie [illegible]
[illegible] [illegible] ens est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Nunc ad rationes que dicunt [illegible]
ens est analogicum [illegible] non potest esse subiectum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] predicabili [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potest esse genus [illegible] [illegible] non potest esse genus [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] ens [illegible] [illegible] analogum et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
analogum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sciendum de nominibus antiquorum philosophorum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sciendum [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] famosi
[illegible] [illegible] physice qui sunt dicti theologi [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] famosior fuit et fuit illo tempore quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fuit [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aquam. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] essent principia generationis
[illegible] duo [illegible] [illegible] philosophorum quidam vocabantur [illegible] qui [illegible] in illa terra
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] sunt [illegible]
in illa parte ytalie [illegible] quedam magna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et calabria
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuit Pythagoras. Item democritus et anaxagoras [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] democritus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] forma figura et positione [illegible] [illegible]
[illegible] differre [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] triplici modo. Primo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et positionis. Tertio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporibus [illegible]
[illegible] posuit [illegible] infinita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sunt [illegible] esse infinitas [illegible] animas carnis et ossis et aliorum [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

Iste liber continens libros methaphisice Aristotelis dividitur quantum in duodecim libros partiales qui quidem typo leguntur in studiis generalibus … sunt [illegible] decem ut … [illegible]
primus liber … methaphisice … quo tota … in primo … [illegible] …
… in medio … scientias liberales comparans … [illegible] … ostendens quod methaphisica
est nobilissima scientia et honorabilissima inter omnes scientias … [illegible] … sub
methaphisica. In secundo libro determinat de istis que pertinent ad consideracionem veritatis. In tertio
ostendit … veritatis disputationes … [illegible] … determinat Aristoteles de
… huius scientie … ostendit … [illegible] … distinguit plures intentiones
… considerat … In sexto ostendit Aristoteles … quomodo … scientia
considerare de ente. In septimo determinat de ente per se quod est … de quo … principalis

O

Omnes homines natura scire desiderant. Cuius racio est quia perfectio naturalis hominis est scire. Omnis autem homo naturaliter suam perfectionem desiderat. Igitur omnis homo scire desiderat. Signum autem huius est sensuum dilectio. Sensus enim dati sunt homini principaliter propter acquisicionem scientie, secundario conferunt utilitatem aliquam homini in rebus nocivis fugiendis et utilibus acquirendis. Unde sensus diligimus principaliter propter scire. Diligimus enim et delectamur in sensibus etiam si nobis nulla utilitas oriatur. Item visum maxime diligimus quia nobis plures rerum differencias manifestat. Cum igitur diligit sensus propter scire, desiderat scire. Omnis homo diligit sensus propter scire. Igitur omnis homo natura desiderat scire. Item licet aliquibus dati sunt sensus propter scire, differentes enim habent plures sensus plus participant de scientia. Unde animalia que carent auditu et memoria sunt … licet habeant naturalem opera aliqua faciendi sicut apis operatur mel et ceram et aranea telam, scientiam …

… consideracio huius scientie. In octavo determinat de speciali de illo quod est in substantiis sensibilibus … que sunt principia eius et quomodo ista … conveniunt ad essenciam eius. In nono ostendit Aristoteles de ente … dividitur per potentiam et actum. In decimo determinat de ente … quod est unum et in multis. Undecimo recolligit Aristoteles … que dicta sunt … 2o … phisicorum … 3o … In duodecimo Aristoteles determinat de substantia immobili separata a motu et a materia. Sed tredecimus et quartus decimus libri non leguntur in studiis … ista compilata … [illegible] … Similiter … non … est … 2o … et … 3o … phisicorum … et … methaphisice … ad … omnes homines natura desiderant scire. Sciendum dubitatur … et … remoto impedimento … essentiam … [illegible] … remoto … de … Secundo … naturales … multorum hominum … [illegible] … Sciendum … conplectum … intellectum … intelligit naturalem inclinacionem … [illegible] … duplex … [illegible]

[illegible] … similitudinem … duplex … et auditum qui … potest … ad scientiam … et … consideratio … auditum … et auditus … diffinit scire … quod homines natura scire desiderant … tribus racionibus. Prima est quia unaqueque res naturaliter appetit suam perfectionem et … esse. Intellectus autem humanus … actuale intelligere … est … perfectio … possibile … intellectum … est … perfectio eius … Secunda racio quia … appetit suam … operacionem … scire et intelligere … operacio hominis … optima et … operacio hominis est raciocinari et intelligere … Tercia … naturaliter … in suo principio … [illegible] … scire … hoc … naturaliter … valent … ad … primo … et … diligimus … sensum … [illegible] … ad intelligere

[illegible]

non tamen participat distantia/ Sed neque auditus et me-
moriaz hnt adiscunt dum sab operantur/ Sicut a-
nes adiscunt unde/ pice loqui/ Vn q sunt que
ymaginez seu formuz recipiunt et in medio a gn-
nat/ et tna paragiez smat/ Multa em aia-
lia paragiez sunt loc/ debitis tpibz/ ibos que-
runt et sine btfonib secunt et diligunt homines
aut qui in medio et paragiez racoz hnt/ autus
tapates existunt/ Sit aut ignis in aero papi-
nemum colligit aliqs gelos vlez/ que z pmforit
p bca. Et forma sit/ a pmiaetudt/ h putat et h
illuminat oculos et est maior/ Racio est dicit ois
cuta gbenit in spec cum hat cuta/ Igr gcludit
vlr quod ois cuta illuminatorum oculos/ est et forma
sic acquisita p approximeatum sicut forma pmuta-
tiona et pmaz obumbratz impfecta et impfca
actu/ Sunt igit est actu imperfus oculi potecia
Unde approximetu no facit certitudinez h est falla
forma aut certa magnitudo est sic imperceptabilibus
est forma pfca p intellectum aiat et agdiaonibus
materialibus separata/ Propter quod certitudinez in se hz/ Unde sic

[illegible]

Item propter aliquibus

[illegible]

[illegible] ... forma ... [illegible]

[illegible] aliquid movet se [illegible] forma qua movet [illegible] agens [illegible] per formam [illegible] habet [illegible] forma [illegible]

Primo motum ultimo motus forme perficit. Sic progenerans facit artem quasi omnium primo motum. Sic progeneratum perficit forma artis. In progenerato appropriat [illegible] forma artis non attingit nec in finem [illegible] quicquid efficiat tamen facit. Scientia omnium convenit [illegible] per omnem modum receptionis forme quedam sentiunt ut cognoscunt sive actiones sive intellectuales [illegible] sunt sive corporales [illegible] formas [illegible] alie sunt perfectiores [illegible] passiones et obumbrationes [illegible] forma sensitiva [illegible] forma [illegible] forma [illegible] forma [illegible] forma artis non [illegible] est singularium [illegible] mediate [illegible] sanat [illegible]

[illegible]

Sic aliter [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Scientia enim convenit

[illegible]

magis enim sunt operatoribus sunt non expertis [illegible]

tamen artem artifex enim cognoscit rerum universales conditiones

particularium ignorando. perfectior tamen hic est quam

expertus. causa huius est quia scit tamen et propter quid. sed hoc

expertus nescit. solum scit quia sic evenit et tamen nescit

plus autem horum hic reputatur sciens tamen ipso ignorante

causa sciens tamen superior quia [illegible] ignorant

unde signum scientie quod posse alios regere et docere. iste autem

et scientia [illegible] invenit [illegible] ... Sed ar-

tes sunt intimate ad corporalia operantes necessaria

et sunt indigentie huius vite sicut per medicos et

fabros. Scientie autem speculative non sunt propter aliqua(m)

indigentiam huius vite sed homines suos delectant et perficiunt

homines in se ipso. unde apud egyptiacos hee

scientie primo invente sunt quia ille sacerdotum quibus

vacare concessum est necessariis vite sine ipsis ab homine

is publice deputati. unde et liberales dicuntur mul

ti utilitati [illegible] liberant homines

ab ignorantia [illegible] largientes [illegible] admiran[illegible]

Unde practicus speculativus

[illegible]

Unde expertum magis

[illegible]

[illegible]

cum primo homines incepissent philosophari. Sic ligati
cum sensu non valentes procedere ad cognitionem causarum perfecte
[illegible] Postquam autem liberi effecti sunt et destitit
ab effectu [illegible] et plus conquiso // Inter autem scientias libe-
rales altera sub altera est magis honorabilis et comple-
te talis autem est que est de ente magis universali et dif-
ficili et que est magis certa et principiis magis nota
reddens causas et que alias ordinat et gubernat dans
principia suis inferioribus et que est de magis simplici
et magis scibili. Sed talis est scientia que considerat entis op-
timum et primum unde haec ipsa est magis divina et pre
aliis honorabilis [illegible] ipsa maxime [illegible] etiam ipsa
[illegible] dicente enim philosopho sine [illegible] omnia
constituunt [illegible] cum procedit a principiis causis et
magis de eis simplicibus ad effectus et est entis scibile
magis simplex. Eisdem dicente magis entis et de
[illegible] sunt unum et
multa [illegible] Et est dicentibus
maxime scientiae magis autem nobilis scientia magis est
specialis hominum communia sub ipsa est hoc dependet [illegible] supra
omnes. Sed nulla dependentium non est frustra. Sed antiqui
est homines conantur [illegible] ipsa est studiose acquirenda

[illegible]

Inter omnes sciencias libe[rales]

[illegible]

De veritate autem difficilis

[illegible]

Cum enim desiderium naturale [illegible] non
possit esse frustra non [illegible] possibile [illegible]
desiderium ob frustrari. Remuneris enim aliquem ab
eius perceptione deficiat tunc non [illegible] possibile ut defi
ciat [illegible] apud homines. Hoc [illegible] eius
hominis naturaliter desiderant et desiderium homini
non infinitum [illegible] esse aliquod [illegible] naturale deside
rium hominis finitur et quietatur. Hoc autem non potest esse
nisi illud [illegible] quod [illegible] et hunc omnium entium et
[illegible]. Hoc non [illegible] nisi intellectus divinus. Unde [illegible]
[illegible] omnium entium [illegible] et ratio et hunc certi
ficatur [illegible] infra ordinem [illegible] quod [illegible]
divinus [illegible] desiderium [illegible] omnibus [illegible]
[illegible] enim [illegible] eius [illegible] nos
cognoscere putamus. Scientia enim acquiritur per inquisitionem
[illegible] de intellectu [illegible] in [illegible]
[illegible] fuit imperfecta. Primus autem causae perfecte
[illegible] et hunc prima causa. Nihil enim perfecte
cognoscitur nisi cognita prima causa. Causa autem
[illegible] ab antiquis. Sunt autem ista forma
et materia efficiens finis [illegible] ista [illegible]

[illegible]

Sunt autem [illegible]

[illegible]

[illegible]

Sequitur secundus liber methaphisice

De veritate autem difficilis et speculatio aliquo / facilis aliquo modo. Signum difficultatis est quod nullus ipsam complete potest adipisci nec omnino non aliqua propter magna. Signum facilitatis singulos est quod nullus a ipsa penitus privatur sed quilibet de ipsa parum invenit. Et propter ab omnibus collectis aliquid fit notabilis magnitudo. Sunt autem quaedam scientia sicut quae sine alia non omnibus posse nota quae nulli dubitare permittit. Sicut dicitur hostium a nullo [illegible] sic se habet de scientia [illegible] in omnibus quibus delinquet. Non solum autem gratias agere illis quorum opiniones recipimus sed et illis qui tradiderunt aliquid imperfecte. Etenim isti nobis aliquid beneficii contulerunt cum ingenium nostrum ad studium provocabant. Nisi enim quidam nobis addiscendo ostendissent post hoc completa scientia non haberent. Causa autem difficultatis [illegible] quia apte sensibilis et quia apte cognoscere [illegible] sensibilis difficultas [illegible]

Causa autem difficultatis

[illegible]

[illegible]

Causa autem difficultatis [illegible]

[illegible commentary, left column: ... abstracta a motu et materia ... separata a motu et materia ... ultima via doctrine ... intelligentia ...]

Cuius est verum [illegible]

[illegible commentary, left column, lower part]

[illegible commentary, top of right column: ... separatas ... difficultas ... secundum esse ... naturalis ...]

in motu et passionibus obumbratum [illegible] ... ipse et non cognoscibiles nisi per analogiam ad formas. Similiter difficultas multa circa naturalia [illegible] cognoscuntur, quam sine intelligentie nisi [illegible] posse obumbratum, non corporis [illegible] nobis intellectus oritur difficultas. Sicut enim noctua [illegible] se habet ad lumen diei, sic et anima nostra [illegible] ad ea que sunt manifestissima in natura.

Est autem difficultas quia intellectus noster [illegible] magnitudinem [illegible] intelligit sine fantasmatibus [illegible] radius sui luminis obumbratur. Quia dependet [illegible] a primitate [illegible] clara [illegible] ut radios primi intelligentie ipse recipit et cognoscat. Nec [illegible] impossibile esse intellectum separatum simpliciter et [illegible] operatur sine [illegible] fantasmatibus [illegible]. Operatio enim sua [illegible] fantasmatibus [illegible] ipse [illegible] lucis [illegible] et [illegible] variata. Et [illegible] que non deviat res abstractas intelligere nobis esse impossibile [illegible] impossibile [illegible] ita ociose [illegible] intelligere ab alio non intellectum ab aliquo [illegible]

[illegible commentary, bottom of right column]

2

[illegible] ... essentia ... applicata ... materialis ... limitata et determinata ... forma ... contracta ... limitata et determinata ... [illegible]

Cum igitur constet hoc esse possibile naturale desiderium intelli[gentie] primam ... non esse possibile et frustra. Similiter oportet ut naturali appetitu homines communicatione lucis prime intellectualis que se ad omnes naturas intellectuales diffundit et illuminat omnes homines [venientes in hunc] mundum. Cuius lux est forma intellectualis formarum et manifestativa, sicut lux solis colores visibiles omnibus corporalibus exhibet. Prima enim lux intellectualis cum ipsa non limitata ad omnia se diffundens. Et ideo recte vocatur habitus sapientie scientia veritatis. Affirmat enim speculative scientie [quod] veritas de qua considerat est finis scientie. Sicut autem petitur quod nos veritatem cognoscat, ipsa [illegible] propter scientia medicine. Contra ... quod ... sicut illud quod forma ... ipse aliorum est maxime secundum nomen et rationem. Sicut ignis qui est causa caloris omnibus est et dicitur maxime calidus. Quare autem quod fit sic prima causa, que est causa veritatis omnibus veritatis, igitur est maxime ipsa vera. Unde scientia eius dicitur et est maxime scientia veritatis. Prima causa eterna et immutabilis est ...

de quo ...

Secundum veritates in scientiis ...

At vero quod infinite

[illegible]

[illegible]

Et primo ostendat

[illegible]

Omnes immutabiles et eterne sunt quod oportet qualitates. Par igitur prima causa est eterne et immutabilis veritatis. Preterea prima causa non habet aliam causam ante se a qua participat. Dicitur igitur est maxime ens et causa omnis entis. Ita et maxime vera et causa veritatis omnibus veris. Est igitur prima sola maxime sola veritatis.

A hec neque quod finite sunt cause rerum et secundum rectitudinem et secundum species [illegible] ordinate [illegible] sunt moventes [illegible] media et [illegible] ultime prima [illegible] motum et non motum medium moveris et motum tamen motum tantum moveris. In quibus motum [illegible] moveris [illegible] simpliciter et plus primum movens [illegible] movet [illegible] non movet primum [illegible] ultimum [illegible] simpliciter [illegible] et primum [illegible] aliquo [illegible] in aliquibus [illegible] igitur primum simpliciter [illegible] calor aliorum [illegible] igitur primum non [illegible] nullum posteriorum moveris igitur omni motu necesse esse primum moveris.

[illegible]

Ac vero i actinis m

[illegible]

[illegible]

Habent de necessitate singularitatem mouentibus et motis finitis et primo mouentibus essencialiter ordinatis finitis

Aut media vero sunt finita sunt faber mouet manum et manus mouet malleum et malleus ferrum quod in illo ordine aliud nihil mouet in in[illegible]

[illegible]

Amplius causa finalis

[illegible]

Simplex si forma finem

[illegible]

Oe em cpd fine lz pri in lz ext oc qdz
et si no eet finis cplim pict
ita pt pulis illins cali in qua ordo rep negre tans
formalis z stati. Et dividitur dividitur z duas ptas. pa fit ht cpt
gsurens impedimt specla tpi pt ibi. Speculacio

Et no fieret aliud cpto. Nec non gtenit ad
esse impossim ita ut omnis fiat p ma cp imp
sua pria gnacos no miter ana forma aqu
z solum ma cxtra gnal cnb psim de gnao
timat. Nec est ec pma ad gna incohoat. Et
simile cum cpd sit pncipium sit fine. Infinitum em
nec pri nec fine. Et qui do z finita z de
finit infine pr cois rei gnare sol lz pncpim
incohacois cum sit impole infinita esse media
ptrusir pma ant ma no sit cpalia forma
si sit si esse ma pcz pa. Unde seqr cpt ingna
pnaz. Sicut em impole z ut pma ma si
et corrptoe ita z impole ut ulta torrupat
in posicoaz. Eadem em z ma q z pa via gnaoe
et spne z ulta de via corruptoe. Alio al ut si fit
hc cpt ut ea alto corrupto alu gnarer. Sic
contra fit acr ex ac igne. Nec em derlibz
sedm rarr pressum est altm ma aliud infini
tud qz sedm gnacoz tua resolveret ut sit opp
mutsio sit acr. Ita ex ac condensato itm fiat
aqu. Nec pt dici qd aliqd alor corrupr qz ex
eo altm gnat. Sic pma rei ma sit z ut pro lis
pnaz. Amplius ca finalis qe ea sit / qd sit no
pt esse infinita / sed cam finalis z pcd sit oc
cpd sit. Et finis negat ulpt agt ul fiet pt fice /
nullus em incipit se more ad tm no p acpto fine
[illegible] ut si infinita esset / ibi est da pe gna pcs [illegible]
[illegible]
faciunt impedimt [illegible]
et hoc [illegible] in virtute qd sit ad [illegible]

Speculacione ante

[illegible] ... studet ... habere ... [illegible]

Natura enim et intellectus ut arguit in II phisicorum

qui negat tollit finem intellectum negat agentem naturam

Sed qui ponit infinitum negat finem ... agit in-

tellectus et natura. Aphorismus qui negat finem negat

bonum. Omnis enim actio et desiderium fit propter

bonum. Si igitur bonum [illegible] tollitur negatur omnis appetitus

et operatio naturalis. Item in principiis sit forma que dicit

quid est esse rei esset infinita constituta ex infi-

nitis partibus. Sed ea que per diffinitionem ... deficit

Diffinitio enim notificat quiditatem rei ... per quod

cognoscitur ... [illegible] ... antiquus ...

non ... [illegible] in infinitum ... [illegible]

... [illegible] ... diffinitionis ... [illegible]

... [illegible] ...

actu ... [illegible] ... ultimum actu ... [illegible]

... [illegible] ... et ... [illegible]

finito. Unde ... partes formales ... [illegible]

non possunt esse infinite. Infinitum enim ... [illegible]

... [illegible] ... linea enim ... [illegible] ... infinitum non

... actu divisa in partes infinitas. Item ... [illegible]

... [illegible] ... infinitas intellectus

... [illegible] ... intelligit ... [illegible]

linea ... [illegible] ... actu ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ... ratio ... [illegible]

... [illegible] ... in se ... et infinita non ... [illegible]

... [illegible]

Primum autem

... [illegible] ...

... [illegible] ... et ... [illegible] ... de causis ... [illegible]

relativum ... [illegible]

... simpliciter ... [illegible]

metaphisica ... [illegible]

... [illegible] ... ita in ... textu ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... et ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... simpliciter ... [illegible]

... [illegible] ... et ... [illegible]

... [illegible] ... esse ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... metaphisica ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... aliquid esse ... rei et

... [illegible] ...

... [illegible] ... metaphisica ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

Recte est etiam ad

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... metaphisica ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

[illegible]

Quaedam enim sunt

Hic autor arguit ad partem ... videlicet aliquae sunt quae procedunt omnia ... causae ... [illegible]

Omnium autem sic inquit

Hic autor ... [illegible]

... nisi sibi actu formae praeexistat ... et sunt ... mali ... quae rei generat conservant.

Et si infinite essent causae secundum species impossibile est aliquid intelligere. Tunc enim opinamur cognoscere quando cognoscimus omnes causas. Et causas infinitas impossibile cognoscere. Igitur si ponantur causae infinitae ... scientia auferretur.

Speculator autem veritatis impediat consuetudines. Consueverunt enim audire fabulas ... placet vobis testimonium poetarum. Consueverunt nec ... mathematice ... seu loquamini sicut ... Consueverunt nec placet ... et veritatem ... ordinatio ... Hoc autem pro delectatione ... fabulae ... scribuntur.

Unde primo discenda est logica quae docet quaestiones probabiles et quae requirit exemplum, quae necessarias ... ut effectus ... cum causa ... natura rei quaesitae ... admittat. In unaquaque enim scientia differens modus certitudinis ... Et sic finis secundi libri.

[illegible]

3

Sequitur tertius Methaphisice

Necesse est ad hanc quesitam scientiam
aggredi nos primo ponere questiones quas
inquirere oportet ut nemo perficiat quicumque
veritatem inquirat. Et incedere volentibus
necessarium est ut aperiat ad tantum addiscere intendit.
Et si tamen non perficient se dicentes ignorantes
tunc adipiscentur perveniunt. Et si aliquis quereret quod
nesciret [illegible] tamen casu inveniret semper inquisisse
ignorarent. Et de bonitate autem investigationis possibile
sunt nos [illegible] enim vadis via [illegible]
[illegible] ad [illegible] partem [illegible] ligamenta
quibus impeditur intellectus cognoscere veritatem [illegible]
tis [illegible] liberi ad cognoscendum [illegible] et in principiis [illegible]
solidari. Et ligatus [illegible] ligatur ad tantum intelligi
be pertinere ignorans [illegible] et dubitans [illegible] ligato

Ex hoc sequitur quod

[illegible]

Item queritur utrum de ...

[illegible] ... de ente ... [illegible] ... ente ... de [illegible] ... contrarie ... [illegible] ... et ... [illegible] ... metaphysica ... [illegible] ... cometa [illegible]

Sed diverse cause non reducuntur ad unum genus.

Item queritur utrum ...

Causa aliud in quo movet aliquid ... et primo movet ... [illegible] ... negativam ... [illegible] ... sunt ... [illegible] ... in subiecto sunt ... [illegible] ... eandem scientiam pertinet determinare de ... et ... [illegible]

Causa aliud ... unum ... [illegible] ... ad eandem scientiam ... [illegible] ... metaphysica ... [illegible] ... commentator ... [illegible] ... ad contrarias ... [illegible] ... et ... [illegible] ... metaphysica ... [illegible] ... ergo ... [illegible]

Primum autem de quibus dubitavimus utrum una scientia sit considerare omnia genera causarum et per causas omnes contrarias aut una scientia habeat unam considerare et principium contrariorum et quomodo ... videtur una scientia non posse cognoscere principia. Una enim scientia non potest cognoscere nisi illa que reducuntur ad unum genus. Sola enim contraria reducuntur ad unum genus, diverse autem cause non sunt contrarie; igitur non reducuntur neque pertinent ad unum genus. Amplius in multis rebus non sunt omnes cause, sicut mathematica et immobilia non habent causam finalem nec causam efficientem et moventem. Non enim appetitus neque movet causa alicuius boni consequendi ... et quod imperfectum ... Amplius in mathematicis non demonstratur per causam finalem vel ... [illegible] ... cum sic concedant omnes causas sicut et naturales sicut edificatoria concedat efficientem ... ars et edificator et finem domus commodo et ... usum, causam autem ex qua fit sunt lapides et cementum, et formam domus dispositionem quam longa vel lata domus vel rotunda. Respondeo dicendum quod ad ...

[illegible]

[illegible] passio [illegible] ex suo subiecto [illegible] tenet ad [illegible] in medium [illegible] amplius

3

Nam sicut illa que ordinantur ad unum que est ens per se [illegible] dicuntur ista concedantur una scientia unde ergo ea que ordinantur ad unum genus concedantur ergo una scientia. Plures autem alie ordinantur ad unum sed ad summe [illegible] existunt [illegible] et [illegible] perfectissimum et unum quod sola nostra concedantur media [illegible] Circa primum quod certo ordinantur ad causas finales unde agens propter finem et materia propter formam et hec ultima propter finem. Et faber enim facit serram ut incidat et facit eas de ferro duo que et materia quemlibet maxime sit [illegible] et ut faciat [illegible] ex admixtione et magis utilis forma motum concedat quod scientia de uite [illegible] una immobilia [illegible] materia et immobilia motum principio et finali [illegible] atque inferiore nomine [illegible] que [illegible] profert alia esse materie scientia magis [illegible] motum [illegible] et in primo modo dicitur principalis scientia [illegible] concedat finem [illegible] et sic [illegible] subtilis [illegible] finem [illegible] quia concedat et ultimum ens finem [illegible] bonum ultimum et perfectissimum [illegible] principalitate simpliciter [illegible] concedat ens magis [illegible] opere [illegible] dependent et ideo scientia [illegible] dicitur [illegible] concedatur [illegible] perfecto et nobilitas scientie [illegible]

Amplius autem

hoc monet [illegible] et ipse facit [illegible] attingit ad [illegible] [illegible] de opinione stoicorum [illegible] incipit [illegible] vita [illegible] motum [illegible] ubi [illegible] ubi [illegible] [illegible] ibi [illegible] attingit [illegible] separate [illegible] separate [illegible] separata [illegible] et [illegible] separata [illegible] [illegible] omnes [illegible] separate sunt [illegible] singularium [illegible] et [illegible] separata [illegible] aliquam [illegible] forma [illegible] separata [illegible] [illegible] separate [illegible] separate [illegible] [illegible] una [illegible] [illegible] et alie [illegible] separate [illegible] [illegible] ubi [illegible] [illegible] et [illegible] ubi [illegible] et tunc [illegible] [illegible] ubi [illegible] separata [illegible] superficie [illegible] et [illegible] tunc illa [illegible] attingit [illegible] [illegible] separata [illegible] separate separata [illegible] oportet [illegible]

[illegible] superficie plurissima [illegible] separata [illegible] [illegible] oportet [illegible] separate [illegible] separata [illegible] per singula [illegible] forma [illegible] mortalitas et immortalitas.

Sciendum autem quod quidam

[illegible] antiquiores [illegible] istius qui [illegible] de distinctione formarum [illegible] et primo [illegible]

[illegible] theologi [illegible] sancti theologi [illegible]

[illegible] forma [illegible] et [illegible] partes formales [illegible]

[illegible] partes formales [illegible] alia et simplicior et [illegible]

[illegible] quia partes formales [illegible] frigiditas

[illegible] principium [illegible] et entis

[illegible] alie autem [illegible]

[illegible] entis [illegible] formaliter [illegible]

[illegible] autem [illegible] qualitate [illegible]

[illegible] qualitate [illegible]

[illegible] forma [illegible] formalis [illegible]

[illegible] formales [illegible]

[illegible] formale [illegible]

[illegible] maxime separata [illegible]

[illegible] que [illegible] prima [illegible]

[illegible] anima [illegible]

[illegible] forma [illegible] omnes [illegible]

[illegible] forma prima [illegible] principia

[illegible] entis [illegible]

[illegible] entis [illegible]

[illegible] formalis [illegible] partes [illegible]

[illegible] theologi [illegible] formarum [illegible]

[illegible] voluit [illegible]

theologum [illegible] sancti Thome [illegible] formales [illegible] formales simpliciter separate [illegible] intellectiva [illegible] sanctum Thomam [illegible] sensitiva et vegetativa [illegible] intellectiva [illegible] partes formales [illegible] anima [illegible] simplicior [illegible] formales [illegible] intellectiva [illegible] theologi [illegible] optima [illegible]

3

Ad huius evidenciam [illegible] probatur [illegible] quod dixit de diversis [illegible] scilicet de intellectu agente et possibili [illegible] philosophi naturales dicunt quod intellectus agens est sicut lux et intellectus [illegible] est illuminatio [illegible] simplicior et nobilior quam intellectus possibilis [illegible] intellectus agens [illegible] actum [illegible] passivis [illegible] agens est dignior passo [illegible] dicunt philosophi quod intellectus possibilis [illegible] ab intellectu agente [illegible] intellectus adeptus secundum dominum Albertum magnum [illegible]

Per syllogismum autem [illegible] sunt posteriores [illegible] non sunt autem posteriores magis nota [illegible] et universalia [illegible] et inesse [illegible] intelligentia [illegible] sicut esse [illegible] nota [illegible] in esse subiecto [illegible] esse verum [illegible] una [illegible] entis [illegible] entis [illegible] una forma [illegible] sunt [illegible] entis [illegible] forma [illegible] una [illegible] entis [illegible]

[illegible] non est [illegible] forma [illegible] possunt formas separatas [illegible] accidentium [illegible] separata [illegible] singularia ut [illegible] patent [illegible] formas [illegible] superficies [illegible] forme [illegible] separata [illegible] superficies infinitas lineas et infinita puncta actualiter [illegible] in actu [illegible] voluntate [illegible] actualiter infinita [illegible]

Et a principiis quidem

Hic movet [illegible] et inde [illegible] sunt [illegible] principia essendi et principia cognoscendi [illegible] essendi rei sunt materia et forma [illegible] principia cognoscendi [illegible] sunt [illegible] surgit cognitio rei [illegible] et [illegible] sunt principia essendi et cognoscendi [illegible] principia cognoscendi [illegible] Aristoteles [illegible] principia essendi [illegible] intendit [illegible]

Adhuc quantum ultro

ibi et videtur quia suprema que ibi
sunt superiora et priora quibus subalternis
priora sunt magis cause quia sunt magis
ubi attingit sic comparative anima omnis
quia illa sunt magis separata et ab
stracta illa sunt magis prima quia illa
que semper intra sunt magis abstracta
igitur et hoc nota aer patet quod
... Cum ibi Cont. quia
simpliciter ibi attingit ad post. necessarium
species generis vero que species
magis simplex quam que genus terminat
genus dividitur quia duas alias eius
dum ipso non potest fieri ipse quod videtur
quod species est magis prius quam simplex quod
... est magis simplex ut videtur
Cum ibi alteri magis priori ibi
probat hic de quod species est magis
principium quam genus dum
species est magis prius quam simplex
est magis prius quam species magis eius
... sit est de ipse et aer
nota quod prius debent esse accipienda
contraria ut primo physicorum hoc patet
quod species est actuale ... formam
... et genus ... esse potentionali ...

Tantum igitur ...

Sic incipit ... quod primo prius
vera ... applicatur ad ...
... ad ... sunt duo
unus apud grecos ... accipiunt
... genus ... illos quod
esse formalis ... alios sunt
genus apud nostri ... rei ...
quidam est de ... imperfectam ...
... formam ut declarat illa
Cum ibi ... aut suprema ibi
... genus ... sunt ...
quod super ... que ... ...
... constituitur rei subesse imperfecte
et potentiali ... ultime ...
... cum speciebus specialissimis sunt
prima ... sub ... sunt
... Cum ibi ... genus
genus ibi ... ... duo
... genus
... ...
... ...
attingit ad ... que ...
quod possit ... de ... prius
... et ... ...
... ... de ... et ...

Singulare ... ultra ... contra ... hoc ... attingit ad ...
... ad primum quidem ... genus quare ... ... suprema genera
sunt magis prima quam subalterna et species specialissime
ubi attingit ... anima ... ... suprema quod ... genera
... et ... specialissimis ut notum est quod illa que sunt
magis prima ... probandum. Cum ibi: amplius prima

Dicitur autem quod ... alia autem quod ... de ...
ad ... et ... autem geometria alia autem quod ...
dimensiones limitatum quantitatum et ... ...
geometria et ... hoc autem ... ...
... autem ... ... impossibile esse ...
... ... arismetica impossibile ...
... esse ... et esse impar et geometrie ...
... eandem ... de ... et ... et ita de aliis.

Alterum quantum ultro ... attingit ... ...
sit una scientia et ... ...
... et ... ...
... sunt divisi ... ...
... ... sunt ...
... ... sunt ab ...
separata ab ... scientia ... ...
... ...
... ... constituta
... ... subiecti ... ...
... ...
... ... passio ... ... esse ... in subiecto
... ... scientia ... subiecti ... ... de ... ...
... passio de ... ... sunt ... ...
... ... rei ... ...
... ...
... ...
... ...
de ... ut ... probit ... ...

generis [illegible] amologice [illegible] per posteriorem [illegible] perveniens [illegible]
[illegible] syllabis [illegible] terminis [illegible] eundem modum [illegible]
generis [illegible] passio entis [illegible] amologice [illegible] septuno [illegible]
[illegible] abstracto [illegible] ut [illegible] entis [illegible] unum entis [illegible] vitas
[illegible] unum [illegible] entis eternum [illegible] entitas [illegible] vitas [illegible] entitas [illegible] predicatos [illegible]

[illegible] conceda [illegible] passionibus [illegible] subiecti
[illegible] passio [illegible] substantiae [illegible] passionibus [illegible]
[illegible] substantiae [illegible] actu passionibus [illegible]
[illegible] simplicis [illegible] actu
[illegible] subiecto [illegible]
[illegible] subiectis [illegible] subiecti
[illegible] autem [illegible] passionum [illegible] subiecto [illegible]
[illegible] sunt [illegible] subiecti
[illegible] actua [illegible] subiecto. Amplius autem
[illegible] sunt [illegible] species
separate [illegible] sunt separate [illegible]
[illegible] ydeas sine [illegible] separatas [illegible]
[illegible] non sunt
[illegible] separate [illegible] separatus
[illegible] separata [illegible]
[illegible] separata [illegible]
[illegible] separata [illegible] astronomia [illegible]
[illegible] non sunt [illegible] separate [illegible]
[illegible] sunt immobiles [illegible]
[illegible] corrupt [illegible]
[illegible] unitas [illegible]
[illegible] vitas [illegible]
[illegible] unitas [illegible] linea [illegible]
[illegible] intelligere [illegible]

alys [illegible] differentys
[illegible] quod [illegible]
[illegible] porphirius [illegible]
[illegible] genus [illegible]
[illegible] species [illegible]
[illegible] tota [illegible]
[illegible] species [illegible]
[illegible] species [illegible] generis [illegible]
[illegible] distinguere [illegible]

Est autem quod omnium

[illegible] separata [illegible] ydeas [illegible]
[illegible] separatas [illegible]
[illegible] forma separata [illegible] intelligere
[illegible] forme separate [illegible]
intelligere [illegible]

Ptera indeterminata

argumenta ... parte ... infinita non sunt ... infinita ut notidz ergo ... ponunt formas velut abstractas ... argumenta ... separata ab omni ente et vnum separatum ab omni vno

Supstancie non sunt tria corpora ... ponunt materia ... separate ...

[illegible]

... sit alia forma separata ... vnde esse ... materia ... que sunt ... aliqua entia ...

[illegible]

... intellectuales ... rerum ... in ... separati ...

3

Adhuc mouet dubia

[illegible] mouet [illegible] et [illegible] omnium individuorum [illegible] sit una forma separata [illegible] individuum [illegible] separatarum formarum [illegible] [illegible] arguunt [illegible] sit una forma separata omnium individuorum [illegible] individua [illegible] suppositorum [illegible]

Theologi dicunt quod [illegible] cotidie creantur [illegible] [illegible] separatis [illegible] [illegible] separata [illegible] [illegible] claritate [illegible] [illegible] essentia [illegible] separata [illegible] [illegible] simplicis [illegible] [illegible] natura [illegible] [illegible]

[illegible] non sit una forma separata omnium individuorum [illegible] [illegible] una forma separata [illegible] individua [illegible] intelligentie [illegible] [illegible] separate [illegible] forma separata [illegible]

Adhuc restat difficultates

[illegible] vapores [illegible] [illegible] intelligentiis [illegible]

[illegible] forma [illegible]

Non minus dubita[bile]

adpt ... ceptione fit ... ad ... vult ... corruptibile ... incorruptibile ... Tunc ibi ... autem ibi ponit opinionem ... et primo opinionem ... Empedocles ... ibi Empedocles autem ... Tunc ibi Empedocles ... autem ibi ponit ... Tunc ibi ... Tunc ibi Vera ... Empedocles ... ibi auctor ... principia ... corruptibilia et incorruptibilia ... [illegible]

... monet unam aliam questionem ... facit hoc dicendo argumentando ... ibi videlicet ... ex ... et incorruptibilium tunc ibi videlicet ... hoc dicit ponit opiniones antiquorum philosophorum ibi ... aut et incorruptibilium sunt diversa ... hoc ... sunt eadem principia

Amplius utrumque utrum magis ea sunt principia

genera suprema quam infima et species et unde est quod

genera suprema ubi dicuntur prius et posterius et prius

cum posteriore tamen ipsa posterius esse non potest sine posteriori

sed quod prius potest esse sine posteriori ... potest

esse sine medio duobus ... non ... genera superiora

sunt priora aliis igitur sunt magis causa ... Amplius

principia sunt separata a rebus, sed superiora sunt

magis separata igitur sunt magis principia. Contra

ipsum magis simplex magis est principium ... species

est magis simplex quam genus ... magis dividitur

... divisibilis species ... non dividitur species quae ...

dividitur ... alterum magis est ... magis

principium ... species autem ... ens ... per formam.

... ens ... in ... [illegible]

... [illegible] ... genera ... autem alii

accipiunt a principiis formalibus ... sunt ...

et magis simplicia ... intimius actio

... distat ... Et cetera igitur ...

... remote ... [illegible] ... plus ...

... plus intimare et sic ... actu ...

... sunt eadem ... corruptibilium et incorruptibilium ... non sunt eadem quia ... principium ... causa ... Secundo solvit ... ubi ... principia activa sive motiva sunt ... sunt simplicia incorruptibilia sicut corpora celestia ... principia ... sunt materia et forma sunt corruptibilia ... sunt eadem ... Sicut Empedocles ponit ... [illegible]

d[ic]or esse non est anima de genere aliquid plus distat a primo de statu magis simplici perfecto et diminute
recipiunt perfectionem et virtutem primi sed inferius quam imperfectus et diminutus [illegible] cor[porum] sed dispensa
tor [illegible]

Omnium autem distantium

plus distat [id] quod partes recipit formas ultimas et
perfectas minus vero quod disposita plus habet minus [illegible]
mis fuit elongata. Alios sive minus generis apparitio-
nali esse in se [illegible] intimatum et imperfectum
et partium forte si sunt maiores dispositiones plu-
simplicissime esse [illegible] suscipit terminatio via aut
generationis [illegible] ab imperfecto et inter[mi]nato esse in [illegible]
et adesse perfectum et terminatum transmutat. Et de-
nique ergo suprema partes et intimius sunt prima
re ipsius constituendo sub esse imperfecto et indeter-
minato. Dicuntur vero formales ultime quibus esse
est perfectum et materia ultime et perfecte ad completionem actu
forme disposita atque sunt [illegible] ultime tantum
sunt magis perfecte rei prima completive. Et anima
igitur [illegible] sunt anima que convenit genere [illegible]
[illegible] anima. Et [illegible] adestructio [illegible] in
ma non convenit. Si simpliciter sunt diversa non con-
venit in genere quod decipit ibi [illegible] perfecte.
Sed de omnibus [illegible] diversis [illegible] non
sunt igitur [illegible] genera [illegible] prima et genera [illegible]
[illegible] simpliciter sunt diversa alia est
[illegible] et [illegible] non sunt prima [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] perfecte [illegible] et [illegible] aliis [illegible] secundum gradus [illegible] analogiam ut [illegible]
[illegible] septimi [illegible] et quod [illegible] [illegible] sunt omnia alia de
[illegible] de [illegible] et de [illegible] formali [illegible] [illegible] et unum sunt prima
[illegible] ergo et [illegible] anima [illegible] sunt prima [illegible] et [illegible] [illegible] et non
[illegible] anima ad [illegible] requirit esse sed ad esse non requiritur [illegible]

Hic monet actor quod [illegible] primo [illegible]
Argumentum ad [illegible] [illegible] illud autem [illegible]
Dicitur ad primum [illegible] et [illegible]
[illegible] principium omnium aliorum [illegible]
alia [illegible] tamen [illegible] illud que
[illegible] ibi arguit ad [illegible]
[illegible] illud [illegible]
[illegible]
[illegible] de ente [illegible]
[illegible] esse non [illegible]
[illegible] mundo [illegible]
aliquid [illegible] similiter [illegible]
tamen ibi [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible]
illa [illegible] distinguebantur [illegible]
[illegible]
ente et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] non [illegible]
et [illegible] ergo [illegible] et [illegible]
[illegible] et accidentium
simpliciter non [illegible] non [illegible]
[illegible] et [illegible]
plurimum [illegible] alia [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] constitutivum [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] nota [illegible] anima [illegible]
[illegible] indivisibile [illegible]
[illegible] non [illegible] divisibile
ergo [illegible] non [illegible]
aliorum tamen ibi simpliciter [illegible]
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] aliorum [illegible]
[illegible] aliorum
tunc [illegible] et [illegible]
[illegible] anima [illegible] est
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] igitur
[illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] illius
[illegible] [illegible]
[illegible] aliorum

hys autem dubitatis

[illegible]

entitas et unitas sunt equaliter. Intelligitur enim
quapropter in eis terminatur totum certe secundum aliquam
proportionem et analogiam [illegible] dicunt quia loyca [illegible]
Genus enim [illegible] sit forma in subiecto dicta [illegible] neque for-
ma abstracta. Ideo genus de dicta non predicatur. Non
enim dicitur totalitas [illegible] alius [illegible] unum et ens sit
tantum de quocumque quod de dicta sine in concreto sive in abstracto
accipiatur unum non sunt vera quia ens et unum.

Est autem quod omnium difficillima utrum sit aliqua
forma vel substancia anima separata. Si enim non
est aliquid unum [illegible] separatum tunc nihil intelligitur sola
[illegible] que intelligit et patitur [illegible] sentit. [illegible]
indeterminata et infinita non potest [illegible] scientias [illegible]
[illegible] autem sunt indeterminata et infinita. Sed
[illegible] ostenditur quod si essent separata aliqua [illegible]
[illegible] essent magis separata esset [illegible] alia
et ens [illegible] separatum ab omni ente et uno.
Si igitur neutrum [illegible] sit [illegible] inter utrumque et intellectuale
forma substancialis [illegible] dicat
esse [illegible] semper [illegible] aliquid
[illegible]

Omnino autem [illegible] sic patet dictum quod [illegible] hoc augmentum [illegible] sunt forme [illegible] et [illegible] sunt possibile [illegible] augmentum [illegible] separate [illegible] si non essent forme separate [illegible]

ut immobile etiam [illegible] alia omnia corrumpuntur [illegible]
motu sunt et non [illegible] sempiternum in [illegible] ut
generatio est possibile cum omnis generatio a motu sunt
[illegible] non esse aliquid primum a quo generatio
incipit quod non est generatio omne enim generatum
possibile fuit generari quod non impossibile est [illegible] esse etiam
possibile generari [illegible] propter omnia ge
neratio [illegible] motu et [illegible] immobile etiam
forma ut patet [illegible] forma
[illegible] immobilis etiam [illegible] ut magis [illegible]
aliud forme [illegible] si forma ut et [illegible] et
ita in [illegible] fiat ge
neratio nulla [illegible] impossibile [illegible] omne
generatio essentia forme [illegible] immutabilis [illegible]
etiam [illegible] nulla singularis et simplex etiam
unde forma etiam esse absolute separata [illegible]
aut dubitatur utrum [illegible] in una [illegible] sit
una forma separata [illegible] individuo
forma [illegible] separata [illegible] multa individu
dua que [illegible] in una forma essentiali ut
formas plures [illegible] essent unum [illegible] cum
unum essentia [illegible] forma
[illegible] difficultate [illegible] forma separata
[illegible] alia questione [illegible]

[illegible] individuorum [illegible] individua [illegible] infinita [illegible] impossibile [illegible] individua [illegible] esse [illegible] forma [illegible]

Hys autem [illegible]

[illegible] augmentum [illegible] actu [illegible] potentia [illegible] principia [illegible] forma [illegible] actu [illegible] multiplicata [illegible] individuorum [illegible] principium [illegible] forma [illegible] principiata [illegible] infinita [illegible] principia [illegible] potentia [illegible] forma [illegible] principia [illegible] forma potentia [illegible] actum [illegible] actus [illegible] potentia [illegible] ad questionem [illegible]

[illegible] forma [illegible] actu [illegible] potentia [illegible] forma [illegible] actu [illegible] potentia [illegible]

dicitur ... de actu quod ... actu sic actualissimus est ... non ... de actu ... aliquid est
... physicorum nono ... [illegible] ubi ... actus ... sunt ...
potentia ... potentia ... actu tempore in eo quod ... de potentia ad actum ... primum ...
... de actu et non in potentia

Adhuc est quedam

hic movet ... primo sit ... secundo ... [illegible] ... sunt ... singularia ... [illegible] ... esse ... [illegible]

et una sit unum. Omnis enim motor ... primum
... ad intra ... significato et motus naturalis ...
... forma de potentia ... ad actum igitur et ab
... et motor et forma anima separata. Cum simpliciter
... omnes ... una specie ... et una forma ...
omnia illa ... erit una ... forma omnia
cum ... et ... Sicut enim forme individuorum
duorum sint unius speciei ... distincte erunt in
... distincta ... non possunt
fieri unum ... non sit unum ne sit aliquid
... non ... non ... erunt in
erunt intelligibiles. Omnia enim que sunt ...
una specie intelliguntur per aliquid ... quod ...
Sed plures forme separate ... quod ...
... purior erit

Et scientia que

liber ... metaphysica ... [illegible] ... passionibus ... [illegible]

... participatora. Cum ... difficultates
evadebas dixerunt ... [illegible]
dispositionibus ... intelligi et ...
substantie ... dispositionibus ... [illegible]
et corruptibilis ... et ... sub tempore ...
... dicebat ... intimum ...
plurimis ... [illegible]
et corporalibus ... [illegible]
... forme ... intelligibiles

... [illegible] ... passiones ... metaphysica ... passiones ... nobilissimi et nobilissimas ... intelligencias et ... separatas ... nobilissimi et primum ... [illegible]

Eius aut deitas

Secundum enim quod formatur virtute corporum celestium de
ducte forme vestitur dimensionibus et subiacent qua
litatibus activis et passivis sed quibus contrarietas immi
ber illud meis omnibus non declaro. Non
minor dubitatio scilicet corruptibilium et incorruptibilium
eadem sunt principia. Videtur enim quod eadem principia a quodo
scilicet ipse cosi campant de effectus. Itaque
omnia tota ab eis sunt incorruptibilia vel omnia
sunt corruptibilia. Sed hoc non contingit diversa
principia sunt diversa. Hesiodus autem et theologi
antiqui dicebat incorrupta per mana et
nectar sive cibum divine dulcedinis in
permanentia et concordia confirmata. Sed hoc
esse non potest quoniam illud nectar per accepit
per decessum temporandi igitur constat esse mortales
qui nectar sunt cibi. Erat enim delectationibus esse
perimunt nectar tamen permanentie ipsius non est
Empedocles autem dicebat causam corruptionis
esse odium sive contrarietate elementorum ex quibus omnia
componuntur. In solo autem deo dicebat esse non odi
cebat. Et sic non videtur quod summa felicitatis
in persona sua. Et igitur deus in se statim odium
non habet igitur non est felix. Beatitudo enim omnis

habet quod sile aspli (?) cognoscit quia omnia cognoscit odium et dulcem quia
per est ponit motiva probatio unde et eius dicit unde et unde eius et dicit dicit
deutero ad primum solvit quod unum per se in esse entis sicut per passio in est sive corpus sicut corpus
unius per separatur ab esse eterna sive eius quanta sive corruptibile sive alterabile sive aliquo
modo. Unde patet sic metaphysica considerat de ente et de omnibus entibus et ita
de uno et de eius speciebus et sicut de ente et eius speciebus quod sequuntur etiam
essentialia ut esse tempus sicut et esse unius hoc per se eternum et uniformis ita eterna principia sua
per quod hoc unum distinctum ab omnibus aliis. Secundum per se eius et unum sequuntur se
tunc sicut dicit eternum eius sed sicut in esse constituitur sed unum sed sicut quod distinctio esse

ste tetatus (?) duo genera dicuntur duo tales per dicta. Sed talis ibi
dicit est quod primum talis dividitur ex partibus per dictis per se
ondit quod subiecta aliquo sciencie sunt de per se entitatem
ad subiectum metaphysica. Consequenter ostendit
quod eadem scientia quantum decet
est quod debemus de hoc ostendit
ubi metaphysica considerat per essentia
ad ante eius considerat. Ibi
ibi eterna autem unde. Tercia ibi
Significatur autem. Secunda per se
dividitur duas particulas primum
sit hic quod dicit respondendo quod
sequitur eius et multa. Prima ostendit
hoc ubi declaratur per se ibi
sed non eterna ad primum solvit
dicit quod eius est multis eius
in illius diverse accipitur
hec quod dicit totum et simul
est esse ens quod ipsius quod defi
cit ipsius de accidens. Sic
ad eius intra est principali
ipsa et accidit sic quod autem
ad principale ut eius esse convertitur
sic accidens in tota. Sic ideo
diversa differunt per additamenta
in ordine ad sic in tribus infra
in septimo huius. Tunc ibi hec
ostendit ibi quod eadem in metaphysica
considerat esse per se et eius est diversa
ab his et ergo esse eius communissima quid
ibi Ubi ibi declarat sicut per se
et per se de memoria est impossibile
prius scilicet est considerare in
formale eius omnia hoc inducit ad
formale dicit eius officium de eternitate
eius consequens conditionata. Tunc
ibi Sic et tunc ibi declarat quod ad quod
ad hoc quod ad potentiam et est per se
sunt omnia est quod per se dicuntur
ad eius et tunc ex mole illa est per se
sunt applicata sunt in ceremonia
ab ore nec forma temporis

Eterna aut vnum

Hic potest autem per se eius cuius est quod
ostendit quod eius et unum dicuntur
unum et tandem esse et diversa et
sic unum et tandem in tribus impossibili.

[illegible] ... quod species unum tot sunt species entis ... passio entis quantitas ... ente ... intelligitur ... unum quod ... non quantitas ... ente ... de isto ...

Et eodem modo non congruo sit corruptionis causa [illegible] ... corruptionis ... amor. Separatio enim conjunctorum ab uno ... congregationis in alio. Et collectio aliorum per dilectionem ab uno est ... separationis ab alio. Amplius at sunt principia incorrupta, sit ondit. Si enim corrumpuntur ... ex quibus fiunt corrumpuntur. Sed hoc impossibile, quia principia omnia sunt incorruptibilia. Ea autem corruptionem ... longe distat a primo. Ultima autem plus ... et perfectionis minus recipiunt. Ultima autem plus longe distant a primo, per plura media virtutes et perfectiones recipiunt diminutas virtute ad diminuta ... corruptionem. Omnium autem difficillimum est considerandum utrum unum et ens substantiale sit principium omnium aut aliqua natura in ceteris subiecta, ut aer vel aqua vel aliquod elementum. Illud videtur autem omnium substantiale esse principium quod ... omnium ... quod differt ... ab uno et ente non est unum et ens. Sed substantia ... diversa ... et ... aliqua ... non ... unum ... impossibile igitur substantia ... non est unum et ens.

Omnium aut[em]

[illegible]

... qualitate ... unum ... [illegible] ... est ... et ... [illegible]

[illegible] par vel impar equale vel inequale [illegible] costa est [illegible] dyametro
[illegible] costa [illegible] qui non [illegible] dyameter [illegible] linea [illegible]
[illegible] ad aliud [illegible] costa [illegible] dyameter [illegible]

Simpliciter [illegible] vnum [illegible] additum
[illegible] augmentat [illegible] addita alti
[illegible] magis et plus [illegible] addi[illegible] vino
[illegible] simpliciter [illegible]
[illegible] fiat linea et [illegible]
[illegible] principium [illegible] corporalis unde [illegible]
[illegible] solis est formale principium [illegible]
loris [illegible] formali [illegible]
[illegible] solum [illegible] et fructus [illegible]
[illegible] entis sunt et
[illegible] secundum genus [illegible]
[illegible]
formando [illegible] aut dubitatur [illegible]
[illegible] et suppositis [illegible] sunt [illegible]
[illegible] ultimo [illegible] vide
ce principium [illegible] dimensiones
[illegible] ultimo [illegible] omnibus aliis
accidentibus corruptibilibus [illegible] omnia accidentia
[illegible] aliquam qualitatem [illegible] secundum
dimensiones [illegible] aliquid et individuum
[illegible] habere videtur [illegible]
[illegible] sunt aqua ignis aer terra [illegible]
colores et tales qualitates passiones sunt [illegible]
[illegible]

Sufficienter [illegible]

Alia [illegible] illius [illegible] in qua ondit
[illegible] dyametri et zophista
[illegible] sunt
[illegible] possit [illegible]
[illegible]
[illegible] dyametri
et zophiste [illegible]
[illegible] antiquorum [illegible] antiquorum
qui [illegible] dyametri
[illegible] principia esse [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sunt et unde [illegible]
Empedocles [illegible]
[illegible]
[illegible] formalia [illegible]

Dicendum enim [illegible]

[illegible]

[illegible]

Sunt sicut dicunt aliqui sed et sensibilium paucis obiec-
tis videre ipsis substantias. Illud enim quod prius separari
ab aliquibus est magis substantia et sensibilium remanent di-
visiones corporibus mathematice ab omnibus aliis se-
parantur. Sufficientes enim separare et non confuso
et puncti et unitates. Sicut primo corpore quidem
magis suscipiunt. Quod autem sicut et principia et
tot non sunt. Inde aliis extrema quod non est nos prius
et aliquod principium et sola linea et punctum
in corporibus non sunt. Non enim in indivisibilia cor-
resolvitur. Adhuc autem sicut tamen compositum [illegible]
sicut lapis non est lapis simpliciter [illegible] quantitas
fit ex non sensibilia [illegible] terminis et linea. Aut sicut alia
Et divisibilia sit ex alio quod est in potentia ad aliud et
sic corrumpitur. Et puncta enim et unitates non fit
ex alio nec in aliud corrumpitur. Propter non sunt substan-
tiae. At dubitabit aliquis utrum de sunt formae
ad ipsa separate. Si enim sint forme in solis individu-
is si in sensibilitate individuorum erunt forme esse infinite
Si igitur dicatur quod individua non bene esse palinquod [illegible]
[illegible] ad potentia et non actu [illegible]
que forme erunt modo infinite corrupto [illegible]
[illegible]

[illegible]

Secundum quod prima materia ... veritate est opponit se manifeste ... una que dicit ... esse et non esse ... ponit ... contrariam ... contradictoriis ... prima ... potentia ... forma ... materia non est ... in ... corruptibilium vel ... quia ... et non articulabat ... sunt ... ponebat separatas ... ante ... virtute ... forme ... sunt ... in ... actu ... ad ... potentia ... in potentia ... sunt relativa necessario est ... virtute activa ... ad actum de potentia educatur et necesse est eandem habere materiam ... potentia ad actum reducitur ... non igitur et ... principium ... illo ... alia sunt potentia ... potentia sunt potentia ... principiatur ... omnia est ... non esse ... potentia ... sunt vel singularia ... esse universalia subsistentia ... non aliquid ... formae ... et ... uno homine ... et ... et non ... universalia sunt ... non intelligitur ... sentitur unde ... universalia ... corpus sit ...

[illegible]

... illa ... ille ... maxime impugnata ... et ... bene ... dicendum ... omnia ... et ... non est ... advenit ... tunc dicitur ... notitia ... notitia ... nulla notitia ... principio ... hoc patet quod ... est autem opinio

Est autem opinio

Secunda ... principalis illius ... antiquorum ... principio ... et ... dicendum ... pot opinio ... ponit ... dicendum ... quot ponit ... articulatio ...

Conditio autem secunda

... principalis quam ponit ... antiquorum ... dicendum ... homo ... non est aliquid ... forma ... et forma ... in ... [illegible]

[illegible]

alterum amara. Et una et eadem res apparet uni alba et alteri [illegible] [illegible]
apparentibus [illegible] eodem [illegible] et sanis [illegible] et infirmis. Et ideo isti
[illegible]

Liber quartus Methaphisice

Est scientia quedam que speculatur ens inquantum ens et per se
passiones ipsius et causas
prima [illegible] eius scientie de per se
entis considerant. Sicut phisica
principia et passiones corporis mobilis considerat modo
et hec scientia prima et universalis entis inquantum ens considerabit
principia et causas et passiones que eius sunt. Et considerare
subiectum [illegible] passiones [illegible] et principia [illegible]
[illegible] passio de [illegible] forma autem ens considerat [illegible]
[illegible] ens [illegible] ut eius nobilissima
considerat [illegible] finis et prima forma [illegible] omni
enti convenit omnium causa.

Ens autem dicitur multipliciter quemadmodum refertur.
Ens quod dicitur de substantia que substat accidentibus. Aliquod
de passionibus que ei insunt. Aliquod autem dicitur quare
quia via ad substantiam sicut corruptiones defectus. Sed alia
sunt effectiva. Sed [illegible] qualitates. Alia [illegible]
Alia sunt [illegible]. Omnia autem relata quia ad unum
[illegible] dependentia [illegible] ad unum de-
pendens. Unde hec scientia [illegible] omnia scientia considerare
[illegible] subiectum [illegible] omnia
referuntur [illegible] subiectum [illegible] sanitatis [illegible]
[illegible]

[illegible] amara [illegible]
[illegible]
Est igitur affirmatio [illegible]
[illegible]

4

Item patet primo rigas verbi [illegible] ergo ea que sunt in corpore et sunt in tantum subiectiva [illegible] dicuntur

et [illegible] sanam corpori ordinatum et regerunt assimilatur

que quaedam [illegible] medicina [illegible] ad [illegible] naturale et

fecit moveri et moveri et velocitas et tarditas et prius et longe

et breve [illegible] [illegible] naturalis // [illegible] ad unum [illegible]

[illegible] et [illegible] continent in tantum ab [illegible] separatur [illegible]

[illegible] que accidunt enim [illegible]

[illegible] accidunt unum [illegible] enim [illegible]

[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

talia [illegible] [illegible] [illegible] et unum [illegible]

aliud [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] sunt [illegible]

[illegible] unde [illegible] sunt [illegible] sunt [illegible]

Item unum [illegible] omnia [illegible] omnia unum [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] omnia [illegible] [illegible] esse

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] omnia sunt [illegible]

[illegible] equale et [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

omnia [illegible] [illegible]

[illegible] non [illegible]

[illegible] non [illegible]

[illegible] non videtur [illegible] multum et

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

Item patet ex isto patet quod [illegible] virtus est agere [illegible] facere [illegible] et est in corpore [illegible] [illegible] [illegible] patet ultimo [illegible] que non est simpliciter veritate [illegible] [illegible] [illegible] adequatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel non adequatio [illegible] veritatis vel falsitatis [illegible] [illegible] magnitudo [illegible] [illegible] [illegible]

Quia ignorantia

Item [illegible] ultima particula [illegible] concludit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est est [illegible] [illegible] affirmatio et negatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliqua [illegible] distant a [illegible] sunt [illegible] ut [illegible] [illegible] distant [illegible] [illegible] distant [illegible] [illegible] esset [illegible] [illegible] vel negatio [illegible] falsum [illegible] iste due [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

medium quia a iusto sic supponendo dicit esse aliquid aut dicit verum aut falsum. Si verum tunc dicit esse [illegible]. Si falsum tunc dicit esse [illegible] inter verum et falsum [illegible] [illegible] media [illegible] [illegible] de falso [illegible] dicit esse aliquid aut dicit verum aut falsum [illegible] Et sic [illegible] [illegible] medio [illegible] sic Si esset medium [illegible] aut esset medium per abnegationem aut participationem [illegible] [illegible] dici quod ibi non [illegible] medium per abnegationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] medium [illegible] [illegible] Si est ibi esset medium participationis tunc [illegible] participaret aliquid de medio [illegible] pallidum [illegible] aut [illegible] album et nigrum participat de albo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nullo modo participationis [illegible] aliquid tale [illegible] posset [illegible] per medio [illegible] sic [illegible] intelligens aliquid aut [illegible] intellectus [illegible] aut dissentit [illegible] [illegible] dari medium [illegible] sic aliquae sunt [illegible] que [illegible] medium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] non [illegible] medium [illegible] sic [illegible] [illegible] sunt differentiae que complent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut sunt par et impar [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] esse par vel impar [illegible] medium inter par et impar [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] album [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] medium [illegible] [illegible] sic [illegible] iusto de utroque simul

primo diffinitiones [illegible] per partes [illegible] [illegible]

Unde [illegible] metaphysica que considerat principaliter non considerat omnes non [illegible] passiones scilicet par et impar equale et inequale [illegible] [illegible] Sed [illegible] hinc est quod primus philosophus [illegible] et [illegible] de omnibus [illegible] passiones et [illegible] illa considerat logicus et sophista. Ista enim [illegible] circa idem versantur [illegible] differunt autem hoc quod [illegible] entis [illegible] logicus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] logicus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] sine [illegible] signis et [illegible] sophista [illegible] [illegible] apparentibus et non [illegible] differt autem per [illegible] finis quod [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] logicus [illegible] sophista [illegible] apparentem [illegible] omnes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] demirabuntur. Unde illi qui dicebat posuit [illegible] [illegible] dicebat par et impar [illegible] aut [illegible] est [illegible] philosophus considerare entis [illegible] [illegible] contraria [illegible] [illegible] [illegible] in malis dicendum [illegible] [illegible] de primis [illegible] que [illegible] dignitates est considerare philosophi [illegible] [illegible] entis [illegible] principium firmissimum [illegible] hominem esse notitiam [illegible] notitia [illegible] immediate ipse [illegible] notitia [illegible] [illegible] notitia hominem [illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]

4

Secundo respondet quod nulla opinio alia agitur ... sic tacet
Et impossibile est autem simul predicari de mari (?)
et nil demum (?) possibile contingere nisi ... duo
non autem aut primo ut aliud vocat ... ex
nota (?) autem de mari ... illum (?)
possibile qui negat ... et aliquid quod
loquitur ... autem ... plane ... primo ... ipsum
primo ... ipso sic ut tamquam lapidem ut tamquam plan-
ta ... igitur ... probaliter ... et
sicut etiam non aliud ... enim unum ... et ...
... secundum omnes ... enim ... et ... inducit
ut loquatur ... cum ... apud eundem loqui ... non
loqui ... apud eundem dulce et amarum ... non
loqui ... per intentionem ... mor-
talis ... bestia crudi
Est autem ... oppinio Pitagore ... videtur ... vel
quod contraria sunt de eodem ... nec fit aliquis
... ... contraria ... in eodem ... contra
igitur ... sunt simul in uno ... vel ...
manifestum omnia de eodem ... Item ... dulce et de-
lectabile uni alteri ... amarum ... Item
eodem homini ... videtur alii unum aliis aliud
alii placet unum alii placet aliud. Heraclitus
autem dicebat omnia esse in motu et dicebat contraria
esse in eodem ... igitur quod mo... alterum ... ...
recedit et alterum accedit ... contraria ... habet
Contradicta autem ... placet ... facilius ...

medio ut sunt opposita ... privatio
... et opposito relativa ...
oppositas alie ... ad tantum
tacet medio ad quod participat
... opposito contradictionis
et ... aliarum oppositorum ...
... contradictionum ...
aliquid ... dominis aliis oppo-
sitionibus Et ... et ...
oppositionis ... medio ... et
... participatione contraria
Ad ... propria dicta
... habere ...
Aliud ... ipse est ...
... motus et tunc non ... medium
... generationem et corruptionem
... sunt ... in stati
... tunc ...
... predictibus
... et ... multa ...
dicta ... successive ...
... Ad secundum dicitur quod
distancia ... dicitur esse ...
repugnantia veritatis et falsitatis
et ... elongatio ...
fieri ... alicuius ...
... unde maxima repu-
gnantia ... Ad tertium dicitur
quod unum ponit aliud statim ...
Et ... unum ...
in alio ...
Ad ultimum dicitur ... videtur
...
... alterum ...
... ut si ...
... ad tunc ...
... Et ... autem ...
... tunc ...
... Et tunc ...
... et ... liber

Quia ostensum est quod in hac

Quintus liber correspondens quarto libro metaphisice [illegible] hic dicitur. Hic enim continuatur. Dicitur enim sibi Principium dicitur primo. Hic enim dividitur in duas particulas. In prima continuat dicta dicendis. In secunda ostendit de quolibet tractare in isto quinto [illegible] illa continuantur. Secundo [illegible] liber quintus metaphisice [illegible] liber quo tractat [illegible] in ipso ostendit quot modis dicuntur [illegible] accipi [illegible] non quod [illegible] distinctiones vocabulorum multiplicium accipit [illegible] De principio

neque aliquid fore diffinitionem et descriptionem [illegible]
sit totum nature omnibus [illegible] diffinitio diffinitio
et illud quod est actu pertinens subiecto [illegible] potentia
et ipso corruptione [illegible] continue [illegible] materia [illegible]
sit ens potentia et continue transmutatur [illegible] actu [illegible]
[illegible] et non [illegible] actus omnium forme materia
et manet [illegible] corrupte forme continue corrupte materie
continue [illegible] actus lucis [illegible] talo [illegible] materia
[illegible] continue transmutatur [illegible]
omnia continue transmutatur [illegible] corpora
transmutabilia [illegible] corpora celestia [illegible] manent
et [illegible] [illegible] motor
[illegible] appareret aliter et aliter magis [illegible]
[illegible] et magis [illegible] significare
et magis [illegible] longe
[illegible] destruunt [illegible] dicunt omnia
vera [illegible] orationes [illegible] et vere et ipsi [illegible]
omnia esse falsa [illegible] loquitur
[illegible] et falsum non [illegible] de eodem [illegible] eodem tempore
[illegible] et vera [illegible] affirmatio vera [illegible]
et negatio [illegible] et vera [illegible] non esse [illegible] non [illegible] non sa
[illegible] non [illegible] non [illegible] non esse non
[illegible] medium inter affirmationem et negationem [illegible] medium
[illegible] potest esse [illegible] vera [illegible]
et non ens opponuntur [illegible] privatio aliquid simpliciter

[illegible] non [illegible] [illegible] dicit [illegible] non esse quod est

et hoc genus eius de quo hec sciencia sub uno genere cum sibi
determinatur simul tota/ et unum de eis naturalibus
sit scientias utriusque unum in eodem ordine et prout

Sequitur quintus methaphisice

Quia omnium est una hec sciencia
considaranda sunt omnia illa
que conveniunt enti secundum quod ens id
et cum autem de hoc tractatu. primum
capitulum ante quod enti et principia primo enti
et quod omnia procedunt et ad quod omnia ordinantur
etiam ut que consequuntur. unde est modus secundum primum
de principiis [illegible]

Principium dicitur uno modo unde inchoat motus
sicut ex uno termino oppositorum ad al-
terum incipit sicut vie. Alio modo principium
unde convenientius in opere est ut ex [illegible] fa-
cilius quis addiscit. Alio modo unde rebus primo
inest generari inexistente sicut domus a fundamento
et alia a corde. Alio modo unde aliquid primo incipit
generari non inexistente sicut puer ex patre et matre
et bellum ex conviciis. Alio modo principium impera-
tionis et fatis sicut principes et belli principium
et edificator domus et simpliciter [illegible] primum
ex ratione et ipse et scientias nature sicut suppones

Principium dicitur

Tractatus quintus in quo intellectus
dividitur quot modis [illegible] ponit
[illegible] dividit nomen accepta
[illegible] ubi modo [illegible] inve-
niuntur [illegible] expressum
[illegible] dividit [illegible]
In prima ostendit diversitatem accep-
tionum illius quod est principium
In secunda ostendit quomodo isti modi re-
ducuntur ad invicem vel ordine
ad causas. Ibi Totiens etc.
Prima pars dividitur in [illegible] par-
ticulas [illegible] acceptiones
illius quod est principium [illegible]
expressum [illegible] ibi Totiens
etc. ibi [illegible] illius tali
In prima applicat acceptiones
illas principio ad [illegible]
[illegible] ostendit quod
omnes modi principiorum ha-
bent aliquid [illegible]
principiorum [illegible]
[illegible] etc. [illegible]
modis [illegible] principii
[illegible] pro-
prii [illegible] ante
principiorum [illegible] ostendit [illegible]
isti modi principii reducuntur
ad unum [illegible] est
[illegible] esse
esse [illegible]
[illegible] quedam
Ibi ostendit [illegible] isti modi illius
quod est principium [illegible]
ad duos modos [illegible]
principium [illegible] sit ali-
quid [illegible] quedam
[illegible] modos
vel principium [illegible] tangi-
tur aliquid [illegible] tangitur
[illegible] sunt prima
[illegible] et forma
[illegible] effi-
ciens [illegible]
dicitur principium [illegible] et facile
et elementum dicitur [illegible] principium
[illegible] voluntas
et [illegible] sunt principia efficientia
[illegible] bonum vel malum

p q̃e aliq̃ operat̃ sȝ causa finalis illius operationis // Sc̃ causa vnde

Causa primo modo

Causa aliud illius quod ti(bi)
efficiatur | In quo auctor
tractat de causa et diuidit
eam per partes | In prima dicit
auctor illius
quod sit causa | In secunda dicit
quod quedam sunt species
harum causarum | In tercio dicit
quod est causa oppo(sito)
rum | In quarto dicit in modis
causarum | In quinto dicit de
aut principiis et causis
ibi alia est causa ibi
Amplius aut ibi
ergo aut causarum dicta
ibi Est aut
ibi alia aut | ibi causa
sunt ut dictum est dimisso
Sc̃ dicitur

Ipse note sunt prima denominationis tonce bat et re-
dunt. Omnes enim sunt prima dicuntur omnia at
principiorum que sunt sapiens prima a vnde fit
aut vnde cognoscitur horum autem que sunt in causa
et sicut forma et materia denudatur omnia in auct
et sicut agens et finis et materia principium
motus elementum et mens et voluntas et sic ge
neratus sibi simile sicut sunt prima agens
et finis causa cuius fit causa sunt bonum et malum.

Causa primo modo materia et elementum quo fit
res inexistens sicut es statue et aliorum quorum
per se efficiens fit ex tempore at finis causa cuius alia
sunt ipsorum causa alia sunt omnes etiam materia
causa et alia sicut agens agit propter finem et finis
mouet agens sicut motus sunt causa sanitatis et cetera

Elementum dicitur

Causa aliud de quo primo
componitur per duos modos
excellencie | In prima ponit
elementum | In secundo nisi duo
aut modo elementa ibi

dicitur elementum illius quod est elementum ex quo componitur primo
elementi sicut ibi elementum eciam elementa prima dicitur de quo
differentia elementi dicitur se de parte secundum motum in tercio applicat
duo tercia dicitur ibi dicunt eciam elementa ibi est
vnde et elementa

Natura dicitur

Dicta ibi natura dicitur

Causa aliud in quo dicitur aut illius quod aut pot
est dicitur autem que sunt quidem illius
que materia dicitur ibi illius ibi dicitur natura forma
dicta ibi natura dicitur Sed exhibet vt in littera Sc̃ tercio

Exemplum huius habetur et tamen contrariorum. Sicut absencia
gubernatoris est causa periculi navis et presencia ip-
sius est causa salutis. Quedam autem causae sunt multiplices
at sic tamen remote et hec principia et ipse et quedam
per accidens et sunt impossibilia ut edificator
non sunt tamen in actu ut edificans. Quedam
et vlcs ut hic edificans domum secundum accidens
valde ut hic hec suis hac domum. Alii sunt
tamen plures qui ut hic edificator. Alii una sa-
nguinea ut hic edificator edificat. Dicunt autem
intantum quod tamen singulares et secundum actum sunt
sunt cum suo effectu ut hic edificans cum hoc edi-
ficato. Causae autem que potencia non sunt simul
cum effectu suo. Quia actum edificator de facto
domo domus manet mortuo edificatore

Necessarium dicitur

Capitulum aliud in quo ponit
multitudinem acceptionum illius quod
est necessarium. Et quod per hoc pro-
ponit acceptiones necessa-
rii patebunt processu etc.

Unum dicitur multis modis

Capitulum aliud in quo autor ponit di-
versas acceptiones illius quod est unum. Et quod
secundum diversas acceptiones illius quod est unum...
ubi patet incipit per processum. Quos sciendum. Omnes isti modi unius
reducuntur ad duos modos quia omnia que dicuntur unum vel dicuntur unum per se vel per
accidens. Et secundum primus modus dicitur unum per se sunt alii modi ut in littera etc.

Finis dictionis hic est

Aliud autem ad [illegible] in ipso dicitur undecimo [illegible] multiplicitatis autem propter quod [illegible] eius. Et potest dividi in quinque partes [illegible] per [illegible] partes manifestum patet in processu.

Est autem dicta in se primum et causa in ipsum aut quod non secundum aliud inest alicui. Causa autem secundum quod secundum aliud.

Elementum dicitur ex quo componitur res primo inexistente indivisibili specie in aliam speciem et in quod ultimo resolvitur. Sicut vocis elementa sunt littere. Figurare elementa sunt sine [illegible]. Sicut dicunt et tunc elementa sillabarum et prime: propter quod elementa demonstrationum. Hoc modo et elementa rerum contrariorum materia et forma. Unde et elementa corporum dicuntur prima quedam corpora simplicia, sicut ignis aer aqua terra. Unde quia partes que componunt sunt prime materie et forme, dicuntur et elementa. Species et genera que in ipsarum diffinitione ponuntur et magis superiora et simplicia. Unde differt non elementum ab omni ens unum et pro unum vel ad multa.

Natura dicitur uno modo nascentium generatio, sicut utique porrecta [illegible] tina que est in semine. Dicitur natura alio modo id unde primo fit res et in qua [illegible]. Sicut natura. Sicut est dicere natura statue et ligna natura lecti. Dicitur et natura forma et species rei, videlicet quod res postquam formam habeat dicitur ipsam non habere naturam suam. Dicitur natura ipsa res generata communis et forma; dicta autem motus et operationis, forma enim est natura respondet [illegible] principium.

Necessarium dicitur uno modo sine quo res esse non potest. Sicut necessarium [illegible] alio modo necessarium sine quo esse non potest. Sicut non potest [illegible] necessitas absolute [illegible]

Substantia dicitur prima

Et hic aliud in quo ponit divisionem scilicet acceptionum illius quod est substantia et dividitur in duas partes secundum quod ponit sex modos substantie ut patet in textu. Secunda ibi ...

dicitur necessarium violentum. Alio modo dicitur necessarium non posse se aliter habere sicut quod demonstratum. Sed autem omnia talia sunt alio modo necessaria quae sunt simplicia et immobilia quae non possunt se aliter habere. Causa enim variationis alia necessaria multiplicantur. In talibus igitur quae sempiterna et immobilia sunt nihil est violentum nec praeter naturam.

Unum dicitur aliud per accidens aliud per se. Sicut accidens quod est in subiecto dicitur unum cum subiecto sicut Coriscus musicus sunt unum. Alio modo dicuntur plura accidentia unum per unitatem subiecti quae sunt in eodem subiecto sicut unum subiecto dicitur musicum iustum unum cum Corisco in quo sunt. Sicut etiam accidens aliud cum specie vel genere subiecto unum contenta sunt in eodem subiecto sicut homo vel animal vel musicum sunt unum quia contenta sunt in Corisco. Convenit homo per se et in Corisco est dicere in quantum sicut superius de inferiori. Contingit autem in Corisco sicut accidens in subiecto. Alio modo dicuntur unum per se quae sunt continua sicut collegata et conglutinata sicut omne ligatum vinculo et lignea unita glutino. Magis autem unum sunt quae sunt per naturam continua quam quae continua sunt per artem. Magis autem sunt unum

Unum secundum accidens dicitur

Et hic aliud in quo ponit divisionem scilicet acceptionum illius quod est unum et dividitur in duas partes secundum quod ponit acceptiones illius quod dicitur unum in littera. Secunda differentie.

Differentia sunt

Ca[illegible] aliud de quo auctor ostendit quot modis aliqua differunt vocibus, et quot modis intelligitur et explicatur diversa dicuntur triplici modo, quedam species sunt diverse. Secundo dicuntur diversa quorum materia est diversa. Et sic genera et materialia dicuntur diversa respectu. Tertio modo dicuntur diversa quorum diffinitiones sunt diverse, scilicet homo et asinus. Sequitur differentia.

Que sunt continua secundum lineam rectam, secundum rectam talibus recte necessario sequitur motus earum in eodem tempore. Alia autem sunt continua secundum lineam rectam vel reflexam, unum tamen sunt sicut tybia et crus, quorum unum [illegible] per omnes partes movetur simul in eodem tempore in moli[illegible] recte.

Alio modo dicuntur unum quorum substantia secundum speciem et formam indivisibilia sunt, sicut corpora homogenea ut aqua, cuius omnes partes sunt aqua. Alio modo dicuntur unum quorum genera conveniunt in genere, sicut homo, equus et canis. Et similiter dicuntur unum quorum conveniunt materia una, sicut tunica et caligula de eodem panno facta. Et sicut oratio et vicesa in lingua sunt unum. Sed ex parte materie et diversitate forme, sicut materia et subiectum generatio formarum distinctarum. Ita genus et subiectum oppositarum differentiarum dividitur. Sicut materia et inchoata confusa secundum impressionem formarum, ut per hoc quod non recipit materia contrarias simul, ut habet secundum potentiam formas contrarias. Ita genus ambit differentias oppositas. Alia autem sunt unum que remota differentia que[illegible] principio, sicut corpora celestia in ea dicuntur principio quorum sunt plures unum sunt quorum quodlibet una est diffinitio, sicut longa et lunie[illegible] lunica sunt unum secundum totum. Hinc etiam autem unum sunt que per se intellectum similiter necessarie est intelligi et non potest per se apte secundum intellectum ab invicem separari, sicut homo quantitas et quod[illegible] cum sint etiam et secundum indivisibilia intellectus. Sed

mag[is] vnu[m] sunt que sunt vnu[m] h[oc] mod[o]
in q[uan]tu[m] sub[stanti]e vni[us] salit aut vni sunt q[ue]
quecu[m]q[ue] no[n] h[abe]nt divisio[n]e[m] [illegible] magis non
h[abe]nt divisio[n]e[m] Sic[ut] [illegible] h[abe]nt [illegible] aut
sunt p[er]f[ect]a mag[is] dicu[n]t[ur] vnu[m] q[uam] imp[er]f[ect]a
Sic[ut] domus p[er]f[ect]a mag[is] dic[itur] vna dom[us]
q[uam] imp[er]f[ect]a q[uamvis] o[mn]is h[ab]eat aliquas p[ar]tes con
tinuas et [illegible] [illegible] lineas alia
[illegible] magis p[er]f[ect]a [illegible] p[ri]mu[m] [illegible]
[illegible] vnu[m] aut[em] est p[ri]mu[m] [illegible] p[ri]ncipiu[m]
alio[rum] p[ri]ncipiu[m] [illegible] ipa mensura alio[rum]
[illegible] mensura [illegible] [illegible] [illegible] Sic[ut] in
[illegible] [illegible] et Sic[ut] in ponderibus [illegible]
Alia aut[em] dicu[n]t[ur] vnu[m] s[ecundu]m q[uod] aliq[ui]d vnu[m]
[illegible] p[ar]ticipant Sic[ut] multi [illegible] sunt
vna familia Alia sunt vnu[m] [illegible] p[ro]portione
Sic[ut] duo [illegible] ad vnu[m] [illegible] ad
vnam sunt vnu[m] in dupla p[ro]portione Alia
dicu[n]t[ur] modo opposito ad vnu[m]

Et [illegible] dic[itur] [illegible] s[ecundu]m accidens q[uod]
enti accidit [illegible] vel
q[uod] plura vni enti accidunt Sic[ut] dicim[us]
musicu[m] [illegible] [illegible] p[er] accidens q[uod]
vni homini insunt Secundo se aut[em] [illegible]

Opposita dicuntur
[illegible] aliquid [illegible] possunt
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] modis
aliqua opponuntur [illegible]
[illegible] [illegible] declarat [illegible]
[illegible] sunt [illegible]

[illegible] & posicio

Talem aliud [illegible] autor ostendit quod modis aliquid dicitur predicatur ex [illegible] et aliud [illegible] quod ponit modis [illegible] in littera [illegible] predicatur de triplicit[er] [illegible] esse et [illegible] sic predicatur de dupliciter primo dicit primum principium [illegible] secundo principio [illegible] [illegible] duplicat aut in intellectu [illegible] esse et [illegible] sicut [illegible] passione [illegible]

Diffinitur determinatis modis secundum numerum determinatum predicamentorum. Alia enim predicantur in quid ut quid est homo, alia in quale ut cum dicimus homo est albus, alia secundum magnitudinem, alia autem ad aliquid predicantur sicut relatio, alia facere, alia pati, alia [illegible] ubi, alia autem quando, alia autem situm, alia habitum. Cum enim de homine aliquid quantitatis de homine predicatur [illegible] de homine predicatur relatio predicatur simpliciter. Aut enim sicut unitatem compositionis sicut cum dicimus affirmationem vel negationem vel [illegible] autem non enim sicut cum dicimus affirmationem vel negationem vel simpliciter aliquid enim in potentia aliquid in actu.

Sed dum prima terra que dicuntur cle[illegible] [illegible] et quecunque alia terra preter alium [illegible] ydolorum [illegible] alia non [illegible] [illegible] [illegible] corpora [illegible] [illegible] aliquibus forme [illegible] non dat actum [illegible] actum [illegible] potentia [illegible] [illegible] actu [illegible] actu [illegible] simpliciter [illegible] [illegible] intellectus [illegible] materia et forma [illegible] aliquibus anima [illegible] [illegible] intelligentia.

Idem [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

Alia non differunt idem secundum se quo ad numerum sicut materia
et meſa alia dicuntur idem ſecundum ſpeciem ſicut ſortes et
plato alia dicuntur idem uno ſicut magis et capud
que ſunt partes eiuſdem alia dicuntur idem quo ad ſubſtanciam
et diffinicionem et tunc eſt cum ydemptitas unitas
que plurium aliquorum uno ut pluribus ydemptitas ſicut
dicimus ſortem eſt ſibi ipſi idem

Differencia enim ſunt que idem aliquid ſunt
et aliquid diverſum ſunt aut que dicta
uno ſicut ſortes et plato alia dicta ſpecie ſicut ſortes
homo et equus alia que ſicut color et odor
Alia ſunt dicta proportione ut duplum triplum
Similia autem dicuntur ea quorum qualitas eſt una et
ideo paciuntur et alterata que recipiunt plus
et magis ab qualitatibus aliquid odo non ſe
ſed diſſimilibus diſſimilia

Oppoſita dicuntur quatuor modis quia contra-
ria relativa privatio et habitus contra-
dictoria ſunt ens et non ens que ſunt tamen
generationes et corrupciones Contraria dicuntur
que non poſſunt adeſſe ſimul eidem ſuſceptibili et maxime
diſtant ſub eodem genere ſicut dicte contrarie et
ſpecies corporis ſub eodem genere que contrarie vel media
aut generatio ſunt medium ſicut palliditas medium

Potencias que dicitur

Alio modo aliud a quo diſtinguit
potentiam ſeu partem [illegible] dividitur
per duas partes principia potentia
[illegible] poſſe [illegible]
[illegible] et paſſivam capit
[illegible] ponit una
aliam diſtinctam poſſe activa
paſſiva [illegible] ibi [illegible]
[illegible]

Ad quot modos quod omnis potencia
aut eſt activa aut paſſiva et
[illegible] aliqua
ſit potencia [illegible] activa
[illegible] activa [illegible]
[illegible] agentis [illegible]
[illegible]
potentia dei abſoluta [illegible]
[illegible]
[illegible]
potentia paſſiva [illegible]
[illegible]
[illegible] forma [illegible]
potentia [illegible]
[illegible] forma [illegible]
[illegible] potentia paſſiva
[illegible]
agentis [illegible] in lapide
potentia [illegible]
[illegible] artificiale [illegible]
artificiale [illegible]
[illegible] reſpectu agentis
artificialis [illegible] potentia [illegible]
[illegible]
[illegible] potentia [illegible] eſt
que ſit [illegible]
[illegible]
[illegible] potentia

Quantum est quod

Cum aliud in quo autor de-
terminat de quantitate. Et primo diffi-
nit quantum. Secundo dividit ip-
sum. Alia autem est quantitas et perfecte
dividi contra [illegible] punctum et
tempora [illegible] predicamenti
impressum [illegible] quantitas
dicitur esse modis. Primo quanti-
tas continua [illegible] agitur de et
hoc duplex. [illegible] in su-
[illegible] autem [illegible] continua
et hoc triplicit. Aut dimensio
una dimensione [illegible] linea a dua-
bus dimensionibus [illegible] super-
ficies aut tribus [illegible] corpus.
Secundo quantitas discreta dicitur
quantitas ut numerus et hoc dupliciter
aut [illegible] dividitur [illegible] aut [illegible]
multiplicatur [illegible] quantitas dicitur
[illegible] et hoc dupliciter aut est
[illegible] quantitas [illegible] linea aut
est passio quantitatis ut parvum
multum [illegible] dicitur quantitas per
accidens et hoc dupliciter aut omnino
per accidens ut que sunt [illegible]
tate ut album aut non omnino per
accidens ut sunt motus et tempus
[illegible] dicitur quantitas continua
[illegible] continuo
[illegible] quia motus est continuus [illegible]

mit album et nigrum. Tale non quia utrorumque contra-
rietas patet [illegible] compatitur unum [illegible] indica-
[illegible] aliquid [illegible] in se [illegible] pallidum [illegible]
nigro videtur album et compatitur album videtur ni-
grum. Alia autem dicuntur contraria quia sunt [illegible]
alia quia sunt activa et passiva [illegible] aut
motus ad contrarias [illegible] et privationes [illegible]
[illegible] autem [illegible] sunt [illegible] et unum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et divisio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] differentie [illegible] eadem [illegible] [illegible]
quia non dividuntur [illegible] forma [illegible] materia [illegible]

Prioria et posterioria dicuntur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] primum
[illegible] [illegible] aliquo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
motus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] vicinio ad [illegible] motum [illegible] [illegible] via
[illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impedit
voluntas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] primo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vicinior [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vicinior [illegible] [illegible] puncto
[illegible] superficies passio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] passio linee [illegible] [illegible]
passio superficiei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

S[ecund]o p[ri]ma est sub duobus [illegible] aut potentia sive potentia
[illegible] actu facta [illegible] p[ro]p[ri]e [illegible] p[ro]p[ter] [illegible]
[illegible] potentia [illegible] actu p[ro]p[ri]e [illegible] potentia
sunt [illegible] actu [illegible] toto ut p[ro]p[ter] mel et aqua
[illegible] melle [illegible] ante sunt [illegible] potentia [illegible]
[illegible] et [illegible] p[ro]p[ri]a [illegible] nota [illegible] ante sunt p[ro]
potentia [illegible] ut p[ar]ticularia et [illegible]

Potestas est [illegible] potentia activa et passiva [illegible]
[illegible] alteri [illegible] altero [illegible] potestas [illegible]
[illegible] et [illegible] infirmitatis [illegible] sa
[illegible] in modico [illegible] infirmum [illegible] sanitatem
[illegible] media ad actum sanitatis. hec
potentia [illegible] omne pati [illegible] patiens anima
[illegible] penis [illegible] actu [illegible]
potentia ab aqua [illegible] potentia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] actu esse [illegible]
[illegible] ante alie [illegible] potentia activa [illegible]
[illegible] voluntate [illegible] potest
[illegible] per [illegible] [illegible]
[illegible] posse [illegible] [illegible]
[illegible] potentia [illegible] impassibilia non facile passi-
bilia sunt [illegible] [illegible] ut [illegible] me do-
minantur [illegible] celestia [illegible] [illegible]
[illegible] modo [illegible] potentia facilius passibilia [illegible]
[illegible] facilius [illegible]
[illegible] [illegible] forte [illegible]
[illegible] ita [illegible] victoria [illegible]
[illegible] forma aliqua patitur faciliter

Potentia est [illegible] passiva
[illegible] in [illegible]
ab altero [illegible] altero
[illegible] hec potentia [illegible]

[illegible] qualitatis

[illegible] aliud [illegible] quo [illegible]
[illegible] qualitas [illegible] abstracto et
[illegible] quale [illegible]
[illegible] qualitas [illegible]
[illegible] qualitas [illegible]
[illegible] et talis qualitas
dicitur esse [illegible]
[illegible]
[illegible] qualitas
[illegible] essentialis [illegible]
dicitur esse illa [illegible]
[illegible] [illegible] et
[illegible] in litteram
[illegible] qualitas [illegible]
[illegible] sub [illegible]
qualitas [illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible]

Tertia qualitas est passio vel passibilis qualitas ... secundum quam nos quales esse dicimur ut secundum caliditatem calidi dicimur et secundum frigiditatem frigidi. Et sic fuit ... [illegible] qualitas ... qualitates potentes variari ... passio vel passibilis ... [illegible] ... ostendit qualitatem

Prima qualitas est habitus et dispositio ... [illegible]

Dicunt aut aliq hre poam potes dr ita p natu aliq poa dr impotes nt quod dicit puer dr impotes ad generand et simpliciter dicit eunuchus dr impotes et vir sterilis qui non est aptus et impsequo est aptus natus dicitur etc. Impole ee onis quod de necessitate est verum dicit impole dr quod esse verum impossibile. Similiter possibile dicitur quod de necessitate non est falsum sicut pole dicitur Sorte sedere ipso non sedente. Similiter possibile et dr poa in geometria sicut linea dr poa quadratum sz eo dicitur inscripta sicut octies octo quod totum constituit quadratum.

Quantitas est quod est divisibile in ea que ipsi insunt quorum quodlibet quanta nata est. Alia autem est quantitas discreta que est multitudo numeralis, alia autem est continua que est magnitudo mensurabilis. Multitudo est divisibile in non continua. Magnitudo autem continua secundum unam dimensionem est quod linea dicitur sive longitudo. Secundum autem ad duo latitudo et superficies dr. Secundum autem tria profunditas sive corpus. Alia autem dimensio sive quanta dicitur linea superficies et corpus. Diffinitiones ipsorum positiones quantitas alia non patent. Dicuntur quanta que insunt quanto sicut verbi gratia motus et albedo. Alia autem dicuntur quanta que sunt per se passiones quanti

Magnitudo autem est dimensio continua

Dicitur multum et paucum magnum et parvum quae per se
de genere relationis et grave et leve quae sunt quedam
qualitates et sunt contraria extrema subiecti ipsorum quantum
et corporis dimensionum dimidiatarum ... et motus et tempus
quanta sunt et extrema ... spacium ... quod est
motus et quantum et finis eius dimensionum ...

Quale dicitur unoquodque ... substantie ... quale
quid sit vel quale ens ... respondetur
quale ... similiter qualis ... circulus dicitur
figura plana una linea contenta ... alio modo qualitas
in immobilibus vel in motis ... quales sunt
dicuntur passibiles vel impassibiles naturaliter qualitates in est
quod ... per quantitatem ... in est ipsi naturaliter subiecti
numeri sunt ... que semel sunt simul ut
... non ... et ... ista autem qua
litates sunt ... et immobiles ... non
recipiunt plus vel minus ... aut dicuntur qualitates
passiones ... que moventur ... ut calidum et frigidum
album et nigrum ... virtutes et vicia et
omnino bonum et malum ... autem sunt ...
... et ... bonum et ...
... et ... in ... dispositiones
aut naturaliter dicuntur ... dispositiones impositiones
... nullam dicat actualem qualitatem
quarum ... qualitates non ... agitur de
qualibus quae ... entia ... hoc ...
agitur de qualitate forme ... agitur de
hiis quae sunt in genere accidentis

Ad aliquid dicitur

Ca[pitu]lum aliud in quo auctor
determinat de relatione ... di
citur in ... pro ... ipsa
ponit ... accipere ... ista
ad aliquid ... ostendit
que per se dicuntur ad aliquid
... et ... dicuntur
ad aliquid ... ibi ...
aut ... ibi ...
aut ... accidens ... pro
... duas ... prin
cipales ... facit ...
... ostendit ... aliqua
dicuntur relativa ... vel
... ibi relativa aut ...
... prima ... dividitur
... ponit modos
... ad aliquid ... in ...
... secunda ...
ibi ... alios ... modos
... modo ... re
lativa ... primum modum ...
... determinatas species ...
... duplicatas ... dimi
... et ... alia relativa
... non dicuntur ...
... species ... multiplex ad
submultiplex ... ibi ...
aut ... ibi auctor ostendit
... dicuntur relativa ... vel
passionem vel ... actio vel ... potentiam
... et ... declarat ...
... dicit ... ibi
specificat illud quod dixit de
relativis ... passionem ...
... illa ... sunt relativa ...
... determinata vel indeterminata
sunt relativa ... et ...
sunt ... actionem ... pas
sionem ... dicitur ...
... ibi ...
... illud ... referri ad
... relativa ...
... referuntur ...
... et ... ibi ...
... impossibile &c.

Sed unum autem

[illegible]

Ad aliquid dicuntur quedam sunt conti-
nentis ad contentum sicut duplum ad dimidium
Alia autem sicut activum ad passivum sicut tale-
factivum ad talefactibile Alia ut mensurabile ad mensu-
ram et scibile ad scientiam et sensibile ad sensum Ha-
rum autem relativa dicuntur secundum numerum vel secundum speciem inde-
terminatam sicut duplum ad dimidium Alia autem
secundum speciem non determinatam sicut multiplex ad sub
multiplex et continens ad contentum Est autem quo-
modo relativa secundum numerum commensurabilis sicut triplum
ad subtriplum Alia autem sunt secundum numerum non com-
mensurabilia sicut duodena referuntur ad quin-
que [illegible] ad contentum Est et [illegible] amplius
[illegible] secundum numerum indeterminatum sicut amplius at-
que et equale et simile secundum unum referuntur
quod [illegible] unum et mensura [illegible]
sunt [illegible] equalis [illegible]
[illegible] Similia [illegible] qualitas
[illegible] referuntur ad ali-
quid secundum unum et unum passive Relativa
autem secundum actionem vel passionem vel secundum actum vel secundum
potentiam ut potens talefacere ad potens talefieri

Agentia autem motiva secundum potentiam referuntur
secundum differentias temporum. Potentia ut calefacti-
vum quod potest calefieri et nunc per calefaciens
quod per calefieri [illegible] potentia infinitum secundum actum.
Infinitum autem calefaciat sibi. Dicit prius ut
calefaciens ad id quod calefit. Et de preterito ca-
lefecit quod calefiebat. Dicit non quod dicit filii
pater sic fecit ille et factus est. Illa vero
que referuntur secundum non non referuntur
secundum actiones et passiones neque secundum tempora
sed sunt [illegible] secundum similitudinem. Dicit quod dici-
tur mensuratum aliud mensuratum. Sed ut
non secundum potentiam alia referuntur. Dicit quod privatio-
nem ut impossibile impotenti impossibile et in-
visibile impotenti videre invisibile. Dicit
Non autem est potentiam ad aliquid dicta ipse
sunt ad aliquid quod utroque ipsorum ad aliud
referuntur. Mensurabile [?] et scibile et scibile
relativa sunt eo quod aliud relativum solum
ad alterum referatur. Mensura etiam comparata [?]
ta sunt unitate mensura [?] referuntur
ad mensuratum. Modo fit ens scibilis et scibilis [?]

Perfectum dicitur

Ca [?] aliud in quo [illegible]
[illegible] accipere [illegible]
perfectum. Et possibile dividi [illegible]
quot ponit modos perfecti [illegible]
[illegible] in processu [illegible] secundum
perfectum de tribus modis primo perfectum
[illegible] triplicem primo [illegible]
[illegible] aliud dicitur
perfectum in [illegible] Secundo perfectum
dicitur [illegible] quod in suo genere [illegible]
esse completum et hoc [illegible]
[illegible] secundum [illegible] equalitatem
ut dicitur medicus perfectus [illegible]
[illegible] medicine nullus [illegible]
[illegible] ut deest sibi de
arte medicine [illegible]
[illegible] inequalitate [illegible]
ut dicitur perfectus [illegible]
[illegible] sibi similis [illegible]
[illegible] deest sibi quod pertinet ad
artem latrocinii [illegible]
dicitur [illegible] Tertio perfectum
esse dicitur quod [illegible] fine [illegible]
[illegible] fine bonum [illegible]
dicitur [illegible] fine malum et
dicitur [illegible] dicitur
perfectum in summa [illegible]
[illegible] aliquid perfectum
ut primum ens [illegible] perfectum
[illegible] ut sunt illa que sunt
perfecta [illegible] sunt nullius [illegible]
[illegible] perfectam [illegible]
[illegible] dicuntur perfecte

Terminus z pluralitas

Caly aliud in isto ponit
quarta acceptio illius ter
mini Et dicit q d p pri sed
illud ponit quarta accep
tionem illius termini in scda
quarum tangit ad inuicem
Scda ibi dicitur autem euangeli
tot modis a. ps quin dicit
dicit quibus pont accep
tionem tmd et male patet
in littera Sequitur

potentia factiva et intellectiva ad actum et potentia
alterativa dicitur non scibile quia omnibus scientia refer
tur scientia ad scibile et non ad scientem nisi referatur
Sicut actiuum agens ad agentem Sic non possit
dici scientia scientis scientia Sicut calefactio calefa
cientis calefactivo et actio agentis actio et passio
patientis passio Et tunc esse dicuntur rela
tiva aut quia quia sibi ut plures refe
rat secundum se quod medio dicitur ad aliquid sicut diuer
silia aut dicuntur ad aliquid quia genus ipsorum
dicuntur ad aliquid Sicut medicina dicitur
ad aliquid quia scientia dicitur ad aliquid Hec autem
accidit medicine quia scientia non est genus medi
cine nisi forte accipiatur ut scientia sit habitus
scientie Scientia non in se accepta et actus etha
bitus speculatiuus manens in habitu medi
cina autem et ars pratica tendens in alterum
absolute Amplius autem secundum actus dicuntur
ad aliquid huius et similes relationes ut equalitas
et ad aliquid quia esse et ad aliquid Et propterea
et ad aliquid quia per se ad aliquid dicuntur neque scien
tia dicuntur ad aliquid aliquid quia accidit ei esse

Ad aliquid sicut album dicitur ad aliquid quia ac-
cidit albo prius etc.

Perfectum dicitur uno modo cuius nulla pars
deest sicut perfectum dicitur quod omnino co-
stitutum ex omnibus suis partibus sicut tempus
perfectum tempus cuius nulla pars est et sic dicitur perfectum.
Secundo modo hoc dicitur quod secundum virtutem dicitur
perfectum quod non deficit in genere sicut perfectus
medicus dicitur ille qui in nullo deficit. Sicut
transferentes ad mala dicimus perfectum ma-
lum quod nullo malo deficit sicut dici-
tur latro perfectus sicut dicitur bonus latro. Et virtus
igitur et scientia ... dicitur perfecta quod nulla
parte deficit. Tertio amplius dicuntur perfecta que
finem habent bonum et nobilem. Sicut in homine dicitur
perfectus felicitatem adeptus. Et maxime finis ulti-
mus et perfectio rerum perfectarum. Transfertur quoque
nomen perfecti ad finem destructionis. Nam
dicitur perfecte destructum cum nihil de eo remanet.
Secundum hoc igitur dicuntur perfecta quedam quia nullo
bono simpliciter deficiunt secundum quod summum quod
appetunt. Et sic per se primo que sunt perfecta.
Alia autem dicuntur perfecta quia agunt opera

Perfectum dicitur unum

Postea aliud in quo diffi-
nit perfecte. Et dividit in tres partes.
In prima ostendit multiplicitatem perfecti
[illegible] quod perfectum ... [illegible]
modis perfecte. Et declarat. In tertia
concludit qualiter modo [illegible]
... respondet. Prima per di-
visionem ... [illegible] ... potest
... perfecte ... incipit ... [illegible]
... ista perfecte ... [illegible] ... secundo po-
... Tertia specificat
et restringit modos perfecte declarando
... isti modi intelligendi
... dicit. Nota
ibi concludit ... modo
... perfecte ... //

Dispositio est huius

Habitus aliud in quo diversi sicut hoc quod dispositio est ordinatio partium [illegible] aut accipitur dispositio partes [illegible] [illegible]

perfecto vel quia habent aliquas perfectiones seu virtutes perfectionis vel quia conformantur et assimulantur perfectis.

Terminus cuiuslibet rei ultimum continens omnes partes eius dicitur quia extra est illius sicut terminus alicuius et signum quod [illegible] et species nisi sit forma que sunt [illegible] immobile et non simplex dicuntur terminus et forma eius et signum sunt quasi terminantes figuras et mixtos [illegible] materia quasi una parte ablata corrumpuntur. Alio modo terminus rei perfectio et actus qui acquiritur per motum et actus motus terminatur. Sicut calor dicitur terminus calefactionis et albedo terminus dealbationis. Aliud ante terminus motus a quo incipit motus [illegible] sicut frigus dicitur terminus calefactionis quia incipit calefactio a frigido. Dicitur etiam terminus rei finis intentus sicut victoria dicitur rei bellici. Dicitur etiam terminus forma et talis substantia et materia sine qua constituit et terminat substantiam. Et quidditas rei dicitur terminus quia terminat cognitionem rei diffinitio enim componitur cognitionem et substantia que dicit potentiam et actum [illegible] rei terminat unde enim cognitio perfecta terminatur

Habitus dicitur

Habitus aliud de quo ponitur [illegible] [illegible] habitus et dicitur [illegible] partes [illegible] [illegible] habitus [illegible] ponitur [illegible] ibi [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] quod ponitur [illegible] partes [illegible] habitus [illegible] [illegible] [illegible] habentes

eiſd principiis quibus conſtituntur in eſſe perfecto
veritas enim cuiuſlibet rei conſequitur rebus
equaliter dicitur autem tamen tot modis eſt modo
dicitur principium [illegible] ... ratio forma tamen non
ſolum dicitur de principio ſed de perfectione rei eiuſde
fine principium enim conſtituimus rem non omnis
tamen principium

Poſt hoc dicitur inesse vno modo omne quod ſi-
ſpecies et ſpecierum rei ineſt ſicut diffinitio
equaliter eius per diffinitionem alio modo dicitur per ſe
inesse per formam accidens et paſſio ut eius diffinitione
ponitur ſubiectum ut ſimilitudo per ſe ineſt nazo
tertio quod per aliud tamen rei ineſt ſicut e-
clipſis per ſe ineſt lune quoniam per oppoſitionem terre
inter ſolem et lunam ſimpliciter autem per ſe
ineſt tamen non aliqua cauſa extrinſeca ex-
principiis ſiue eſſentialibus huic eſſe per ſe
ſicut ſolia [illegible] habent eſſe per ſe de quibus
non ſuppono quod [illegible] per [illegible] poſſit tamen
poſſe oppugnare valeat demonſtrari ſimpliciter
que ſint vera et neceſſaria per ſe ineſt
ſicut iſte lapis magnes habet effectum
quod [illegible] vitam illuminat oculos
iſtud enim modo accipitur oppoſitum ad quo

ſic intellectus per ſe quantum producta
per ſecundo modo diſpoſitio ut hominis
animalis et reſpectu ſanitas ad
non infinitus tertius modo principium
a primis autem ut ſtudium et fortitudo
quartus ſecundum formam ſpecies qualitatis
quartum habet modo quarto modo per
quo aliquid acquirit eius actio
non perpetuam ut arbor corticem
aut parte et labore ut multos
caſtrum [illegible] dicitur habere quo
[illegible] ſine ſubiecto [illegible] formam ut
eorum infinitum tertius dicitur habere
quo quantitas [illegible] habet totum corpus
totum [illegible] quo deffectus [illegible] de-
[illegible] ut collumpne ponderoſa

Habitus eſt qualitas acquiſita ex
multis operationibus naturalibus difficile
mobilis a ſubiecto

Habere

Paſſio dicitur [illegible]

Tamen aliud quo ponit modos
paſſionis aliud aliud quod tot partes
que ſunt modi paſſionis [illegible]
[illegible]

Dicitur vlis qui contentus est in principio artis
sive et dominatur passio de magis et minus per
unos. Et forte sicut hic herba illuminat o-
culos sed rutam per dictum hic herba igitur ru-
ta illuminat oculos / omnis autem ruta
id est omnis hec ruta igitur hec ruta illuminat
oculos. Sunt autem ista pre tamen mediata quam
immediata tamen in essentia bona cum in ante bona
pre et immediate comparationem partem aliqua
pre mediate. Sicut homo et vinum pre enim ...
vitam habeat comparat homo bonum vero et replis pre
et mediate non per aliquid predictum. Sicut per
... pre et mediate ... producto filii. Sol
vos et ... Comparatio pre sed immediate pre
medii non ... quantum ... in ...
... Ultima oratio ex-
ponendi quo nobis ... per ubi ...
ponendi modus

Comparatio dicitur unde
... aliud ... modos
comparationis ... de pre
et ... amplifi-
cat modos comparationis ad ...
... comparatio autem tot modis pa-
... dicitur et tot particulas ...
... modos comparationis ut ...
... littera

Dispositio est ... ordo et hoc
accidit ... sed ...
et ... prima ... ponderi
... et ... quantum sicut ... ...
aliud ... habens ... Sicut
magna ... in aliis ... de toto

Et inspice quod sicut partes distinctas secundum locum po-
tentiam vel in virtutibus partes distinctas secundum
formam. Sicut in aliis virtutibus partes di-
stinctas differentes secundum formam corporalibus
sicut aliquam dispositionem secundum animam ex ordine
potentiarum sensitivarum et intellectivarum. Item in
continuo in alio. Sicut figuram in tetragono
et sic. Et inspice qualitatem quod dispositio et habitus

Habitus dicitur uno modo dispositio per quam
aliquid disponitur ad agendum vel pa-
tiendum, inter actionem quidem et motum inter agens
et patiens. Sed in operatione agentis dicitur actio
et in operatione patientis dicitur passio, ergo est
principium passionis vel actionis. Sicut actio
intermedia habentis vestem et habite vestis
habitus dicitur. Unus autem habitus non est nec
habitus. Sicut non est qualitas qualitatis et
forme forma. Alio predicamento in eius infinitum
ibit. Alio modo dicitur dispositio secundum quam aliquid
bene vel male disponitur secundum ordinem suarum
partium. Sicut sanitas et infirmitas. Dicitur
secundum quod aliquid bene vel male disponitur. Sicut
temperantia fortitudo dicitur habitus, dicitur vel habitus
pars dispositionis talis quod non est talis habitus

Habitus dicitur uno modo

Ex aliquo dicitur

Fa in aliud quod quo ponitur modus illatus quod ex aliquo est quod ... videtur quod positus est ponitur modus pro ... processione ... ex aliquo dicitur ... secundum aliquod ... in quo fit ... secundum toto et hoc ... modus ... aliquod ... et hoc ... ut ydolum ... remota ut omnia metalla ... aqua ... ut ... ut est ... ut completum ... ut forma ... forma ... ut ... et ... ex aliquo ... sit aliquod et ... sit ... ut ... sit ... dies

continua atque existunt tum metuosi quos forte alteratur. Qualitas dispositio vel ex parte habitus talis sicut scientia dicitur habitus intellectus. Patet autem quod manans ab agente in paciens quod pertinet accidentibus et passionibus. Patet autem quod manans sub quod qualitas sit dispositio et habitus. Patet autem quod ipsius natura comparatione unius ad aliud quod pertinet habitus.

Passio dicitur huiusmodi qualitas passibilis sicut album nigrum dulce amarum. Similiter horum actiones et alterationes, ut dealbacio calefactio. Amplius autem horum vocantur alteraciones et tristes sicut febricitatio. Amplius magne calamitates dicuntur passiones sicut paupertas et oppressio.

Privacio dicitur unius carentia alicuius in re quod apta nata non est hoc habere sicut lapis dicitur privatus omnibus. Aliquod quod aptum natum est aliquid habere secundum quod simpliciter secundum se speciem sicut talpa visu privata. Alio modo privatur quod aptum natum est secundum speciem sed non omni tempore sicut privatus omnibus dicitur catulus ante nonum diem. Alio modo privatur aliquid si absit

quod et si quid aptum natum habere
dicitur homo cecus dicitur privari visu amplius
privatio dicitur ablatio violenta sicut ligatus dicitur
privari motu. Privatio autem tot modis dicitur
sicut negatio. Sicut dicimus non posse ire quod omnino
non potest ire vel male vel tarde vel non bene
mutatur neque non et medium sicut communis
contentio. Sed privatio et habitus habent medium sicut
heremita separatus ab aliis nec utilis neque
inutilis affinem [illegible] medium non habet

Habere dicitur uno modo tenere aliquid
secundum naturam vel secundum potestatem sicut anima habet cor
pus et medicus dicitur habere violenciam sicut febris dicitur
habere hominem et tyrannus civitates et induti
vestimenta. Alio modo sicut subiectum habet formam sicut
es formam ydoli et corpus sanitatem. Alio modo dicitur
continens quod continet sicut vas vinum et civitas
homines et [illegible] partes. Alio modo sicut prohibens
aliquid aliud movere sicut columpna habet la
pidem supportare aut malo sicut [illegible]

Esse aliquid dicitur ex aliquo uno modo sicut ex materia
vel ex materia remota sicut omnia liquabilia
metalla et resine et olea sunt ex aqua
vel ex materia propinqua sicut pullus ex ovo dicitur

Pars dicitur uno modo
Aliquid aliud in quo potest dividi
modo aliquo quod est pars dicitur
totius pars et post modo pars pa
rtis [illegible] quod est consequens vel littera
pars dicitur duplex uno modo pars
quantitativa et hec duplex quia
pars aliquota quae multotiens
sumpta reddit suum totum et pars
quantitatis est pars trans dicitur pars
quantitativa contra pro aliquota
ut quae non reddit suum totum ali
quotiens sumpta et sic similiter
est pars tres respectu pars contra partem
quantitativam et replicatur 3 [illegible]
vero ut species non est [illegible] quae
sunt partes generis vel constitutiva et
in [illegible] definitiva
ut a quo solet quod sunt partes definiti
ones vel dicitur

Totum dicitur perfectum
Aliquid aliud vero quo potest modo
illius quod est [illegible] divisum est
sexta (?) fiat quod [illegible]
aliud nec illius quod omne
ubi omne aut [illegible] pars
totum pars [illegible] partes
probantur [illegible] ||

Diminutum sit

Talem aliud quo genus contingit quod sit diminutum sine toto [illegible] apud [illegible] dicitur [illegible] [illegible] sic [illegible] remanet illa quod dicuntur [illegible] [illegible] [illegible] est aliquid [illegible] [illegible] sive diminutum [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] forma quod sit [illegible] quod sit [illegible] partibus [illegible] quod [illegible] sit magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dissimiles [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] forma quod [illegible] sit partes [illegible] [illegible] quod sit partes forma [illegible] quod non [illegible] vegetari //

Sicut corpus monete. Sicut bellum fit ex pugnis
Aliud sicut exercitus et populus sunt partes ex quibus
totum fuit. Sicut ex homine fit a iam torus ex
domus lapides et ligna. Aliud sicut sunt
ex partibus forme. Sicut anima ex vegetativo sensi-
tivo et intellectivo. Non enim sit forma ex
partibus sicut corporalibus sed quantitativis. Sed
magis in corporali sed formali in materia. Alio
autem modo aliquid fit sed parte aliquid ex alio
Sicut plata sed aliquis sunt parte et ex aliqua
parte. Aliud dicitur sepius fieri ex opposito ut
dies ex nocte et nox ex die //

Partes dicuntur vero omne diminutum
a quanto. Sicut duo sunt partes trium. Alio
modo dicuntur partes esse diminutum aequantia aliquando
ad mensurandum totum. Sicut duo tria mensura-
ntur partes senarii. Alio dicuntur partes forme quibus
forma magis quanta. Sicut partes generis dicuntur
differentia esse species. Alio dicitur partes compositi ex quibus
fit sive sit forma sive forma habens
Sicut homo partes anima et corpus et partes forme sunt
partes formales compositi corporis. Sicut vegetativum sensitivum
et intellectivum dicuntur partes anime. Amplius autem
in eo ponitur diffinitione dicuntur partes predicatos

diffiniti. Sicut genus et differentia dicuntur partes speciei.

Totum dicatur perfectum cui nulla pars deest
et cuius omnes partes sunt unite. Sicut dicimus
totus motus et dicimus totus dies et totus sapiens et
totus audax. Quia hoc modo sumpta talia sunt perfecta
dicuntur ut totum perfecte et indistincte continens
se multa in se tota. Sicut ipse deus qui omnia [illegible]
Sicut genus continens plures species. Et simili[ter]
species continens plura individua. Item dicimus totum
continuum cuius partes inter se differentes. Sicut dicimus
totus homo et tota domus. Sed magis dicitur
totum quod cuius partes unitas perficit quam partes actu.
Amplius dicimus totum continuum cuius principium
medium et finem cuius partes positio differt vel
late constant. Sicut dicimus totum unum totam
aquam. Dicimus autem totum magis distinctum
continue autem dictum dicatur quae [illegible] distinctis
partibus unitur. Sicut omnis unus omnibus partibus
unitur [illegible] palio [illegible] ponit.

Omnium finem terminatum dicimus
totum carens aliquo suo parte [illegible] in
aqua sint manens disportatum [illegible]
quia partes positio habent differentes [illegible] partes
ablata non recessant nisi post modum.

Genus dictum

[illegible] aliud quo [illegible] ponit
[illegible] modus [illegible] dividit
[illegible] prima facit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ponit modus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Falsum dicitur uno modo
Calum aliud de quo potest modo sed et (con)tradicitur sed non potest vero est comm(un)i modo sed per(?) ... et cetera

Unde truncatus non dicitur nisi per partem s(ecundu)m unitate
ablata spe(cie)s et unitata. Nec aliqua pars integra
primum respondet (com)muni unitati. Nec talis p(er)
profect(us) dicitur diminutus. Nec dicitur truncatus
homo rasus sed p(er) animum vel manus pedes
diminutus homo dicitur truncatus.

Genus uno modo dicitur congregatio multorum (con)
venientium ad unam speciem. Sicut dicitur genus
congregatio multa hominum. Alio dicitur genus de
(con)gregatio plurium descendentium ab uno avo.
Sicut genus romanorum qui descenderunt
ab Romulo denominati. Et genus alicuius
affirmat congregatio dicitur genus aliquorum
que conveniunt in una re. Sicut genus si
gnatorum superficialium et cetera sicut corpi
sui ... et genus civitas illorum qui prove

Accidens dicitur uno modo
Calum aliud de quo potest modo attribui et (con)tradicitur de toto potest vero est potest modo per ... et cetera ... littera ... sexta(?) et cetera

niunt in una materia. Sicut genus corruptibilium.
Unum hoc genus dicitur quod ponitur in diffinicione
speciei c(ontra)dicitur de specie in quid ut dicitur ... generaliter
speciei. Sicut enim dicitur genus hominis ... differen-
tia ipsius qui est rationale in dicitur ... equaliter
hic et genus c(ontra)dicitur de ipso in quid et diffe-
rens que et rationale et equalitas sensualis
ipsius hominis etc.

Diversa non genere sunt quae non permiscentur
ab uno subiecto permota ad invicem
transmutantur nec ad aliquod medium convertuntur
sicut corpora celestia et terrestria et ea quae secundum
diversas figuras predicationis ab invicem distinguuntur
sicut substantia qualitas quantitas et alia. Non enim in
unum aliquod haec ad invicem resolvuntur.

Falsum dicitur uno modo ut res falsa
sicut falsum an [illegible]. Alio modo dicitur
oratio falsa quae cum re [illegible] non concor-
dat. Haec autem fit dupliciter. Aliquando enim oratio
falsa et non impossibilis sicut omnis oratio quae fa-
[illegible] est eo non existente potest tamen aliquando vera esse
[illegible] sorte existente. Alia autem falsa et im-
possibilis sicut talis omni tempore [illegible]. Sicut
quando [illegible] est pars [illegible]. Alio modo aliquid dicitur falsa
quae apparent aliud quam sunt sicut umbraque
apparent esse tamquam homines et sicut appa-
rent somnia quae non sunt. Alio modo dicitur
oratio falsa quae [illegible] unius rei de aliis potest. Sicut
[illegible] trianguli de triangulo potest. Sicut
cum dicitur triangulus est figura plana una
linea contenta [illegible] in medio [illegible] centrum [illegible]

Principi
a et cause
sunt in [illegible]

liber septimus methaphisice
In principio autem tractat
de natura et proprietate substantie
et proprie de [illegible]
[illegible] et dividitur
in duo. In primo facit hoc
[illegible]

omnes huiusmodi dicunt ad confusionem et sunt tales
tales est falsus quod qui committit falsas com-
mittat orationes sicut verbo quod falsa que
apparentia facit falsa.

Accidens dicitur vno modo quod fit preter inten-
tionem agentis neque frequenter neque ut in ma-
iori parte et non per se sicut in fodiente sepul-
crum invenit thesaurum et hoc casu et fortuna
dicitur evenire. Aliquid dicitur accidens quod ac-
cidit alicui quod est aliquid non habens certum ali-
quid determinatum sicut inesse albedo dici-
tur accidens quod inest alicui per se et non per se
sicut per se est. Sicut ipsa passio dominus
diffinitione posita subiecti vel diffinitione subiecti
sicut symitas accidit naso quia est nasi
curvitas //

Sequitur sextus liber methaphysice

Principia et cause sunt
omnium scientiarum per passiones
de ipsis subiectis demon-
stratur sicut in medi-
cina per accidentes humores
intra sanitas demonstratur

Sic enim sim[illegible]
Secunda pars [illegible] in qua
ostendit quod de subiectis [illegible]
quod est et si est homo [illegible]
dicitur de ente in subiecto [illegible]
entis et [illegible] vero sunt [illegible]
[illegible] entis [illegible] entis esse
[illegible] esse [illegible] medium
aliquid [illegible] possit ostendi esse de
ente. [illegible] ibi hoc autem
[illegible] ibi probat illud quod
[illegible] geometria
physica et in arismetica [illegible]
[illegible] sunt duo dubia [illegible]
[illegible] quid est [illegible]
[illegible]

Talia autem in quibus sunt [illegible] sunt magis
certa sicut in geometria. Analysis autem magis
sunt simplicia et nobilia sicut in scientia
divinorum. Cum igitur prima philosophia sit de rebus
simplicibus et [illegible] principia et causas entis inquirit
eius primo querere atque scire. Cum enim sint
divise scientie de partibus entis sicut naturalis de
[illegible] mobili, geometria de continuis, arith-
metica de numeris, necesse est igitur aliquam scientiam
de ente simpliciter [illegible] magis verum scibilis [illegible]
[illegible] aliquas partes eius. Entis vero simpliciter et
vere quidditatem. Ens autem ipsum non demonstra-
tur [illegible] quidditas eius quia non est medium
[illegible] et illud [illegible] est [illegible] nec [illegible]
et illud [illegible] est [illegible] esse [illegible]
[illegible] unde patet [illegible]
[illegible] per duo [illegible]
accipiunt [illegible] est et quid est ipsorum subiectorum.
Geometria autem accipit [illegible]
[illegible] naturalis [illegible] quid est [illegible]
mo le. Arismetica autem accipit [illegible]
[illegible] quid [illegible] ipsum [illegible] suppendo [illegible]
[illegible] sit quod sit [illegible]

et qua conditur desub ... ad illa pertinet demonstrari de subiecto ... aliquo ... subiecti ... appetitum ... (marginal commentary, largely illegible)

Si autem quaeritur si est minus pri-
ma et collectio unitatum
ratione et minus

Sunt autem quaedam

[illegible commentary]

Ex hoc patet quod idem est quod ad utrumque redu-
citur, cum quaeritur si est minus dicitur per se collo-
unitatum ratione et minus sicut videtur quod color
et qualis est color vel ex subiecti ... est
et quod est nobilior minus est per eandem rationem
Genus non est de eo quibus constituitur diffo-
rens quod ... in toto subiecto per se et minus
non dicitur per se non est aliquod medium per
quod genus de subiecto valeat demonstrari. Et
tamen quaedam alii modo quibus est et quod
est de subiecto demonstrare contingit. Omnis autem per-
fectum sive perfectum et practica quam magna
per se consequuntur ad ... quod quidem est.
Sunt autem quaedam scientiae factivae sicut me-
chanicae, quam materia ... aliquam formam
generant. Aliae autem sunt activae, sicut morales
quae eligere et agere virtuosa operantur. Aliae sunt
speculativae, sicut naturalis, mathematica et divina. Speculativae
et magis sunt separatae quam factivae et activae.
Naturalis autem considerat formam dimensionibus
cum motu. Sicut ... naturalis ... per ...
... est non ... naturalis ... unitas
... quam non est ... quam considerat naturalis

mathematici autem magis abstracti quam scientia
considerant abstractas a materia sensibili sed non a materia
simpliciter. Scientia autem divina considerat omnino
separata a motu et materia et immobilia et
eterna. In tali parte maxime debet divinum
et nobilissimum genus sciencia habere. antecedit
tamen ne ens non dicitur unoquoque sed in pluribus
et posterius. Haec autem scientia considerat ens simpliciter
et quod est commune quod inest enti secundum quod
ens. Principaliter autem primum ens quod est principium
et principium omnium aliorum. Non deus principio entis
participati quoniam impersecta

Quoniam ens dicitur multipliciter. Aliud dicitur
ens per se aliud ens per accidens
Primo ostendit quod de ente per accidens
nulla potest esse speculatio. secundum quod
nulla scientia [illegible] ens per accidens speculatur
[illegible] vnumquodque accidunt infinita [illegible]
edificator non facit domum et aliis non
[illegible] aliud [illegible] [illegible] nomine est accidens
[illegible] [illegible] non ens tale et sophi
sticam determinat. Plura enim sophistica sunt
per fallaciam accidentis. Videtur autem accidens non
propinquum enti. Sunt enim necessaria

[illegible] [illegible] et [illegible]
autem [illegible] [illegible] [illegible]
et quedam sunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
logica [illegible] [illegible]
[illegible] autem [illegible] et [illegible]
[illegible]

Sed quoniam ens

Capitulum secundum [illegible] [illegible] me
[illegible] in quo ostendit quod de
ente per accidens non est scientia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod quedam sunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ostendit quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ibi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ibi [illegible] autem
[illegible] principia [illegible] ibi
[illegible] autem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ponit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] per modum notabilis [illegible]
[illegible] ibi primo [illegible]
[illegible] vult [illegible] [illegible]
[illegible] aliud est ens per se aliud
per accidens. [illegible] quod de ente
per accidens non potest esse scientia aliqua
et [illegible] [illegible] ens [illegible]
accidit [illegible] [illegible] [illegible]
infinitis modis potest [illegible]
Sed infinitum non est scibile [illegible]
declarat hoc per [illegible] de edifica
tore qui edificat domum [illegible]
[illegible] bene [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] accidens [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] confirmat hoc [illegible]
[illegible] qui [illegible] accidens et
sophisticam [illegible] non ens [illegible]
de non ente nullo potest esse scientia
[illegible] [illegible] [illegible] sophistica
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aliud [illegible]
[illegible] et [illegible] non est scientia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
principia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] principia [illegible]
[illegible] et illa [illegible] [illegible]
[illegible] super primo [illegible]

[illegible]

Quoniam aut

[illegible]

non contingit se aliter habere sicut solem oriri; alia autem sunt semper contingentia et ut in maiori parte sicut in diebus canicularibus calor; alia autem sunt ut in minori parte et raro sicut in diebus canicularibus esse frigus. Cum illud quod semper evenit aliquid de fieret omnia necessaria evenient. Talia autem accidentia extra determinationem causae per se non habent contingit vel producit effectum nec causa effectus in eo disponitur in promisso ideo sed causa per se hoc non cadit sub deprehensione per ullam scientiam traditam cum sit extra per se et ordinatam scientiam; sed accidens et casus et fortuna. Cum omnia immobilia sunt de ea prima et invariabilia ab ipsa procedunt mobilia et variabilia causantur ... secundum variabilibus et mutabilibus causis ut casus et fortuna. Rerum autem per easdem principia entis cognoscere ... quod scientia est de principiis entis et passionibus entis ... quod est apud intellectum aliud est modus et simpliciter apud intellectum ... sunt ... diffinitio entis est esse et principia

Apud intellectum consistunt plures intel-
lectus compositio et intelligentia indivisibi-
lium verum aut falsum. Et in intellectu compo-
nere seu dividere verum quidam quod intel-
lectus componit et dividit in rebus quanta simul
non divisa et falsum autem quod aliter componit
intellectus quam habeat se in rebus. Et non autem
quaedam sibi quam separata intelligat. Secundus
difficultas. Sicut non contra extra in rebus non species
contra difficilius sed plus percipit sensus tactus calidum
et frigidum et auditus sonum acutum et grave sto-
cus album et nigrum. Sic intellectus contra a pl-
[illegible] videmus non [illegible] [illegible] simul
simul [illegible] puncto [illegible] et abinvicem non [illegible]
non [illegible] non [illegible] haec distinctio
et [illegible] [illegible] [illegible] per dividi
veritas autem et falsitas sunt complexorum in-
telligibilium compositorum et dispositorum apud in-
tellectum et [illegible] [illegible] intellectus con-
operatio et [illegible] [illegible] et [illegible]
intellectum et compositio seu divisa simul
stat in humano intellectu insuper sibi
istius operationis et [illegible] humanus intellectus

et describit rem secundum eius va-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vera [illegible]
[illegible] [illegible] verum [illegible] et falsum sibi
[illegible] [illegible] verum et falsum
simul intellectu [illegible] [illegible] vero
et falsum in intellectu secundo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in littera

Quando autem que

dicta [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quaedam
difficile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] simplex et indivisibile
possunt simul intelligere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et nigrum calidum et frigi-
dum [illegible] [illegible] veritas autem et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] veritas et falsi-
tas sunt complexorum intelligibilium
ut componuntur et dividuntur
ab intellectu. Sicut veritas
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] intellectus humanus [illegible]
separat res abinvicem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et intellectus
non cessat separare res abinvi-
cem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible] simplex [illegible] forma
[illegible] [illegible] [illegible] veri-
tas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
omnia sunt [illegible] ad esse
[illegible] intellectus non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible]
separat abinvicem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] simplici et indivisi-
bilia [illegible] [illegible] ab intellectu
sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel falsum [illegible] [illegible]
[illegible] bonum et malum [illegible]
[illegible] voluntate non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] operatio [illegible] [illegible]
[illegible] verum et falsum sunt [illegible]
[illegible] sunt [illegible] intellectus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] compositio vel dividendo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
intelligendo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] verum [illegible] [illegible] falsum
[illegible] verum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

aliquid sine intellectu unde [illegible] quod compositio vel divisio [illegible] in intellectu sed actu est quia [illegible] intelligo hominem esse album et non intelligo [illegible] actualiter fit ab intellectu [illegible] potentia et ita potentia [illegible] ad actum per intellectum componentem et dividentem et [illegible] actualiter [illegible] esse. Et hoc [illegible] in intellectu [illegible] intellectus actu [illegible] compositio possibile [illegible] passive et non [illegible] contingentia [illegible] aliquid [illegible] ad actum aliquid [illegible] potentia ad esse compositione [illegible] ens quod habet [illegible] ab extrinseco [illegible] dimittit et [illegible] essentia entis sunt vel compositio actu [illegible] et [illegible]

[E]ns dicitur multis

Sicut dictum est

Liber septimus metaphysice dividitur [illegible] de quo [illegible] et ubi [illegible] probatur [illegible] dividitur [illegible] principales [illegible] ostendit [illegible] et [illegible] ostendit quod [illegible] antiquos philosophos [illegible] sunt [illegible] tertia [illegible] forma per [illegible] duas [illegible] forma [illegible] multiplicitate [illegible] ipsa [illegible] ibi [illegible] aut [illegible] ibi [illegible] particula et [illegible]

primi. Propter quod constituta sunt in [illegible] firmata. Non est igitur verum et falsum in rebus sicut bonum et malum. Bonum enim et perfectum sunt a [illegible] aliquid et in imperfecto [illegible] diffinite sunt [illegible] que sunt prima eius [illegible] mobilis [illegible] in primo philosophie. Ista autem entia quibus accidit verum et falsum sunt alia quam entia ab illis que sunt [illegible] autem [illegible] plura [illegible] sicut alia designavimus.

Septimus liber Methaphisice

[E]ns dicitur multis sicut dictum est in [illegible] de quanto dicitur. Nam [illegible] quid est et hoc aliquid et [illegible] de aliis [illegible]. Palam autem apud estimationem omnium [illegible] ens est substantia [illegible] dicere [illegible] nota [illegible] qualiter [illegible] quale vel quantum est. Sed [illegible] semper [illegible] rude [illegible] quid est hoc [illegible] hoc rude homo vel celum [illegible] quale [illegible] hoc rude bonum vel malum album vel nigrum.

1

Cum igitur quantitas entis magis perfecte ens sit
quam qualitas vel quantitas. Substantia autem dicit
quidditatem entis. Igitur substantia magis perfecte ens est
quam qualitas vel quantitas. Alia enim
sunt entia eo quod sunt qualitates quedam
et modi et dispositiones substantie. Hoc non sic re-
spondit. Aliud est quod potest per se existere illud magis
est ens quam illud quod non potest per se existere.
Sed substantia potest per se existere et non alia predicamenta.
Igitur substantia est magis ens quam alia predicamenta.
Unde vadens et sedens magis apparent en-
tia quam vadere et sedere. Vadens non et sedens
magis ostendunt subiectum determinatum loco
et tempore quam vadere et sedere. Palam autem
quod propter substantiam alia sunt. Ideo primo et simpliciter
substantia sola erit. Et tempore et ratione et formatione.
Notitia et sensu et apud omnes concessum quod
individuum est ens completum loco et tempore
determinatum. Tunc arguitur sic: illud quod
dicit quidditatem entis individui illud
principaliter et simpliciter est ens. Substantia dicit quidditatem
individui quia de ipso in quid predicatur.
Igitur substantia principaliter est ens et simpliciter.

Secundum quod probat triplici ratione
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Circa hoc dubitatur utrum divisio entis in substantiam et alia predicamenta
sit analoga [illegible]
[illegible]
[illegible] accidens [illegible] analogum [illegible]
[illegible]

Ad divisio entis in substantiam et alia predicamenta sit analoga

[illegible commentary column]

Multipliciter quidem

[illegible commentary column]

V[trum] s[ubstanti]a sit p[ri]m[u]m ens [r]atio[n]e et t[em]p[or]e

Multipliciter quidem dicitur quod primum ratione notitia
et tempore. Omnibus autem hiis modis substantia
prior accidente. Substantia enim per se omnibus separa-
ta ab omni accidente. Causa enim precedit
causatum actu et non dependet ab ipso. Substantia autem
causa omnium accidentium igitur ab accidentibus
non dependet. Unde substantia magis substantia et separabilis
ab omni accidente. Ratione enim prior est accidentibus
quia principia sunt causa accidentium. Cum
igitur quodlibet ens diffiniatur per suas causas
et in ratione accidentium principia sua ponere
est necesse. Et sic tunc per se tempore quod
[illegible] sunt [illegible] in ratione sunt
sunt per [illegible] universales et non particularia per
autem sunt sine passione. Accidens autem sunt
passiones et posteriora. Substantia dicitur ratio-
ne igitur substantia prior accidentibus notitia etiam
sunt quod quidem magis sciatur sunt qua-
sunt quale autem quantum preter quod tunc
ipsa accidentia per se sciuntur cum quid et ipsi
accidentis dicitur quod et quale quantum
[illegible] sunt quod accidens [illegible] cause

1

Et principia compositis et predicata res sunt per
que intellectus constituitur. Scientia autem est substantia
intellectus constituens et causans. Prior autem
tempore illo vel illo activitate, quod in scientia generatur
et in tempore variatur. Ipsa enim scientia secundum suam naturam
simplex et tamen corrupte intellectui est corrupte forme
cum igitur scientia sit simplex, est prior sit tempore.
Prior [illegible] motu et loco et tempore. Non enim
movetur de loco et in tempore nisi quantitas. Et igitur
est causa quod ab omni [illegible] adveniunt qualitates substantie
ab omnibus et composita [illegible] nisi quanta et im-
mobilis et eterna et radiis luminis divini
perficit intellectum in quibus ipse est essentia
mee suo quod non uniformiter dicit ab ipsis
intellectus per dominium et forma. Erat autem scientia quod
de solis sensibilibus esse dicebat. Quidam autem
dicebat quod scientia accidentibus separatas. Quidam
dicebat quod [illegible] a sensibilibus separari putabant
per potentias et ingenium.

Dicitur autem scientia quasi modus magistri-
tatis primum et quiditatem substantie quam
sit diffinitio terminus et essentia speciei
dicat esse perfectum et determinationem in [illegible]

Ubi dicit autem sine quidem [illegible] Erunt
addiciones ante appositionem [illegible]
[illegible] constituunt magnas
certe ad cognitionem subiecti appositionis
[illegible] magis intendens [illegible]
sub subiecto et in quibus [illegible]
[illegible] inquirimus [illegible]
accidentibus [illegible] est [illegible]
[illegible] descendens [illegible] simpliciter
[illegible] [illegible] est simpliciter [illegible]
[illegible] predicit actus tempore ut [illegible]
[illegible] in littera [illegible] in aliquo
[illegible] [illegible] esse simul
secundum tempus [illegible] probat argumento
et non plus [illegible] de isto subiecto etc.

Dicitur autem substantia

Capitulum [illegible] illius [illegible] determinat de [illegible] substantia [illegible] substantia vel [illegible] dici primo et prius [illegible]

[illegible] prima ponit [illegible] substantia esse [illegible] naturali et in metaphysica [illegible] ostendit quid sit substantia prima [illegible] arguit quod materia magis [illegible] in isto improbat [illegible] quod non sit substantia ostendens quod forma magis et [illegible] Remittit igitur probabiliter [illegible] materia [illegible] impossibile [illegible] prius [illegible] potius [illegible]

[illegible] dubitatur primo utrum forma sit magis substantia quam materia vel compositum [illegible] forma materia magis substat [illegible] magis substantia [illegible] materia [illegible] forma [illegible] et ulterius forma [illegible] forma [illegible] magis substantia [illegible] materia [illegible] forma [illegible] materia [illegible] forma [illegible] substantia [illegible] esse substantia [illegible] aliquid [illegible] substantia [illegible] subiective [illegible] formam et perfective forma dat esse [illegible] Secundo materia substat [illegible] argumentum [illegible] substantia forma [illegible] responsio ad dubium [illegible] magis perfectum [illegible] forma [illegible] ad corruptionem quod nullo [illegible] forme et [illegible] de isto dubio [illegible] dubitatur utrum [illegible] forma [illegible]

Utrum forma sit magis substantia quam materia vel compositum

attribuit unitatem terminus essentia generis que dicit esse substantie indeterminatum. Certius et substantia in individua singularia quam magis ipse dicitur substantia et subiectum quod in omnibus substat aliis subiectis. Hec autem dividitur in materiam et formam et compositum propter quod substantia dicitur quia prius sunt composite substantialis que continue substantia nominatur. Dico autem materiam ut artifex sicut es in naturalibus necnon in eorum figura causa sit forma compositorum sicut ydolum et hominem. Quare si forma prior est materia et magis ens, et ipsa forma et actu materia composita et ipsa composito ex utrisque magis ens et prior erit. Remittitur igitur probabiliter dictum et quid sit substantia quod dictum est quod illud quod non dicitur de aliquo dictorum nec inest alii sed de quo dicuntur alia et cum alia insunt. Hoc autem non sufficit quia ista proprietas quod substantia et subsistere aliis omnibus et non inest sed et materia magis videtur esse substantia. Cum enim a forma separatur ab aliis et remanet corrupta aliis incorrupta. Adhuc materia omnibus inest incorruptibilibus et sic essendi ratio verissime

et magis per se et dicitur quod omnia depe-
dent ab ipsa, sed ipsa ab aliis non dependet. Vel
aut magis esse Accidunt in suis in natura in[illegible]
quod ei passiones possunt attribui vel ab ipsa per
negationem aliquam quia tamen non esse in potentia
adesse sed in se habet aut quia suas partes de[illegible]
sua Talis aut natura et per se ens et ab omnibus
et distincta, vnde perfectissime substantia indicatur.
Sed hoc est impossibile. Illud enim quod ab omnibus ne
separabile et per se, hoc actu est ens. Illud
et magis substantia quam materia forma et compositum
ex materia et forma magis videtur esse substantia quam
materia composita aut compositum ex materia et forma quia
posterior et alius coniuncta materia et forma ipsa
materia pars erit. Nam in libro de physicorum
et indeterminatione materia aliqualiter et descripta [illegible]
diminuissimis illis hic de [illegible] sed de forma quod
et maxime magistra et terminandi principium
Sed ad acquirendum vero scientiam quod [illegible] et quaerit
omnes [illegible]. Cognoscens enim materiam et in qua sit
nominis ut a nobis notis procedat ad igno-
ta simpliciter quae nobis in primo sunt ignota

Et primo dicemus de quiditate logice quod[illegible]

[illegible] modo [illegible] quia materia non [illegible]
[illegible] neque affirmatio [illegible]
[illegible] et [illegible]
esse aliquid [illegible] sit
[illegible] Sic [illegible] sit [illegible]
[illegible] quod non esse [illegible] aliquo [illegible]
[illegible] non [illegible]
possit [illegible] et [illegible] sola
[illegible] esse aliquid licet non sit [illegible] quod
nec quale nec quantum [illegible] actu [illegible]
[illegible] ponat. Et propter hoc [illegible]
[illegible] quod probat [illegible] materia [illegible] actu [illegible]
non probat quod [illegible] sua [illegible]
[illegible] materia et [illegible]
[illegible] non [illegible] ut species nec
individuum [illegible] principium [illegible]
[illegible] de [illegible] dubio.

Et primo dicemus

[illegible] quo [illegible]
[illegible] diffinitionis logice [illegible]
de substantia [illegible] de accidente [illegible]
[illegible] partes [illegible] ostendit [illegible]
non possunt diffiniri [illegible] singula [illegible]
ostendit quod [illegible] singula non
[illegible] diffinitionem [illegible] ostendit quod
sola substantia [illegible] diffinitionem [illegible] hoc
quod accidens [illegible] diffinitionem [illegible]
ostendit quod accidens [illegible] diffi-
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] diffinitio [illegible] ibi [illegible]
accidens [illegible] diffinitionem [illegible] per [illegible]
[illegible] tres [illegible] quod ponit
tres [illegible] quod accidens
non diffinitur [illegible] ibi [illegible]
plus ad illud [illegible] ibi [illegible]
[illegible] materia [illegible]
[illegible] ponit [illegible]
[illegible] Ratione [illegible]
Primo dicemus de quiditate logice [illegible]
[illegible] primo [illegible]
[illegible] diffinitio [illegible]
[illegible] que [illegible]
[illegible] pluribus [illegible]
[illegible] ut enim
[illegible] diffinitur quod [illegible]
[illegible] seu [illegible] Et [illegible]
hunc diffinitur quod [illegible]
[illegible] Et [illegible] quod [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] et
[illegible]
diffinitio [illegible] que [illegible]
et forme et [illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible]

[illegible] sed a celo et a luminaribus
inducta per appetitum [illegible]
similiter [illegible] et hinc [illegible]
mixtis [illegible] in [illegible]
et hinc [illegible] in [illegible]
[illegible] sed per motum
celi et hinc per alterationem
mundi inferioris et [illegible]
[illegible] aut celi et
astrorum ab inferioribus elevata
[illegible] mundo inferiori ab
[illegible]

Sit neque neque [illegible]

[illegible] per illius tali [illegible]
[illegible] individuale non [illegible]
[illegible] per [illegible]
[illegible] duas [illegible]
[illegible] ibi [illegible] omnes [illegible] diffi-
nitionis [illegible] ibi [illegible] diffi-
rentia per illius tali in qua
[illegible] subiecta [illegible] sola
[illegible] differentialis [illegible] et [illegible]
accidens [illegible] non diffinit [illegible]
[illegible] hoc [illegible]
[illegible] ipsa [illegible] non [illegible]
[illegible] diffinitione [illegible]
de natura sit [illegible] diffiniti [illegible]
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] a [illegible]
de sub [illegible] ipsa [illegible]
sola [illegible] diffinit [illegible] ipsa [illegible]
[illegible] aliquid accidens [illegible] diffi-
nit [illegible] ibi [illegible]
[illegible] ad primum vult [illegible]
[illegible] essentialis diffinitio
[illegible] quia hoc [illegible]
[illegible] aliquid diffinit [illegible]
sit primum [illegible]
[illegible] et non alia [illegible]
[illegible] forma [illegible] forma [illegible]
[illegible] communitas alicui [illegible]
[illegible] individuis corporis [illegible]
[illegible]
[illegible] ergo in
[illegible] in qua [illegible]
[illegible] magis [illegible] diffic-
[illegible] natura [illegible] diffinite
[illegible] duas
[illegible] hoc [illegible]
[illegible] duobus
[illegible] et unum [illegible] ibi unum
autem [illegible] non [illegible]
[illegible] diffinitur [illegible] porphirius

Differentia communis prout dicitur de aut proprie
debeat aliquis diffinire necesse est ut ipse
differentia insit et predicetur de eo inquantum
tale autem est quod inest alicui secundum primum modum
dicendi per se [illegible] aut quando non predicatur
de ea per se quod inest ipsi per accidens [illegible] at
ipsi et si predicetur de subiecto per se quia ipsi per se
inest non tamen potest inquantum quia est alterius a subiecto
unde diffinire scientia per nullum accidens potest
comparat id quod est per [illegible] subiecto non potest esse
quidditas non potest quidditas subiecti accidens
at est per [illegible] quia tale [illegible] subiecti sed
est hoc quod est primum [illegible] illa que conveniunt
in una natura et nomine aliorum omnium subiecta at
est primum quam conveniunt natura et non [illegible] igitur
est [illegible] que conveniunt cum subiecto et
natura entis et nomine entis igitur sicut color
est a superficie corporis terminati est non color
communitas corporis perspicui terminati unde co-
lor non potest poni in diffinitione superficiei de-
terminate igitur nullum accidens in diffinitione potest poni
[illegible] autem quidditas [illegible] natura subiecti

1

Igitur non potest ipsam diffinire. Omnium vero que sunt
alia substantie sunt, vnum vero inesse speciali vero substantia
et adiacentie, secundum accidentia que insunt substantie non sunt
de essentia. Omnium substantia et in esse, et non est id al-
bum et talis. Non igitur accidentia sunt essentie
nec vero substantia que necessario per se sunt diffinire
[illegible] necnon quoque [illegible] que diffinitur.
Non enim sunt vnius nec accidentis vero substantie.
Illud autem quod diffinitur constat vnum esse
ex quo omnia que ponuntur in diffinitione est
esse predicata secundum primum modum dicendi per se. Sed
diffinitio composita ex substantia et accidente
non potest poni quod de toto predicetur per se. Igitur
non diffinitur substantia per accidens. Item omnes partes
diffinitionis sunt de essentia vna ita quod nulla
essentia distat ab alia. Sed illa que ponuntur in diffe-
rentia non sunt vna nata essentia sed conveniunt
in esse. Igitur quod non diffinitur. Nichil enim
diffinitur nisi substantia que est simpliciter ens quod
vnum aliquid. Ad diffinitionem non habet sed finem
magis [illegible] complicitatem, ut patet in quo dicitur quod
accidentia a substantia habent diffinitionem.
Sicut non ens per convenit substantie secundario
aut accidentibus. Et eorum [illegible] diffinitionem [illegible]

patet differentia [illegible] et [illegible]
quod vnum quodque diffinitur [illegible]
species et non genus. Et quod dicat
Porphirius diffinit genus et
differentias que diffiniunt inter
genus [illegible]. Et illa intelligit
vero species inquantum diffiniuntur

Erant autem accidentis

circa presentem illius capituli ... ostendit quod etiam aliqua accidentia habent diffinitionem. Et primo facit hoc. Secundo ponit differentiam. Distinctio quod tamen ibi ... secundo declarat ... per diversa usque ad finem capituli ... secundo ... ad primum ... dubium utrum accidentia habeant diffinitionem et videtur quod sic ... quia accidentia quantitas ... est calor et videtur quod qualitas seu quantitas corporis ... Secundo arguitur per ... accidentia habent de se ... et sunt diffinibilia ... quod accidentia habent esse ... essentia dicit ... ab ... Oppositum videtur auctor in ista ... quia ... accidentia ... predicata et ... Copulata sunt quia habent subiectum ... diffinitionem nec ... accidens ... quod est ... Ergo accidentia ... complexa ... non habent determinate ... entitas ... Tunc ... Sequitur ... videtur ... ad dubium ... accidens habet diffinitionem ... ex additamento ... diffinitionem ... sicut ... ens ... dicitur ... et de accidente ... Et sic de ente ... ad accidens ... Ergo ... accidens diffinitur ... Secundo ... esse quod diffinitur ... Ergo accidens habet ... talis diffinitur. Sed tamen ... quando dicitur ... quidditas accidentis quod ... videtur ... Ad secundum dico ... que dicitur ... essentia accidentis dico quod illa non ... semper absoluta

convenit sibi predicari ad accidentibus. Sicut non quid et sola sicut quantitas quid et qualitas et essentias unde sicut nec per diffinitionem adquiri de quo ... sibi sicut vide modo quibus nec alia actus diffinitio quicquid quoddam indicat actualiter. Sicut non non entis et privatio loquitur de esse non entis sed non simpliciter de esse entis. Sicut de esse generis sed quid et non simpliciter. Oportet igitur nec de nec entis non plus nec minus dicere vel auferat de entitate et quiditate et diffinito cum qua vera dicit de se. Est ergo igitur quia est una natura et essentia ab aliis distincta et diffinitio. Unum autem sicut tenens de multis primo enim dicitur de sola oratio aut de actibus. Illa autem que sunt unum coniunctione vel qualitercumque non habent diffinitionem. Sicut hystoria troyana de qua multa et diversa ab invicem continet.

Quod autem accidit ubi est diffinitionem patet quia diffinitio explicat partes entis compositi ex partibus per se unitis. Sicut diffinitio hominis explicat genus et differentiam ex quibus

1

hoc constituit. Sed accidens proprium dicit quod
compositum ex accidente quod [illegible] accidit
et subiecto quod [illegible] sicut dicitur differentia rationalis genus
ex quibus fit unum [illegible] non dicendum esse [illegible]
[illegible] passio diffinitur [illegible] autem
diffinitio quod sit partes materiales sub [illegible]
sicut homo animal et bipes perfectum erectum [illegible]
autem diffinitio data partes formales pu[illegible]
[illegible] et constituentes hoc sicut homo animal
rationale animatum. Sicut [illegible] passio [illegible] dif-
finitio materialis est [illegible] diffinitionem [illegible]
Sicut [illegible] risibile [illegible] ad admiratorem
habilis et tonitruum est [illegible] nubibus [illegible]
autem diffinitio magis perfecta et formalis
quod explicat partes principales constituen-
tes passionem [illegible] in subiecto. Tales autem sunt
partes formales et essentiales principia [illegible]
et constituentes subiecti [illegible]
sit subiectum et [illegible] passio in subiecto sicut [illegible]
[illegible] [illegible] talis [illegible] Talis
[illegible] diffinitio [illegible] passio
[illegible] [illegible] Sicut [illegible] diffinitur
[illegible] animatum [illegible]

[illegible] dependentiam a substantia
et sic [illegible] quid sit dicendum
[illegible] diffinitur tunc subiectum [illegible]
[illegible] diffinitio [illegible] sicut dicitur
actus qui ponitur ibi ut genus
hoc [illegible] ab [illegible] diffi-
nitur subiectum [illegible] diffinitione
[illegible] obliquo ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] genus et [illegible]
loco differentie. Sed actus [illegible]
[illegible] tunc [illegible]
[illegible] subiectum [illegible] ponitur
[illegible] ut genus et [illegible] actus
ut differentia ut [illegible]
[illegible] autem [illegible] diffinitio
ibi ponit [illegible] diffinitionem [illegible]
[illegible] diffinitio [illegible]
[illegible] quid nominis et [illegible]
[illegible] diffinitio quid rei [illegible]
[illegible] quid [illegible] nomine [illegible]
[illegible] [illegible] diffinitio
quid rei [illegible] que indicat [illegible] rei
[illegible] principia et [illegible] et
[illegible] materialis et formalis
[illegible] partes materiales rei [illegible]
partes materiales rei et talis [illegible]
[illegible] ut declaratur [illegible]
[illegible] diffinitio formalis
[illegible] partes formales ut
declaratur in littera [illegible]

Simul autem [illegible]

[illegible] capitulum [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] tres partes principales [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] [illegible]
materia [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] principia ibi ponit [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] autem ibi [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] separata [illegible]
[illegible] [illegible] // [illegible]
[illegible]

diffinitio que est ho[minis] et que est rationale et [illegible] est rationale
in homine simul ostendit
veritatem quid est [illegible] quid est homo [illegible] animal ro-
nale [illegible] Exemplum [illegible] cum quid est
quid est rationale dicimus quod sit animal rationale [illegible]
[illegible] Et ad quid est [illegible] est homo [illegible]
quod [illegible] animal rationale [illegible]
[illegible] tonitruum diffinimus [illegible]
Tonitruum est motus ignis extincti in nube
violenter [illegible] in diffinitione dicitur quod est in nube
[illegible] et quod est tonitruum et [illegible] quod est [illegible]
[illegible] vel talis diffinitio est de-
monstracio positione differens. Ultima est me-
dium [illegible] conditur [illegible] passio esse in
subiecto [illegible] quod est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] subiecto
[illegible] passio est in [illegible]
[illegible]
[illegible] intelligi [illegible]
et [illegible] manifesta predicamenta [illegible]

1

nasci si enim punctus per prius primo nasci ad
primo dicendo nasci simul iterum primo
sit primi nascitamus et tunc continu-
gatio manifesta dicendo nascitamus nasci
enim simul id est quod nascitamus veniunt
enim et sufficit intelligere nasci ipse de se mo-
nim per differentiam intellectus sit magis
applicare.

Utrum autem id est an alterius quantitas
et illud quod est quantitas videndum est.
Plures enim possunt quantitates sine unitate corporis
secundum accidens separatas. Dicit autem non sunt
separate per dicta quantitas rei est substantia rei
substantia rei non separata ab ipsa re sed idem. Tunc ea est
continuitas enim rei est perficiens in se consti-
tuit. Sed actu cetera singula. Ratio enim quia dicit
quantitas continet partes formales et mutuas-
tas essentiales entis principia. Est continua
et mensurata non precedit separata ab ente cuius
sunt principia. Et si tunc principia essent actu
separata ipsa res esse impossibile esse actu potentia
praeter principia per quas res nunc constatur proprie

Si tamen concedatur

Concedo per primus est in genere ...
[illegible]

mixta sicut ut dictum est sed quantitas est forma rei si
ante illa essent separata a re res ipsa non
intelligeretur. Questio que est quid est se-
quitur de re quantum actu est videndum est si pri-
mo potest esse quid est. Ad cum quid est se p-
suppositum quod si est ut dictum est in predicationibus
decima igitur quantitas est principium rei quo res
est quid secundum actum si esset ab ea separata quod res
non esset secundum actum hoc enim non esset enim
bonum esse bonum ut dicitur in hoc. Preterea
si essent ydee seu forme separate a sensi-
bilibus ipse non essent per se sed [illegible] sensibus
non constarent. Preterea si quantitas esset separabilis est separa-
tam per se ipsas possit diffinire habere
quantitatem igitur ista quantitas esset separata a sua diffe-
rentia [illegible] habet aliam quantitatem [illegible] per eius
[illegible] quam quantitas sit ideo et eo quod quantitas
est [illegible]
unum partibus [illegible] albo [illegible]
non sunt passio de subiecto [illegible] non est
quod [illegible] non [illegible]
quod [illegible] quantitas separabilis [illegible]

1

[illegible]

Circa iam dictum

Capitulum sextum istius septimi in quo ostendit a quibus partibus diffinitio [illegible] ... partes que patebunt ... diffinitio ... et ratio ... diffinitur ... diffinitio ... intellectus ... partes diffiniti sunt partes ... diffinitionis ... intelligitur sit

Capitulum quintum huius septimi in quo ostendit [illegible] ... partes ... forme separate ... forme separate esse ... [illegible]

magis intime licet acore divine magis
separate in quibus ut magis intima vita
assubd radicat. Sicut tetro inti mundem
distat magis zaffa unde virtutes sic
sitine in corde salvatur et eo in organis
alterat. tandem per eternonatur. Enim
Tyseos sunt virtutes in corporis organis
et in corde unde non oportet ut illa que
convenit sibi semper in ratione sui operari
dentiu quem vemat. Quia ponens enim non depe
dit apportationibus unde invitat. Primo non
innotescit ponens sed est potentibus quando est sigr
ideo sed conatur quiatas ad sua sensibili
differentis abusiva sedem modum cendi sicut
cadit centia z differentis sed modum in
potentia et in actu

Quomodo magis quidam sibi separate adge
neator non producetur ego hinc corpo
ceni quod sint sed quod sint quant sicut aut
abstracte alia non tamen et illa aut quod sic
sunt intellecta anima sicut aut abstracte sint

1

Cum simili eius specie et in forma. Sicut homo
ab homine. Sanitas a sanitate que est
in anima medici generata. Illa non que fiunt
a casu fiunt a defectu virtutis agentis non eius de-
fectu materie inepte. Sicut sexti digiti vel
non eius bene. Omne autem quod fit de non
ente fit in potentia quam in actu hoc
autem quod in potentia ex quo fit res et ma-
net in ipsa est materia. Sicut ligna et lapi-
des sunt materia domus. Frustra esset materia
in potentia nisi esset aliqua activa similitudine
in actu quod ab activa materia transmutaret.
Ubicumque non sunt quecumque secundum diversa species
aut diverso corpore [illegible] et prima [illegible]
sine materia. Item quorum quemadmodum
causas species in anima. Forma naturam
cognoscit [illegible] contraria et privatio
forma. Illud enim [illegible] causa
sanitatis privatio ab [illegible] et [illegible]
mutatis [illegible] naturam et motum hoc
quidem fiunt ab intelligentia [illegible] necessaria
virtute [illegible] ab intellectu

Omne autem quod fit

Secunda pars huius capituli in qua dicit
quod quicquid generatur fit ex materia et ab
efficiente. Et primo ostendit de materia secundo
de efficiente ibi frustra esset materia.
Ubi ostendit de efficiente quod materia non potest
perduci ad actum generationis nisi
per aliquam activam virtutem efficientem. Hoc fit
[illegible] generationi [illegible] et motui. Ibi
tertia pars in qua distinguit quomodo [illegible]
[illegible] et [illegible] que fiunt a
natura et arte [illegible] quia si fiunt ab arte
tunc primum efficiens est intellectus seu
ars per quem ipse intellectus producit opera
[illegible] sed si fiunt a natura tunc
principium effectivum est causa efficiens
[illegible] intra [illegible]
Causa efficiens [illegible] est [illegible]
[illegible] secundum [illegible] ad [illegible] efficiens
[illegible] que inferunt [illegible]
[illegible] et motum [illegible]
[illegible] ad dicit [illegible] dicit ibi
distinguit [illegible] vel naturalis quia [illegible]
fit aliquid ex alio [illegible] cum
aqua [illegible] sed [illegible]
[illegible] Sicut [illegible] ligna [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
ligneum. Alias aliquid fit ex
[illegible] ex [illegible] Sicut sanitas fit ex
infirmo et [illegible] ista fiunt [illegible]
et mutat [illegible] secundum [illegible]
[illegible] Dicit quod ad modum autem [illegible]

sunt radii stellarum et naturalium ... sua [illegible]
ad esse quod est forme determinatur ad esse
materiale a prioribus et perfectioribus secundum
naturam ad imperfectiora et materialia procedendo
effectum necessario priora prius mouent ab illo
quod est imperfectum et in potentia et mouent
sic ut perueniat ad perfectum determinatum secundum
dicere impossibile est aliquid factum esse si nil
preextitit. Sicut de causis dicat sanitatis
et commixtionibus accidit adequatio humore
et caloris temperatio. Est igitur iam perficiens
quod factiuus est sanitatis in potentia taliter
anima est eorum [illegible] uel sim [illegible] continet
sanitatem augmentando calores diminuendo
seu debilitatibus potestatem duplicem
aut aliquid dico [illegible] sic [illegible]
quod est in potentia et in actu. Sicut ymago
potest dici aut non. Sicut [illegible]
[illegible]. Sicut [illegible] fit [illegible] anima
aut rebus de nomine [illegible]
[illegible] aut non quod ad actum forme non

Quemadmodum autem

Scita per exempla [illegible] in qua [illegible]
[illegible] efficiens [illegible] artificialibus
[illegible] naturalibus seu intellectibus [illegible]
seu [illegible] ipsam materiam [illegible]
[illegible] artificialibus [illegible] supponunt materiam
[illegible] in intellectibus [illegible] supponit
materiam [illegible] in [illegible] antecedentem
[illegible] materia nec [illegible]
[illegible] sit [illegible] efficiente [illegible]
[illegible] admittit duas [illegible]
quas [illegible] in litteris
[illegible] formas [illegible]
[illegible] materiale [illegible]
[illegible] fiat aliquid [illegible] fiunt
[illegible] alio [illegible]
[illegible] agens [illegible] facere [illegible]
[illegible] quod facit [illegible]
[illegible] ergo
ipsam formam faciet [illegible] erit
quod faciet [illegible]

1

manet/ ab actu autem forme e contra de
nouo ad quod forma cum malis in
fine quod includit materia/ ab alia dengna
ad et e contra cuius dicitur cuius et si
a materia de re non de nouo ut de do
mus quod ligna et lapides sed de noua
tunc domus quod lignea/ Ita
non manet sed esse sine ... sed de actu
forme quod tamen totum sumit / Quartas
modo autem agens materiam non facit nec
ita formam in se 2m agens sed quod ad p
se facit fecit domum pro homine et cum le
onem Si non facit formam et materiam ali
quam facit illam Et autem materiam ipam
facit de materia et sic quod facit et
non formam et de illa forma/ ad sunt
esse quod ut de forma et ita procedet in in
finitum consistit ipam forma de materia ergo
de quod fit de nouo sed esse de impossibile
de materia et in forma non fit forma
neque materia sed quod Si enim quamuis formam

Non est ymaginarie

[C]ertum est quod talis motus caeli et quaedam operationes quae concludit necessario sunt vero quae non sunt necessariae ad generationem. Cum ibi sicut apparet ipsa ibi scilicet potentia per illud talis in quaedam ordinat et quae non sunt necessariae ad speciem et quae non sunt necessariae ad esse rerum generationis non sunt necessariae ad esse seu ad regimen ... ad istud ... quod ... esse cognosci. Sciendum quod ponebant istas species esse causas generationis ... implicat unum modum generant. Alio modo exemplar ... falsum ... quod videmus generabilia ... generant per generationem ... estimationem non ... non sunt ... essentialia ... non essent ... ad generationem rei ... omne quod fit sit a suo simili ... illis quae fiunt ... ut equus generat mulum ex asina. Et ista similia non sunt similia ... quae sunt per modum exemplaris.

Cum omnium autem

[S]alvo ... in quo ... partibus ... distinctio quidem ... non ... partes quae sunt ... ad primum ... distinctio ... et ... dissentiunt quod distinctio ... partes distinctionis ad partes rei ... distinctio ... videtur quod ... partes ... rei ... intellectu ... sciendum quod partes distinctionis ... partes rei ... sunt partes distinctionis. Et non intelligitur ... partes distinctionis sunt partes rei ... sed partes distinctionis ... partes ... rationale ... ad ... una parte rationale ... animal

aliud agitante materiam quousque conversa est forma et forma non est unum per actum cum materia et materia non est nisi per formam. Mediante agente per formam materia perficit et informat. Sufficiat igitur agens naturale per virtutem collatam sibi generare simile. Cum materia forma in ea dimittatur esse quod non in potentia totam potentiam partis fit. In aliis autem quae possunt generare cum sole celesti movet materiam ad actum sicut virtus activa quae est in semine et mixtura. In speciebus autem permixtis sit ex equo et asina fit mulus; mixtum est per participationem materiae virtus. In seminis autem formae speciales non possunt activae et passivae. In naturalibus autem activae et passivae adveniant formas differentes; movent materiam quamdiu uniformiter. Nam calor naturalis in homine ... ut per formam ... humanam et in aliis formis sit. Ipse autem virtutes agunt non per virtutem formae essentialem sibi ... cum virtute corporum celestium

et intelligentie separate a motoribus orbium

Ut ipse operationes nature et operationes intelligentie

inditentur operatio in ea aliqua ulterior et

superior tanto magis intellectiva eius

intima eius operatio in perfectionibus

generationis. Non est igitur necesse ponere

ydeas et formas separatas. Sicut

homines separatos per quas fiunt et ge-

nerantur. Omnia igitur que sunt anima

et abstracte aliquam a similitudine speciei ge-

nerantur. Omne non generantur abstracte et

anima creatur. Sicut sanitas que est in ma-

teria forma in aliquo in se habet illa non

quam in forme per sunt abstracte. Sicut

Sicut domus. Sicut autem prima causa

constituit mentem. Sicut ita per eadem pri-

mo que sunt cognite [illegible] passio-

nibus [illegible] sub se materiam prima

per que fit homo et homo [illegible] unde

prima causa constituit [illegible] atque

per eius rationale animam constituit

[illegible] est [illegible] rationale [illegible] anima [illegible] et forma [illegible] et corporis [illegible] anima et forma [illegible] Sicut materia et formas [illegible]

Partes igitur que non

[illegible]

[illegible]

ho(mo) simpl(ex) in hoc unde diffinitio quod ipse re-
to insequitur et sunt ... imperatum ...
enim sunt ... tres ... et ...
quod et cum passio ... subiectum et passio
diffinitio autem dicitur ... partes quia
quod et homo est aliquid rationale animatum
partes ... quia homo ...
... cum est aliquid rationale animatum
non ... forme separate sunt necesse

Quoniam autem diffinitio et ratio
Ratio autem non est sine diffinitione
diffinitio necessario est partes ex quibus componitur
Sicut autem se habet ratio ad rem ita partes rationis
habent se ad partes rei unde dubitatur que
sunt partes diffinitionis et ita partes enim
dicitur multis modis uno enim modo pars
que quantitatis mensurat ... hic non in-
tenditur omnem partem ... et ... hic que autem
... autem ... ut ... ex
et formam ... ex ambobus ... non ...
partes ... non ... partes ... et forme
... et ... non ... participat

a forma est esse solidum quod [illegible] lo-
in actu corporis in quibus necesse est esse primo
res quantitate et forma est [illegible] propor-
forma non potest materia et magis ens
igitur ipsa non erit pars quod [illegible] et forme pars
igitur posita toto sunt ex quibus res compo-
quibus corrumpitur corrumpi prius res post in for-
ma autem et species non corrumpi prius corrump-
ta materia [illegible] partes [illegible] esse de ma-
teria dat esse quod ipsi [illegible] actu
sunt. Est autem materia corpus quod [illegible] quod
formatur [illegible] et sunt materia est
rei constituens [illegible] materia et [illegible]
et ipsius corrumpitur [illegible] videtur
de diffinitione [illegible] forma pars materia et
[illegible] communitas [illegible]
et diffinitio [illegible] actus corporis orga-
nici physici [illegible]
igitur que non possunt [illegible] et que sunt
posteriores [illegible] ut manus
et pes [illegible] de diffinitione non po-
nuntur [illegible] sunt posteriores [illegible] ab
[illegible] ad hunc [illegible] non

Sunt hec [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] modus de-
scendi [illegible] diffini-
tionibus [illegible]
[illegible] esse [illegible] separati
ab eo [illegible] philoso-
[illegible] anima non sunt re-
[illegible] neque [illegible] quantum
neque [illegible] complexum indi-
[illegible] autem
in [illegible] probat [illegible]
[illegible] materia speciei [illegible] est
[illegible] speciei [illegible]
[illegible] materia [illegible]
[illegible] non substat aliquid [illegible] materia
speciei [illegible] pars [illegible]
[illegible] materia non [illegible] esse
[illegible] et corrupt esse [illegible]
[illegible] sufficit [illegible] materia speciei
[illegible] forma
[illegible] materia speciei et [illegible]
non [illegible] speciei [illegible]

Dictum est autem

[illegible] hic septimus [illegible] septimi
methaphisice [illegible] in quo auctor [illegible]
illa [illegible] magis [illegible]
[illegible] diffinitionis [illegible]
constitutivi [illegible] formali-
[illegible] et quod non [illegible]
[illegible] partes [illegible]
[illegible] formales
et materiales [illegible]
[illegible] diffinitionis
[illegible]
[illegible]
[illegible] diffinitio [illegible]
[illegible] plures [illegible] diffinitionis
[illegible] diffinitionis [illegible]
[illegible] diffinitionis [illegible]
[illegible] formalibus [illegible]
[illegible]
[illegible] diffinitionis [illegible]
diffinitionis formales [illegible]
[illegible] actu [illegible] et
quantitate formale [illegible]
[illegible] plures [illegible]
diffinitionum [illegible] diffinitionum
diffinitionum [illegible] diffinitionis
[illegible] formales [illegible]
[illegible] aliquos [illegible]
[illegible] speciei [illegible]
[illegible] diffinitionis
[illegible] et forma [illegible]
[illegible] formales [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] septimi [illegible] diffinitionis [illegible]

valent per diuiare conferentibus a. differentiis [illegible] ... de anima etc.

Veniamus autem diffinitionem

Notandum quod [illegible] quia autem diffinitio ... veniamus ... [illegible]

[illegible]

ponimus diffinitionem cuiuslibet quod sunt po
sitiones toto ex partibus consimilibus convenit et
materia corporis quod non est quod non sunt in qua
lem in qualitate enim convenit ... [illegible]
non videmus quod totum ut materia corporis convenit
cum natura materiale ... [illegible] videre
littere non ponimus diffinitione syllabe materia
syllaba ex consonante et vocali composita unde
quod est syllaba ex consonante et vocali
alterius non alba ut magis quod partes ut materia
compositionem et non sunt in quas dissolvitur
convenit syllabe non partes unde non
speciei et de individuo non materiale esse predicatur
[illegible] non ... [illegible]
[illegible] individuum ...
accipitur quod ... adhuc
et unum individuum limitatur.

Videndum autem quod est vero in manifestius repetere. Nam quecumque sunt partes formales sunt potius toto partes ad quantitatem et materiales partes sunt partes ... toto sicut digitus et partes ... hominis et semicirculi

Perfectum [illegible] igitur id quod est propositio diffe-
rentionis [illegible] propositio diffinitionis per [illegible]
materialem unum [illegible] propositio diffinitionis materia [illegible]
scientialem propositio diffinitionis scientialis et [illegible] ego
Est in materia [illegible] instrumentum hominis
Et sic materialis est medietas cuiuslibet diff-
finitionis igitur Sunt duobus modis
unius constitutivis partibus formalibus po-
nitur simpliciter eo quod in his res constituitur et in
talibus diffinitio [illegible] ponit diffinitionem
totam [illegible] materia [illegible] post diffinitionem
et in ea materia [illegible] apparet [illegible] et hec est
quiditas et esse diffiniti et hec diffinitio po-
tissima ubi sic dicitur quod alia [illegible] in
talibus intellectualibus [illegible] naturalibus Hec enim
[illegible] [illegible] et speciebus
quod [illegible] corporis [illegible] similiter modo
diffinitionem [illegible] in quibus non solum partes
formales [illegible] et materiales ponuntur et omni-
bus diffinitionibus [illegible] non ponuntur
diffinitione [illegible] et [illegible] diffinitiones omnes
[illegible] quod [illegible] non indicatur
sed [illegible] et [illegible] in quo [illegible]

Colligitur quod materia Sunt non diffinitionis
esse [illegible] ibi iam dicta [illegible]
[illegible] concedendo quod [illegible] ergo
[illegible] pronomine similiter
[illegible] non est [illegible] non dicitur diffinitio
quod [illegible] que dicitur
Singule et verius concedendo Si
[illegible] dicit maior entitate
Si autem dicit maior [illegible] inabili-
tate tunc ego nego [illegible] vel
et inabilius et [illegible] quo ad
incorruptibilitatem quam similiter
[illegible] diffinitio [illegible]
esse [illegible] etc.

Etiam probabilius tali [illegible] In qua-
cumque monet quod [illegible] dubitatur
[illegible] sit hoc Secundo [illegible] concludit
intenta sunt Ubi diffinitio igitur
forme. Sunt ibi partes [illegible] ma-
terie Etiam per illius talibus [illegible]
distinguit de partibus materialibus [illegible]
sit hoc in artificialibus [illegible] dua-
bus Secundo ibi In naturalibus
et hoc magis In tertia concludit
[illegible] de formis separa-
tis [illegible] dixit Ubi [illegible]
[illegible] Sunt ibi In mathematicis
Ubi [illegible] in mathematicis forme
[illegible] separantur [illegible] materie
in artificialibus [illegible] promissa
monet tale dubium utrum [illegible]
separate sint ponende Contingit
[illegible] glosa [illegible] tunc inde
habuisse aliquod exemplar [illegible]
tunc enim [illegible]
facit domum [illegible] exemplar [illegible]
[illegible] facit [illegible]
illud exemplar [illegible] et [illegible]
[illegible] et non [illegible] et est
[illegible] separatum [illegible] sub-
separata [illegible]
[illegible]
[illegible] in demum Secundo [illegible]
[illegible] esse [illegible] omnia
exemplaria sunt [illegible]
[illegible] aliorum [illegible]
[illegible] illarum
[illegible] ab [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] multa sunt que
[illegible]

b· ij dee separate sint ponende

Si ergo non esset ydea ut posuerunt plato-
nici ... non staret ... aliorum ...
... quibus dedit tamen esse et
vnde ... non est ... patrem ... ergo
quod studia acquiruntur esse eo-
rum non per ... ita nobiles sunt
ut puta ... ymmo ... Iste
tres ... sunt plurime ...
... passim ydeas. Certo
sit Deus cognoscit ... quod
... ver... Ydea
ratio accepta in deo ... ydea
separata ... hoc ... deus ...
separata ergo ydea ... ...
... eterne ... et ...
... sunt ...
... ergo ... sunt ydee se-
parate. Sexto ... ...
... omnia
... in se in
... Si ergo omnia sunt in
deo ... ibi sunt ydee. Sep-
timo arguitur sic ... singularia ... in illo ...
essentialia omnia sua ...
... Item ... Johannes
... inde ... tamen ydea et
forma separata. Octavo ...
... forma ... non
... ... Si ergo diffinitio ita
forma ... separata ...
... esse ...
Oppositum ... in la-
bro? Septimi ... passu
... possunt ...
... et non po-
sunt ... essentiam. Sicut ...
... ita magna ...
essent constituta ... corporibus
quo essent ... ita parva ...
... possunt. ... dicit
... ita parva ... constituta
... ...
... ista parva corpora ...
... magis ... assertio-
... ... alia ...
in medio ... ...
... ... dicit ...
... ...
... ... singulos.

quod diffinitionem suam accipiunt. Si dicitur ... spe-
cia et ... et speciebus actu ... organa
nisi ... non diffinitio non dicit
... ... semper ... in ... ...
... diffinitione ... ponit
... ... primo
... ... et ...
... et ... ... non ... Verum
autem diffinitio que est speciei et non indi-
viduo. Scientia non habetur per diffinitionem
et immutabilibus. Plura autem et ma-
... ... sunt ... non ...
... et non intellectualia ... non
... ... de esse et individuo
et ... et diffinitio ... non ...
... primo ... individuo ... Sed
... speciei ... non ignotum ...
Cognoscitur autem per relationem ad for-
mam ... ...
... ... Et ... primum
... materia a forma. Est enim duplex
materia ... intellectualis ... ...

1

Intelligentie quinque sunt tamen subiectum qua
cognoscuntur mathematica naturalis quinta quia
discreta Septima aut equalibus actibus
et primus et motum subita sunt electa
corpore et quarta corporis Tertium aut actum corpo-
rea non dimensionalem cernitur Eadem
quantitas forme et materie Prima continua
Secunda formas quidem sunt esse perfectum Una
continua aut sive [illegible] et indi-
viduatam corporea determinat forma per
actum prima et actum potentia Quarta [illegible]
composito Quinta indicat aut forma perfi-
cit anima in composito et quantitas forme
[illegible] tamen forma [illegible] eo quod est corpori-
ca anima [illegible] divina sive natura mentis sive
dimensiones [illegible] et motus in dimensis partibus
materie individuatur [illegible] et per applicatur
quo quantitas patitur sunt partibus for-
malibus cum quibus constituitur et corporis parti-
bus materialibus in quibus individuatur
vincitur [illegible] corporis simili [illegible] et
angulus unus [illegible] sicut corporis [illegible]
in corpore De Dubitatur quo quod est [illegible]

Et ea [illegible] duo decem quadra de-
cem et [illegible] in [illegible]
tem Et [illegible] sunt Prima
octo [illegible] sunt cubicus
[illegible] constituunt octo
Et ter [illegible] constituunt 2 [illegible]
Et 2 1 [illegible] secundum [illegible] cubi-
cus [illegible] quod [illegible]
[illegible] cubitus sunt alii duo
[illegible] proportionales [illegible] medio
[illegible] in [illegible] de [illegible]
[illegible] contractabile Et sunt
12 et 18 [illegible] dicit in
[illegible] constituit [illegible] compo-
sitione [illegible] vicem [illegible]
[illegible] quod [illegible] pot-
[illegible] Et [illegible] possunt
[illegible] ultimo [illegible]
[illegible] in [illegible] medius [illegible]
[illegible] dicit [illegible] triginta [illegible]
[illegible] octo
[illegible] [illegible] sunt [illegible]
[illegible] viginti et viginti
[illegible] octo [illegible]
[illegible] dicit esse 36
[illegible] duodecim sunt 36
[illegible] sunt IX Et
[illegible]
[illegible]
[illegible] et possunt [illegible]
esse [illegible] dicit Et [illegible]
[illegible] forma [illegible]
[illegible] dicit Et [illegible] esse [illegible]
forma [illegible] [illegible]
[illegible] dicitur deus
non fecit res a casu [illegible]
[illegible] quod [illegible] separate
materiales non sunt [illegible]
aliquo [illegible] Illa [illegible]
[illegible] in [illegible] predicta
[illegible] Septimo [illegible]
[illegible] quod non sunt [illegible]
in [illegible] distincte [illegible] essen-
tias et [illegible] formales [illegible]
[illegible] formales
non distinguntur [illegible] sunt
[illegible] [illegible]
[illegible] quod dicitur deus non
fecit res a casu [illegible] exemplar
[illegible] quod ipse fecit [illegible]
[illegible] exemplar quod deus non [illegible]
tuit

mundi. Sicut etiam [illegible] de numeratis
de constitutione mundi. Dicimus ergo
primam intelligentiam [illegible] ad similitudinem
sui. Et secundam intelligentiam
fecit ad similitudinem prime et
tertiam ad similitudinem secunde. Et sic
deinceps descendendo. Et [illegible]
[illegible] alie sunt dici [illegible]
dicit deus per simplicem esse
acquisitio [illegible] per simplicem
[illegible] suam constituit creaturam
et non per [illegible] per instrumentum
[illegible] [illegible] ad istam [illegible]
[illegible] quod dicitur [illegible] esse
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] res [illegible] similiter
[illegible] [illegible] tamen non sunt sic [illegible]
[illegible] sunt [illegible] abstracta ab
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
actualiter sunt per abstractionem in-
tellectus [illegible] [illegible]
individuatis [illegible] quod [illegible]
[illegible] non [illegible] ydea dat esse illi
[illegible] singularis [illegible] celestis per
motum [illegible] capit ab intelligentia
et lumen suum descendit ad ista
inferiora. Et sicut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] materia disposi-
ta [illegible] [illegible] generatione
[illegible] [illegible] ut tactum sunt supra
[illegible] parte [illegible] [illegible]
[illegible] intelligentia [illegible] omnes
formas indistincte [illegible]
[illegible] [illegible] formam dat
formas [illegible] merita materie. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] abstractiones
[illegible] [illegible] et [illegible] dei non
[illegible] se per modum compositionis demon-
strationis vel diffinitionis [illegible]
[illegible] essentia dei. Et [illegible] non
[illegible] [illegible] ydeas in deo.
[illegible] [illegible] [illegible] vitas [illegible]
actualis ~~[illegible]~~ aptitudinalis
et [illegible] nullus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aptitudi-
nali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et utrimque [illegible]
[illegible] [illegible] deo actu [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible]
illa anima [illegible] [illegible] deo [illegible]
distincta [illegible] [illegible] ydeas [illegible]
[illegible] [illegible] septimam [illegible] quod dicit

forme et que sunt partes materie et compositi
Diffinitio vero e contra principaliter forme
[illegible] et non compositi. Forma altera
partes ponitur in diffinitione alterius omnium
sicut anima [illegible] alterius ex ponitur in [illegible]
bus. Unde diffinitio cuiuslibet partis ponitur
in diffinitione alterius. Verbi gratia dicitur homo est animal
compositum ex corpore et anima. Si autem
prima propria diffinitio ipsius que est
endelechia id est actus corporis organici physici
Et diffinitio organici quod est corpus
in instrumentum vitale anime. Sit ergo dif-
finitio hominis animal ex anima et corpore orga-
nico. Corpus autem quod est actu corporis
organici et instrumento vitali anime.
Sit ergo omnia relativa se habent quia alterum
in diffinitione alterius ponitur. Terminus essen-
tias et partes habeant separatas. Dif-
finitio vero forme [illegible] forma diffinitionis
[illegible] ipsum diffinitum. Diffinitio vero
compositi est una cum diffinito. Si [illegible] propter
non forma diffinitio est forma ipsius
diffinitum quod est forma. Sicut non pos-
sunt quod sit diffinitio composita quia sunt
partes forme et partes materie et partes compositi

Diffinitio enim dicitur esse rei supernalis
le et diminutiva conveniens rei expressivus
sive formalibus intrinsecis que constituunt
esse et formam suam in intellectu per
immutationes impartes et descriptivus.
Partes autem materiales in artificialibus sunt
manifeste et manifestius ille a suis
materiis separantur sicut signa separata
a berre sed quantum significatur in mathe
maticis enim necesse est separari a lineis
et extremo quia id cuius natura maior
neque minor et inloquens superficie
tangere in puncto sed tamen apud in
tellectum. Sed ita in lineis extremo non
est hoc in naturalibus sed hoc magis quam
insensatis. Materia non separatur a forma
materia otiosa magis quam ab ... dicunt
quod non ab alia separata ... apud
~~ipsum~~ intellectum formatum ... a suis
materiis separari. Communibus hoc non potest
facile apud omnes esse forma naturalis
simpliciter per se et obiectum intellectus non fuit
forma non distincta a materia et naturalibus
sensibilibus ... per se et obiectum sen
sum et non intellectus. Sed in signum
quia forma faciei recipitur in omni
puncto speculi et ... sine

... partes singularum dicitur ...
... et dignitate ... non
... sunt ... est pars
... a singularibus ... non est
necessarium ponere ... separatas
... tota ... materia
... ipsum rei ...
... in ... de isto
dubio.

Nunc autem dicendum

Cum ... in quo ... dicit
quod diffinitio quidditativa potest ...
et ... ipsa ...
... logice ... ibi ...
... materia potest ...
... particulis ...
quod diffinitio ... potest ...
... ad ... in
... dubium ... diffinitio
quidditativa potest una ...
... partes non est
... diffinitio ... partes ...
... materia
diffinitio ... tota ... et ...
... Tunc ibi
una ... ibi incipit ...
... dubium ... prima ...
diffinitio ... constituentes
... partibus. Tunc ibi ...
... genus ubi ... facit ...
... genus et ... dicitur ...
... Sexto facit
... dicit ... omnia ...
... aliquo uno ... est
... sunt ... ibi Non
... dicit. Tunc ibi Idem
autem ... ibi ... contra
... quod diffinitio ... indicat
... et ... rei
... facit ... Octavo ... dicit
... sive ... genus ...
... ibi ... genus ... modo
Tunc ibi ... ibi ...
ibi ... in ...
... diffinitio ... una ... consti
... differencie ... Tunc
ibi ... ibi ...
... dicto sunt ...

Inequalencias vero

Secunda pars ... in qua declarat
diffinitionem ... que dicit
communiter ... esse una ...
fiat hoc. Secunda ostendit quod ultima
differentia est tota essentia diffiniti. Ibi
ultima igitur differentia. Secunda ...

distensione qua accipit in superficie speculi
non apparet unum nostrorum dicere. Sicut Plato
dicit hominem esse separatum a carnibus
et ossibus ut intelligatur sicut nos dici-
tur faciem separatam que tota accipitur in
toto diaphono et in quolibet eius
puncto. Unitas est quo producitur et for-
matur humane intellectu primum et plus
et simul. Quidam et non semper accipit corpus
sine materialibus et corporalibus qualitate
et quantitate efficitur insensibilis et immutabilis.
Huius apparet radius vite in morta-
lis status corporis glorificati. Huius in methaphisica
videmus singulare quod methaphisica investigat.

Nunc autem videndum est quid sit unum diffi-
nitum et diffiniendo quod est compositum
constitutum. Necessario enim partibus compositis rebus
componitur diffinitum. Sicut homo diffinitur per
animal bipes. Unum autem diffinitum quod compo-
nitur ex genere et differentia quia differentia non separatur a genere
sicut album separatur ab homine. Et ideo album
et homine est solum unum per accidens
anima quamvis in subiecto differentia necessario
in se sit et in suo intellectu includit
genus. Ideo primo dicendum esse unum unum
et ideo ex genere et differentia componitur diffinitio constat

una. Si enim genus separaret a differentia sicut
spem in esse in actu sed genus aliud impe[?]
oppositas differentias et esset aliquid aliud sicut
le aliud irrationale. Sicut homo in medio syme[?]a
in medio equus. Non igitur esset unum diffinitio differentia
alterius et esset vero partes diffinitionis [illegible] alteram in
subs[?]. Sed quia una alteram per se diffinitionis
essentiarum [illegible] continet et [illegible] ab in
[illegible] separant. Non enim [illegible] actu sine
rationali nec [illegible] rationale ab alio [illegible]
separat. Non [illegible] dici [illegible] sunt [illegible]
que [illegible] conveniunt [illegible] omnia esset
unum quod uno [illegible] aggregatur [illegible]
[illegible] nichil [illegible] diffinitur [illegible]
genus cum differentia ordinate. Non autem differt
si [illegible] plus genera intermedia sive
plures differentie intermedie [illegible] omnia
genera intermedia [illegible] que sunt
et omnes differentie intermedie [illegible] differentia
immediata [illegible] nobis aliud non
[illegible] aliud a differentia solo intellectu
differentia separat sicut forma universalis et [illegible]
[illegible] et perfectibilibus [illegible]
[illegible] differentia [illegible] conforme
magis igitur [illegible] unum [illegible] diffinitio [illegible]

[illegible] aut [illegible]

[illegible] nomine [illegible] septimi.
[illegible] universale [illegible]
[illegible] quibus [illegible]
[illegible] ibi de [illegible] Tunc ibi
[illegible] ibi movet [illegible]
universale sit [illegible] Et primo [illegible]
[illegible] Secundo arguit [illegible]
ibi [illegible] universale [illegible]
[illegible] impossibile ibi arguit
[illegible] probando
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] Secundo [illegible] probat [illegible]
[illegible] Secundo ibi [illegible] universale [illegible]
ibi simpliciter [illegible] Tunc
ibi [illegible] universale ibi [illegible]
[illegible] universale sit [illegible]
ibi simpliciter [illegible]
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] non sunt [illegible]
[illegible] Secundo ibi simpliciter
impossibile [illegible] sic [illegible] universale
[illegible] sunt [illegible]
[illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible] sunt [illegible] aut [illegible]
actu [illegible] sunt [illegible] Secundo
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] abstrahere
[illegible] intellectu [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible]
[illegible] quedam [illegible]
relaciones [illegible]
[illegible] in intellectu [illegible]
[illegible] intelligencie in intellectu
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] ab intellectu [illegible]
[illegible] ad modum [illegible]
[illegible] simplice
[illegible] intellectu [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et in intellectu [illegible]
[illegible] analogiam et [illegible]
[illegible]
[illegible] in sexto [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in sexto [illegible]

habet aut[em] ethys

Iste est decimus liber in quo
movet dubitationem circa superiore
sententiam singularum. Et primo arguit
quod ... infert conclusionem. Secundo
... movet unam aliam dubi-
tationem ... adducit dubita-
tionem ... ponit motiva re-
... magis ... similiter
... solvit ... Ergo
... ibi ... tunc ... diffi-
cultas ... in hoc loco ... tunc
ibi ... tunc circa difficultatem ibi
... predicta ... conclude-
re movet una dubitatio. Primo
movet eam ... solvit ibi ...
modo passe dici ... unde

cognitione et diffinitione quare in diversis individuis quidditas ce-
mina et forma ... patet quod dicere ...
dividitur ... essentiales ... dicit ... ...
dividitur ... fissum et non fissum ... re-
des ... fissum ... non fissum ... non
separatur a pede ... est in essentia pe-
dum. Et ... inveniat ... ordinate ...
ta sint ultima ... stabit divisio essentialis
differentias ... in aliis essentialibus divi-
ditur ... finales ... erunt ... differentie
bus ... finalis ... differentia tota
et ... erit ... nova ... propr[ie]
... diffinitio ... quo ... quod diffinitu
est ... ... diffinitio ...
... essentia ... diffi-
... differentiales ... integrande quas
ultima ... Diu
analetice ... ultima ...
... diffinitio debet esse
... logice ... effectibus
... probabiliter ... sive ... at so-
... reales ...
... et non essentiales
... dividere ... non

collatu esset diffinitive insite et nos fiet
eta cognitio cpl'e. Cu ma igr necesse e
esse duas essentiales cognitionis constitutive
diffinitio necesse est ut diffinitio constituta
ex ptibus essentialibus concurrat fiat una
ulta igr dicatur est perfectissima et co
pletima forme rei diffinite erit
esse tota que suba diffiniti. Cu
aut ordo est essentialis compbabilibus
hec non pnt tenpori aptc diffinitionis
dicendo quod sunt in natura rei or
precedit cognitione. quare ex ponibus ad pro
ximam cognitionem sit pfcta

Quoniam aut de suba p
scrutatio est dicatur aut suba
quod modis quoad sensibilium aliquo quod
est esse quod dicit forma commentator
dico quod ut dicitur modo vle de duabus
aut dictum est vero de subs quod est secundum
passionibus et actibus quod est eius da
ctu est de ma que est de pod et actu
de pte et dictum est et de eo quod sunt
subae de vli aut an sit suba in
quantum videtur n vle aliquibus maxime

Unde incipit postea dicit

hic ponit responsionem ad illam diff
icultatem et ponit eam generice
de eo complexionem declarando de
eo dicit. et ibi Unde hoc intelligere
Unde ibi hic dicit loco ibi
de pte illius tali quia declarat
illud eo dicit. dubitatio hic
dicit sollicitudo magna et primo facit
hoc dicendo ostendit se defen
dubitatis ubi quod non est sunt
alia quod illud talis mouetur
ideo quod ptes vlia sint de pre
operationis intellectus. Et videtur quod
est ma secundum verius et de parte eius
prolone sed uniuersitatis sua se
de pte operationis intellectus
tertio est ma vle et inde
multe et sic talia ad diffinitiones
et diffinitio se Communis sic dicta
multiplicatur quod est et
hoc est pma quod est. quod dicta
receptiue se esse ut in multis
quae dicta et vle pte operationis
intellectus quod est ma illud quod
est se non pdit accidentalitate
alio ad remotione contrarie. Dicto
sit Ma in vlia esse in re
pte operationis intellectus. sequitur quod
ominis sunt essent ins de initio
tionibus sed qui est Ma sola non
huius alium dicto sit Ma
vle et prinprie sunt singularia
unde quod dicit singularia sunt vlia
vlia Dicit alios est vlia sunt re
alia Dicto sequitur primo sic
si essent vlia in re vle operationis
intellectus ergo illa essent pdicata
non pdicabilia non pncipia Scit
dicat dicitur est plones. Ite
si essent pdicata tunc res ha
berent omnia pdicata et ita esse
vna et vlia sunt pda
singularibus et alibi sequitur. Scd
ubi sollicitudo de vlibus ipa sui ut esse
media quod est falsum. Scdo dicit quod
recipit de aliquo recipiente
a pmo recipiente qualitas
receptu secundum speciem ut de omnibus
in multis sunt uniuersalia in
Scdo dicit esse vlia
per intellectum medio vim tamen
receptis quod est seperata quod pro
sunt quod est intellectus
nullo modo sunt rem actu

D vlia sunt in re pte operationis intellectus

esse suba tesse pncipm sube q spes
exigite 4 dra corpo optes aut sube
ce subat 3 ncce bidat aut impse
ce vle fctz Sba n pse ssistit et
multi alti inest vle quit que 3 e
multi inest Pctea ut vle 3 suba
omi illaz degni est ut nullus
q equalit dcs mlti pt Et no est
sba omi 3 cma vna esst optas corpo
etoma essent vnm Simplr sba
no dicet desba Si vle dicit desuba
igr no 3 suba Ced aut vle est sba
cohor sequit 3 impole 3 nec esba
epuos sub Sed exigite 4 dra sit hoc
suba ipole 3 genus 4 dra sba
no esse Simplr genus 4 dra no
sunt de genah Por ent quatis
sba q sit exigite 4 dra Solr 3 ita
q speclantibs palz vlia sbas
no esse p singlaria alia n mg
mea sequeut 3 ce tuud hoiez
vle qui de hoie p li 4 intellig li
pt Simplr impole 3 sba vnat
fieri ex plimbs sbs que sut actu.

dicta enim separata sunt ex illis contingit im-
possibile posse fieri unum actu.

Habemus autem cognitionem quod accidit dubi-
tationem. Circa vero illa ut non potest sic se
aliquid. Et in ea ex quibus fit diffinitio
tamen non potest fieri hoc aliquid compositum et de-
terminatum. Quod igitur omnia quae dicta sunt quae
non ex compositis hoc aliquid in substantia determinata
ex hoc sequitur quod nullius rei sit diffinitio. Et
non solum diffinitur per genus et differentiam ex quibus co-
ponitur. Si igitur substantia ex hiis non componitur
ergo non diffinitur. Et soli substantiae convenit diffinitio
esse dicta et principaliter. Et communi nomine
dicitur notificatio qualitatibus. Non igitur ergo
erit vel primum si accipiatur esse speciale et
ex quibus quod est forma intellecta et concepta rei. Et
ipsum non compositum et diffinitum esse substantiae simpliciter.
Si autem accipiatur formae relativae quantitatis
per quam ad multa refertur quae etiam intellecta quae
substantia et est ipsum et non compositum corpora
species nec diffinitur. Et tamen omnis diffinitio
est. Et ideo ad unum dicitur et in eo quod
est actu quantitate dicitur in se ipso. Et nec
alterum alium unumquodque aliud erunt
animalia alia per infinita et non est
aliquid essentiale quod igitur unum ad aliud

Et tamen ad eas [illegible] quidem [illegible] unum [illegible] placet unde
[illegible] unius unitate [illegible] Et [illegible] eadem [illegible] et illa unitas non est actu. [illegible] intellectus [illegible] [illegible] Et [illegible]

Cum vero talibus alia

[illegible]

Et [illegible] diffinitio [illegible] patet autem [illegible] [illegible] intellectus [illegible] [illegible] simpliciter [illegible] diffinitio [illegible] intellectus [illegible] [illegible]

[illegible]

convexis partibus et non plus ac continue
cernat defectu et decrescio. Unde
inde posse dici quod eadem forma sit plus
corporea et separata et quanta secundum
aliud et aliud. Sicut homo minor et potior
et spiritualis et corporalis dicitur sicut sol
Sicut in radiis solis et ... formata
[illegible] simplex et immutabilis
[illegible] receptaculum diversis
corporibus [illegible] ad qualitates et ad [illegible] fortior
colorum efficaces varias varia ... florum
et similiter species. Sic omnes species et forma
[illegible] sine intellectu divini producta
[illegible] simplex ab omni passi
bilitate et mutabilitate [illegible] multi modo
[illegible] intellectu [illegible] dicitur quo
[illegible] inde [illegible] omnibus [illegible]
[illegible] fit [illegible]
[illegible] intellectus simplex [illegible]
[illegible] separata et simplex et [illegible]
et [illegible]
[illegible] Si aliqua forma [illegible]
[illegible] alteratur [illegible] videtur
illa esse separata [illegible] intellectus
[illegible] et separata inde [illegible] separata

[illegible]

Utrum si est possibilia

[illegible]

1

talia a platone dicit esse omni cuius hec divit
plato ydeas esse separatas a formis que
sunt in individuis dixit esse ymagi
nes ydearum. Sed tamen non unus est intellectus
qui sint hunc agens ambientes omnes
intellectus quoniam a qualibet ipsi ita di
xit unam ydeam ut eadem quidam agens
intellectus in ipso intra continentem ambi
entem omnes formas sensibiles corporis esse
et una quantitas et forte non quomodo di
xit sicut hec alibi dicit non autem sint
alia et tamen non corporis alii separato et quo
rum ad separationem sit forma hec individuum aliis
fateor me nescire sed hec me quidem
non ponendo vobis phylosophandi via aperiens
et investigare volentibus veritatem

Quoniam vero substantia et genus quantitatis
individua que sic diffiniendi
similitatem concepta eadem materia consilia non forma
Quod ulterius quod diffinimus species non materia
Sola aut individua per materiam et impotentia
eius non esse et corruptibile et singularis esse sei
contingere aliter se habere propter quod ipsi quidem non
potest esse eorum diffinitio neque scientia neque demonstratio
sed opinionem et impotens se aliter habere

Potest manere unum de omnibus partibus
aliquis formis [illegible]

Cum vero unum eternis

[illegible]

Sed aut eternitatem rei

[illegible]

Quo circa predicta in abstracto ut declaratur. Nunc ubi [illegible] quod [illegible] potest intelligi per quod [illegible] quod [illegible] informati [illegible] sunt [illegible] est quod est [illegible] est et [illegible] quod [illegible] [illegible] diffinitioni [illegible] Sed alie due [illegible] est et quod [illegible] non ponunt [illegible] due [illegible] non [illegible] est diffinitio [illegible] abalia [illegible] Sed alie due [illegible] non [illegible] de re indiffinita [illegible] Decimo enim simplicia [illegible] alia [illegible] simplicia et separata [illegible] separate non [illegible] Sed illa simplicia [illegible] intellectuali intrinsece [illegible] Johannes [illegible] Johannes [illegible] Sed alia [illegible] simplicia [illegible] [illegible] intelligentia [illegible] Ut autem for

Ut autem forma

Quod [illegible] illius tali in [illegible] cum forma [illegible] et forma distinguitur [illegible] forma [illegible] distinguitur [illegible] forma [illegible] corrupto [illegible] forma [illegible] forma non sit [illegible] Nunc [illegible] Sed [illegible] ponit [illegible] corrupto [illegible] Sed [illegible] corrupto [illegible] sunt [illegible] Ista ma [illegible] materia [illegible]

Corpora neque contingentes se aliis herent. Sed ac
in deceptio natas separate posse contra eorum
indistincte et inequales igitur ipsorum non scientia
neque diffinitio neque demonstratio. Sed aut
procedere inter simulacra proprie quod non que
sunt. Quia ydea non communis quam intel
lectus non potest quod deificatur in simulacra
et substantia ydea autem potius posse eternus.
Preterea si est possibile horum esse separatum et aliquod
per se et possibile esse in possibile separatum. Igitur dicat
sine quale fit esse et intelligi. Sed non necesse
dicatur esse separatum neque re neque intellectu
sit genus addita separatum preterea aut operatur
volens diffinire singularia sempiterna
ut non potest indiffinire talium dicas inde
qualitates et actuales et tunc potest sup
fluia quibus ablatis adhuc nec substantia talium ple
ne manet ut si dicatur Sol astrorum
gyrans terram diem faciens nocte latens ma
nifestum est non esse depictum plus si una decima
Sol si subiacet si non sit substantia sui sunt
super. Sed si non non potest praedicare plures
ad plurima non quidem et ea decima de sole ideo
sic esse potius praedicata propter ea partes diffi
nitionis sunt partes inequales. Sed partes inequales

1

Sunt partes sbe in pos noiatu Sicut igitur
actu aer et terra sunt partes homogenei pon(untur) et
partes a(n)nomolo(gene) sunt ille ad ille i pos
forma desisse vivunt illa alia quoniam nisi
dum vivunt negant per orbata quia ymo ne
cessarie vite deficiunt in statum. Jn diffe
nitione sbe poni debent partes que actu sunt
suba et quia de sba pt. Sunt igitur ille non
sunt partes integrales diffinitionis in medium ps
non sunt

Quoniam non vivunt eius de decon
sba h in ave edet ab psceps
isteria [illegible] ps actua vlis sbi
sit subsistentes [illegible] istam non sunt sube
[illegible] alii tyesse [illegible] ad tens
omnibus aliis insunt partes ita vivunt et
eius de de pluribus morte et non vno mo
[illegible] de pluribus [illegible] pus etpq [illegible]
decant non [illegible] eius subsistentes quos
sed [illegible] eius [illegible] in modum vnos [illegible]
aut dicebat ee aliquis sbas [illegible]
tibiles [illegible] eciam [illegible] p idea
[illegible] gradus [illegible] compleu [illegible] dea
monachis [illegible] sibi [illegible] est
aliquid [illegible] in [illegible] est [illegible]
tibile [illegible] fob [illegible] super
[illegible] non [illegible] non sit [illegible]

[illegible] non sit [illegible] responsio [illegible] forma
[illegible] infinitum [illegible]
[illegible] forme esse
[illegible] ad formam
[illegible] forma [illegible] facit
[illegible] rei [illegible]
[illegible] ad
[illegible] rei [illegible] forma
mixti sit alia ab elementis [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
que sunt forme [illegible] est
[illegible] forma mixti non
est alia ab elementis [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] mixto
non est [illegible] plo
[illegible] non [illegible]
formam ab elementis [illegible] sit forma
[illegible] remanet
non est alia a forma [illegible]
[illegible] non [illegible] re
manet [illegible] argumentum [illegible]
[illegible] formas
essenciales [illegible] non sunt [illegible]
[illegible] formam [illegible] for
mas actuales que dat esse [illegible]
[illegible] argumentum [illegible] forma mixti
sit [illegible] ab elementis [illegible] non [illegible]
[illegible] mixto erunt [illegible]
et [illegible] sit [illegible]
[illegible] alie corrumpunt
non [illegible] corrumpunt
[illegible]
[illegible] corrupto [illegible] sit [illegible]
forme substantiales [illegible]
[illegible] est [illegible] de
[illegible] argumentum [illegible] de forma
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] hoc est
[illegible]
[illegible] esse [illegible]
[illegible]
[illegible] ab aliis [illegible]
[illegible]
[illegible] formam [illegible]
[illegible] esse [illegible]
[illegible] esse [illegible]
mixti [illegible] tali [illegible]
[illegible]
[illegible] forma [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] forma [illegible]

Q. forma mixti sit alia ab elementis

hec dicta non esse sicut non essentia [illegible] dicta
nocere si ipsa non fecerunt. Similiter autem
dicitur ipsa talia qualia sunt secundum se quia
hic videtur veritates talia [illegible] per se [illegible]

Quod autem forma rei sit quiditas et
essentia rei patet per dicta quorum non est
quidditas [illegible] essentias rei
Et forma rei unde ad quod est quod et quare
igitur forma est essentia rei [illegible] est
[illegible] naturale [illegible] et [illegible] est
[illegible] [illegible] totum [illegible] est forma
[illegible] de omni [illegible] non perfici
[illegible] quare [illegible] quod quod
[illegible] autem est quod [illegible] acti
de aliquo. Sicut motus [illegible] forma motus
movens et motum et motus et finis
[illegible] monete et finali [illegible] quiete
[illegible] forma [illegible] aliquid
actu fit ens per se. Ergo igitur [illegible]
et [illegible] quod [illegible] per se
[illegible] et [illegible] sine forma [illegible]
[illegible] non est quod [illegible] forma
simpliciter [illegible] entis etiam [illegible] simpliciter
apprehensio intellectus. Quod autem forma
sit aliud a materia in rebus compositis [illegible]

ca ypte est ma[teria] esse sicut non ex con
elementum nam sic esset hoc corpus forma
compositi. Elementa enim manent corrup-
to composito sed forma non corrumpitur. Ut elementa
abelet. Natura ignis aqua aer terra que
sunt elementa carnis manent carne et
forma carnis corrupta. Ex quibus autem
dicat quod hoc et que dicta sunt elementa
non manet. Et tum corrumpuntur tunc id
tenet quod sicut supra declaratum est in septimo
non est preter elementa aliud elementum cum ipsi
tu quod generato et corrupto esse insita
unum necesse est manere preter elementa carnis
parte ipso est primum et tamen formale cendi
sanz quare est sua dignus esse et quod est sube
sed aliud abelet materialiter est principium
et tamen formalis sequitur quare aliud abelet
materialiter est sua et dicas esse et quod est sube
compositis. Sequitur octavus liber methaphisice

Forma autem [illegible]. Sed tamen
ad volumus [illegible] de accidentali pri-
est materia difficultatibus [illegible]
sed est [illegible] sed ad presencia
et futura [illegible] de [illegible] me
sed de illis [illegible] de aliis
formis [illegible] Et quibus ad
[illegible] illa [illegible] ab [illegible]
[illegible] manifeste [illegible] unde
[illegible] ubi dicat [illegible]
intellecta [illegible] et tamen
[illegible] Incipit octavus liber

Ex predictis igitur sillogizare oportet

Octavus liber methaphisice in quo
auctor vult declarare de vera scientia
principiis et causis ipsius substantie sensibilis
Et dividitur in septem capitula quorum primum ca-
pitulum incipit Ex dictis [illegible]
[illegible] in [illegible]
primo tale [illegible] dicta substantia
[illegible] Et dividitur in [illegible]
[illegible] de substantia [illegible]
[illegible] declarat de substantia
[illegible] substantia [illegible] ibi Sed [illegible] autem
[illegible] partibus
[illegible]
[illegible] et
mathematica esse substantias ibi [illegible]
[illegible] ad [illegible] vult
[illegible] in septimo libro declaratum est
de substantia aliquo modo logice [illegible]
[illegible] rei naturalis [illegible] de forma
[illegible] sillogizare [illegible]
[illegible] substantie sensibilis
[illegible] est in [illegible]
libris [illegible] methaphisice [illegible]
[illegible] cause et principia [illegible]
[illegible] rei [illegible]

est [illegible] rei [illegible] [illegible] sunt substantie ma[-]nifeste phisice [illegible] sunt elementa
[illegible] et [illegible] [illegible] et mathematica
[illegible] in septimo [illegible] illa [illegible] fuit [illegible] de [illegible]
[illegible]
[illegible] ibi [illegible] rei [illegible] illa [illegible]
[illegible] rei [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] octavum methaphisice in quo [illegible]
[illegible] quare [illegible] substantia [illegible]

ondit esse(n)t(iam) mat(eri)a est subiecta. Secunda ibi
Nos uero sequimur ... Tertia ibi Diuiditur in
tres p(ar)ticulas ... substantia in uel de
terminis ut dictum est de materia forma
et toto ut declaratur in p(ri)ma. Subdit q(uod) ...
est e(st) actu et separale simpl(iciter) ...
est intelligere q(uod) ... separale
simplici modo ... diffinitionis. Tertia
ibi ... subiectum. Secunda ... alium
talis. In prima ondit q(uod) mat(eri)a ...
extremis ... Secunda ... q(uod)
dicit ibi omne ... Tertia ibi
... ibi ... q(uod) mat(eri)a est subiecta. Et ...
... ... Secunda ...
... ibi ... corpora ... ponit ...
... ibi ... ... declarat ...
... ad ... ibi ... ...
... ... Tertia ... ...
est ... angulo ... altitudo ...
... ... dicitur
Secundo ... terra celestia ... mat(eri)a
q(uod) ... celi et ... ...
... que est ... substantiale. Secunda
mat(eri)a ... est in ... ibi ... ...
... ...
... ...
ibi ... ...
... ...
altitudinem ... ...
... ...
... ...

Reliquum autem e(st) d(e)

Capitulum aliud octaui ... in quo
... de materia de forma ... ...
... ... diuidit ... diffinitio
in tres p(ar)tes ... ...
... ... secunda
... ... forma ... ...
... ...
... ... ibi ...
... ... forma
... ... diuidendo ... ...
... ...
... ...
... ...

[E]x dictis igitur
syllogisare oportet
... et aliquid
mat(eri)a substantie que
sunt cause et
genera et elementa.
Substantie non quedam
modo manifeste sunt. Sicut elementa
ut ignis aer aqua terra et plante et
alia et corpora celestia. Et in modo non
dubitantur esse substantias esse predicabiles et species et
genera et mathematica secundum vero. Aut
dicitur substantia quod quid erat esse ... materia
quod subiectum ... et sunt alia ... ...
forma ... Secundo autem ... substantie
... que cognoscitur. Omnis autem diffinitio
... ... partes ... necesse ... ...
que sunt partes substantie ... q(uod) ... ...
non ... diffinitio de ... ...
autem et mathematica ... in sequenti
est sermo ... ... ab omnibus ...
... ... autem
substantie materiam habent omnes.

[E]st autem substantia sensibilis que dicitur subiectum

sed in materia que non hoc ens in actu sed
in potentia aliquid in essentia et imperfe-
ctum et ratio et forma que est hoc aliquid
ens ratione separabile et quod est ex eis cuius
etiam perfectum et separabile simpliciter solius est
generatio et corruptio. Quod vero substantia et materia
sit substantia palam. Omne enim quod substat et
manet sub formis oppositis igitur substantia
que sunt per motum illud est substantia prima
corporis sensibilium in actu in generatione et
corruptione sub formis oppositis igitur substantia.
Quoniam mutatione opposita est subiectum per-
manens quod manet ut puta secundum locum nunc
hic iterum alibi et secundum augmentum quod nunc
tantum iterum maius iterum minus et in alteratione
quod nunc talis iterum. Similiter est ens per se
magis iterum non ens per naturam. Subiectum autem
generationis et est subiectum augmentationis et alte-
rationis et loci mutationis sed non econtra. Corpora
enim celestia que subiciuntur loci mutatione tantum
sunt sine mutationibus. Reliquum autem est dicere de
substantia que est actus et forma sensibilium. Democri-
tus non dicebat formam ab invicem differentias
per positionem ordinem et figuram per positionem
quidem. Sicut vel nunc et supra vel infra ceterum

Palam itaque ex hiis que

Et supra, deorsum, dextrum et sinistrum. Amplius
sicut quantitatem circumpositum predicamentum et circa
figuram neque sunt contraria in nulla, contraria autem
dicuntur differentiis que dicuntur in ubi sunt mel
lius et brevius. Contraria ligatio non ligatur si
lo et cetera. Contraria tempore ut mane sero.
Contraria loco ut vocatur a quibusdam. Contraria passi
onibus et passibilibus sunt, ut durum molle. In
hiis autem omnibus fit una sunt magis et minus
sive secundum superhabundantiam sive defectum sunt mel
lius quam minus de molli. Et ab aliquo plus
sunt et minus et magis de ratione et sic depositio
est proprie forma. Igitur proprietates esse ceteris ab
aliis qualitatibus sed sunt differentie et cognoscit cetera
nes ac qualibus sine comparatione loco dicto.
Sunt igitur differentie et cognoscitur proprietatibus. Non
est in calore sicut in scalidus igitur coniunctio aliis
de lapide et in ferro quod proprie unum aliis valo
rem nec accedit aliud in comparatione aliorum, sive est
secundum comparationem est in qualitatibus sicut igitur simul
cum igne deferetur. Sunt impossibile contraria
simul ponitur et cetera.

Palam itaque ex hiis que actus alium
alteri et ratione et forme autem dant sed
unita sunt sed plures que actus actiones sunt

Oportet autem non in paciente predispositio esse in differentia

[illegible] rei naturalis seu materialis ponderata [illegible] materia
Est enim quiditas [illegible] accipiatur que
[illegible] in ponderata ad rem et ex qua fit res predicata
[illegible] ponderata dicit [illegible]
inchoatum et perfectum [illegible] diffinicio [illegible]
dicit quod aqua in lapide inclinata [illegible]
non accipitur materia quod [illegible] actu post loco dicit [illegible]
actum [illegible] et [illegible]
[illegible] diffinicio [illegible]
quod [illegible] diffinicio dicit
solam materiam [illegible] diffinicionis [illegible] dicitur
[illegible] duos [illegible]
ut dicatur quod domus est ligna et lapides
clavis et cemento [illegible] non dicebat
formale [illegible] ut si diceretur [illegible]
[illegible] est [illegible] domus sit diffinicio
domus [illegible] lateribus [illegible]
et tecta [illegible] diffi-
ni[illegible] est vas [illegible]
latera [illegible] tecta [illegible]
[illegible] diffinicio-
tas [illegible]
est vas [illegible] lateribus [illegible]
tecta [illegible]
tum ex lignis et lapidibus cemento [illegible] materia
Et [illegible] probat diffinicionem [illegible] forma [illegible]
[illegible] quod est quiditas dicta

Ca[illegible]m quartum octavum [illegible]
quo auctor ostendit quod est di[illegible]
nem ut forma aut [illegible]
et forma et [illegible]
[illegible] monet dubium [illegible] motivo
[illegible] monet dubium [illegible]
aliorum [illegible] ostendit quod diffini-
[illegible] assimilantur [illegible] ibi quo
aut [illegible] ibi assimilantur aut
[illegible]
[illegible] ad forma
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] materia et forma sunt forma
[illegible] illud dubium quod [illegible]
que sunt essencias rerum et non de
aliis ut puta [illegible]
singularibus et de accidentibus [illegible]
[illegible]
forma domus [illegible]
[illegible] materia et forma [illegible]
est [illegible]
[illegible] aliud dubium [illegible]
[illegible]

Dubitacio [illegible]

Secunda post illius ratio huiusmodi aliqua movet dubitationem secundum opinionem antiquorum [illegible] fuerunt prime sermones qui movebant istam dubitationem. Et [illegible] sequuntur ut [illegible] rei [illegible] quod essentia rei dicit veram [illegible] rei quod includit quod est esse idem quod [illegible] rei et non aliud. Tunc ibi [illegible] dicens [illegible] ponit solutionem illius dubitationis [illegible] [illegible] quod [illegible] rei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum tali [illegible] [illegible] et ex [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] aut [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] ostendit [illegible] differentie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ostendit quod differentia [illegible] dicit anima [illegible] ostendit [illegible] [illegible] ibi dicit autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod differentie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa est quia [illegible] partes [illegible] [illegible] [illegible] aliquas [illegible] [illegible] [illegible] vana [illegible] differentie [illegible] [illegible] una [illegible] essentialis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ostendit [illegible] differentie [illegible] dicit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lapidis [illegible] [illegible] [illegible] que non sunt [illegible] [illegible] differentie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rei [illegible] [illegible] [illegible] actu [illegible] [illegible] forma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ibi [illegible] [illegible] [illegible] differentie [illegible] [illegible] non differentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Sequitur textus materia

Secunda post illius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] ostendit quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] autem [illegible]

[illegible] actus singularitas [illegible] [illegible] differentias habentes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que ipse [illegible] est [illegible] intellectus ille non [illegible] [illegible] [illegible] materiales intellectus ab omnibus in phantasmatibus.

[illegible] autem non ignotum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus et forma [illegible] non dicimus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materia et forma [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] lapidibus et lignis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] autem [illegible] forma [illegible] [illegible] [illegible] differentie [illegible] [illegible] rei et esse [illegible] ab actu et forma [illegible] et non [illegible] rei [illegible] [illegible] forma [illegible] est autem [illegible] [illegible] forma [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] differentie [illegible] [illegible] actus corporis organici differentie [illegible] [illegible] actus [illegible] in corpore organico [illegible] in aliquibus [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse a forma est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anima est [illegible] [illegible] corporis organici esse

Cum tus forme est in r̄ corporis [illegible]
aut compositi non est [illegible] substantia et quia medietas
eterna quantitas rei non est elatum neque [illegible]
igitur substantia eius forme est per quantitatem ter-
minata est quantitate esse eterna et incorruptibile
quia tale est sicut immutabiles [illegible] alii
[illegible] in se habet corruptibile corruptibile
[illegible] rerum que habet corruptibilem non est
ad imaginem [illegible] non compositum generat
et corrumpit [illegible] aut et forma nullo
modo generant sed sunt corruptibilia sicut monstra
aut [illegible] diffinitionem et quantitatem que est a non
[illegible] dubio [illegible] intellectu
[illegible] propter quantitatem rei [illegible]
[illegible] condicionis in rei [illegible]
[illegible] que est sine [illegible]
[illegible] quantitatem et [illegible] quantitas non est quantitatem
a [illegible] neque forma a [illegible] non [illegible]
[illegible] generare [illegible] est in [illegible] forsitan
[illegible] in et compositum [illegible] ergo
[illegible] forma [illegible] forma [illegible] palam
[illegible] dissimilitudines [illegible] minus
[illegible] unitate addita vel amota [illegible]
[illegible] differencias [illegible] numerus [illegible] addita
[illegible] vel subtracta [illegible] forma
unitas unitas non est collata [illegible] unitas in-
actus [illegible] diffinitio est [illegible]

[illegible] intellectu [illegible] dubium [illegible]
[illegible] agentis [illegible] vel [illegible]
[illegible] agentis [illegible]
[illegible] agens est [illegible]
[illegible] fieri [illegible] intellectus
[illegible] non potest fieri [illegible]
[illegible] eterna [illegible]
[illegible] omnes [illegible] non potest esse
[illegible] oppositio [illegible]
in littera [illegible] imaginabatur
[illegible] omnes [illegible]
[illegible] valent [illegible]
[illegible] pauca et multa essent [illegible]
[illegible] totaliter [illegible]
simplicissimum [illegible] intellige-
[illegible]
[illegible] intelligere [illegible]
[illegible] intelligentie
[illegible] intelligentie [illegible]
[illegible] debebunt [illegible] motus
[illegible] intellige ab abodente
in actus [illegible] isti mo-
[illegible] celestes sunt [illegible]
[illegible] sunt [illegible] celo [illegible]
[illegible] motus [illegible]
motus sunt [illegible] iste [illegible]
[illegible] et completa [illegible]
[illegible] plus [illegible] esse [illegible]
[illegible] esse [illegible] eterna [illegible]
[illegible] alia [illegible] disposita
[illegible] recipit [illegible] formas
[illegible] eterna [illegible] alia et
in alia [illegible] alia et alia [illegible]
[illegible] et qualiter est inde
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] ordo [illegible]
[illegible] apud [illegible]
[illegible] capiunt [illegible]
[illegible] adiungant
[illegible] est [illegible]
[illegible] alia [illegible]
[illegible]
[illegible] inferiori [illegible]
[illegible] eterna [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] esse [illegible]
et [illegible] et [illegible] de isto dubio
[illegible] naturaliter [illegible]
[illegible] dubitat [illegible]
[illegible] non est
[illegible] celo [illegible]
[illegible] celum [illegible]
[illegible] intellectus [illegible]
[illegible]

Cum hec materia per partes eius sit facta per
fectas ergo idem [illegible] sub una conditione ponere alia
sed actu [illegible] sit nunc non [illegible] magis et
minus sic quantitas et forma [illegible] non recipit
magis et minus [illegible] recipit in materia [illegible]
et minus suscipiat et [illegible] naturales
ponere [illegible] in aliis [illegible]
at sola [illegible] non latere [illegible] et [illegible] sit una
Diversa materia pura et recta sed metalla fi
unt ex quali materia in [illegible] et [illegible]
sed qualis species est diversa [illegible]
ex [illegible] non [illegible] sanguine menstruo [illegible]
aut [illegible] horum [illegible]
et [illegible] lingua [illegible] aliud aut
[illegible] corrupta et [illegible] inde [illegible]
ex [illegible] colligit aut in aliquibus [illegible]
[illegible] materia [illegible] monete sed diversa sed id
[illegible] lingua [illegible] facere [illegible]
effectus [illegible] non materia [illegible] est
altera [illegible] et materia [illegible]
[illegible] materia [illegible] diversa
fieri [illegible] monetam est [illegible] ab arte que
nunc sunt diverse monete sunt diversa
[illegible] que [illegible] rei [illegible] causa
pluribus modis [illegible] unde omnia
[illegible] causa [illegible]
menstruo causa [illegible] sperma

Et non sequitur contrarietas eorum finalis forte id
est ad formam. Et tamen naturales qualitates et qualita-
tes ex se non sunt ut sit passiones contrarie
contrarietas in naturalibus at sunt semper
non est nisi quod sit passiones adesse per generationem
Sed que est actu secundum esse semper sit in potentia
ad ubi. Sunt autem quedam passiones res
naturales que non habent materiam contrariam
sunt. Et habent enim aliquid eius in actu sicut
eclipsis est in luna. Et alia naturalia sunt
ut celestium efficacie operationes. Sicut calor solis
et tonitruum in nube. Illa autem est
efficaces solum generantis. Sicut terra po-
sita in simplex extrema sine suo generat
simul et contra finales contrariis forte non est
Unde talia non possunt diffiniri per suas qualitates
passiones sed potius generationes ut patet di-
citur quod eclipsis est generatio solis altera
medio obstante. Illa autem [illegible] pas-
sionis est ignota ut patet [illegible] sed per
sensus. Sed non quod sunt per se contrarietatem forme
autem contrarie qualitates quia accidentales non per se
Et passiones generantur non quod fit albedo
Sed lignum albedinis fornicaverunt sunt que

[illegible] ente distinguit. Opponendo ut
hic auctor in littera. Sciendum quod materia
est duplex scilicet [illegible] et remota [illegible]
qua de forme [illegible] disponitur
seu dispositiones [illegible] est [illegible] forma
aliqua [illegible]. Sciendum [illegible] quod
capitur ad omnes formas accidentales
et substantiales. Et [illegible] non
contra aliquam formam. Sed dicitur
[illegible] est [illegible] alia
[illegible] unum [illegible]
[illegible] sufficit [illegible]
capitur [illegible] cadit super unum [illegible]
[illegible] ab aliis [illegible]
[illegible] solam unum esse
[illegible]
[illegible] ad dubium [illegible]
[illegible] una materia re-
mota [illegible]
[illegible] una materia [illegible]
[illegible] omnia ge-
neralia [illegible] sunt [illegible]
[illegible] omnes [illegible]
[illegible] unum [illegible]
[illegible] omnis
[illegible]
[illegible] non est [illegible]
[illegible]
in [illegible] alia
[illegible] per [illegible]
[illegible] alia
[illegible] alia [illegible]
[illegible] tertiad
[illegible] quia
[illegible] esse unum [illegible]
[illegible]
ad [illegible] materia per [illegible]
[illegible]
[illegible] omnia
[illegible] omnem quantitatem
et formam accidentalem et substantialem [illegible]
[illegible] Sed
[illegible] qualitates [illegible]
[illegible] tales sunt [illegible]
[illegible] et erunt [illegible]
[illegible] materia
[illegible] ambo
[illegible]
[illegible]
[illegible] cadit super [illegible]
[illegible] cadit super
[illegible]
[illegible] plures

to modo sibi succ[essi]ve partes forme qualitas sunt
In aliquibus autem ita se habet quod subiectum
quod mutatur est in potentia ad utrumque contrariorum et in
diversis ab alterutro transmutatur in aliud in eo-
rem modo sed non in uno terminum et ideo [S]
sic mutatur de calido ad frigidum ut lapis
In aliquibus autem materia est in potentia ad u-
nam formam secundum aliquem ordinem determinatum et
in talibus non tamen materia de una forma
ad aliam nisi secundum ordinem observatum sed
non potest fieri mortuum nisi prius fuerit vi-
vum sicut potest fieri acetum nisi prius fuerit
vinum sed ab aceto non potest fieri regressus
ad formam vini sicut a mortuo ad vivum
nisi ad primam materiam secundum ordinem
generatio transmutatio ad formam pristinam

Dubitatur de non dicta dispositione
quod sit causa et mater diffinitionis col-
lecta ex pluribus particulis sed nunc fiat u-
num sicut dicit est per se non ut media sueta
non contrarius potest partes secundum autem potest dici quod
sit ad unum sicut acervus vel sic colli-
gata vel conclusione videtur aut aliud
esse aliud et aliud bipes sicut non sic non
esse unum secundum non sed aliud et bipes dicitur

Tamen ibi dupliciter autem fit ibi
[illegible] particula [illegible] distinguit
[illegible] rei [illegible] aliquid
fit [illegible] unos [illegible]
alios primum generatur et [illegible]
in illa tamen ibi Secundum autem [illegible]
[illegible] particula in [illegible] actu
[illegible] materia [illegible] fac-
tum est in illa Secundum dicit contrarium
[illegible] ibi est tertia particula
[illegible] aliquibus [illegible]
[illegible] Sed [illegible]
[illegible] explanatio Secundum [illegible]
[illegible] calidum

Sunt etiam quedam pas[siones]

Tertia particula in qua ostenditur
aliquae passiones [illegible]
[illegible] materia [illegible] in contraria
[illegible] actu [illegible] facit [illegible]
[illegible] quod [illegible] causa
efficiente [illegible] ibi [illegible] aut
[illegible] ostendit quod [illegible]
de causa finali ibi Et transmutatione
[illegible] ostendit quod [illegible]
[illegible] transmutationes [illegible]
[illegible] ibi [illegible]
[illegible] ostendit quod [illegible]
[illegible] passionis [illegible] generatio
[illegible] dicit [illegible]
[illegible] in illius tali [illegible] contraria
[illegible] forma [illegible] materia [illegible] facit
[illegible] ostendit quod [illegible]
aliquid [illegible] ad formam
[illegible] ibi In aliquibus autem [illegible]
ad primam [illegible] forme [illegible]
[illegible] contrarius
[illegible] facit ali-
quid [illegible] aliquo [illegible]
[illegible] forma [illegible]
contraria fit [illegible]
[illegible] ubi
[illegible] contrarie
[illegible] aliquid fit [illegible]
agens [illegible] materia [illegible]
[illegible] forma non potest fieri
[illegible] dicit formam [illegible]
[illegible] dicit [illegible]

Similiter in quibusdam autem ita

[illegible] particula [illegible] quod aliquibus
[illegible] subiectum quod mutatur potentia ad [illegible]

p(ro)p(ter) q(uo)d vna diffinicio est m(ateri)a altera
aut forma a(nim)a aut est eius in p(otenti)a
et(iam) in p(otenti)a forma no(n) p(er)fecto act(us)
act(us) ... aut(em) p(er)fectu(m) et imp(er)fectu(m) ...
...c(ontra) senes et ... in p(ri)mo a(n)i(m)a
... vita(m) vegetatiua(m) et ... a(n)i(m)a
... et ... de ... ad sp(eci)e(m) ...
vel galli(ci)e ... su(c)cessi(u)e ... disp(ositi)o
... p(er)fecta(m) vt in se recipiet actu fore
... pa(r)tes ... reb(us) de p(otenti)a ad actu
no(n) ... in(con)tinua ... m(ateri)a dis
po(n)i(tu)r vt forma ... in(con)uenie(n)s actu
in ipa ... p(otenti)a ... actu ... p(ro)p(ri)a
actu ... aut(em) accidit i(n) ...
... sit intell(ectu)s ... magna
... aut(em) m(ateri)a intelli(gibi)lis vel s(e)n(s)i(bi)lis
talent p(er) ... p(otenti)a ... sit eius
et vnu(m) ... actu p(otenti)a no(n) p(otes)t
... ne(c) ... vnu(m) ...
... ip(s)o(rum) ... est ... eius esse
... vni ... sit eius ... vnu(m) ...
ge(ne)rat(ur) ... ab ... sim(pliciter)
... p(ri)ncipia ... sep(ar)ata ... forma
vero alia dicebat ... i(n) ... in p(otenti)a
et in actu ... alt(er)u(m) p(ri)ncipia ... alt(er)u(m) ...

...

De dubitacione vero ...

Ca(usa) ... vltimo ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

Quia vero aliquid [illegible]

[illegible]

Cap(itu)l(u)m p(ro)p(ter) ... dicentes ... autem dicunt p(ro)p(ter) ... agnitor(?) anime ... nostra satisfacere ... existentia(?) ... [illegible] ... est aut(em) ultima est materia et forma idem et unum hoc in potentia hoc actu, q(ua)re si(mi)le querere unius que ca(usa) et unum esse. Unum enim est quodq(ue) et quod potentia et quod actu unum aliqualiter est. Quare causa nulla alia est nisi agens dicit illud ex potentia ad actum. Quecumque autem non h(abe)nt materiam omnia simpliciter sunt unum et ens ... p(ro)p(ri)a.

Liber nonus metaphysice sequitur

De primo quidem igitur ente et ad quod omnes alie kathegorie entis referuntur dictum est, scilicet de substantia, secundum quam alia nominantur et relationem habent ad substantiam, quantitas et qualitas et alia que sic dicuntur ... est dispositio et ... Quia autem ens dicitur ... potentia et ... est de potentia et actu ... dicamus ... autem eius ... potentia et actu ... potentia

[illegible]

Sunt autem quidam qui dicunt ut megarici
dicunt non esse potentiam cum actu
nisi cum aliquis operatur, non operante non posse ope-
rari. Ut non edificantem non potentem edificare, sed
quando edificat, et non aliis [illegible] potentiam autem

[illegible]

De primo quidem ente quod

[illegible]

[illegible]

hoc [illegible] edificator [illegible] edific[illegible]

et medicus [illegible] edificat [illegible]

sanat et pati edificatum [illegible] non [illegible]

et pati [illegible] Quam [illegible]

habet actu et potentiam non [illegible]

[illegible] subito [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

vim sortem contingat apud agere secundum naturam sua-
tam. Actiuam potentiam et passiuam videtur debebat
ponere actiua primum erit. Omnia in passioni-
bus in ipsis operantur. Si non est actiua potentia ui-
sionis necesse videbatur esse incertis. In quibus pas-
siua potentia visiuum relatiua in sunt potentia actiua
et passiua ubi necesse ponuntur et patiens destruit
Et si potentia auffert actus diversis ex his opi-
nionibus erit primum in aliis omnibus operantur conse-
cuntur non esse actu formam. Inde enim necesse habent
spatia distinctas formas sunt distinctas. Quare
ab operationibus actus necesse est utrumque sic possibile
quod non est actu et aliquid possibile non est quod
actu habet autem. Sic contingit dicendum potentia dicit
possibile non sedere sedens et non album potentia decol-
bari. Est autem possibile quod si existit actu im-
possibile nihil et actu. Cognoscit autem actu
primum est motus et actiuitatem in ipso potentia
primo. Motus autem per se habet esse motus. Quando
quidem intelligentias dicebat non esse entia
quod potentia non mouentur. Si autem possibile quod
si fiat nullum sequitur impossibile. Falsus est quod non potest
dici esse aliquid possibile quod ideo impossibile erit quia omnino
non erit potentiam actu est potentia. Quod autem potentia
id potentia fiendi impossibile est. Hoc autem non potest
dici possibile. Tunc autem possibile potentia inesse nullum
impossibile sequitur. Si possibile sit impossibile possibile
possibile impossibile dantibus ens sequitur quod dicit

[illegible]

Sunt autem quidam

[illegible]

Secundum quod autem impossibile est hoc, ante dictum est quibus. Si igitur posse esse hoc quod sequitur, ut possibile, est, non est aliquid quod est ut non possibile. Quod si dicatur posse esse hoc, et possibile esse aliquid. Si autem dicatur impossibile esse aliquid quod impossibile esse, hoc erit possibile et impossibile. Si ergo positio impossibile, et hoc impossibile est.

Omnibus autem potentiis connaturalibus existentibus, ut sensibus, aliis vero consuetudine, ut potentia fistulandi, aliis autem per doctrinam, ut potentia [illegible]. Has autem quae sunt rationales et habent naturae esse de actu [illegible], alias autem sumi non rationales et naturales et habitus in actu, quod non necesse posse agere et pati. Omnia autem potentia exeunt ad actum quando et ubi et quomodo natum est ipsis [illegible] moveat. Potentie non rationales, quando activum et passivum appropinquat, necesse est quod alterum agere, alterum pati. Potentie autem rationales non sic agunt, quando appropinquat activum et passivum. Illae enim agunt et aliae non, et alie per modum contrariorum, et alia alterum; unde potentie rationales non agunt nisi per appetitum et electionem, et alterum agibilium movetur quando autem [illegible] sicut agunt omnia que talem habent potentiam operandi.

Quoniam autem de potentia activa et passiva dictum est [illegible] et quomodo [illegible] est semper [illegible] de actu. Est autem

ctus existere vel aliter esse impossibile. Est autem actus partim non rem existere ita sicut dicimus potentia ... et distinctum ... ut videtur ab eo qui non videt et hoc ad ... ad videns et aliud actus ... vigilans ad dormiens. Dicuntur autem actu non omnia similiter

Sed proportionaliter ... non modo ... actu ... ut ... in dyaphano ... actus ... corporis ... aliquos ... actus ... ad ... sensibile ... visibile ... potentia ... ut ... in medietatibus in potentia ... in toto ... potentia ... aliquos ... potentia ... ut calefactibile ... calor ... forma. Aliter autem potentia infinitum et vacuum non tale actu ...

... infinitum ... non ... actu ... sicut ... in fine ... potentia ... non ... actu ...

... non finitur ... in ... ipsa ... potentia ... est ... actu ... potentia ... et vacuum ... potentia ... infinita ... non ... finitur.

Quando autem actu quod dicitur ... potentia ... Est autem ... ad ... aliud ... motum ...

[illegible]

[illegible] in [illegible] potentiam dicit [illegible] ordinat quia actu [illegible] [illegible] in [illegible] ad actum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et non [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] aliis [illegible] potentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Talis potentia [illegible] [illegible] sunt quod dictum est [illegible]

[illegible] et per omnes potentias sunt ordinate ad actum [illegible] omnes autem potentie [illegible]

[illegible] potentia [illegible] [illegible] [illegible] ad actum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad actum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et passiva [illegible] [illegible] [illegible]

nec valim tales ideo quod 3 nj potentia sit actu per
acc obstinaty [illegible] 3 potentia [illegible] quod stant n
impedita [illegible] actus Ad hunc primam sit
actu potentia cum conformatione sine actu ad quod or
dinatur potentia sunt ad invicem relata hunc
autem secundo forme [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod
nedum [illegible] [illegible] potentie ad formam [illegible]
quod nec nedum [illegible] [illegible] [illegible] tunc quod
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] imp
[illegible] impeditur [illegible] [illegible] Tale igitur
quod ita [illegible] potentia [illegible] [illegible] [illegible] 3 potentia
Sicut [illegible] quod [illegible] intellectus [illegible] intelli
[illegible] autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Sed si quis [illegible] [illegible] denominative [illegible]
Contingit autem [illegible] [illegible] [illegible] Sicut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
prima [illegible] [illegible] [illegible] autem prima [illegible] et alie
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prima et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad formam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] potentia ad [illegible] formam [illegible] autem [illegible]
aliam [illegible] potentia remota [illegible] potentia [illegible] [illegible]
autem [illegible] forma [illegible] [illegible] [illegible]
quod forme [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quale actu [illegible] [illegible] potentia ad [illegible] [illegible]
formam [illegible] [illegible] forme [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] quale Sicut [illegible]

9

Unum enim quodque quale dicitur ho(mo) no(mi)n(e) vnde quale dicitur vt albedo. Sed enim quodque qualis [illegible] albus [illegible] accidentales sunt aliqua [illegible] et [illegible] esse compositum [illegible] forma [illegible] in se habet.

Q [illegible] determinatur [illegible] modo [illegible] actus [illegible] potentia [illegible] alio sunt et aliud sunt [illegible] aliud est [illegible] actus potentia esse [illegible] actu [illegible] alio actus [illegible] potentia [illegible] actu [illegible] potentia [illegible] actu [illegible] potentia [illegible] actus [illegible] potentia [illegible] actu [illegible] potentia [illegible] Illa enim [illegible] sunt potentia [illegible] actu [illegible] potentia [illegible] actus [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

hoc sunt quae sunt imperfecta dicitur non est finis
generationis et principium. Item est finis et
ad quem ordinatur potentia. Sed actus nullus non
vident ut visum habeant. Et visum habent ut videant.
Et implicant imperfecta est materia quoniam est potentia
sed forma cum autem forma accipit perfectionem
et fit actu. Unde homo talis est virtutibus similibus
hoc vilis ut [illegible] semper sunt similes a virtutibus
[illegible] talis est [illegible] qui sunt actu
virtutis [illegible] apud eos [illegible]
sunt. Omnis ut motus denominatur a fine. Et finis
motus est forma quae actus et ipsius operatio sunt
finis generationis igitur est forma igitur et [illegible]
Et res denominatur a dignitate perfectionis actus
est perfectior dispositio. Autem finis est non sit
qui est actus cum [illegible] eius visus sicut visio
[illegible] actus et visus et videre [illegible] est
finis [illegible] actus sicut [illegible]
[illegible] motus ad illud quod motum
Unde non [illegible] aliquid aliud [illegible] actus
in ipsis consistit actus. Sicut visio in videre
et speculatio in speculante et [illegible]
et felicitatis [illegible] vita non [illegible]
operata. Patet autem [illegible] actus [illegible]
[illegible] ad eum [illegible] movet prius
A [illegible] [illegible]
[illegible] magis [illegible] [illegible]
[illegible] sunt sempiterna [illegible]

ꝯ poā sepitim. Cum vero ⁊ simoīs posita
sit B a ppositoꝝ possibile in q̇ c͠e ⁊ no c͠e, possibile at
no esse contingit no esse. Contingens at no
c͠e B corruptibile [illegible] aut B corruptibile aliq̄n
no ē ⁊ est aut semp' B [illegible] si ē c͠e ꝯpo
semp' at B loco a [illegible] a B [illegible] equale [illegible]
ē ꝯpoā B aliquid [illegible] q̄ no videt' ꝯ inne
tae loco B pressiōz ⁊ retardacōz [illegible]
tu B elevatoꝝ [illegible] vel planete [illegible]
eius equale B obstinitate ⁊ illuminatoꝝ
B [illegible] ⁊ [illegible] [illegible] ipsoꝝ [illegible] [illegible]
appareant i [illegible] [illegible] stellis aliis. Sempi
ternū aut corruptibile no ē q̄ no ē possibile no
c͠e et quiē ingenerabile no esse. [illegible] [illegible]
B posita [illegible] aut incorruptibile no esse ē in
corruptibile ... possibile ē no c͠e ē corruptibile
incorruptibile ē convenientie [illegible] corruptibile
[illegible] noē ens [illegible] aut ⁊ [illegible] ꝯ [illegible]
B [illegible] ē no [illegible] [illegible] ē semper
[illegible] et incorruptibile [illegible] Potest
a [illegible] ē [illegible] actu in [illegible] B [illegible] corruptibi
li [illegible] B [illegible] ē ꝯpoā [illegible] [illegible]
incorruptibile no B [illegible] ꝯpoā [illegible] [illegible] posita
[illegible] incorruptibile [illegible] [illegible] [illegible] potentia
[illegible] [illegible] ⁊ poā [illegible] [illegible] necessariū ⁊ etiam
[illegible] [illegible] sint [illegible] [illegible] necessaria ⁊ et
[illegible] sint eterna ⁊ possibilia cor
ruptibilia [illegible] no esset possibilia no esset

[illegible]

V. actus

[…]

Sed post aeterna sunt etiam priora corruptibilium
per motum. Igitur si motus sempiternus esse vel
tale sunt esse possit. Cum sempiternum sit possi-
bile motum semper non aliud uno dispositio ad
aliud preter motum. Igitur non est
possibile cessare motum ipsorum. Nec timendum
ut lassescant, ut lassitudo contingit de fu-
turis [illegible] non [illegible] eis [illegible] non est
in eis desinens vel aliqua lassitudo corrupti-
bilium. Et imitantur motum suo per cor-
ruptibilia sempiterna. Et sic agunt et patiuntur
[illegible] continuitate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
agunt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod habent plus de potentia et minus de actu
forme [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non separa-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de actu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
actu et motus [illegible] minus [illegible] de actu [illegible]
ita [illegible] actualis [illegible] motum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] actu

Quod autem actus sit melior et dignior
potentia bonis patet ex hiis predictis. Secundum enim
quod est potens esse susceptivum utriusque oppositorum
ipse aliquis est. Sicut potentia sanitatis malo in-
firmitatis aliquando permiscetur. Quod autem actus
bonus ut oppositum malo cadat. Sicut sani-
tas actu infirmitate permixtus non generatur. Igitur me-
lius est actus bonus quam potentia. In malis non
melior est potentia deterior nec actus. Potentia enim
infirmitatis in infinitate et sanitate aliquando simul
est, contrarium autem infirmitatis de bono sanitatis ne-
cessitatis est equaliter. Igitur quod non est malum
quod preter rem contingit enim ipsum nec malum actum
quam potentiam. Sed enim malum vel est per natura et de
fectus potentie autem reducitur potentia quod sit actus.
Igitur notum est in eo quod precedit malum potentia
malum actu in principiis. Igitur non est potentia
neque corruptio neque malum. Et est potentia ...

Idem enim patet in descriptionibus figurarum
... actuales per tractus lineales
... sunt actu et descriptiones de po-
tentia ... potentia ... melior autem sua
actu ... sua de potentia. Igitur melior ...
quam potentia. Hoc autem patet per descriptionem circuli
de circulo et dyametro per ...
ad duos angulos ... per ...
... illorum ... rectos angulos me...

... in orbibus ...
... ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

Dicta actu et potentia

[illegible]

Et [illegible] [illegible] [illegible] i parti

Quod autem actus

[illegible]

omnium quorum recto angulorum est equalis duobus rectis.
Igitur triangulus habet tres angulos equales duobus
rectis. Hec autem latet lineis geometricis [illegible]
actuat ne reperitur ut in figura [illegible]
monstratur potest per quadrato possunt posuit
hic posita est facilior ut levius accedentibus
etiam indicavi. Item patet per data demonstratio
quod actu protractis lineis sit de actu quia angulus
qui est in semicirculo sit rectus. Erit rectus quia
autem qui est in semicirculo equalis est aliis duobus.
Quod omnes tres sunt equales duobus rectis. Igitur
angulus qui est in semicirculo est rectus [illegible] aut
angulus qui est in semicirculo sit equalis duobus
aliis patet per hec [illegible] quod omnes linee
recte equales ex centro protracte ad circumferentiam eadem
sunt lineis rectis faciant angulos equales. Igitur
equales sunt uterque angulus et b et anguli
c d. Igitur anguli b c sunt equales angulis
a d [illegible] metas duorum rectorum angulorum rectus
est angulus in semicirculo [illegible]

Quoniam autem sit omne corpus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et actus
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et intelligitur vero et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] vero et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non sunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible]

Patrem enim pater

Non n(ecesse) per (-) eni(m) est(imac)e est o(pini)o nec ne(cessari)a

Et q(ui)a p(er) re(m) ita se h(abe)re n(ecess)e est(imatur) nec assimat

est(imat)io vera et o(pini)o et nec ne(cessari)a s(cienti)a. Con(tin)git

aut(em) q(uo)n(iam) idem impossibile ac d(ic)i(mu)s de(f)in(ire) e(ss)e e(st) (et) per

necess(ari)o s(un)t qui(dem) o(pini)o(n)es n(ec)essarior(um) e(ss)e ... p(ro)p(ri)a(le)s

et agere (n)(on) e(ss)e ta(lia). Con(tin)git neq(ue) aut(em) im(possi)bile

ad (s)ubire g(?)... (et) sic ... (?) ac ... s(un)t ab i(n)u(en)c(i)o(ne) ...

vite(?) sep(ar)ata in tanto ne(que) l(e)o(n)e(?) e(ss)e lapid(em)

... aut(em) possibile (et) contingit ... d(ic)i

... contingit e(ss)e ... n(ec) ... vi-

... contingit e(ss)e ... falsu(m)

Vn(de) impossibilia p(ro)p(ter) eo q(uo)d al(ite)r se h(abe)re ... contingit

... alio(d) e(ss)e ... (et) al(iu)d e(ss)e falsu(m) s(ecundu)m q(uo)d

... va(?) ... falsa ... maxi(me) falsa

aut(em) ... n(on) ... contingit e(ss)e verum ne(c)

falsu(m). C(on)tra(ri)a s(un)t nobilior op(in)ioe ... contingit

e(ss)e ver(um) et falsu(m) nobilior ... (et) a(liqu)a ... posi(tio)

q(uia) ... e(ss)e ... posi(t)io et possibile est

ta(m) op(in)io(n)es ... i(n) ... (et) s(cienti)a(m). Cont(ra)-

(ri)a aut(em) (et) s(cienti)a ... e(ss)e ... no(n) e(st) ... p(ro)p(ter)

... (et) s(cienti)am no(n) ... p(ro)p(ter) ... (et) ne(que)

... vi(?) ... intelligit a(?) ... s(cienti)a

(et) i(n)telle(ctu)s ... s(un)t ... h(ab)e(re) no(n)

aut(em) attinge(re) (et) no(n) ... (et) ... igno(rantia)

... aut(em) intellectu ... s(ed) ... q(uo)d

... posi(ti)o(n)e et no(n) ... s(ecundu)m ... s(un)t ... contin(gentia)

possibile (et) ... e(ss)e ap(u)d intellectu(m) ignorantia

[illegible]

Ignorantia aut(em)

[illegible]

[illegible]

cum potentiam haberent intelligi. Circa omnes in tenebris
a visibilibus separata non autem apud intellectum ipsi
tantum privationis sunt tenebre, et dicto privacio
non est quasi nonnisi adiectio videndi corpora le
abile ut ignorantia a talibus non dicitur impossibilitate cognoscendi
sicut separata sed ex difficultate. Circa
quidem est simplices substantias quod cognoscendi privatio
non contingit decipi. Sed privationes sunt principia
ex quibus constituuntur talia cognoscendi. In rebus
immobilibus non est deceptio quod talia non habent potentiam
ut quod possent corrumpi aliquam vel aliquid transmutari
utpote triangulus habere tres angulos equales duobus
rectis et in mathematicis. Et propter hoc talia
non affirmat vel negat nisi per intellectum. Non dimitti
.. Sic igitur finita est materia nobilitate
... nobilitate finita potentia ...

Capitulum liber decimus primus methaphisice

[illegible]

Circa incomposita

In tertia ondit quod intellectus non indiget speciebus semper ... quibus ... intelligit ... intellectualis est in conceptu ... ibi ... attingit ... ibi ... simplices ... ibi ... et immobilia ... ad ... ibi ... simplicibus ... et separatis non ... et affirmationem et negationem ... sed ... falsa ... in ... intelligi ... conceptu ... ibi ... vera et falsa in ... Non contingit ... ibi ...

... et intelligendo ... simplicia ... separata ... actu ... et complexo ... [illegible] ... attingitur ... ignorantia ... illa ... separata ... difficultate ... illa ... ibi ... intelligit ... ibi ... illa ... conosci ... ibi ... intellectus ... intellectus ... [illegible]

... intellectus ... Et inde ... intellectus ... ibi ... vera ... [illegible]

... [illegible] ... intellectus ... intelligit ... intellectus ... est magis ... argumentum ... duodecimus liber ...

Iste liber duodecimus principalis ... metaphisice in quo auctor ... determinat de uno multo ... ubi ... in ... celo ... ibi ... ibi ... unum ... magnitudo primi celi ... una ... Et inde ... magnitudo primi celi ... est ... magis ... ibi ... celi ... est magis ... philosophos ...

in litteram ... est magis ... unum ... celo magis ... magis unum et simplex ... [illegible]

[illegible]

Sequitur liber decimus methaphisice

Unum dicitur multis modis. Uno quidem modo unum continuum. Magis est autem unum continuum per naturam quam vi vel arte et magis cuius motus est unus. Alio modo dicitur unum quod habet unam formam sicut homo vel domus. Magis autem quod habet unam formam per naturam et adhuc plus quod habet unam formam in toto et maxime quod habet unum motum. Et celestis corporibus motis est unum celum maxime; unum est enim quantum forme simplicis et figure, recipit motum simplicem maxime unum habens. Alio modo dicitur unum cuius ratio una est et indivisibilis. Talia autem sunt quorum intellectus est simplex, intelligentia comprehendit. Et hoc modo quorum species dicitur esse una sicut species bovis et hominis. Et alio modo omne individuum dicitur esse unum. Est igitur unum quatuor modis: continuum et totum et universale et singulare. Omnia autem que dicuntur unum vocantur unitate cum sint extreme in divisibilitate. Continuum est indivisibile quantitate, totum indivisibile forma, universale sine species indivisibile ratione, singulare non est indivisibile numero

[illegible]

Dicitur autem et unum et ens nunc simpliciter. Secundo [illegible] longe et magis non est unum quod perfectum est vnum quarum quod est vnum colligativum [illegible] et celum et est dicitur anologice [illegible] celestium corporum [illegible] sanguinis. Secundo [illegible] ergo Adhuc autem [illegible] ma pa [illegible] Sed [illegible] est in [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] medietati et [illegible] et [illegible] Sed [illegible] est [illegible]

Primum et minimum in unoquoque genere est mensura omnium aliorum que sunt in eo genere. Primum autem quantitati est vnum. Secundo [illegible] quantitati est [illegible] quantitati [illegible] numerum et [illegible] tamen vnum est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] vnitate et [illegible] sunt per [illegible] Secundo autem mensura sunt ad alia. Sicut in quantitatibus autem [illegible] [illegible] [illegible] In longitudinibus ut digitus. In motibus ut [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible] est simplicissimus et velocissimus et tempus illius motus est [illegible] Et in [illegible] in quo [illegible] [illegible]

In numeris autem est certissima mensura vnitas est [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Et [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Sciendum autem est vltra

[illegible] [illegible] quo [illegible] [illegible] decente et vno et [illegible] [illegible] [illegible] monet [illegible] [illegible] [illegible] pitagoras [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adhuc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] decente et vno [illegible]

Opponit autem unum

Capitulum ... [illegible] ... quid unum et multa ... [illegible]

[illegible]

... unum et multa ... [illegible] ... et multa opponuntur ... [illegible]

in quantitate minus mensuratur. In quantitate primum autem
in suppositione quo sensibus dicitur ... fiat
Ex autem mensura ... cuius generibus eadem
quod mensurat. Sicut longitudine longitudines et
genus conuenientia mensurant. Primum maxime substantia
et simplicissima omnes alie mensurantur
per accessionem et recessionem ab ipso a primo simpli-
citer. Pythagoras autem dicebat
intellectum esse mensuram omnium intelligibilium et
sensum esse mensuram sensibilium. Credens esse ali-
quid hominem in sensu agentem in sensu et in-
tellectu quo cognoscitur intelligibilia et sensi-
bilia et forma. Sed potius econtrario
per intellectum et sensum ... mensurata sunt et
species intelligibiles et sensibiles in se recipiunt
quia per species mensurantur per qualitatem
et sensum intellectum ... per species cognoscimus
Sicut per quantitatem ... permensuram et cetera
nobis appositam cognoscimus.

Videndum autem est utrum unum sit
natura et substantia sit aliqua substantia
per se subsistens ut posuerunt Pythagorici
et Plato separatum ... sit aliqua
natura determinata ut posuerunt antiqui naturales
ipse quidam posuerunt amicitiam ... aerem
vel aquam vel ignem vel infinitum. Et cetera

b

tn diuise e in sceptio qd nullu vle esse ha
beat separatu ho est ens et vnu separatu
Oz so hi in pndo apud mentem et idzam
separatu et pmultis applicat Ordine et
ens et vnu conuertunt cum sint sibi,
vnde tn si conuenit et ptime dicere pnt
mat no z de ens q decibz pdicat Oz
ens qd qt dicit a est suba et ens qd p
dispositi est qlitas et ita de alijs vnde
Oz z dico no qd vnu qd suba z vna e
suba Ctqd qlitas e vna e qualitas et
ita de alijs vnde idem e ho et ens ho et
vnus ho vnde vnus ho no pdicat alte
rid de illo e cadimo hec esse pl ens et
quale et quid et vnu esse qd vnu non
esse Oi cu ho esse ens et vnu p aliqd
additu et illud p aliud esse p essi infinitu
Sed q hoc est impole standu z in pmo
q h icet ipse z ens et vnu Oz ens et
vnu sint idem fm rem dinsa fm modum

Oponet aut vnu et multa s
plices mod dnt antiq mod
oppoitos scilicet vel sicut qria vel sicut pua et h
z vel sicut rela et qd vnu no qd i
diuile multu no pot dici oppo pnl
Qte v uniq dt forma sunt multa no
qtt oppo sicut qria Ste q vnu dicit
p nam multa no sicut pua privatio oppo

sicut relatiua. Dicit autem quod unum non est
multa et multa non sunt unum opposita sicut contra-
ria. Et quod illud quod est unum dicit aliquam
formam cuius priuatio similiter est nec tamen multi-
tudo quod dicit recessionem ab uno et diuisionem
dicit tamen et non eius est priuatio. Sed ideo
non quod sit pronomine unum prius est multo
et dicat eius affirmatiuum. Et sic non notificat
unum per multa. Quia multa per unum co-
gnoscuntur. Eo quod constituuntur per iterationem
ipsius seu diuisionem. Quia si accipiatur secundum modum
sensum nominis unius tunc quod dicit indiuisibile
quantum dicit priuationem quia ipsa notificat per
multa que sunt notiora secundum sensum quoniam
multa sunt secundum rem posteriora uno. Unde etiam ratio-
ne diffinitur unum. Est indiuisibile in
multa. Unum autem in substantia dicitur idem, unum
in qualitate dicitur simile, unum in quantitate
dicitur equale. Sunt autem hec opposita diuer-
sum dissimile inequale. Idem autem di-
citur. Alia autem dicuntur idem modo ut Sortes
albus. Alia autem idem specie ut Sortes Plato. Alia
autem idem genere vel illa que ad inuicem
consimilia sunt. Sicut aer aqua et similia. Si-
milia et dicuntur multis modis. Quia [illegible]
[illegible] sunt diuersi [illegible] magis
et minus conueniunt in eadem qualitate. Sicut
magis albus et minus albus. Alia dicuntur similia

Si in aliqua specie conveniat minus potest esse
magis et minus et non habent magis et minus
Sunt duo lapides equales albi Similia at
dicuntur similia si in pluribus quam in talibus convenient
Sicut argentum et stannum utrumque corpus liquefactibile
et malleabile album simplex sonorum
Sic et equalia sunt que differunt forma et
conveniunt in quantitate ut diverse linee et tri
goni et plures sunt equales Et nec pa
lam diversum differt multum ab eo Si enim non
modo differt diversum immo et diversum specie
et numero et genere Unde omne quod differt primum
et eius ad alterum eiusdem Et ad alterum eiusdem
sunt differentia aut non differentia eadem nec di
versa Diversa non et dispositio non est idem differens
enim convenit in aliquo in illo a quo differt
et differt in aliquo ab eadem Sicut homo et equus
conveniunt in genere animal et differunt tamen quia equus
est quadrupes homo bipes Sicut tamen populo et
Corpora conveniunt in specie hominis simpliciter et ...
differentes diversum non non necessario est in eo quod
diversum sit in aliquo conveniens Sicut
genera predicamentorum corporis genus ... non est co
mmune nec tamen ... nec ... quoniam
Et una non genera sunt ipsis ... distant
Contraria sunt diversa et ... contraria habent
Et ... per ... in eodem ...
... in magis et ... conveniunt genere

qualitatis breve non est longum et item in ge
nere quantitatis ||
Quoniam autem contingit aliqua nature
differre ab invicem plus et minus
Notandum quod intendit dicere maxima contrarietas
dicitur magis et minus non quod procedatur in
infinitum. Hoc autem considerandum in divisione illa
que genere ipse invicem sunt contraria et
mutuo se expellunt. Dicit quod maxime distant
secundum quod genere ipse invicem. Sicut
calidum et frigidum humidum et siccum. Igitur
ea que maxime distant secundum quod sunt contraria
Sunt autem differentia non genere conveniunt
sed mutuo se expellunt ut contraria non conve
niunt enim album et calidum que etiam sunt que
genere conveniunt sed mutuo se expellunt
ut contraria non sunt extremis que sunt dua
sunt. Dicitur autem consideratur maximum vel quod
ipsorum quod genere perfectum maximum enim quod comparabilior
eorum que non continetur extra ipsum et enim
nullam partem contingit esse totum. Illa enim
que finem sunt adepta sunt perfecta sicut
enim est extra finem ultimum, quod non vero esse
contineat et finiat et concludit. In nullo
extra finem est quod sint perfecti sua et perfectum
dicitur quod igitur maxima contrarietas est perfecta
differentia est palam ||
Quod autem universaliter ...

bilis p3 Contraria enim maxime distancia sunt
Oz maxime distancia non sunt nisi duo contra
ria vel sta Igitur pter contraria sunt duo vltra cpo
alterum alterius 3ersum Item sicut dicitur 3 duorum
pfca qncetas Igitur pfca qnetas ē 3 duorum
Cune aut maxime dicta sunt eum cuius vnam
ctm eadem susceptibilis et sub eadem potestatem sunt esse
Contraria aut maxime sunt distantia Igitur sub
mediam susceptibilis et sub eadem potestatem sunt esse.
Susceptibile 3 maxime et potestatis 3 medium media dista
tia i extremis vn enim dicitur qualiter non licaut
vnqualiter que sit susceptibile 3 porro contra non di
tetur 3 diuisa et penitus desparata Proxima
aut qncetas 3 lucis et priuacio lucis ma oc
ges demonstratur pactum tempore p̄mo esse Et
potestas dicatur priuationes actus sinelfuit Igitur in
ordine proxima qncetas 3 priuacio tenuitas
Sicla aut contraria sunt sicut dum Contraria alterum est
vilius alterum non nobilius 3 perfectius Sed
calidum sunt frigidum albedo et nigro et frigidi ei
et nigro videtur esse priuatina calidi et albi
Omnium igitur istorum que p̄senta Sunt calor
et frigus albedo et nigredo Conceditur sunt
contraria Contraria quoniam vt scilicet Sicut ligat claui
Conceditur mouere ad contra Sicut ipso calc
fitur infrigidatur Conceditur aut sunt contraria dicta
in potestas sunt contraria Sicut piper et pii panea
Piper enim comestum 3 potestas calid papa
nea at frigida Contraria comestum infrigidat

Aliter hor(um) in singularitate talia sunt //
Sunt igitur omnia quorum medio contraria per na-
ture est dicto. Contraria enim cuius et non contra-
riorum nullum est medium. Sed habitus aut(em) est
habitus et privacio neque habent esse aliquid medium de habi-
tu vnde dicendo quod aut privacio et habitu
est non esse ut altera vel altera semper. Sicut omnis
homo vel est vivus vel est mortuus. Si vero aut(em)
dicatur de rebus non esse et medium. Sicut si dicatur
ut lapis non est vivus nec mortuus. Si aut(em)
dicatur ut est vivus vel non vivus contradictorie istud
nullum medium esse potest. Tamen aut(em) contrarietas
quam est privacio sicut non enim alterum contrariorum privacio
alterius et per contrarium. Privacio non non est contrarie
ei et contraria privacio de multis modis. Aliquis
in privacio et eius [illegible] Aliquis eius [illegible] alie-
nu(m). Contraria enim Sicut sunt contrarie vno
[illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible]
possunt esse in similitudine medium. Et privacio
non sit regressio in habitu. Contraria enim contra-
rie medium sicut album et nigrum et calidum et
frigidum calidum et frigidum medium habent
[illegible] // Contraria aut(em) medium non habent sicut
[illegible] [illegible] [illegible] aut(em) altera [illegible]
privacio. Contraria enim [illegible] privacio quod ad for-
mam [illegible] habent Sicut lignum et lapis [illegible] [illegible]
ta [illegible] [illegible] aut(em) [illegible] privacio [illegible] [illegible]
[illegible] forma [illegible] que et vbi competit sibi
forma vel habitus quo privatur. Sicut vir

10

Psequit(ur) in v(er)bis de s(e)c(un)da p(ro)nat(ur) etia(m)
tul(um) p(er) nomi(n)a dic(it) dicens
Quoniam aut(em) unu(m) uni (con)trariu(m) du
bitabit(ur) quo(modo) opponu(n)t(ur) unu(m) ad
multa dic(it) aut(em) unu(m) uni (con)trariu(m)
q(ui)a ex(tre)mis i(n)terrogato(r) deduc(itur) eni(m) o(mn)ib(us)
(con)t(ra)r(ium) p(ro)p(ter) v(er)o. Dic(it) v(ir)tuti su(n)t talib(us) aut(em)
ea. Si aut(em) esse(n)t plura u(n)i o(mn)ia reducu(n)t(ur)
esse q(uo)d ut si sic de no(min)ib(us) ni(si) dicitur
ut p(ro) hoc ut ca(us)a. Hinc aut(em) e(st) ca(us)a non
p(ro)pt(er) o(mn)ia sic esse. Videt(ur) aut(em) q(uod) plura oppo
nu(n)t(ur) uni (con)t(ra)ria unu(m) oppo(n)i multe. Et si(c) pau
ci multe et (con)t(ra)rie oppo(n)u(n)t(ur) magni et mag(ni) et mi(nimi)
simpl(ic)it(er) (con)t(ra)rie videt(ur) (con)t(ra) me(dium) parvi et mag(n)i
et q(uod) o(mn)ia su(n)t distincta i(n) (con)t(ra)rio vn(de) d(icitu)r (con)t(ra)rie oppo(n)u(n)t(ur)
maio(r) et mino(r) ut n(e)g(a)c(i)o p(ro)natic(is) cu(m)
bo eni(m) t(ame)n ma(ior) s(u)nt m(od)i d(e) ro(e) q(ue)re(n)t me
(con)t(ra)rio o(mn)ia s(ecundu)m q(uod) aptu(m) e(st) esse (con)t(ra)nale et
ma(ior) et mi(nor) sine m(edi)o (con)t(ra)rie. (Con)t(ra) ea v(er)o vna u(tr)iq(ue)
oppo(n)i(tur) duob(us) vicijs q(ui) d(icu)nt(ur) eff(ectu)m et excessu(m)
ut n(on). Dic(it) larg(us) oppo(n)itur p(ro)digali et tenaci
(con)t(ra)ria p(ro)digi et tenax (con)t(ra)rie(n)t v(er)o c(ontra) (con)uvi
(ti)u(m) d(e)no(m)i(n)ati q(uod) oppo(n)i(tur) largit(ati). Dic(it) n(on) tu(m)
oppo(n)i(tur) p(ro)natu(r) et d(e)fect(us). Ut aut(em) (con)t(ra)ri(us) su(n)t
me(dium) i(n)t(er) duo vicia (con)t(ra)ria a(u)t(em) d(ict)o m(edi)o
act(us) i(n)t(er)m(edi)u(m) t(ame)n v(er)o (con)t(ra)rio ex p(ar)te ut s(upra) d(ictu)m e(st) ex
(con)t(ra)rio (con)pleme(n)tu(m). Dic(it) s(ecundu)m (con)t(ra)rij q(uod) p(ro)p(ter)
re(m) i(n) o(mn)ib(us) plac(et) aut(em) su(n)t eff(ectu)s (con)t(ra)rio (con)t(ra)ris
s(e)c(un)da p(ro)nat(ur) v(ir)tutis (con)t(ra)ria p(ro)natio p(ro)natur (con)t(ra)rie(n)t

19 [illegible]

ꝙ̄ m̄s s̄nat alie h̄ec ſ illud Q̄ tñ vᵒ ꝓpoꝛ
ad multa Dicit p̄m ꝯprincipiatū ut ſra
nc̄ ſuā ad m̄ſuratū Secūdo ſtatuo nāt̄ m̄l
ta ſunt et vno ſi īſū ſūāt Est .n. m̄ltī m̄l
titudo vno m̄ſurabilis ſi oppoꝛ pariati
m̄ulto Dicit diffiniēs ꝙ̄ tedes̄ ī ſupplen
da eciā ꝙ̄ sūt h̄ cum ad inuicē ꝯfertur
vnū aūt p̄ referri diūſis reſpectibꝫ ad
diūſa cūt oppoꝛ vnūd plꝛibꝫ ut m̄lta
ap̄pond ꝛ plꝛibꝫ ño ut vnum ||

Quaꝝ autem medium ꝛ m̄t ꝯtraria Contra
aut ſunt u̇ceōꝝ q̄ne medium .n. ꝯ de
ꝯtrā ꝯtrarioꝝ ſ̄b media ſunt u̇ ceōꝝ q̄ne eadem
ſunt sed aut ꝯtra ꝯtra ſunt mēā p̄ꝫ Conuenien
tibꝫ ſimilitabꝫ ad inuicē etiam ꝙ̄ agra ven
aꝛ ad aliud ſm̄ cā bonꝰ ad bonum neceſſe
ꝫ tīpē ꝑ mediū ſt ñ m̄l ꝯtra ꝫ mediū
vn̄ cū acū tīpē a frigido d calido tīpē ꝑ
tepidū ꝯ̄ ꝫ m̄lm̄ m̄ caliō ꝛ frigidū ꝑm̄
tatas .n. ño ſunt aq̄ue vno ī aliud q̄d
mīſ ꝑ acūs Sꝫ ꝑmutatōes ſunt ab a
m̄s ad mo ſ q̄ mo ſunt u̇ ceōꝝ q̄ne h
ñd ora mēā ſunt oꝛe ex quibꝫ ſolis ꝑ
ꝑ ſe aliquid ꝑmutari q̄ dictis ſunt ño
e medium ꝑ altrād ꝑꝫ est ens et altrā ꝑ
ꝫ ño ens Sꝫ m̄l ens ꝛ ño ens ño est
mediū Inicia et ꝯ̄lata quo ſunt ꝯtra ño
est mēm̄ ī ꝯtra ꝫ Similia ꝯ̄ ꝯrelatiōes ſī ī di
uiſ q̄ribꝫ Dicit ſtrā ceſti leꝫ Sꝫ m̄l talia

non ȝ medium Et nec relata q̄ sunt contraria ppria
tate omnia Sed et cum q̄d est maius et minus me
dium ȝ equale non pt esse medium per equalitatem
et minoris q̄r alterum necesse est dicam sup
altero q̄p sicut intermedia etiam forma
ullam in motu habebit nisi agent contra
ad inuicem et sic inmobile a inter lecessit
Huiusmodi aut species quorum extremi et differentiis
contraria species componunt q̄n diuis q̄ dicunt
genera species constituunt contrarie species corporibus ex ge
nere ipso species sunt fidiuis ab inuicem distabat extrema
genere dicte corpus a constituunt species ipsis nat sit spoa
principis sunt contrarietas differentiis q̄ genus constituunt species quibus species
per diuisas constituit vii igne p̄a contrarietas ȝ diuersitate fa
species ut igne color vel per ȝ q̄n distinctus disgregatiuum
Generatione nigrum et album hinc color ȝ q̄n
gratiuum visus albedo vero disgregativa q̄r aut
media species componunt ex his primis q̄ sunt
i eodem genere i eodem genere sunt tamen media q̄
extrema Diuisum aut specie naturam per aliquid
esse diuisum ab eo aliquo specie et diuisum sit et
in aliquo quemlibet Illud aut q̄d facit di
uisitatem sunt differentiae generis diuisiue Illud
aut i quo quemlibet ȝ n̄a gl q̄ species equalit
ȝ genus significant p̄ȝ indiuiduae i origine q̄
contra sunt dicte gl diuisiue Omnia n̄ diuisa
dicunt omnibus diuisis q̄r sit in medio ex non post
sunt i i eodem genere omnia contra esse ȝ necesse
Eadem non species sunt quorum contrarie non sunt
secundum formam s̄ primas indiuidua sunt

contrarie materialiter quod specie et genere quoniam non est eadem nec
diversarum specierum forma ad privationem et materiam. Item
est eadem nec diversa secundum materiam negacione formarum
contrariarum. Non igitur est eadem forma et materia quia
negacio est aliquorum. Alterum quod non nisi opposite
forma aliquorum ad ipsa semper non est diversa.
Hec autem licet se ad speciem habet forma ad materiam
quamquam vel non in eadem genere sunt et differencia hic
sunt idem nec differunt secundum substantiam per quam diversa illa
cuiusque differunt in aliquo conveniunt. Sed illius que
in diversis secundum genus inter que proprium est communem con-
trarietate non necesse est differre contrarie. Sed ipse
non differunt quia aliam speciem per materiam aliam speciem fe-
cit propter quod. Dubitabit autem aliquis quare femina
Davis non differt specie cum ita differat
differencia contrarie alia differencia contrarie
ipse dividitur quod sunt causa diversarum specierum
Est autem dubitacio si se eadem contrarie contrarie
faciunt diversas species ut ambulativum et vo-
lativum et non ut albedo et nigredo. Causa
autem huius est quia contrarietates que sunt
proprie forme que sunt partes quidditatis et substantie
speciei et tales faciunt species diversas. Alie autem contra-
rietates causantur a materia et tales diversas species
non faciunt species ut albedo et nigredo in qua differunt
causa per se medium per materiam et per medium
unumquemque specie causa non causa diversas
species. Sed per diversas species materie diverse
sunt causa non per formam et non per formam

per materiam unde triangulus ereus et triangulus ligneus
non sunt per materiam specie differentes unde quamvis diverse
sint carnes et ossa gressibilium et volatilium non
tamen differunt specie genere ita. Secundo potest dici quod omnia
differunt specie in materiis et in essentiis sunt diversa.
Unde dicendum quod quecumque differunt specie sunt species
passiones que specie consequuntur per materiam in forma
diversitatem diversas qualitates et figuras unde
tales differentie non sunt cause diversitatis specierum.
Secundo ad diversitatem speciei per formas specificas in materia sit
temperata et propter hoc solum differentia masculinum et
femininum sunt alie propter passiones que causantur
non secundum formam et ex materia alie propter hoc quod forma
animalis specie est in materia et corpore animato unde
forma masculini et feminini sit alteratio solum
aliter in materia secundum diversam dispositionem et ca
lorem materie propter aliud. Semen enim masculi
per se agit ad masculinum. Secundo efficitur femininum quia
frigidum et materie ad qualitatem feminea alteratio
virtualiter et per accidens agens perfectum animal in quo
agit. // Quoniam autem contraria sunt diversa specie cor-
ruptibile et incorruptibile sunt contraria igitur
corruptibile et incorruptibile sunt diversa specie.
Dicendum quod contraria sibi opposita in materia
et potentia contrarietate qua alterum ab altero pro
natur et a qua mutuo se expellunt. Sed
corruptibile et incorruptibile non sunt contraria in materia
et potentia contrarietate cum ambo possint esse vel esse
in diversis modis ut sicut est de corporibus. Igitur non

no sunt diuersi specie sed genere. Secunda sed eadem nu[mero]
et specie sunt diuersa medium vnius speciei per
mixtionem. Cum [illegible] potest esse albus et per contrarium
niger. Sed tertium medium etiam contraria simul esse
recipere potest [illegible] sunt duo sine [illegible]
[illegible] sunt album et nigrum et etiam contingit
transmutari [illegible] contraria [illegible]
per se insunt. Sunt corruptibile et incorruptibile mobile et
immobile. Illa autem que per accidens insunt possunt
inesse tamen quam potest que accidit non inesse. Secundo autem
per se autem inest vel ipsa rei substantia et vel in ipsius
substantia impossibile est mutari. Corruptibile autem et
incorruptibile per se rebus insunt. Igitur in substantia rei est
vel ipsa substantia. Hec autem non sunt possibile quod alterius
non est non et igitur idem corruptibile et incorruptibile. Igitur
quod corruptibile sed esse corruptibile necesse est. Non corruptibile
est possibile quod non esse. Secundo autem incorruptibile
necesse sed esse. Cum ista sint contraria igitur nunquam
vnificari potuit secundum [illegible]. Igitur corruptibile specie et
corruptibile .s. [illegible] autem corruptibile et incorruptibile non genere
[illegible] quam ambobus sit [illegible] quod incorruptibile ne
gat potentiam corruptionis. Contraria sunt corruptibile et [illegible]
in vno genere sunt contrarium in eadem potentia. Igitur corruptibile
et incorruptibile in vno genere [illegible] non conueniunt
[illegible] genere differunt [illegible] esse [illegible]
ferunt ex quo [illegible]
Corruptibilia autem componuntur ex materia et forma. Igitur
incorruptibilia non componuntur ex materia et forma vel
erunt alterius [illegible] simpliciter [illegible] materia et forma
erunt [illegible]. Contra non [illegible] ut [illegible] ipsis

ete sct rom. 11. lz ich gesl quale v m ttt
tu grite sunt divisa Palam igitur ex hijs
q no et emisd spei hoc toti lis chmis aut
spei mo lis anima separata Cor igitur et in 2
toi le dnt grite divisi grite no plg dnt
qua que spe sunt divisa // Sed hec de anima qualiter

Sed liber xi q comut no legitur

Duodecimus liber Metaphisice

De substantia quidem quaerit spe-
culatio est. nam substantiarum
principia et causae quaeruntur.
... que substantia est causa
enim et principia primis ...
... et motibus ... naturalibus
sunt que sunt praedicata entis. enim ... de omnibus velut
totum quoddam quae non velut analogum. Sicut ens
praedicatur de omnibus ut communi unitate ens
per se dicitur substantia et accidens. Et una praecedit
erit substantia. Secunda accidens. Quoniam nec ens praedicatur
de substantia ... et aliis praedicamentis secundum ana-
logiam ... substantia ... quod entis aliis autem per
... Igitur primo et principaliter
entis est substantiae ... enim quod ens primo et
principaliter illius causae et principia quaerit. ... haec sa-
pientia autem substantia. Igitur hic quaerunt causae et
principia substantiae. Et ... autem alia praeter substantiam non sunt
simpliciter entia ... ut alia praedicata ...
... entia sunt ... entis ... entis
... entis motus ... Sicut et ...
ens ... non album ... autem substantia
potest esse per se ab accidentibus separata. Nullum
autem accidens potest esse per se a substantia separatum.
Testatur autem et hoc antiqui qui quaerendo
principia et elementa et causas ... dicebant

Lib[er] duodecimus Methaphisice in quo ... [illegible]
[illegible]
... Et ... [illegible]
[illegible]
Sicut enim ... [illegible]
[illegible]
[illegible]

Substantie autem

[illegible]

[illegible]

esse ipse a sensibilibus separata entis ipse principia crede-
bat quem insecutus est Stoyca et platonici ipsa et
separata et substancias estimabat. Antiqui autem na-
turales querentes principia entis ignem et aerem
et cetera elementa que constat esse substancias principia posu-
erunt. Omnes ergo antiqui principia substancie pri-
par quesierunt.

Substancie autem tres sunt. Est enim
quedam substancia sensibilis quarum altera est mobilis
ut plante et animalia, alia autem
immobilis et incorruptibilis ut corpora celestia
sol et luna. Tercia non substancia in sensibilibus
et immobilis que mobilium motus principium
et causa. Amplius autem primo motor primum mo-
vens est immobile et ... Hic autem
considerat primum formale principium unius
ex tribus principiis omnia esse simpliciter
et quale ab ipso omnia per media gubernantur
et ad finem ultimum immobilem ordinantur. Est enim
primum principium prime substancie abstracte separata
substancia et ut forma et ut finis. Et ma mo-
vetur ... ut ... Avicebron ... autem
duo dicebat ... substancie separata. Sicut
spes universales et mathematica. Sicut platonici
et Stoyci. Alii autem ponebant sola mathe-
matica separata. Sicut Pitagoras. Ista
autem separata dicebat esse principia aliorum.
Ylia autem substancie non sunt separata sed colle-
cta a particularibus ab intellectu qui accipit ...

Transmutaciones

ea q(ui)escu(n)t et fiunt una est que muta-
tione est. hoc de istis q(ue) sunt in motu
e(st) n(atur)alis; de immobili aut(em) e(st) alterius scie(n)tie
specula(tiv)e cu(m) s(ubstanti)is mobilib(us) et immobilib(us)
nullu(m) principiu(m) sit co(mmun)e. Substantia v(er)o
se(n)sibilis mutabilis. Omnis aut(em) mutatio ex opposi-
tis vel ex mediis; media n(on) q(ui)a sunt opposita
Unde ad utr(um)q(ue) c(ontra)rior(um) mediu(m) est. vox co(n)-
tra(ri)i est q(uod) contin(u)et solu(m) s(ecundu)m m(ateri)a(m) s(ecundu)m q(uo)d
Opposita vero c(ontra)rior(um) no(n) tra(n)smutantur d(e) al(ter)o
i(n) (con)traria sunt tamen transmutatio. Igitur (con)tingit
(con)tra aliq(uo)d (sub)iect(um) p(ro)cess(us) unius alteri transmu-
tat(ur). Hoc e(st) aut(em) s(ecundu)m m(ateri)a(m) et subiectum. Amplius
o(mn)e tra(n)smutatu(m) [illegible] sit tra(n)s-
mutatio p(ro)cessus [illegible] forma a(d)q(ue) tra(n)smutat(ur) et
[illegible] ad [illegible] s(ecundu)m [illegible] tra(n)smutatio
Patitur s(ecundu)m [illegible] fit ex albo [illegible] et
no(n) albu(m) [illegible] tra(n)sit s(ecundu)m [illegible]
Et [illegible] n(atur)alis [illegible] per motu(m) [illegible]
[illegible]
Et n(on) e(st) i(n) m(ateri)a [illegible]
et similit(er) [illegible]
[illegible] Tra(n)smutatio(n)es
aut(em) sunt q(ua)tuor: p(ri)ma s(ecundu)m s(ubstanti)a(m) et e(st) ge-
neratio et corruptio. Secunda s(ecundu)m qualitate(m)
et e(st) alteratio ut dealbatio et calefactio.
Tertia s(ecundu)m q(uan)titate(m) et augmentatio et dimi-
nutio. Quarta s(ecundu)m locu(m) motus localis.

[illegible]

Dubitant autem

[illegible]

Capitulum quartum [illegible] quod auctor [illegible] in quo auctor redit de per se causis et principiis rerum [illegible] causarum secundum [illegible] generationis [illegible] in quo primo [illegible] incipit et [illegible] in unaquaque parte declarat [illegible] patet in processu. Prima pars dividitur in duas. In prima [illegible] quod sunt causae tres et [illegible] prima materia. Ipsa ostendit quod materia non sit [illegible] nec forma sit nec generatur [illegible] ibi [illegible] quod materia non sit [illegible] ad primum vult quod tres sunt causae [illegible] ad se [illegible] causa efficiens [illegible] materialis et formalis et causa finalis [illegible] in [illegible] secundo physicorum et ex primo tractatu [illegible] naturalium. Et [illegible] primo [illegible] sunt tria principia rerum naturalium scilicet materia forma et privatio [illegible] primo [illegible] ibi [illegible] ostendit quod materia non sit [illegible] generatur [illegible] nec forma [illegible] [illegible] et [illegible] primo physicorum et [illegible] primo [illegible] naturalium et [illegible] primo [illegible] ibi [illegible] Deinde cum dicit [illegible] Capitulum [illegible] [illegible] ad quod [illegible] [illegible] sunt [illegible] minorum [illegible] [illegible] modi [illegible] quantum ad primum [illegible] [illegible] sit [illegible] ab arte [illegible] et primo [illegible] in causis [illegible] naturalibus et [illegible] ibi [illegible] [illegible] ibi [illegible] naturalis. Tertia ibi [illegible] aut [illegible] [illegible] aut tres

aut sunt aggregatio in quantum. Tres sunt autem materia aliqua quae in potentia et ad actum [illegible] ens [illegible] potentia [illegible] etiam actu. Hoc autem quia est in potentia ens fit actu ens. Ens autem in potentia per naturam et actu fit igitur ens actu conveniente [illegible] Solo ente autem actu [illegible] In eo igitur transmutatione et materia quia ens in potentia. Hoc autem ens in potentia et illud unum quod Anaxagoras dicebat esse mixtum ex omnibus in quo omnia latitabant. Hoc idem dicebat Empedocles esse mixturam elementorum ex quo omnia segregantur. Sic dicebat esse infinitum unum Anaximander ex quo omnia generantur. Sicut ob aliquam materiam [illegible] Omnia enim quae sunt in potentia ad aliquid materiam habent. Et omnia quae transmutantur sunt in potentia. Igitur omnia quae transmutantur habent materiam ad ubi. Corpora autem celestia transmutantur ad ubi. Igitur habent materiam ad ubi. Anima non quia est in potentia ad ubi et formam ens actu ubi non [illegible] et materia quae est in potentia ad formam. Ibi forma non recipitur in materia sed dividitur per materiam. In corporibus autem celestibus et animabus non est potentia ad formam, quia forma corporis non dividitur per materiam. Sed est simpliciter in se manens.//

Dubitabit autem utrumque [illegible] ex quo fit non ente et si non generatur [illegible] non ens [illegible]

12

Sed no ens [illegible] et omes modi ent
p'nat ens e primu int [illegible] .n' ne
ente int gnat' [illegible] q int sit [illegible]
ino Sed no ens q no p'nat oe ens s
p'nat nat aliq q declat Sicut dici q
albedo no s sba [illegible] aut no ente no
sit aliq' p se s p accns Sicut ad dama
q albedo in ligno p actus sit domus
[illegible] d no ens q e ens i pora et n
s ens i actu [illegible] ca gnat' fit
co mate qd s ho i pora ho p seqtur
Cum aut sit pora p actu tot enim di
ns posse i ma q' sit infinita Item pns
s impfcm sequi posse q pfcm sit
ca actu Respectu igi' posse ad actu simi
actuu in mat' hec aut [illegible] qnae sunt
corona ma infinita Si n esset una
pora et unu agens Sic dixit Anaxa
goras intellectu unu agens omnia se
quens q no essent res distincte s oia esset
unu forma distinctio rerum ppendit nulla

Tres no sut cause s agens // esse
ma & forma forma n [illegible]
sunt idem [illegible] s dicit [illegible] Ita
Sunt et rerum generalium princ' duo viz
q'ia que sut p'ncio et [illegible] Secundum no
e ma et form ab uno ponitur ab altero
[illegible] Ppter q' ma no sit ita
ouis inuj est [illegible] omne qd fit fit forma

[illegible] pprllime tali in qua aor
ondit q tres sunt sbe s int' for
et compositu [illegible] [illegible] plas que
p actus int [illegible] ad pmu pt
q tres sunt sbe s ma for
et q positu [illegible] illa sba
que s hac aliquid singlae et sbe
su [illegible] [illegible] est sunt et dimi
sibilis Sed p' naturales formas su
stituunt ma [illegible] [illegible] [illegible]
capiunt [illegible] que sunt ptes
integrales [illegible] stituunt et faciunt ma
iales [illegible] Deinde est in [illegible]
[illegible] ibi [illegible] aut pma ibi est
[illegible] suppticula in qua ondit q
pma ma [illegible] et quo capit esse
[illegible] ad formam que [illegible] ma sua
no claudit formam s appetitu [illegible]
[illegible] ad omnes forma [illegible] [illegible]
forme sub [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Deinde no dicit [illegible]
ibi est [illegible] ptla in qua [illegible]
[illegible] forma rei
est [illegible] dans esse actuale
rei [illegible] ibi [illegible] [illegible] est [illegible]
est alia suppticula in qua [illegible]
[illegible] tria [illegible] est [illegible]
[illegible] et forma [illegible] et [illegible]
[illegible] ibi forme artificiales
ibi est alia suppticula in qua ondit
q forme artificiales [illegible]
[illegible] no [illegible] [illegible]
[illegible] admirac
forma domus [illegible]
[illegible] lapidum et lignorum et
aliorum [illegible] domus ad invicem [illegible]
forma sanitatis fit [illegible]
humorum [illegible] ad
invicem et tales forme no sunt [illegible]
[illegible] [illegible] vel [illegible]
[illegible] ibi [illegible]
et [illegible] ibi est [illegible] in qua aor
ondit quod et quibus [illegible] possint for
mas [illegible]
[illegible] no possint [illegible]
[illegible] que [illegible]
[illegible] ut declarat [illegible]
[illegible] ibi [illegible] sunt [illegible]
[illegible] in qua [illegible] possint
formas [illegible]
formas [illegible] que [illegible]
[illegible] et
[illegible] ut declarat
[illegible] ibi
[illegible] ibi est [illegible] suppticula
in qua ondit q [illegible]

no manet forma corrupta ipa re
Sicut aia spiritualis destruitur corrupto
ad corruptionem hominis Et tali similitudine
sit anima homini. Quod aia humana
non habet hoc veritate quod intellectus
est perpetuus et incorruptibilis ut
patebit infra in iii de anima talis Et iste
Sanctus Thomas quod possibile intellectus
non manet in superiori ut prima
ta in intellectu per mortem alias
ut in resurrectione generali tamen
aia cum sint posita in vinculis cor
poris in quo de cetero recipit demeritum
vel meritum Sed tunc ibi non quod ante
pone ibi est tota pertinacia de qua
videtur quod plus quod non oportet ponere formas
separatas seu ydeas propter generandas
formas in illis ut dicitur in la et
vel sunt taliter sint in quo de tali Sequitur
tum de civitate Sed cum ante sunt

Si igitur prima materia fieret aut ex prima materia aut alia procederet
Similiter nec forma fit Forma dicitur quod fit et constitu
itur ex materia et forma Omne enim naturale quod generatur
constituitur ab aliquo agente et in aliquo quod
est forma et ex aliquo quod est materia Unde si generaretur
materia vel forma utrique essent quasi composita ex materia et for
ma Et sic in infinitum igitur non est materia et forme
eiusdem aliquid erit forma prius non utique
non fiunt omnia fiunt ex univoco Sicut homo
hominem generat equus equum Si igitur natura fieret
materia vel forma fieret materia a materia eiusdem
rationis et a forma eiusdem speciei fieret nova
forma Igitur eiusdem rationis esset materia ante materiam
et esset forma prius ante formam Sed autem
omnia fiunt ex univoco quod hoc patet Forma
dicitur quod fit vel fit a materia vel ab arte vel a casu
vel a forma vel forma autem artis est alia sed
species quia forma domus est in mente artificis quod
est ibi est a forma artis et forma non naturalis
est in eo quod est agens sed quod est agens vero
non est per naturam motum in eo in quo de non fiat
accidens hoc non hominem generat artificiata
ta igitur fiunt ab univoco Forma forma
artis est similis forme artificiati vel
univoca est igitur forma domus quod est in mente
artificis forme domus quod est in materia et forme
naturales generantur et generantur quod forma et
signatur alter alteri conformatur Sed tamen et

12

ita et forma sunt deffirunt apti ne
fore qua ars et voluntas pstituit et na
vii ad forma atqua desitunt. Sunt ap
nature ad hunc retentu viii cum multe
guat poas me tempa et vinces qui
tiesitudine taq est et effectus a forma nali
in indispositione invent vii forma inven
ta defectia. In orbi aut alibi ut in nimi
bus ex putrefactione guat a corpe radior
corpore celestium fit. Sunt in celis se
inubi forma filius guata aqua et ad
tius pli ne tia guant. Sunt in celis
motus et universalis virtute radior celesti
um forma forma calor et ignis q
ex motibus guant. Unde aut tres
sunt ma n e q apparent et alicu et
sentiunt. Maxilla q pr aicipunt a
tua forma sit pter domus et ptes
domus que sunt tapit iama et
pedes q ex qmitade forma accipunt
homine ma hore sunt et domus mana
aut fa q in apparatu forme cognosti
etps taetum forme accipit esse. Et in
se pnata e omni forma nulla hns
na sibi inditur ut q natur forma
e ho aliqui et in actu. Eta nec qpoiti
cu ma et forma in Socrates et Calligias
forme artificiales et q nales q pse ne
guant. Et ro platon et pl[atonicorum] prim ma

Unaita p[er] h[abitu]n[e] ea[dem] q[ui]a declat
q[uod] a[n]i[m]a intellectiva est ma[xime] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Hic est alia particula in qua dicit quod ab una essentia sumitur diversa esse dicit quod que veniunt a forma alia et alia est differentia secundum diversas species et ideo materia secundum se indivisa species nisi forma ab una essentia dividi in indivisa sunt infinite species nisi. Deinde ibi Sic igitur. Ubi est alia particula in qua aliud est dixit et applicat ad propositum de ideo ... operationes ipsius anime intellective ... et separate sunt corpora ... et dimissa quam aliud ... et alia invenit. Deinde ibi ... dicit quod ibi est alia particula in qua dubitative dicit intellectum posse esse ... intellectum agentem et passivum. Deinde cum dicit ... albis ... Ubi est ultima particula in qua excipit de ultimis modis intelligendi et non formas ... non videtur ... in ... species ... intelligere omnes formas intelligibiles ... angelis ... in corporali ... ista ... illuminatio ... intellectus ... magis ... intellectualibus ... contemplationis ... magistri ... in ... contemplatione ... animo ... Deinde ... est ... intellectus ... attestatur ... optimam partem elegit ... vitam contemplativam ... non corrumpitur ... corrupcioni ... dubitabit.

Anima intellectiva separata a corpore non corrumpitur

sunt composite. Sicut domus et sanitas non sunt sine materia separate. Unde et ideo Plato non posuit separatas formas nisi naturales species. Sicut homines corporum possunt separari. Dicta ideo prius sunt in generatione in materia nondum. Dicit magis igitur ideo dicebat a formis separatis illis infundi in materiam illas dicebat ille quod sint in materia prius esse. Dicit autem sint res sine forma in materia et separatas formas et ymagines dicebat Plato ... res materiales fieri et corrumpi. Sicut cum fit forma eris precedit sphera circa generationem. Quoniam autem in materia forma materialis ... materialibus corrumpitur et postquam perscrutandum. In quibusdam enim nichil prohibet formam talem remanere. Sicut anima, non omnis, sed pars separabilis remanet intellectus. Non oportet autem ponere formas separatas ... generationes formarum naturalium materialium et materialia similia a similibus generantur. Homo naturalibus generat ... homo ... Similiter autem et in artificialibus est forma artificialis fit ... forma domus et sanitatis in hac materia vel in illa. Quando autem dicit quod non omnis anima separatur sed intellectiva videtur esse contra illud ... quod nulla forma generatur vel corrumpitur ... generatur et corrumpitur ... non potest aliquid fieri ... non potest ... ymaginari

12

e incorruptibile eternum in fine decimi 3ⁱ probatur
hic autem dicit totam naturam non manere in
intellectum quoniam natura impossibile et forsan in-
tentio decima dicit passivus non intellectus corruptibi-
lis et sic hic omnibus hoc non intelligit quod sit ystima
incorruptibile et necessario autem sine fantasmate non
intelligit. Rationem autem intellectum agentem
nisi videtur incorruptibile. Natura de illo dicit
quod tibi est hic intellectus separabilis et impassibilis
et immixtus substantia actu ens. Separatus autem hoc
solum quod vere et est hoc solum immortale et perpetuum.
Consequenter dicit quia forma substantialis naturalis pars
materie et compositi. Prius autem potest manere
posteriori corrupto. Adhuc si materia est posterior
forma materia necessario est incorruptibilis. Secundo quod
forma eciam non posterius et corpus ... dubitant
autem ... quod forma licet actum que est ide-
ntica substantia sua. Actum talia quia aliud a substantia
sua sicut ... et in substantia sua quia manifestatio
sui et ... et diffusio et hunc actum non
perdit. Talia actio est in nube sua et declarare
diversis formas ... non tales in
bilis variantur idem non modo et specie et ... et in
potencia et in actu esse non in potencia et in actu
quia forme ... adveniunt materie. Videtur hoc
esse est aliud a sua essentia. Ratio variatur
esse autem quod quia forme consimiles principium
intrinsecum non mutatur ... aliquis for-
ma de potencia ad actu non dat forma nova
esse autem non fiat aliud ... prius fuit ... posterior in ...
formam

[marginal commentary:]
Ex hiis quod dicit ... dicendum ... me
... dispositione quod ... disputat ...
... precedenti ... omnium sicut ... non
dicendum ... dividitur ... tres partes ...
prima disputat ... secunda ... in fa-
dicit ... quorum ... potencia ...
... tertia esse ...
Secunda ibi ...
... Tertia ibi Amplius preda-
... dividitur ... multas par-
ticulas ... ad primum ...
... precedenti ... omnium ...
... dicenda dicit ponit
... non ... principia ... uno ...
sunt principia dicenda uno ...
... specie forma principia ...
... genere sunt principia
dicenda que ... esse ...
principium que ... distinguit
... et ... dicendum ...
... sunt ... principia ...
... est ... principia ...
... intrinsecum et ...
... principia ... dicitur
... materia et forma
... actus ...
sunt ... principia
intrinseca ... principia ... extrinseca sunt
efficiens et finis et ... materia ...
... causa ... sunt
intrinseca ... materia ... materia
... efficiens et finis
et ... sunt ...
quorum causa in genere omnium ... sunt
... declarat in ... aliis ...

et sunt concordantes ... in talis ... anima est forma et est substantia quae est ... quae est causa formalis corporis et ... est causa efficiens vitae ... [illegible]

Unde agens essentiale et intellectum quia agens sine
per se intellectum unius formam nisi sit habens necessario addi
sua actio ordinatur et limitatur. Unde magis stabilis
per se et immediate et essentialiter non instituta ne
cessario univoce continue generatur. In uno enim ra
dio solis omnes formae sunt esse potentialiter
et omnium colorum intentiones. Unde enim una vel
instituta ab una specie differunt ad aliam ordi
nata. Prima species repraesentat se sicut unum. Unde
eo infima imitatione causata alia species et
generatur. Cum igitur anima et intellectus actu sunt in
corpore et in fantasmatibus per speciem variatur. Sicut enim
Genus ampliatur actum in mente utrumque indesinenter
in mente vel anima cum actu corporis et pr
ius passivus communis sub fantasmatibus in
telligit et forte de intellectu possibili ...
... non est modo et forte dicit philosophus
intellectus passivus medius inter intellectum pos
sibilem et agentem et per species abstractas a fantasmatibus
in actibus luce intellectus agentis illuminatus suc
cessive transformatur ... clarescit species in
telligibiles ... imaginem
transformetur intellectus agentis ... in luce
et formata intelligibilibus ... quia sua po
sitione habebat. In hunc abissi caliginem tamen
non video. Sed opto ut nox mea illuminatio
fiat in deliciis meis ... appetitu ...
... Sed contine quia hoc innotandum ...

Dubitabit autem aliquis utrum principia
omnium praedicamentorum sint eadem vel diversa ...

Species rerum generant se similem

[illegible]

Et dicendum quod in diversis uno modo vel specie vel genere diversis vel specie vel genere principia sunt diversa. Nichil enim omnibus est commune. Qualiter principia sunt elementa quamvis elementa sunt primo in omnibus, nichil est prius relacione substancia potest esse elementum relacionis nec econtra relacio substancie elementum. Amplius nullum elementum potest esse compositum ex elementis sicut ignis et aqua non sunt lapides et metalla, sed omnia generata sunt unum et omnibus. Igitur nichil unum et ens potest esse omnium elementum. Verumtamen est ut secundum proportionem et analogiam conveniunt in principiis omnia generata que sunt sensibilia corruptibilia. Quorum quod est materia que corpus est sensus sensibile tale et frigidum et elementum ex quibus corpora sunt composita principia sunt composita sicut albedo et nigredo et superficies principia sunt talia et lux et tenebre et aer nocte sunt principia et dicitur quod principia autem in una specie dicuntur elementa principia vero specie que sunt corpora sunt motus. Cause autem dicuntur moventes. Unde sunt cause quatuor proportionaliter omnium. Sunt autem hec movens, materia, forma, finis sicut in homine materia est humor, forma insanitas, movens ars medicative, efficiens autem sanitatis autem medio contingit esse formam et finem. Agentis autem et forma in specie conveniunt [illegible] cum [illegible] generat et forma sanitatis in mente artificis convenit specie cum forma sanitatis quem corpus sit [illegible]. Est autem [illegible] et agens [illegible] vel propinqua et communis causa forma [illegible]

Secunda pars illius capituli dicitur audit quod secundum opinionem peripateticorum corpora celestia esse aliqua eterna in tribus partibus [illegible] racionibus corpora celestia et [illegible]. Secundo illi corpora celestia [illegible] corpora celestia [illegible]. Amplius [illegible] [illegible]

Ad principia omnium s. animalium
s. scilicet generatione aliqui
distinguuntur modo ut ipse intel-
lectum est. Sed [illegible]

autem sit separata ab aliis sicut substantiae
quaedam insensibiles sicut actus. Ergo hec substantiae
sunt causae accidentium quae insunt et accidentia
sunt illis. Quod plures causae sunt unius spe-
ciei corporis caelestis et corpus caeleste quae
causant omnia generabilia per instrumenta
radiorum et stellarum cum actiua sua sunt [illegible]
eius [illegible] principia sua et causae. Corpora

corpora caelestia
credebantur
animata

autem caelestia credebantur [illegible] animata
quia mouentur ab ipsis et nobilius animata
et mouentur ex se ipsis quam motu per aliud pro-
[illegible] Corpus autem caeli motum ab ipse
[illegible] ab ipse credebatur et terrae [illegible]
[illegible] corpora caelestia mouentur de situ
et de situ [illegible] mouentur ad opposita et quae
mouentur ad opposita illa sunt animata. Item
per corpora caelestia omnia generabilia mouentur
ad perfectiones et ad fines determinatos non
per aliquod sibi determinatum nisi per animam
et intellectum [illegible] sicut Albertus
motores [illegible] corpora
caelestia animata de quo plus non [illegible] ualeat
[illegible] Complete principia omnibus
una secundum analogiam sicut actus et potentia. Et
etiam aliis ab [illegible] in quibusdam [illegible] aliquid
in potentia aliquid in actu sicut unum aut
[illegible] aut hoc. In aliquibus autem sicut
in actu sicut corpus caeleste et aliud
in potentia sicut materia prima. Et [illegible]

sunt principia omnium sensibilium. Cadunt autem
haec in dictas causas. Dictum enim convenit forma,
sicut est efficiens ipse movens sicut dictum est de
intellectu. Si autem species sine forma non sit, sed pri
vatio contraposita conveniunt actu sicut lux
et tenebra sicut indigestum et digestum
est in potentia ad utrumque. Aliter autem accipiendo
secundum genus et speciem et numerum sunt diversa genere
diversa principia. Aliter enim est forma et materia
hominis et leonis secundum speciem et diversa secundum
numerum sunt Petri et Platonis. Et similiter principia
extra manentia diversa secundum numerum et speciem
sunt diversa. Aliud enim pater Sortis et Platonis
et aliud asseris et sicut in obliquis circu
lo est et generationis lineae et aliud ulterior
quod et corpore prima proximi sunt diversa et
forme et consuetudines et affectus
in singulis sunt diversa. Unum et alia sunt
principia et singularia singulorum. Homo enim generat
hominem et hic istum manifestum. Ergo igitur quod
principia omnium eadem sunt in genere vel
similiter diversa secundum proportionem et analogiam
sunt eadem. Primum enim genere sunt principia
omnium aliorum. Tamen igitur principia substantiae
sensibilis sunt eadem et diversa ut dictum
in quolibet in genere prima causa ad mota

Cadunt autem haec. Sed quod undecim nunc
in quo auctor ostendit quod primum ens
est immobile et incorruptibile et actu
[illegible]

Sed qui[a] tres sunt ca[usa]e cause [subtile] dic-
te vo[lunt] ph[ilosoph]i et mobiles Nunc se[quitur]
est de tertia que est immobilis et eterna Quo-
niam cum p[ro]p[ter] ea pendet a primo Et si primum
non est p[er]petuus non est. Unde si prima sub[stanti]a
est mobilis et corruptibilis ponatur ita esse
ut sit corrupta et non sit p[er]p[etu]a, s[ed] s[unt] impossibile
Sed est ut omnia sunt corrupta in prima
sub[stanti]a corrupta Non igitur est possibile primam
sub[stanti]am esse corruptibilem. Preterea impossibile est motum
fieri cum non sit neque corrumpi cum sit Quo-
niam si cum non sit cum fieri sit moveri erit mo-
tus antequam sit motus Similiter cum motus
corrumpitur motus non est s[ed] corruptio Est autem cor-
ruptio Igitur si motus cum desinit esse motus po-
stea si factus est denuo factus est p[ro]p[ter] quia prius
non fuit factus Igitur prius fuit aliquod tempus Sed et
si desinit esse tempus desinit esse p[er] p[er]p[etuu]m fuit
Sed p[er] non est impossibile Igitur p[er]p[etuu]m tempus erit
tempus necessario Necesse igitur ut motus sit p[er]petuus
et tempus. Nullus autem motus p[er]petuus est continuus
nisi circularis Igitur eternum erit corpus mobile circulare
Igitur movens erit continue mobile et eternum
Si enim erit in primo motore potentia contingit quod est
in potentia non moveri Igitur aliquando non erit motus
Sed dictum hoc esse impossibile in primo igitur

Sed p[ro]p[ter] illud quod ostenditur quia sudit[?] quod primum motorem non est aliqua potentia passiva, dicitur quod erit tunc [illegible] quod aliquo modo movetur actualiter [illegible] habet potentiam [illegible] motus [illegible] non esse [illegible] est impossibile [illegible] si celum stare [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] loco [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] locum. Primus motor est indivisibilis ut ostendit octavo physicorum [illegible] non occupat locum [illegible] ibi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] separatus [illegible] aliorum [illegible] passivum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est devenire ad unum primum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motori ad [illegible] [illegible] primum est [illegible] [illegible] sibi indivisibile et [illegible] [illegible] sempiterna et sine [illegible] [illegible]

motor non est potentia sed in omni corpore quod ex
tenditur in materia et situ et quantitate potentia
quod dividitur in spatio loci et in se quod motor
est virtus prima impartibilis quare in toto Igitur
primus motor neque est in corpore neque in
loco ubi enim non est potentia ibi non est magis
primum movens non est in materia Istud non
quod est mobile non dividitur ubi et forma
Igitur primum quod est omnino immobile non est
in materia Verum igitur potest ponere substantias eternas
et species separatas ut corporibus aliquam quantitatem
nisi sic et sic sint moventes Si enim
quod non movet necesse est esse aut cabalias
substantias potentes per quas ad actum corpori moveant
Oportet igitur primum principium
esse tale in substantia sit actus et sit actus purus
sine materia sempiterna immobilis tamen per se
quia per accidens movetur hic simpliciter et in
certa prima

Dubitaverunt autem de hoc quidam dicentes potentiam esse ante actum Illud
enim est prius a quo non sequitur esse
consequentia Verumtamen omne agens potentiam
agendi sed non quidlibet ut omne quod habet potentiam
illud agat Igitur est potentia prior actu [illegible]

Dubitatur circa [illegible] capitulo septimo ... prius quo ... actus ... est ... potentia et ... in ... prius ... sunt ... actus ... potentia ... [illegible]

hic quidem dicebat mundum prius non fuisse abis-
sum vel tenebras vel chaos confusum et post
intellectum mundum esse formatum ex plan-
tu voluntatis expressa materia et informem
Hec dicit Albertus. Contra vero quod qui dicit
quod primus motor non tempore sed definite mi-
nus precedit motum et mobile Ad quod dici-
tur illud sequitur improbum inductum Ad hoc
autem qui dicit ut philosophus dixit quod primus
motor non est tam prima etiam quod prima ca-
usa est efficax non permovens atque sic fecit pri-
mum motorem et motum simul sine motu
et tempore impossibile Unde illud dicit Commentator quod dicere
unit primam materiam precedere mundum tempore di-
cere impossibile Non enim potest dici quod
materia movetur semper ad actum sed movetur ad
actum non absolute vel a radiis celestibus
aut materia. Sed in estimando sine forma
non sit hoc impossibile quod faciunt actum
quod sit aliquod agens sicut intellectus
vel sic cum essentia non motum aliquem
inordinatum ut dixit philosophus quod
agere et motum non potest fieri non fuit
Et naturale fuit iste motus non dico sunt
hic sufficiant dicta philosophi qui posuit

principium esse primum semper movens. Quare
nec in celo neque primo celo facta est causa qua
dicebat esse unum semper movens. Non sunt
igitur causa contraria potuit esse
celi. Dictum est autem quoniam potentia precedit actum
quod autem est in potentia et in actu. Quare simpliciter
precedit actus. Quare nec sunt finita tempore circa
eos autem non sed id melius fuit dicere quod secundum
aliquam periodum ut secundum eundem aliquem vel
sunt generate aliquorum est corrupta. Si
autem idem secundum periodum intelligitur, oportet id aliquid
agens uniformiter remanere. Sin enim sit
actus prior potentia, agit secundum permutationem potentia.
Simpliciter actus prior necesse est ut simpliciter semper agat.
Quoniam vero potentia est prior actu simpliciter, quod vero
actum precedit potentia, necesse est ut aliquam
sic habeat et generet et corrumpat in spatio potentia
inversa. Necesse est igitur ut sit aliquid agens
in actu et aliter se habeat. Illud autem quod aliter
et aliter se habeat nequaquam habere non potest esse in
continuatione. Erunt igitur ambo simul tamen contra
generationem. Ita quod primum sit tamen continuatio secundum,
non tamen transmutatio. Primum enim est movens
immobile quod movet uniformiter celum
primum. Secundum autem movens est infra primum
et movet motu secundum accessum

Quoniam dixit causam esse unum semper movens [illegible] continuitatem [illegible] contrarium causam [illegible] actus non sunt causa celum ut sunt actus et causa celi quodlibet [illegible] et impossibile et [illegible] sequitur [illegible] plenius. **Dictum est autem** ibi [illegible] ibi [illegible] [illegible] in qua [illegible] continuitate quod potentia precedit actum et actus precedit potentiam [illegible] melius fuisset dicere ibi [illegible] volens quod [illegible] et contrariorum [illegible] aut quae idem sunt [illegible] aliquorum et aliquorum [illegible] quod non manet [illegible] nisi analogia [illegible] analogia in [illegible] et [illegible] agens [illegible] continuitatem [illegible] similiter et [illegible] idem [illegible] esse in motu [illegible] in [illegible]. Sequitur littera secunda [illegible] capituli

Cum enim

in qua ostendit quod causa est [illegible] actus [illegible] aliqua [illegible] esse [illegible] secunda [illegible] volens quod actus et potentia [illegible] aliquando [illegible] precedit actum [illegible] semper [illegible] actus ante [illegible] potentia [illegible] sit [illegible] actualiter movens quod semper [illegible] et illa potentia [illegible] aliqua [illegible] venit [illegible] motus illa accidit [illegible] et non [illegible]. **Cum enim** ibi [illegible] secunda particula [illegible] quia primum agens [illegible] potentia [illegible] alia [illegible] ad [illegible] nota [illegible] in [illegible] inferioribus quia [illegible] aliquid [illegible] quod [illegible] oppositum [illegible] [illegible] illarum [illegible] et [illegible] in suo ordine complexitatem in [illegible] necessitate [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] esse [illegible] quod in [illegible] essentialibus [illegible] movencia et mota [illegible]

et recessu solis in obliquo circulo mouen-
tur impura et generabilia alternatim hec id est
propter contrarietatem duo non inveniuntur quod ex
contrariis modis oppositis si sunt illorum inve-
ntio separatum per se quoniam necesse est ut reliquum
sit per se simpliciter separatum sicut de mellicrato in-
venitur vinum cum melle mixtum cum invenitur
vinum per se necesse est ut inveniatur mel per se
simpliciter ab aqua separatum Nunc autem inve-
niens et motum id est eo sicut in aliis est
apparens invenitur et motum tamen quod de quolibet
motu invenitur quod movetur ultro et non mo-
uet sicut declaravimus necesse est ut sit unum quod
plus patitur non agens id est necesse est agens et
movens tantum quod non patitur penitus ut movetur etc.

Movet autem primum sicut appetibile
et intelligibile movet non motum Cum
enim probatum sit patet sicut est omnino immateriale
et actus purus Constat quod intellectus est purus
quod per se est et perfectior est actus vitalis et intel-
lectivus alio actu quod cum sit prima constat quod est
perfectior summa et cum sit primum agens largitur
aliis perfectionem et bonitatem suam Et cum sit
primum agens constat quod continet se et expandit se simpli-
citer intelligibilis Inpavigit [illegible] abolitio

imperia superiora et anime
inferiores et aliqua sunt
mota et non moventia quamqua-
tamen secundum decem ad ultimo quod
mota in ultimo et non movent
sicut sunt ista [illegible] 10
tamen secundum ad ultimo primum
movens quod ultimo movet
per se simpliciter [illegible] sicut deus
gloriosus Sequitur textus

Movet autem Capitulum 87
Capitulum duodecimum metaphisice
in quo ostendit quod movet
superiora et inferiora et alia inferi-
ora respectu primi. Et dividitur in 36
partes quarum prima facit hec quod deus
in 2a ostendit causam aliquas
rationes quibus parhipatetici
probaverunt aliquem intelligentiam
In 3a ostendit rationibus quod scilicet
motor alium sibi appropriatam
Secunda ibi videtur autem
parhipatetici 3a ibi [illegible]
habitudinem primam per se
in intellectus propter quas patet
in processu. Nunc ad primum dicit
ut dicit deus gloriosus
sit actus purus et perfectissimus
[illegible] quod continet summam
bonitatem et perfectionem
inferiorum [illegible]
appetibile ideo movet
ab inferioribus maxime
desiderabile et appetibile
Sed quia deus non indiget
aliqua perfectione cum sit perfectissi-
mo [illegible] immobilis [illegible]
[illegible] et in [illegible]
movet alia hec facit bo-
nitas eius quae inferiora
bona et perfecta [illegible]

Desiderium autem est causa motus omnium que movet
autem ut agens motum secundum quod inferiora co-
municant formas bonitatum et perfectionum superi-
orum communicandas inferioribus per motum
movet autem ut finis inquantum Ita per mo-
tum communicando bonitates acceptas a primo co-
municante bonitates imitantur se eius assimila-
do Generans autem efficit formas bonita-
tum suarum inferioribus non tamen sunt finis et causa
motus ipsorum prius sed secundario primo in-
tendunt assimilari primo in communicatione
bonitatum suarum Secundario autem intendunt
communicare inferioribus bonitates Nam omne
agens propter finem propter nobilius non propter vilius o-
peratur patet Sicut cor primo causa principium movetur ut
accipiat actum vite ab anima coniuncta Secunda-
rie autem movetur ut actum vite et nutrimenta
membris aliis omnibus communicet et conservet Et sicut
ille qui laborat ad conservandam sanitatem suam
prius agit propter sanitatem Secundario autem agit
propter formam quam dicta operis forma artis
intellectualis sicut est agens et finis et movet
enim ad intellectum in agens ... intell...
sit bonitas intellectum ... perficiatur Sicut forma
aqua ... exercebit et movet autem
ut finis ... intellectu intelligentes perfi-
cit et delectat Et non autem ... se in aliis

quantum ab aliis et non quanta-
tione indigentie sui sed tunc
indigentie inferiorum quibus
non competit aliqua perfectio esse-
nialis ut eas attrahat ... sibi
... a primo Tunc dicit mo-
vet autem ut agens ibi est secunda
particula in qua ostendit quod aliqua
sub primo movet effective quia
ubi motus motum sub primo movet
ut efficiens motum et ut boni-
tatem receptam a primo quantum
aliis subiecte Tunc ibi movet
autem ut finis ibi est alia particula
in qua ostendit quod intendit
movet finaliter volens quod ...
finaliter quantum suas boni-
tates inferioribus Et in hoc
assimilantur primo inquantum
... eius quia ille finis ...
intentus ab eis Et finis ... ...
est ut inferiora recipiant ali-
quam bonitatem in quantum
a superioribus sunt ... in
... duplici exemplo ... est
... secundum est de laborante
... sanitatis ... et
... forma ... intellectus
ibi est alia particula in qua ostendit
quod forma intellectus ...
... et sunt quia forma
intellectus movet efficienter ad intellectum
... ordinata
... ad intellectum Tunc ibi mo-
vet autem ut finis ibi est
particula in qua ostendit quod
forma intellectus movet ut finis
quia ipsa forma intellectus mo-
vet ... et ... Et
intellectus ... perficit et
delectat ipsum intelligentem
Et per oppositum in aliis formis
non intellectualibus quia ibi
efficiens movet ut forma
... et forma ... in-
feria que movet ut finis
... non intellectualibus ... ad ...
... in terra ... et terra
... ad aliquid ...
... Sed intellectualia ...
... terra non ...
ad aliquid quod est ...
in ... Ideo semper ...
... et regulant ... mo-
tum ad ... Ideo
... movent
et ... sine
... Et sic non est
non intellectualibus quia ...
... movet ...
... et ... hic ...
... et ideo illud ...
... tunc ...
fatigato potente motum
Sequitur textus

ubi forma celi que est in anima que movet secundum
formam balnei in ista movet ut ingrediatur. forma
autem que movet ut finis est extra in natura ut
illa movet ad aliquid quod est extra. Ista autem
non movet ad aliquid quod sit extra ipsum ideo
semper movet uniformiter. Natura autem homi-
nis et desiderium movet est perfectum et per unum sin-
ceram et desiderium non habens contrarium ideo sine fa-
tigatione et variatione movet continuo incessanter.
Appetitus autem sensitivus quia movet a bono cor-
porali secundum hic et nunc et huiusmodi et per naturam et
desiderium ad presens movet et a motu deficit
et lassatur. Videtur autem per istam hypothesim si-
mile esse celum animatum habens corpus proporti-
onatum quod motus eius in corpore premiatur motus sin-
gulariter. celum est huiusmodi igitur est animatum. Po-
stea quod motus ad dextram et sinistram est animati.
celum est huiusmodi quia motus secundum accessum et recessum
vel e converso igitur est animatum. Postea non per unum
non potest esse causa esse huiusmodi varie. quia effectus
non est notior sua causa. secundum celum esse huiusmodi motor
est causa per varia in omnibus inquietibus. Igitur
celum habet in se varietatem igitur est animatum. Et autem
abundantia motus ostendit sic. Dicendum per naturam
et in magnitudine motus quiescit in tempore sin
motu secundum celum non quiescit in tempore. Igitur ne
ab anima nec a natura motus ipsius. Unde abundantia in-
tendit sed multa et movere sit ad multa non
potest aliquis nisi sola intelligentia. secundum celum sunt

Videtur autem. Secunda
pars huius principalis capituli
in qua ponit conclusiones pri-
ncipales videlicet quod celum
et animatum esse dicitur. Et
secundum hoc quod ponit tres rationes.
Secunda ibi postea quod motus.
3a postea non per unum. Prima ra-
tio est omne motum huius et
principium sui motus in corpore
est animatum. Sed celum est principium
sui motus in corpore. Igitur
animatum. Et quia bis dicatur.
Aliud per terminum secundum principium
illius quod movet et secundum
corpus. postea quod movet
ibi ponit secundam rationem.
Item omne quod movet
ad situs oppositos huiusmodi est ani-
matum. Sed celum movetur ad diver-
sos situs igitur est animatum. Anima
non quia motus animatus
sicut voluntate quia aliquid
est ad situm sursum aliquid
ad situm deorsum. Sed
quia in celo reperitur motus se-
cundum et similiter motus
accessus et recessus qui vi-
dentur per oppositi. Tunc
ibi postea non unum ibi ponit
terciam rationem ad idem et est
est ista. Secundum non est anima-
tum non potest dare aliis anima-
et vitam. Sed celum non est
animatum ergo non potest dare aliis
animam vitam quod est falsum
ergo aliqua [illegible]
[illegible] non dat quod
non habet ergo habet et si hoc est
falsa ergo eius oppositum verum
quod celum est animatum quod
est probandum. Sed iste rationes
possunt faciliter solvi quod
patet et infra dicendo quod ergo
non est eius sed habet adhibendum
Tunc ibi quod autem abundantia
tertia pars principalis illius capituli
in qua ponit conclusionem quod celum
movet ad infinita [illegible]
multas potestates quae pa-
tent in processu litterae
ad primum ponit primam conclu-
sionem quod celum movet abun-
dantia et est talis sententia

V. celum sit animatum

12

motus ad omnem differentiam loci et ad omnem formam ge-
nerabilium divina potentia in motus abmitteretur
Sicut autem monet perfectorum imaginatio esse
motus priorum motum aliis. Et esse caelum per-
notat tum aliis anima tum ab anima tam. Sed hoc est im-
possibile quia non motus a sola anima. Praeterea motus cae-
li eadem sunt scilicet. Motus autem non sunt eadem si scilicet quia
in tempore sine desiderio quiescit non est motus a so-
la anima. Non scilicet autem corpora caelestia sunt potio-
res dona illa data sunt aliis corporibus ad
salutem. Sed illa caelestia habent voluptatem sic-
ut dormientes vel in extasi positi multa
vident et sentiunt delectabilia secundum potentias non re-
tentas. Sic sunt caelestia non habent sensus nec ... ut
salutet. Sed hoc est assumptum erronea sunt probantur

Primo principium monet secundum intentionem eius
in motu ... in primo simplex ... motus
intellectualis sunt vera et bona. Sensibilia sunt
bona apparentia per motum ... bona contra-
ria talia sunt delectabilia cum ... tristi-
tiae et dolore. Sunt autem talia omnia sensibilia que
... et ... acquirit ... delectatione
... retrahi fatigatur. Alia autem sunt ... prima
... actu permanentia et ... sive
tristitia et labore. Unde desiderium ... alia
... et delectat refectio ... satiat ... et
... intellectualis autem ... desideria ... semper
... perfectior tenet secundum monet ... movere

mo[tus] per naturam et imaginationem
quod venit ad ... ...
sit. Sed caelum nunquam quiescit
... non motus a ... abim-
aginatione seu ab anima et
per consequens ab intelligentia ... quo-
non ... consideratione motus et
quietis ... per ... commentatorem
in ... omnibus dicente non
est ... quod caelum stet
... ibi intendens ... sunt
multa ibi ponit sedaz
... ad ... volens illud
quod sunt ... movere ad
illud non potest moveri nisi ab
intelligentia. Sed caelum potest sic
moveri igitur non motus ... si
ab intelligentia ... non quod ...
in secundo de caelo ...
... generationes in inferioribus
sunt ... motus ab intelligentia
... quia caelum nunquam
... differentiam loci ...
caelo ... ubi ... de-
... secundum ... de ...
... concio ... sunt ... non
... ...
motibus ibi ... ...
... volens quod ille motus
est ab intelligentia qui est regularis
et uniformis. Sed motus cae-
li est regularis et uniformis
igitur ab intelligentia ... nota
... in ... dicit. Sed ... pha-
... de caelo et mundo ...
... quod motus caeli
semper uniformis et regula-
ris caelum incessanter move-
... non ... autem ibi
... ultima ... potest
quod ... aliis non convenit cor-
poribus caelestibus quia
non habent ... quod ...
quod habent voluntatem et
sunt sicut dormientes
vel positi in extasi vel in
abstractione seu suffoca-
tione spiritus ... sed
illud erroneum et assump-
tum improbatum. Sequitur ...

no e tend
q tel ste

Principium capituli nomi
hinc dividitur in tres partes in quibus
auctor ostendit quod omnes boni
tates celi et inferiores depe
dent a bonitate primi Et dividitur
in tres. Primo ostendit
primo quod iusticia movet or
bem cum amore delectacione
primi. In secunda ostendit quod
bonum per se est causa eligibile
per se et non gratia alterius. In tercia
ostendit quod prima iusticia de
derio est quiescens primum
bonum et quod primum est causa
omnium eternum In quarto ostendit
quod primum mobile ideo est mu
tabile in motu cum eius
motus perpetuus et unifor
mis Secunda ibi quod autem
sit bonum per se. 3ª ibi primo
autem iusticia quod ibi quoniam autem
prima pars dividitur in multas
partes que patebunt in pro
cessu. In prima quod prima
iusticia est paciens et
et eius intelligencia mota
iusticia bene quia iusticia sunt
bona et vera ideo movet
iusticia. Cum ibi quedam
autem sunt bona secunda
pars in qua ponit quandam
distinctionem bonorum volens
No quod bona sunt duplicia quedam
dam sunt apparencia que
dam semper habent tristiciam
sibi admixtam Alia sunt
bona vera que nullam
tristiciam habent sibi admixtam
sunt delectat in [illegible] dicitur
dicit phylosophus autem ibi est
3ª pars in qua auctor ostendit
quod primum est maxime de
siderabile et delectabile volens
quod primum movens immobile
est omnia delectanda et desi
deranda tenet supremum gradum
et grado delectacio sunt desideri
um inferiorum dirigitur ad
primum tamquam ad finem
suum et ultimatum Cum
ibi 3 autem primum ibi est quarta
particula in qua ostendit
duas proprietates primi volens
primum 3 unum et causa semper
et quia 3 unum indivisibile
delectatio intemporalis que 3
ad primum 3 in ultimo proprie
et indivisibile causa quia primum
in semper proprio delectatio quia
intelligencia prima est prima
[illegible] et imperpetuum aliqua

Cum desiderio et amore motus iusticia movet
orbem Et sic fini perfecto sive sibi coniungitur et
unitur est autem primum unum et simplex quare non
unum et indivisibile est perfectum et bonum actualitate
per essenciam intellectus quia est movet alii motus
simplex est prima et imperpetua est delectatio quod
est iusticia est nec ipsa per desiderium coniungitur
inclinatur ipsius motibus huius transforta et alio
modo ipsius dulcedine saciata. Et nota non de
lectatio est rei consistit in actu perfecto propter finem
suum qualem consequitur voluptas non sed delectatio
faciens decidere et operacio naturalis et proprium bonum
non impeditum Alia autem sunt voluptuosi propter
hoc talia sunt propter finitudinem et in corona petitorum.
Quod autem sit bonum per se eligendum est bonum op
timum probatur quia si aliquid eligeretur esse aliquid
primum quod est magis eligendum quam alio Sic
in infinitum alicuius primum et per se eligendum ergo Nu
aut videtur divisa bona abundancia et distincta sunt
bona et alia et simplicia que per naturam. Hinc et per
sunt impura et peritura sunt non dele
ctant. Unde necesse est ut inter bona sit
aliquod primum purum et simplex bonum quod
immutabile sit et immobile primum bonum
bonum non est et quia agunt omnia dirigitur sunt
bona quod bonitatem accipiunt ab aliis quare sibi
ipsis tale bonum esse non possunt Necesse est ut
sit aliquid primum purum bonum per se quod est
causa bonitatis omnium ut sint bona hinc non [illegible]

ipse intellectuale mouet aliud ut amatum
primat actiuis et desideratiuis mouet
mediatum pellundat mouet omnia alia
quarum mouet aut impr ut efficiens et ut
finis ut efficiens quia per maxime diffusiuum
simpliciter et super omnia quod pedit et efficit uarii
ob bonitatem. Ut finis autem mouet quia
omnia ipsum assimilari appetunt et quiescunt. Primo
aut intelligencie desiderio spirituali le ... io quia ut
quibus mouet omnia per primum mobile inferiora
omnia predominando uirtute quod deus desiderantibus
creaturis agat. Et autem deus pollicitus circa primum
corpus individuum et hoc dixerunt aliquando
primum sed quod individuum habet esse et determinari
corporum principiis celestibus specie per quod constituunt in
individua quod intus fro quod ipse mechis gratia
habet et obitum. Circa individua putatur bene
dispositum abiuuare ita quod nullum circa alio pre
mat solum agunt uirtutes corporales et pri
ores alterando regendo dirigendo uel eciam co
seruando sensibilibus. Et deus in mente non regit
individua sed per suas mediatas quas sua esse
voluit instrumenta. Item autem de primo
necesse est sic aliquis hic circulo motu circa mobili
quenent pellat motus est ita ubi et ubique
primum autem inter motus locales est motus
circulare perfectius uniformius unde necesse est
primum mobile motum circulare et substi

tristicia ideo ista delectatio
que habetur in primo est maxima
et dulcissima ut delectatio in
lia et causa patet quia morali sc
rum diffinitum. Secunda alia pa
ria delectatio inferiorum ut infe
riorum per comparationem ad supe
riores et illa est minor quam
prima. Secunda alia est delectatio
inferiorum secundum quandam compa
racionem ad perdita sicut
est spes futurorum et memo
ria preteritorum et illa est mi
nima delectatio. Sequitur la

Quos autem secunda pars
capituli in qua ostendit quod
summum bonum sit per se eli
gibile et diuiditur in multas
partes que patebunt in processu
quarum prima dicit quod summum
bonum per se est elligibile. Patet hoc
quia in omni ordine bonorum
tendentium est deuenire ad unum
quod est tale per essentiam et
illud bonum est purum et
simplex et inmutabile eo est
maxime ulc ... et per se ele
quia omnia alia bona preter
ipsum non sunt ita prima et
simplicia sicut summum ipsa
sunt bona per participacionem
boni et sic per se non sunt
sed quia alterius eo causa per se non
sunt elligibilia. Omne ...
hic vero ibi est alia pars
qua ostendit quod summum
mouet alia volentes quod summum
bonum mouet alia unde
ut amatum quia prima
causa mouet illud quod est
immediatum sub ipsa et
illud quod est statim sub
ipsa mouet ... alia
Omne ibi mouet autem de
ibi est alia particula in qua

ostendit quod primum mouet duo
bus modis. quia mouet ut
efficiens et ut finis. Dicit deinde
clarat in littera. Deinde cum dicit
primum autem intellectus ibi est 3 pars
partis illius talis in qua ostendit
quod primo desiderio intellectuali honor
norabile est primum bonum
et primo facit hoc. Secundo
ostendit quod deus licet eciam
de omnibus inferioribus ibi quod
aut primum secundum ad primum
videtur quod ipsa prima intellectualia
sit primum bonum sibi proportio
nabile quia in intellectu re
cipit influxum a primo et
sic cognoscendo primum et proprietate
eius erit sibi maxima
delectatio. Tunc ibi qui aut
primum ibi est alia pars in qua
ostendit quod deus gloriosus
licet eciam de omnibus inferi
oribus causis finibus et indi
uiduis et apparet hoc ante
commentator qui vult quod deus scit
licet eciam de partibus quo ad
essencialia sed non quo ad
accidentalia quo ad primum bene di
xit sed quo ad secundum errauit
quia est contra veritatem secundum
fidem katholicam ut sunt
Auicenna et Algozal in
isto errauerunt. Tunc ibi
et deus immediate non regit indi
uidua sibi subdita propinquo
commentatoris quod deus imme
diate non regit indiuidua
secundum philosophos. Sed hoc est falsum et
simpliciter contra veritatem et fidem
katholicam quia deus non
eget aliquo instrumento tamquam
medio ad causandum
immediate et immediate omnia cau
sat et creat licet ex ma
gnitudine suam sapientiam
ordinauit motores orbium
et celum ac si essent in
strumenta respectu ad nos
quia ita est in nobis quod
artifex non potest complere artificium
suum sine instrumento
Sequitur textus quod omne

non mutari. Omne non mutaturum in substancia
motum ipsius mouere non esse possibile uniformem
per manet mouens necesse est mouere
in actu eternaliter absque omni potencia aliter se habendi
neque posse recipere passiones inferiores. Cum igitur sit
insuperabile eternum et principium motus
primi. Non est autem hoc necessarium violentum
quod fit contra naturale quod est potest impetum de
siderii naturalis neque contra necessario sine quo res
bene fieri non potest. Sed tamen magis necessarium est am
bulari. Sed est necessarium absolute perfectum prosse
et potest eternum quod ab alio non dependens est quod potest sibi
sufficere aliquo beneficio uel adiutorio nunquam
agens. Ex tali igitur necessario principio celum et
natura dependent quare utitur bonitate largitatis sue
beneficia quia non dat indifferenter. Regis
Delectacio autem et voluptas secundum actio
illius. Sed tunc enim in nobis optima per
plurimum intellectu sit actum propter te et decena
per contemplatorem quod intellectus aliqua celestia et eterna
et in nobis delectacio maxima et voluptas.
quamuis est propter nobilitatem forti minorum sunt
quibus in hac vita non contingit intelligere
propter deinde. Iste autem intellectus quod sunt anima
corporum separate intelligendo. Unde sunt in
actu. Unde in actu in ipsis delectacio consistit
dictum patet per meditacionem vigilia enim et sensus

in actu et intelligentia sunt delectationes. Spes
vero et memoriae delectabilia sunt propter has
priora cogitata. Intelligentia autem secundum se est actus
nobilissimus secundum nobilissimae intelligentiae est
actus nobilissimus, igitur est maxime delectabile.
Intellectus enim intelligit se per transsumptionem intellectualis.
Sicut colores transsumuntur a lumine in perspi-
cuo vel lumine et colores fit quod perspicuo
in actu. Sic intelligentia per radios luminis
intellectus agentis et deinceps intellectualis lu-
minis transsumitur et intellectus possibilis actus
fiunt unum intellectus possibilis attingens et in-
tellectus quidditates intelligibiles in lumine intellectus
agentis fit per consequens quidditates in actu et intelligibilis
et intellectus percipiens. Quare fit idem intellectus
et intelligibile. Etenim intellectus in potentia est
susceptivus quidditatis et susceptivus substantiae sive
quidditatis intelligibilis actu non possibilis. Quare nihil
tam nobile illi intellectui divino ubi non
est potentia vel quia ignorantes dolosa de-
lectabilissimam speculationem et optimam esse
sunt. Si enim deus sic semper habet delectationem
intellectualem quemadmodum sic nos magnum esset.
Videtur autem quod semper sit magis mirabilis delectatio
illa erit. Si autem intellectus est nobilior etiam tal-
ter magis erit voluptas iam mirabilis et
iocunda. Habet autem se sic quod semper esse in

Cum omne quod movetur. Haec est pars
principalis istius capituli in
qua ostenditur quod omne quod
subiacet motui est aliquo modo
sic. Et primo declarat hoc.
Secundo infert quod prima causa
quae est immutabilis nulla est
causa primi motus ibi Si enim igitur
est inevitabile quantum ad
primum videtur quod omne mobile ali-
quo modo est variabile et omnibus
motibus assignatur mobile et ante
omnes motus motus circularis
est primus ut patet ex viii° physi-
corum et talis est uniformis
et regularis maxime secundo
de celo ideo oportet quod primum
mobile scilicet celum moveatur
et tamen in essentia eius nullo
modo est variabile quia
si mutaretur in essentia tunc
motus eius non esset unifor-
mis propterea dicit commentator
in de substantia orbis si motor appro-
pinquaret celo celum quiesceret
vel in tantum non moveret. Ideo
semper movet. Tamen motor celi
non potest mutari quo ad esse
vel per se vel per accidens ut dicit
in littera nisi quo ad effectum
vel quo ad rationem loci et dissi-
militudinem etc. cum dicit
Si enim igitur est. Ibi est alia pars
in qua concludendo infert quod
primum movens est immobile et
hoc est causa et principium
omnis mutationis. Et tamen deus
intelligendo quod necessario debet
sic primum ut declarat in littera.

Deinde cum dicit. Et est ipsum
intellectualis in quo auctor ostendit
quod delectatio quae est in deo et
intelligentiis aeterna debet
nobis tempore modico. Et hoc
concludendo quod delectatio consi-
stit in actu. Et dividitur in duas
partes. Ubi primo incipit et declarat quod
in unaquaque primum delectabile
patebit in processu. Prima pars
dividitur in duas partes. In prima ostendit
quod delectatio in nobis parvum
durat sed in deo et in intelli-
gentiis est aeterna. Secunda
ibi Ipse autem intelligentia. Declarat
quantum ad primum ut in delectatio.

Vivere est viventibus esse

deo est actio eius que est con-
tinua et eterna · Quia delectatur
in nobis est mutabilis propter mu-
tabilitatem fantasmatum
quia unde est quedam intel-
ligentem fantasmatum
speculari · Deum autem contin-
uum autem delectacio · Secunda
pars illius in qua ostendit
quod delectacio consistit in actu
et non in potentia · et dicit in
intellectibus perfectis que sunt
in processu quantum ad primum
vult quod delectacio consistit
non in potentia delectatur sicut dicunt
tunc de vigilia de sensu et intel-
ligencia et causa de coloribus etc.
in libro · Tunc ibi · Quod intellectus
sibi applicat illud quod dixit
ad intellectum in pluribus in nobis quia
secundum hoc quod actualiter intellectus passivus
intelligit corporum rerum in intellectu
actuatur et in se ipso cognos-
cendo se ipsum actuatur et intel-
lectus fulget sibi maxima
delectacio · quia quedam res in
sua propria operatione et sui ipsius
cognitione maxime delecta-
tur et actuatur · Tunc ibi
quod multo nobilius ibi est
alia pars in qua ostendit quod
illa delectacio est maxima
in deo et in intelligenciis
volens illud quod omnia intel-
ligit et cognoscit se intelligere omnia
alia et maxime delectatur
in sua cognitione et hoc videtur
attestari ... in contrario
... sibi a ... inquirit
quod semper intelligit se intelligere et
vita eius est in summa de-
lectatione · Sequitur textus

antiqui quid senciant de deo

immutabile et eternum · Et quia vivere viven-
tibus est esse · intelligere autem vivere intellectus est
intellectualis ipsius esse · Etenim actus intellectus est vita
intellectus autem est summus actus ipse actus igitur in-
tellectus qui est secundum se est actus purus super potentiam
illius vita est optima sempiterna · unde
deum omnes consistere antiqui esse animal op-
timum sempiternum · Quare natura deo existit dura-
tio et vita continua et eterna · Hoc enim vita
est ipse et esse ipse deus · Existimant autem sicut
Pithagorici obiiciunt dicentes primo non
esse perfectissimum · Quare maxima et optima rerum
existunt principia que sunt imperfecta et imp-
erfectiora hiis que ex ipsis generantur · Ad quod
dicendum quod prima que sunt secundum potentiam sunt quam prius
in eodem secundum non simpliciter sunt prius actus in
ipsis precedit potentiam et perfectum preest imperfecto
unde prima que sunt in actu existunt sunt semina
sunt perfecta que vero sunt prima illorum que ne
ex seminibus generantur · Quod igitur est aliqua substan-
cia sempiterna separata a sensibilibus est ex pre-
dictis manifestum · Ostensum autem hanc substan-
tiam habere magnitudinem nullam sed impartibilis est et
indivisibilis · Movet enim quod movet
per infinitum tempus habet potentiam infinitam · Movens
autem corpus celeste est tale et potentie infinite
Et nulla magnitudo finita est infinite potentie

12

Igitur iste motor non habet magnitudinem finitam nec habet magnitudinem infinitam quia demonstratum est in naturalibus impossibile esse ut actu sit aliqua magnitudo infinita. Et non similiter [illegible] quia impassibilis et inalterabilis est quia subiectum eius non est possibile. Sicut primus [illegible] est sic in corpore primo est passio aliqua alteratio quia [illegible] primum motuum est motus. Et motus localis circularis est primus motus in primo, id est corpore, est primus motus. Cuius enim passionis et alterationis sunt [illegible] motui circulari. Et igitur iste motus et in celo [illegible] alterarentur [illegible] lassarentur [illegible] deficeret aliud et cessaret motus [illegible] hoc est impossibile [illegible] in celo enim non est potentia ad formam [illegible]. Et sic [illegible] potentia ad ubi. Videtur et [illegible] quod non possit moveri tempore infinito quia [illegible] corporis finiti [illegible] est finita. Et [illegible] finita [illegible]. Igitur motus celi est [illegible] dici quod est unus [illegible] motus agentis et patientis unus [illegible] et [illegible] una [illegible] et unus motus. Dicit Averroys quod celum habet duplicem motum [illegible] aliud [illegible] qui non est in [illegible] igitur [illegible] motui finitus [illegible].

Sciendum autem [illegible] in qua autor ostendit quod [illegible] ad substanciam [illegible] et primo facit hoc. Secundo ponit quandam auctoritatem pythagoricam ibi quidam autem [illegible] quod [illegible] aliquis intellectus est nobilior et altior et [illegible] quanto magis [illegible] sua [illegible] tanto iste intellectus habet [illegible] delectationem in intelligendo [illegible] se et [illegible] et per oppositum [illegible] quanto intellectus magis [illegible] nobilitate [illegible] et tanto magis delectatur in intelligendo. Et patet [illegible] quod semper delectatio intellectus consistit in actu intelligendi qui actus est vita et esse eius. Et actus primi intellectus qui est purus sine potentia est optima vita et sempiterna. Ideo antiqui dixerunt deum secundum quandam similitudinem esse animal optimum et sempiternum. Ideo subdit autor in littera quod deo consistit vita et duratio continua [illegible] duratio et vita est deus [illegible] ibi quidam autem ibi ponit quandam auctoritatem pitagoricorum [illegible] esse [illegible] dicendum est ibi ponit solutionem [illegible] volens quod [illegible] secundum potentiam [illegible] sunt [illegible] actus semper [illegible] semper est [illegible] patuit [illegible] in nono ideo semper actus precedit in [illegible] sicut elementa sunt in potentia [illegible] et in [illegible] elementorum [illegible] in actu [illegible] veniunt ad constitutionem [illegible] manifestum est [illegible] esse unam substantiam actualem sempiternam immobilem cuius actus precedit omnia. Deinde cum dicit [illegible] est [illegible] ibi est quarta [illegible] in qua ostendit quod deus est potentie infinite [illegible] magnitudinis [illegible] et primo facit hoc. Secundo ostendit quod deus est impassibilis et inalterabilis ibi et non [illegible] ad primum dicit quod ostensum est in octavo physicorum.

Celum habet 2m motore

corporis in tarditate et velocitate. Cum autem
motor separatus sit infinite virtutis manifestum est. Cum
igitur idem sit id quod agit movet et corpus motum necesse
esse est ut sit virtus infinita quia non alteratio vel
mutatio passibilis est esse in corporibus. Cum
autem quia motor separatus est potentie infinite, unde
enim in illis deficit non corpus secundum ...
secundum corpus corporis quod corpora potentie alterantur.
Unde videtur in libro decimo de physicis. Si generatur
capiat ... videtur ... ut in
venis. Sepe enim reddunt neque corpus re
ferta per medicinas ... in ... etc.

Utrum autem ponenda sit talis substantia
separata vel plures ... necesse
est. Dictum igitur est ex principiis quod primum principium
entium sit immobile et per se et per accidens
et est movens primum sempiternum et unum mo
tum. Quoniam autem quod movetur necesse est ab aliquo
moveri. Necesse est primum movens esse immobile
quia non est in moventibus et motis procedere
in infinitum. Unde necesse est a primo
motore immobili per se. Necesse est etiam ut
sit iste motor sempiternus et unus et idem
quod sempiternum et unum causat motum. Si enim
necesse unus et idem motor necesse unus
et idem motus continuus. Necesse nostro ...
videmus autem praeter motum simplicem universi
quem motorem dicimus primo moveri a primo motore et
substantia immobili esse motus alios planetarum

quod prima causa nullam habet ma
gnitudinem et semper est in
divisibilis et declarat in littera. Deinde
ibi [illegible] magnitudine, ibi osten
dit quomodo in naturalibus scilicet in
septimo physicorum ostensum
est. Similiter quod octavo physicorum
et primo de celo quod impossibile
est esse in actu aliquam ma
gnitudinem infinitam. Deinde
ibi At vero similiter, ibi est secunda
particula in qua ostendit quod
primus motor est impossibilis
inalterabilis, volens quod hoc patet
quod naturalibus ibi in octavo
physicorum et hoc idem est osten
sum conclusionibus ... septo
... Deinde ibi nec in
corpore primo, ibi est quedam
particula in qua ostendit quod
similiter celum non est alterabile
volens quod celum non capit
aliquas peregrinas impressiones
quia est inalterabile nec aug
mentabile neque diminuibile ut patet
ex primo celi. Sed celum habet in se
primum motum qui est mo
tus localis celorum. Deinde
motus passionis et altera
tionis sunt per motum loca
lem ... in celo, quod
si sit tunc celum pateretur
et alteraretur et per consequens
fatigaretur motus eius
et tandem corrumperetur.
Sed hoc est impossibile ut patet ex primo
celi ubi vult Aristoteles quod ce
lum non est in potentia ad for
mam seu ad corruptionem
sed tamen est in potentia ad ubi. Deinde

12

Et sicut enim horum corporum secundum motum necessarie
perpetuum vnum necesse est quod ipsorum corporum
motum causat, immobilis sempiterna qui est astrorum
necesse est sempiterna quam ipsa moueat, in principio digestum
ex quibus motus prouidet motorem necesse est esse plures
secundum naturam immobiles et sempiternas secundum speciem et secundum actum
sunt magne et sunt parue accidente a materia
separata. Sed quod sit talis forma et ordine se
habeant ad inuicem ex numero et ordine
motuum erit palam. Sciat sit aliquem
forme quidem actores et motus similes non
principium. Est illorum ordo et unius humana
non est quod phisica ratio sicut probatum est
quod prima omnium sunt eadem proportione sicut se habent
corpora ad inuicem et non est separare ita
ipse materie ut ad inuicem ordinantur videmus
autem quod omnes stelle se inuicem illuminant
et non plures sunt a sole recipiunt et quidem
sicut causa inordinatum sed modum sibi proportionatum
totum ita ut omnes materie sine mutabili se
habeant vnire et desiderio conformari ut omnes
sint ad conformatorem supremam potestatem vni-
uersaliter et omnes formas et materias sibi in
qualibus efficiat et quidem qualiter sicut uno
suo vni videmus hominis sale aliquid in
effectu videlicet diuisibus sicut et organa
in vno homine quod erit et quidem sicut ad
salutem totius hominis ordinantur sicut totus
homo et quidem sicut et corporis membra per materiam
primum per gustum per gressum et per tactum

Videtur autem secunda particula
illius textus in qua auctor ponit
quandam obiectionem antiquorum
contra predicta et dimittit in quibus
plus que presunt in passu
volens quod aliqui argumentum
contra predicta dicentes quod ex-
tendo posse moueri in tempore infi-
nito. Potest autem ad hoc dici quod
omnis virtus corporis finiti est
finita. Sed omnis virtus celi
finita est corporalis. Sed motus
celi est virtus finita, ergo virtus
celi est virtus corporis et simul
semper loquendo secundum
intensionem et sic in kathegoria
tunc secundum durationem motus
celi est finitus et similiter tem-
porum durationis istius motus. Sed
secundum durationem motus
celi est infinitus et similiter
tempus tamen ab eo fluit conti-
nua. Tunc ibi ad quod potest
dici ibi est secunda particula in qua
ponit solutionem contra predicta
que patent in littera. Tunc
ibi dicit autem alicuius ibi
est tertia particula in qua allegat
contra qui ponit quandam
distinctionem de motoribus
celi quorum iste motus iam
dictum volens quod duplex est
motor celi unus quietus
qui dicitur anima celi et alius se-
paratus qui non est in materia et
secundum hoc soluit motum
predictum et quod sit unitatis
de ista distinctione concitatorum [illegible]
penitus non determinatur quia
spectat ad librum de causis.
Tunc ibi dicit igitur idem sit
ibi est quarta particula in qua osten-
dit quod motus celi sit unifor-
mis volens quod sit idem actus
motoris celi et mobilis quod
conveniunt ambo continue
in motu secundo nulla variatio
seu alteratio potest ibi fieri sed
semper manet regularitas
et uniformitas. Tunc consi-
derans autem ibi est quinta
particula in qua ostendit quod
motus celi sit circularis
quod non potest de facto quia circularis
materia est inalterabilis et
motor eius semper secundum

go uero pt si defectus in mo
celi nec cesset quia pte immobil
fit quicquid celo fecit in istis
inferioribus multociens fit
mutatio tonc materie et
ista opinio videtur esse contra
Sed tamen secundum veritatem
et fidem katholicam motus
celi non est deffectus ut
dictum patet quia attendit passion
sibus Sequitur utrum

Et ob causa sa
guis tertiale et forte corporales ordine ma
per eorum rationes sed quare metitur et forte
quia mathematicis et fundatur in hoc absissimi obstus
aftermo medicina et effectus antiquiores aut
opiniones vocat corporales de numero motuum necesse
fuerunt Ptolomei Eudoxus et Calippus
Sed modum senciunt in numero motuum celestium
Ptholomeus quod motus possint quinquaginta
unum quia electio septem solis duos ve
neri marti Jovi Saturno cuilibet octo
Orbi stellarum fixarum duos et in motu
giracionis autem illic Thebit vero ne
at ipse autem primum solum qui est motus diurnus
et colligunt motus sed numerum quinquaginta totaliter
motus esse qualitatem expedit quadrans aut
iter motuum corporales qui voluit col
ligunt certitudinem placet Dicit in aut opinio
quod omnes motus circulares et in esse ab intelligencia in
passibili immobili separata quidem hic dicitur
et dicitur sit hec intelligentie quinquaginta que
sunt impassibiles immobiles separate movent
corpora sperica motu sperico eterno Sed
omnes intelligentia quia sortita optimum fieri exactum
perfectissimum sine necessario quod quinquaginta quia intelligentia
impassibilis immobilis a potencia et materia separata per
nopte admedicum distinctum Sequitur omnes
intelligentie actu perfectissime et fine optimi quod
non movent corpus sed in motu sperico se post
Cum igitur non non sunt alia set per hoc non sunt

de motu intelligentiarum

Utrum autem capitulum post
quam post motum in quo autor
disputat illam questionem
utrum ponenda sit una
forma separata immobilis et sempiterna
a qua omnia alia dependent
et dividitur in quatuor partes ubi partes
incipiunt et de quo in qua
quaque primum tractat patet
in processu talis forma probat dum
in se per tales ut patet in processu
quantum ad primum movet
talem questionem utrum sit
ponenda una forma separata
separata vel plures et dicit dicens
quod est unum primum principium
tamen immobile tamen secundum
se quam secundum accidens
quod est dans unum primum motum
sempiternum et interrupti
bilem Omne enim quod aliquid
movet est secunda particula
in qua ostendit quod primum
movens est immobile probat
prima omne quod movetur
necesse est moveri ab aliquo
autem in principio septimi physicorum
Si ergo primum movens movetur
tunc et aliquod primum
ante se a quo movetur
quod autem est impossibile Cum enim

alie intelligentie preter illas Quia enim
celum movetur circulari motu et non
movetur circulari motu nisi sit Quia
autem non sunt alii motus preter predic-
tum ordinem Verum Motus enim et illud
cuius est motus sunt invicem relativa
Motus autem localis et circularis qui
est primus in ordine motuum sicut
probatur ex Phisicorum in motu circulari
Igitur motus circularis cum sit verus est
sic ad corpus circulare igitur alterum ad
alterum ponitur et aufertur Motus enim
est actus mobilis inquantum mobile Et
autem motus unius esse alterius mo-
tus vel forma vel fine vel subiecto
Ergo hoc ille se haberet ad aliud et
processus fieret in infinitum Unde necesse
superioris motus esse primo circulari
tempore finire Item non potest dici quod potest
aliud celum primum vel universum aliud
quod istud in quo sumus ut per eum
possint motus et intelligentie plures
esse Quia enim esset plures celi et subiecti

necesse est esse Ibi est 3a particula in
qua ostendit quod sit unus primus
motor sempiternus quia necesse
sit tunc sequitur quod celum non
esset unus motus continuus
sempiternus Et quod quid sit intel-
lectus patet in capitulo precedenti
et celum patet quod articulis parisi-
ensibus et nuper et inde cum dicit
videmus autem Ibi est quarta particula
in qua ostendit quod preter primum
motum in celo reperiuntur celi
motus secundarii vero plane-
tarum sed primum motum uni-
formem et regularem in se
a suo motore sempiterno et im-
mobili et quod sint diversi motus
in celo patet quod per experientiam (?) speculative et
theorica planetarum Tunc
Ibi quod autem astrorum Ibi
est quinta particula in qua ostendit
quod omnes motus astrorum seu
planetarum necesse est reduci
ad substantiam immobilem et sempi-
ternam separatam ab omni po-
tentia passiva et sic
habetur quod intelligentie seu mo-
tores orbium sunt substantie sim-
plices sine aliqua materia do-
tales (?) et utrum habent simplici-
tatem quod [illegible] non
determinatur quia diversi
doctores diversimode loquuntur
de [illegible] Thomas (?) dicit
dicit quod componuntur quod esse et
essentia Boethius dicit quod
componuntur ex quo est et quod
est venerabilis dominus Albertus
magnus in principio summe
naturalium dicit quod componuntur ex materia
spirituali et forma spirituali
Alii dicunt sicut doctor Adam
[illegible] quod componuntur
ex actu et potentia Tunc autem
sunt tales Ibi est sexta particula
in qua ostendit quod intelligentie
et motores orbium habent or-
dinem et unum ab ordine et
motu celestium et in hoc (?)
non est tenendum quia
est contra articulos parisienses
condempnatos scilicet quod deus
non potest facere plures angelos

sub eadem specie et tot quot tot
sunt angeli quot sunt or-
bes. Contradicit quia si sunt ali-
que alie substantie haben-
tes aliquas operaciones in
celo, sed tamen ille operaciones non
sunt nobis sensibiles, ideo de istis
non habemus scienciam
nec indicium. Sequitur textus

plures intelligencie
eiusdem dignitatis non
possunt esse sub eadem
specie

Verum autem. Secunda pars huius
capituli in qua declarat hoc quod
statim tetigit scilicet ordinem in-
telligenciarum et deinde in conversione
partes que patebunt inferius ac-
cipiuntur ad primum versum quod intelligencie
ordinantur eadem proporcione
sicut sphere celestes moventur
ab eis et declarat in littera Omnes
ibi ita omnes intelligencie. Ibi
est secunda particula in qua de-
clarat quartum quod intelligencie que
se secundum quendam
ordinem et conformitatem
intelligencie in littera Tamen ibi intelligentie
cum. Ibi est tercia particula in qua
declarat aliud quod dicit
quartum in effectu intelligencie in littera Omnes
et sudantur. Ibi est quinta
particula in qua ostendit quod
iudicia astrorum possunt
aliquociens propter in effectu
absconditam posita in obscu-
ro eorum stilo corporis dic-
tum. Tercia pars huius capituli in qua
auctor ostendit quod antiqui
astronomi et moderni posu-
erunt numerum et ordinem
motuum celestium et diversimode
in multis locis que patent
in processu. Quantum ad primum
uti Aristoteles in parti loca re-
citant opiniones antiquorum
de numero motuum celestium
et principales inter antiquos
astronomos fuit Eudo-
xus et Calippus. Eudoxus
posuit tres speras solis et
duas speras lune. Sed Calippus
posuit duas speras solis
et duas speras lune. Sed

sphere in uno diviti. Sed quamvis sub eadem
sphere uno divit sunt contra et hoc maz
... sui. Sed primi motores sunt actu
primi. Sed pona ... quantitas sunt ... a
materia separata. Quia non possunt plures
uno sub eadem sphere primi motores et propterea
numerus celi. Nam sic tales sphere ita ideo non
liquet. Eiusdem enim corpora celestia non sunt plura
nec minus sed ... ast ita si sunt aliqui celi
... quod sine non habentes stellas hominibus
incognitum. Patet quod si sunt aliquae sphere intellectuales
quas plures vocabant deos et nunc vocamus
angelos qui continue moveant motu hoc liquet

Tradita autem sunt ab antiquis et fabule
sub forma ita corpora celestia sunt
... et regunt omnia. Et quod homines
alique excellentie virtutis predicti sunt et ...
tes stellas rapti quibus supplicaciones et sacri-
ficia statuerunt ut ipsorum beneficio gratia
et virtute creatores virtuosa et utilia pre-
cepta legum fuit observaret. Sepe enim pro-
pter populares et infatuantes valde libere ...
... sunt trinitate stelle et videte sub
... opus ... procedens deductam
Que autem circa motum sunt huius ...
dubitatur ... intellectum et intelligere

12

sue separatorie aliquid magis optimum et
divinum. Dubitatur autem utrum intellectus sit semper actu
aut semper potentia et si intellectus sit semper actu utrum
quod intelligitur et intelligere et intellectum sint idem semper
seu vel diversa. Et si non intelligit ut nobile
vel insigne. Erit enim sicut dormiens quod
scilicet non utatur. Est autem intellectus ut immediate
separata intelligentia composita et quod actio consistit
consistunt sicut superius probatum est. Et si intellectus
eius impossibile intelligere quam perfectio ipsius et
informatio perficitur per intelligibile propter quod sit actu.
Cum igitur nobilior sit intelligentia quam intelligibile quod
intelligit et intelligitur quia actus eius. Quare ipse
ut sit aliquid nobilius primo quam ipse aliquo
Quare intelligentia quod sit semper et actus primi primum
quam ipse illo. Igitur non erit aliquid intelligentia nobilius
neque primus. Igitur perficitur intelligentia primi per intellectum ex
intelligibile quod actio intellectus est per se et simul est
mutata. Sed quia intellectus et species intellecta
quod sunt intellectus simul omnino. Restat igitur querere
utrum intelligentia intelligit aliquid aliud
seu vel certam sive similiter. Et si aliud aliquid vel
intelligit aliud et aliud successive vel perfecte
simul semper non. Si enim intelligit aliud quam se posset
quam aliud et aliud sicut impossibile quod sint
perfectibile transmutari. Sed intellectus quod sint actus
primi neque patiens transmutari. Igitur non intelligit
aliud quam se et transmutari quod vilius
quam sic intelligere a potentia ad actum ita ex actu ad

Jovi dedit quintum et Saturno
cum aliis planetis dedit unam
et declarat autor in littera. Sed
moderni in ordine et numero
sperarum sequuntur Ptolomeum
qui posuit quinquaginta
motus celestes et declarat
in littera. Sed thebit in tractatulo
suo de divisione celi addit
motum trepidationis. Si ergo tot
tot sunt motus celestes
et quilibet motus habet suam
propriam intelligentiam ergo erunt
tot intelligentie et non pauciores
et propter hoc illorum motuum
possumus aliquo modo comprehendere
ex theorica planetarum.
Sunt ibi quidam autem ibi est
alia pars in qua ponit qua-
dam articulum de proprietatibus ista-
rum intelligentiarum que clare patent
in littera. Sequitur textus.

Quod autem non sunt. Ista pars illius
capituli in qua autor ostendit
quod non sunt plures motus ce-
lestes quam dictum est et primo
facit hoc. Secundo ostendit quod
non est aliquod celum ultra
primum mobile. Circa primo quod causat
sic dicens de aliis speciebus non potest
probari aliquo modo assignavi. Secunda
ibi Item non potest dici et ibi quod
sunt tres sunt secundum ad primum
unum quod potest motus tamen dictum
non sunt ponendi alii mo-
tus circa quod predicta patet et quod
quod predicti loco quod non est progressus
in infinitum in movendibus
ergo est tandem devenire ad
unum primum motum sicut de-
clarat in littera. Deinde ibi Item
non potest dici ibi quod infinitate mo-
tus declarat certam finitatem
celi unius quod sicut in motibus
invenitur primus motus ergo
immobile. Ideo primum mobile
quod quod non est aliud mobile extra
celum quod isto arguitur esse
finitum in comparatione celi et

secundo tertium simpliciter et aliis
et parisiorum. causa motores
celestes sunt finiti secundum
Aplicum separati ab omni ma-
teria bene concludit quod
possunt esse plures motores
uno sub eadem specie ut declarat
in l. a. Tunc ibi quot sunt
ibi auctor excusat se de non
intendere declarando ad fidem
et admiratione katholicam. vel
quod homo non potest bene investi-
gare in intelligentiis vel angelo-
rum in multa celestia
occultantur. secundum homines ideo
cognito illorum omnium et
similibus alium sapientibus relin-
quatur eorum que per sermonem
qui vocat intelligentiae stellarum
Tunc ibi potentia si sunt ibi
est quedam parabola in qua iterum
excusat se de intelligentiis
aliis superiorum vel
sunt alii secundum intelligentiis aliquibus
Platonici vocaverunt deos et
a Ispanis vocantur angeli
que sunt corpora motoria
et spiritualia non est notum
operis hominibus physicalibus
rationibus vel causis methaphy-
sicis rationibus sunt supremi
post hec apparere sequitur

Tradita autem sunt a antiquis et
primis relinquentibus a antiquis
quod antiqui fabulose dixerunt
corporibus super celestibus et
primo sunt quod scilicet ostendit
quod sunt et libri sensuum
aliquotiens sunt destructe et
iterum invente ibi Sepe cum
per depopulationes terrarum
secundum potest in parabola Tunc ibi sepe
cum per depopulationes ibi est
alia parabola in qua auctor ostendit
quod scientie in libris sunt destructe
et hec per annichilationem homi-
num per diluvium quia ut dicitur
in quodam libello, tunc est
scientia que modo est inventa
fuit inventa ante diluvium
saltem que per homines intelligentiis
possunt inveniri quia ante dilu-
vium ita fuit famosior
in scientiis et in orbibus quam
modo et ideo tunc homines
fuerunt longioris vite et
habuerunt acutiorem intellectum quam in
temporibus sequentibus

mutat ad peius et quod transmutatio iam est motus. Ad primum
igitur eius quod intelligit scilicet hoc potentiam rationabile
laboriosum esse continuationem intellectus de-
fiat et vilescat. Ammens enim vivit et intellectus
passionum rerum plurimum obviabit. Palam
igitur quod hoc dignissimum et honorabilissimum intelligit
et non transmutatur. Ipsa enim transmutatio ad peius
imperfectio quedam. Intellectus autem hic actu prius
et perfectum quam nec potest nec passibus transmutatur.
Si autem intellectus aliud et aliud ab successive
est ad plura de potentia et ad quem est et erit tempus
intellectus laboriosa. Continua enim sibi in vicem
repugnant et se destruunt et infirmant. Preterea
intellectus quid est de potentia ad intellectum aliud ab prius
quam in potentia est firma et adhesio sed est ratio ad
potentiam. Sicut intellectus in est in potentia ad scientiam
et ignorantiam et oppositum ad vitium et sanitatem et ad me-
moriam et oblivionem et sic ad dele-
ctabilem et tristiciam et sicut in potentia ad tene-
bras et lucem. Et imperfectio est intellectus imper-
fecte quod non intelligit sed potentia ignorantiam ad
scientiam sed defectus scilicet potest in oblivionem et
ignorantiam et etiam. Igitur imperfectio et
defectus intellectus est ab in potentia ad intellectum
aliud ab quod esse potentia ostenso et defectus etiam
non est de potentia ad intellectum aliud ab. Preterea
si dicatur quod plura est de potentia ad intellectum aliud ab que
sunt utilia atque bona. Conveniens potest ratio
potentie potentia scilicet non potentia potentia
potentia sunt per se ostendit cum sicut autem sunt

extra se cum sit nobilissimum tamquam principium
omnis perfectionis quam habet ipsa anima alia divina
igitur non est intellectus. Et patet igitur intellectus sive quod
est potissimum actus purus. Amplius si aliud
intellectus ab ipso alio intellectum et actu quem est agens
ipse est ex potentia ad actum perficiens eius intellectu
et nobilius. Semper enim agens est nobilius patiente
Et ideo est quod intellectus nobilior intellectu
quod est omnino immobilis actus purus igitur non intellectus
aliud ab se. Amplius autem in talibus idem est intelligens
intellectus et intellectum secundum essentiam. Et
intellectus est immaterialis omnibus modis a potentia
et materia liberata. Igitur idem intellectus intellectus et
intellectum in ipsa secundum essentiam. Nunc autem
est dubitatio utrum intellectus separata intellectus
contraria secundum affirmationem et negationem vel intellectus plura simul
[illegible]. Et omnis intellectus qui intellectus contraria
transmutatur veniendo de potentia qui ab altera
in alteram discedendo vel (?) potentia in sibi
[illegible] [illegible] vel esse recens (?) [illegible]
Et intellectus est indivisibilis et immaterialis et
immobilis igitur non de potentia intellectus que discedendo
Anima intellectus qui perficitur aliquo extra
per hoc perillud est ille qui quietius esse
et magnum qui [illegible] perfectus intellectus
alias ab anima et pro omnibus materialibus
separatis scilicet per intellectum humanum. Et
intellectus quanta magna ut intellectus esse per
aliquas animas separatas igitur non intellectus scilicet

Nunc autem [illegible] [illegible] in qua autem movet
[illegible] quasdam dubitationes de sua
[illegible] et dividitur in tres
partes secundum quod ponit tres du-
bitationes secunda ibi restat
adhuc tertia ibi adhuc autem du-
[illegible] ad primam potest intellectum
[illegible] secundo [illegible] intellectum secundum
[illegible] secundum dubitationem ibi du-
bitationem autem [illegible] quod [illegible]
intellectum sunt difficiles dubitationes
quod intellectus et intellectum est quod
[illegible] maxime divinum in intellectu
et in angelis ideo contingit
dubitatio utrum illa separata
ut puta intellectus vel angeli
intellectus semper in actu omnia
intellectum vel secundum potentiam et si
dicatur secundum quod intellectus secundum actum
[illegible] dubitatio [illegible]
[illegible] et intellectum et intellectum sit
idem secundum essentiam vel an sit
diversa non potest enim dici quod intellectus
non intellectus quia sic esset illa
[illegible] ut tangit in littera
nec etiam potest dici quod intellectus intelligit
semper [illegible] quod ipsa de potentia ad
actum transiret quia sic
[illegible] potentia perficitur per intellectum et
per intellectum et intellectum et intellectum
[illegible] intellectum essent nobiliora
quam illa intellectum sic [illegible] in
littera. Et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in littera quod intellectum et
intellectum secundum speciem intellectum
aliud intellectum sunt idem in illa
intellectum. Consequenter tertius [illegible]
Restat igitur. Secundo ponit secundam
[illegible] in qua autem movet
aliam unam dubitationem et dividitur
in [illegible] plures quae patent
in processu. Circa autem primum
movet talem dubitationem utrum intellectus
intellectum aliquid aliud ab se
vel intellectum solum suam essentiam
et si dicatur quod intellectum aliud
ab se tunc quaeritur utrum intellectum
uniformiter aliud ab se scilicet
et semel vel successive sicut
ibi. Et primo intellectus ibi arguit
[illegible] quod intellectus [illegible] intellectus
aliud ab se vel quod si intellectus
intellectus ab aliud [illegible] et
in potentia ad aliud [illegible]
Et secundo [illegible] quod intellectus est actus
purus. Et [illegible] quod materiale
[illegible] [illegible] ibi et
patet transmutatur. Ibi [illegible]
[illegible] in qua probat quod intellectus
non [illegible] potentia intellectum aliud
ab se [illegible] possit [illegible]
[illegible] in intellectum
de actu ad potentiam et [illegible]

[illegible]

aliquo tempore preteritu vel futurum nec secundum hoc
sunt nunc Vel conpescetur suarum scientiarum abs-
tractionem li vel ab illo sicut intellectus humanus
receptum intellectum colligit ex multis
hiis et illis secundum in toto eterno per scien-
tiam intellectus omnia sicut animalia immuta-
bilia temporalia impulit contra simpliciter presentia
absentia et distantia preterita et futura
eterna et immobilia omnia mutabilia tem-
poralia unde scientia intellectus est connota sue
nunc Scientia non nostra vel est rebus vel potius
Sed scientia divina nec est rebus vel potius ipse
in et in positione et in perfectione indicat forum
rei sicut vel in positione et in perfectione indicat
hominem et leone Sed divina scientia non
est in perfecta sed completa vel est in positione sed
mentem posteriore non congnoscitur per actum
a nobis quia adhuc et adhuc deviatum
que sunt posteriora ante rei et sunt posteriore
obiecta sunt nostre et sunt indeviata et in
stabilia que vnumque accidunt infinita
vnde non mentis esse obiecta potest vel esse
infinitum intellectum Item quia scientia nostra causatur
a rebus Scientia autem intellectus causa rerum Ideo
et dicitur scientia divina genus nobilius

12

cu(m) hu(m)ana sc(ienti)a n(on) n(ost)ra collig(itur)
ex rebus p(ar)ticularibus. Op(er)a u(er)o d(ivi)na est
et q(uas)i s(em)p(er) p(re)s(enti)a co(n)solvendo. Cognoscit no(n)
sola d(eu)s om(n)es res p(re)cedendo eas in eq(ui)-
stando, ip(s)a e(ss)e(nti)a sua, et so(lven)do q(ue)
n(on) p(ro) e(ss)e(nt)ia(m) sua(m) q(ue) ca(usa) rer(um) est im-
mobilis uniformit(er) oi(a) o(rdi)nat. Ca(usa)
aut in actu et causat(ur) causa in actu s(ic) facere
et fieri p(ro) s(u)nt s(ic) a s(e) p(ro)p(ri)e n(ecess)a(ri)o q(ue)
s(ecun)d(u)m. Non n(on) p(er)mi(ttitur) i(n) reb(us) relatis alt(er)u(m) ab
alt(er)o s(e)parari. Sicut sunt lum(en) s(ic) sol u(e)r(o) d(icitu)r
sua et omnes radii q(u)i ad d(iv)ersa d(iffer)ens
bus materialibus tende(n)t. Sic e(n)i(m) emittuntur
omnes radii a corde s(ub)s(tanti)e et recipiu(n)tur
in m(ateri)a q(ua)m(vi)s effectus ip(s)os p(er) successio(n)es
varios co(n)celestat s(imi)l(ite)r tota ip(s)a for-
tiua om(n)i(um) membror(um) et organor(um) i(n) se
operat(ur) vita indimissa Ecnamis d(icitu)r et
d(icitu)r a formice(?) organa successiue et sicut
lux corp(or)alis sup(er)ior(um) celi expanditur
i(n) inf(er)iora ip(s)a o(r)dinans et confortans
v(ir)tute sua ip(s)is o(r)dinans et co(n)firmans.
Ita radii lucis int(e)ll(ectua)l(is) melior(um) sup(er)ior(um)
s(ub)s(tanti)arum inferior(um) expa(n)du(n)tur i(n) quo co(n)for-
tati intell(ectu)s ip(s)or(um) et t(ra)nsformati ad s(ub)s(tanti)e
claritate(m) a p(ro)p(ri)e eleuat(ur) v(ir)tute d(ivi)na o(mn)e desp(er)
d(iv)i(n)u(m) ita appetitu boni p(er) f(ac)i(t) o(mn)ia i(n) se t(ame)n et
et quietat(ur).

Ibi in(quit) p(ro)p(ri)or(um) s(ci)ena(?) ibi est ala(?) [illegible]
[illegible] q(uod) d(eclar)at q(uod) s(cienti)a
[illegible] et nob(is) [illegible]
et no(n) univoce et [illegible]
[illegible] d(e)cl(ar)at [illegible] q(uod) s(cienti)a
[illegible] et nob(is) [illegible]
Ibi [illegible] q(ui)d [illegible]
[illegible]
[illegible] sicut homo
[illegible]
et no(n) et alia [illegible]
[illegible]
[illegible]
q(uod) dicit [illegible]
[illegible] e(ss)e(nti)a [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] adoptiu(m) [illegible]
Ibi [illegible]
[illegible] univoca [illegible] s(cienti)a
[illegible] ibi
[illegible] s(cienti)a [illegible] ibi [illegible]
[illegible] q(uod) s(cienti)a no(n) [illegible] univoce
d(e) s(cienti)a d(ivi)na et d(e) s(cienti)a n(ost)ra
[illegible] q(uod) sit [illegible]
[illegible] s(cienti)a d(ivi)na [illegible]
[illegible] d(e)cl(ar)at [illegible]
et [illegible] e(ss)e(nti)a s(u)a
[illegible]
[illegible] auctor
[illegible] ibi q(uia) [illegible]
[illegible] ad fine(m) capituli.

Perscrutando [illegible] capitulu(m) [illegible]
[illegible] libri [illegible] auctor
[illegible] questio(n)e(m) d(e) s(um)mo
[illegible] bono [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] questione
[illegible]
[illegible] sit aliquod bonu(m) [illegible]
[illegible]
et [illegible] alijs [illegible]
[illegible] sit aliquod bonu(m) in
ordi(n)e no(n) separatu(m) ab [illegible]
alijs [illegible] sit aliud bo(num)
[illegible] separatu(m) et
no(n) separatu(m) [illegible]
questio(n)ib(us) d(e)cl(ar)at d(e) bono
optimo et d(e) bono [illegible] q(uia)
bonu(m) [illegible] p(ri)ncipal(iter) [illegible]
[illegible]
[illegible] et pa-
[illegible] d(e)cl(ar)at
[illegible]
[illegible] et alia
ordi(n)ata in [illegible] sicut d(e)cl(ar)at
d(e) [illegible] et [illegible]
d(e) [illegible] domus [illegible] ibi
bo(num) aut(em) ordinis [illegible]
[illegible] q(uo)d sit bonu(m) ordinis

et primo sat [illegible] 2o ostendit
quibus sit defectus boni ordinis
ibi defectus [illegible] ordinis
bonum autem [illegible] Cum ibi
ibi 3a pars ibi ostendit
quo [illegible] et primo
sat [illegible] de bono secundo
de malo [illegible] ad primum
not. [illegible] bonum [illegible]
[illegible] quod primum bonum
[illegible] magis sapiam et
[illegible] dat [illegible]
bonum in [illegible] vel in [illegible] stat
vel [illegible] malum peruenit
[illegible] operationem [illegible]
boni et defectum [illegible]
Omne ibi [illegible] peruenit
malum ibi 3 [illegible] pars
in qua ostendit quomodo ma
lum peruenit seu accidit
in [illegible] malum
[illegible] defectum [illegible]
prudentie [illegible] defectum [illegible]

Prosperitas autem est quando bonum fit
in materia [illegible] vnius vtro sit agen
[illegible] subsistens in aliis sed [illegible] a
sit. Cum [illegible] vel sit [illegible] non sit
bonum exhibitum et salus et victoria est bonum
quod salus dicitur est bonum [illegible] [illegible] salus sed [illegible]
tiaz [illegible] et ordinatam Omnium [illegible]
[illegible] aut [illegible] esse homini salute [illegible]
[illegible] communis bonum [illegible] sit in [illegible] sit
in [illegible] et dicitur [illegible] sit et colligit
Omnia vero communiter ordinatur sicut cele
ad [illegible] [illegible] adaiata [illegible] vero ad
[illegible] ordinatur [illegible] in domo. liber
enim [illegible] sunt opera et honesta Cum
enim in multis operibus et vilibus operibus [illegible]
G et [illegible] celestia supracelestia [illegible] et
[illegible] simplices habent motus inferiora plu
ribus subiacent motibus et variis passi
onibus alterantur bonum autem ordinis est
a primo [illegible] omnia ordinante defectus autem
ordinis et boni quod [illegible] et fortuna non
[illegible] vel ignorantia [illegible]
[illegible] sed ex [illegible] sit [illegible] rebus
[illegible] a primo bono ordinante omnia oriuntur
ita [illegible] bonum [illegible] ad finem vltimum
[illegible] naturalem indicant bonum autem
[illegible] [illegible] [illegible] ordine prouidentie

[illegible] hoc autem [illegible] [illegible]
[illegible] tali in qua autor
[illegible] [illegible] [illegible]
antiquorum [illegible] primo
de bono et [illegible] bono
[illegible] in [illegible] [illegible] quae
[illegible] in [illegible]
ad primum [illegible] sunt
[illegible] antiquorum
de primo [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] antiquis
sunt [illegible] qui posuerunt
duo principia [illegible] bonorum
aliud malorum Cum ibi
[illegible] [illegible] ibi
[illegible] pars in qua [illegible]
[illegible] illorum qui posue
runt duo principia [illegible] pa
[illegible] ibi [illegible] pars in [illegible]
[illegible] opinionem aliorum an
tiquorum primo sat [illegible]
[illegible] [illegible] ibi [illegible]
[illegible] ibi [illegible]
pars in qua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nulla [illegible]
[illegible] fortuna [illegible] est in
[illegible] ad [illegible] fortis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible]

12

in tali uel in tali gignendi boni et perfectionis
causa . . . et alium uero ponentes causam
. . . et distantiam uel ex eodem a
quo uel defectu nec contingentem . . . igitur
uel malum . . . determinate dicunt
pulchritudinis et prudentie sed defectum nec
et erroris . . . in alia in quantum longe distat ab
. . . nec defectum et . . . et multas
uarias . . . // De his autem dicere sunt
similes antiquiores et priores similia uideantur
. . . aut quidam duo . . . principia unum
bonorum aliud malorum . . .
. . . multiplicat
uarietatem . . . magis uel minus uel . . .
uel . . . // Sed non . . . dicunt non eius
sunt . . . corpora in celestia non sunt
. . . sita uel alia . . . sunt . . .
sunt . . . agens . . .
uel . . . uel alterorum . . . permisceat
. . . uero . . . alicuius . . .
. . . ut . . . sit . . .
ad . . . ab alteris . . . ad
alterum . . . sit . . . talia aug-
menta non . . . quidam autem dicebat quod
. . . sit . . . non
sit magnum . . . fuit . . .
. . . fit
. . . non . . . quia . . .

[illegible] quod non sit . . . forma non sit . . . imperatiue . . . et . . . septimo . . . sit quod . . . ibi . . . dicebant ibi . . . in qua ponit dictum . . . primo . . . ibi . . . quid . . . ibi . . . in qua . . . dicta antiquorum . . . esse esse bonum et . . . magis . . . quod est . . . et . . . ibi Empedocles . . . ibi . . . in qua . . . Empedocles . . . primo . . . quod Empedocles posuit amicitiam . . . esse principium . . . ut . . . ibi . . . ibi . . . in qua . . . Empedoclem . . . deo . . . posuit esse aliud . . . et non . . . Anaxagoras autem ibi est . . . in qua . . . Anaxagore . . . primo . . . quod Anaxagoras ponit intellectum . . . et . . . intellectum . . . ad . . . ibi . . . ibi est . . . in qua . . . Anaxagore . . . quod est . . . apud nos . . . principio . . . mouet . . . alia . . . ibi . . . dicit . . . ibi . . . alia . . . in qua . . . Anaxagore . . . quod Anaxagoras . . . posuit . . . quod non posuit . . . bono . . . quod . . . mouet . . . ad quod mouet . . . ibi . . . quod . . . ibi est alia . . . in qua . . . [illegible]

dicit vero illud quod mouet ab intellectu ... tertio autem intellectu
quia primaº uero est illi
quo primat sed actitas primat
ergo ... contrarium ... ibi
contrarium autem ... .i.
parabola in qua ostendit
... quorundam de primo
principio et possibili ... in toto
subplicas quot tot dicta
antiquorum ... dicendum
... in parte ... ibi
et illi qui faciunt ibi est
... parabola in qua ostendit quod
... illi qui ponunt
duo principia ... quod illa
duo principia non sunt contraria
... est principium ... aliud
... ibi ... ibi
... in qua ... quod non
ponunt duo principia ... alterum
appositorum sit principium sed ... contrarium
quia ponunt illa duo esse
principia ... aliorum ...
ibi est illi qui ... ibi ...
parabola in qua tangit ... dicta
aliorum de principio primo ...
quod illi qui dicunt ... principia
esse omnium ... voluit
... dicit plura esse
principia et ... dicit quod alterum
principiorum sit principalius
quod unum principium et alterum
principiatum ... illi
autem qui dicunt ibi ... alia
parabola in qua ostendit quod
primo bono ... bonum
bonum quod illi ... bo
... aliquod ... non ... quod
dicit ignorantia et quia
... quod ... et
est ... impossibile ... aliquod
... bonum ... contrarias
... nec ... bonum
bonum nulla ... contraria

nulli fore contraria secundo recapitulat et dicit
est sicut alias et quod isti concedunt contraria agere
alterum autem contrarium malum sunt .i. dicunt sola
materia inest malo quia magnus quod contraria
... magis subiecta ... principia esse sit magis
malo. Alii autem dixerunt omnium principium esse
bonum et malum principalia. Sed autem bonum
non diffiniunt quomodo bonum sit principium
utrum sicut movens vel ut finis vel ut
forma. At dicunt omnium principium esse ipsum
bonum. Est autem primum movens omnia largiens
et gubernans et ut finis ad quem inclinantur
et desiderant omnia et movens et ut forma forma ...
dat omnibus res ... et ... sit supremus
contrarium. Empedocles autem posuit bonum
quod est amor principium omnium esse sit movens
quia congregat ... ut materia quia actiua ...
inuicem facilius ... in mixtura. Empedocles
... ... est sit quod movens ...
non sit ... ... quod ipse ponit al-
terum principium esse ... incorruptibile ...
quod nulla esse incorruptibilia ... ...
... autem posuit bonum esse principium ... modo
... esse posuit intellectum. Sed intellectus
... movet et agit ... sic finis autem
... ... aliud posuit principium ...
intellectu ... intellectu ...
... apud nos non contrarium ... motum

12

qui scilicet ut perfectionem et bonitatem ab ipso perci
piet et acquirendat singularia esset quod quando
non possint in perfectu bono quod movetur quia id
quod movet necesse est ut bono careat ad
quod movetur. est in contrario [illegible] mo
[illegible] quod movetur ab interiori necesse est ut careat
in motu principia in nullo conveniunt quod principiatum
movens at dicit ob [illegible] conservat permanet eo
quod non dat [illegible] quia que sunt corporalia et que
incorporalia [illegible] principiis venta fiat
Alii autem dicunt omnia sibi esse non esse. Alii autem
ut evidenter dicunt [illegible] esse unum corporibus
sine [illegible] ab [illegible] sicut [illegible] / est [illegible]
[illegible] elementis [illegible] partibus et ex [illegible] et [illegible]
aut [illegible] sepcime [illegible] sit
[illegible] / et illi qui sunt duo principia
necesse [illegible] dicere quod esse principalis / sicut [illegible] non
potest [illegible] principium [illegible]
quod ab [illegible] principia omni aliorum / et illi qui [illegible]
dicit esse principia necesse habent dicere plures principia
[illegible] et aliud esse principium et aliud principiat
et aliud principiatum. Alii autem qui dicunt omni bono esse
[illegible] esse quando necesse habent dicere diversa esse
[illegible] in genera sunt [illegible]
ab alterius et alterius [illegible] et [illegible]
[illegible] esse [illegible] bono non in [illegible]
illis qui [illegible] [illegible] contemplat [illegible] erunt
[illegible] et [illegible] immobilia et in [illegible]
[illegible] et immobilia [illegible] principium mobile non est
ordo [illegible] ut celesti tota sepcime et [illegible]
[illegible] movebuntur [illegible] principium [illegible]
[illegible] theologi et philosophi qui [illegible]

Amplius autem. Tertia particula
[illegible] in qua auctor
ostendit quod tandem [illegible]
[illegible] in molle [illegible]
[illegible] ad [illegible] adipo
[illegible] aliud [illegible]
[illegible] divinalia et [illegible]
[illegible] non erit
[illegible] detera
in isto duodecimo et [illegible]
[illegible] non est [illegible]
non est ordo in motibus
[illegible] non est [illegible] ad [illegible]
[illegible] ut esset tota
celestia uniformiter moventur.
Amplius autem dicatur
[illegible] particula in qua [illegible]
opinionem illorum qui posue
[illegible] esse principia
[illegible] principia sicut
Plato voluit / quod [illegible]
[illegible] non possent esse
principia quia [illegible]
[illegible] et non
[illegible] et principium
[illegible] magnitudinis [illegible]
[illegible] et [illegible]
separata [illegible] separata non possunt
esse principia [illegible]
formale. Amplius [illegible]
[illegible] 3a particula in qua pat
[illegible] quod [illegible] separate et
[illegible] non sunt principia [illegible]
quod si [illegible] separate et [illegible]
essent principia [illegible]
quod principia [illegible] non
essent [illegible] principia
essent [illegible] et [illegible]
quod [illegible] Amplius
[illegible] Amplius [illegible] quarta
particula in qua ostendit
[illegible] principia agentia non [illegible]
[illegible] quod esse quod
[illegible]
[illegible]

tunc alterantur et sic
[illegible] aliqui in
[illegible] et [illegible] sequitur
quod [illegible] separati et [illegible]
[illegible] non sunt [illegible]
sicut Plato voluit. Amplius
[illegible] autem [illegible] est quinta
particula in qua ostendit alia
[illegible] quod [illegible] separati non sunt
principia quia non [illegible] quo
[illegible] principiatur [illegible] et
quo [illegible] principia corp[illegible]

nec videndum est quotiens illos
dic rerum possent origina-
tam sani [illegible] Sequitur ibi
Item igitur ibi quarta pars et
ultima huius partis [illegible] in
qua ostendit quod est unum pri-
mum [illegible] et [illegible] mul-
tos pluralitas que ponunt in
processu / [illegible]
[illegible] motus fit a primo mo-
vente uniformiter et causat
motum zodiaci et aliarum
planetarum [illegible] et
regressum [illegible] diversitas mo-
tuum in celo causat diversita-
tem effectuum in inferioribus Secundo
ibi dicentes autem [illegible] ubi
improbat opinionem platonicorum
vo[illegible] quod ponebant qui deponebant
[illegible] mathematicum esse primum [illegible]
tum mathematicum et illud primum
mathematicum [illegible] diversum
ulterius esse principium [illegible]
[illegible] et [illegible] consequenter
ista [illegible] alio[illegible] [illegible]
[illegible] in facie [illegible]
[illegible] esse [illegible] in [illegible]
tam [illegible]
tie et ultimo [illegible] specie
Sequitur ibi [illegible] alterum ibi
alia [illegible] in qua [illegible]
illud [illegible]
sine alterum [illegible] mathematicum
[illegible] est [illegible] non sit
[illegible] mathematicum [illegible]
non sit [illegible] sit [illegible]
[illegible] non [illegible] alterum
[illegible] et [illegible] non potest
[illegible] principiis rerum
Sequitur ibi [illegible] possent esse
principia ibi [illegible] alia [illegible] in qua
[illegible] non [illegible] [illegible]
intentum volens quod non potest
esse plura principia quia non est
[illegible] non bonum in uno or-
[illegible] ordinato [illegible] placet
principia sed entia [illegible] sunt optime
ordinata secundum [illegible]
sapientiam et bonitatem [illegible] in primo
principio secundum [illegible] est [illegible]
bonum et optimum [illegible] entia
[illegible] esse bonum [illegible] par-
[illegible] omnibus omnibus in [illegible]
universi qui [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] in isto [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non est bonum pluralitas prin-
cipatuum ergo unus erit unus
principatus [illegible] omnia
[illegible] sapientia [illegible]
invisibilia gubernat et regit
[illegible] [illegible] et intellige
omnibus qui sit in secula seculorum
benedictus Amen
.m. [illegible]

individuant principia contraria principium possunt esse [illegible]
secundum philosophum videtur sententia contraria respondit in
hiis. Qui autem dicunt species aut numeros principia
rerum non apparet quomodo immobilia et immuta-
bilia sunt aliqui esse causa aliorum et maxime
causa motus et iterum non videtur quomodo possit fieri
continuum ex non continuis et non ex magnitudine magnitudo
Separata enim non possunt esse ut [illegible]
esse principium ut forma. Et non si species separate
et numeri sunt principia igitur non erunt totius universi
factiva nec motiva quia omnia contraria factiva habent
materiam est necesse. Si autem materiam tamen illa sit impossibile
ad contrarium contingeret non esse aliqui contraria et mo-
tiva. Amplius si agencia principia haberent materiam
possibile esse impossibilia quia in actu et ad actum
per principia aliqua moverentur non igitur erunt entia
sempiterna sed sunt sempiterna non separati et
species principia non sunt rerum. Adhuc autem quo
principia dicta et quo corporibus videtur [illegible]
[illegible] separate causa non posse [illegible] et [illegible]
in hiis rebus contingit igitur quod [illegible] fit a
movente primo uniformiter ad motum [illegible]
aliqui qui parcissimum et [illegible] [illegible]
et [illegible] et [illegible] et [illegible] mathemati-
corum esse [illegible] continuum mathematicorum et esse principium
continui sensibilis et ita aliorum aliqua principia [illegible]
[illegible] uniusque [illegible] [illegible] continuum in
[illegible] alterum sit [illegible] non sit diversum [illegible] Omnino
[illegible] principium esse multa in omnibus [illegible]
[illegible] et [illegible] ordinate [illegible] est unum principium quia
plura esse principia in uno ordine non est necessarium
nec bonum. Entia non possunt male ordinata
esse sed sunt optime ordinata quia bonum est in
ordine universi et optimum est in optimo prin-
cipio universi sicut superius est ostensum. Est igitur
[illegible] unus princeps qui [illegible] in secula
seculorum cuius regnum [illegible] sit benedictus
Amen

Incipit liber de anima

Delectacio que debetur deo et intelligentiis eternaliter debetur nobis modico tempore [illegible] sicut philosophus dicit decimo methaphisice et tangitur [illegible] primo quod [illegible] delectacio eternaliter secundo quod delectacio dei debetur nobis [illegible] quod delectacio dei debetur nobis modico tempore. Primum patet quia deus cognoscit se esse summum bonum [illegible] toto universo [illegible] maxime delectatur [illegible] cognoscit se esse summum bonum tocius universi [illegible] maxime delectatur [illegible] et decimo [illegible] octavo phisicorum ubi vult quod summa bonitas et felicitas est maxime delectabilis [illegible] philosophum deo decimo methaphisice sit dictum quod deus intelligit seipsum [illegible] esse [illegible] esse [illegible] summum bonum [illegible] intelligit se esse summum bonum [illegible] sine principio et sine fine illud delectatur eternaliter [illegible] celi ubi vult [illegible] principio et fine [illegible] methaphisice ubi vult quod [illegible] seipso [illegible] et independens [illegible] quod delectacio dei non debetur nobis [illegible] non possemus assimilari deo [illegible] possessimus [illegible] sine [illegible] et [illegible] felicitas [illegible] patet [illegible] speculativa [illegible] in humano corpore [illegible] deo [illegible] hominem [illegible] magnum [illegible] felicitas [illegible] methaphisice [illegible] est ordinatus [illegible] sine [illegible] nobis [illegible] modico et [illegible] tempore [illegible] delectacio dei debetur [illegible] est [illegible] delectacio dei debetur [illegible] modicum tempus [illegible] et [illegible] tempus [illegible] homines sunt [illegible] delectacio dei et [illegible] dei [illegible] dilectio dei et cognicio dei eternaliter [illegible] perfectissimum et excellentissimum [illegible] est [illegible] delectacio [illegible] nobis [illegible] delectacio dei perfectissime [illegible] cum hominibus [illegible] igitur patet quod delectacio dei est nobis possibilis [illegible] habere nisi [illegible] speculativa est multum delectabilis et desiderabilis [illegible] speculativa et [illegible] libro de anima [illegible] omne [illegible] appetit [illegible] et [illegible] celi [illegible] omnia entia [illegible] non aliud intendunt nisi ut assimilentur deo [illegible] perfectissime et nobilissimo [illegible] omnes [illegible] desiderant [illegible] perfectione hominis [illegible] methaphisice [illegible] sciencia est de perfectissimo et nobilissimo [illegible] principio primo [illegible] philozophya promittit [illegible] deo reddit [illegible] omnes homines [illegible] plus affectant [illegible] modica de rebus

[illegible] omnes homines plus affectant scire modica de rebus arduis et nobilibus quam multa de rebus levibus et ignobilibus [illegible] de [illegible] commentator [illegible] est modicum scire de rebus nobilibus et arduis [illegible] multa de rebus vilibus et [illegible] sciencia magis perficit hominem [illegible] multa [illegible] ultimam hominis felicitatem ut testatur philosophus primo ethicorum [illegible] sciencia de anima digna est ad [illegible] est multum nobilis et difficilis [illegible] est de re nobili et ardua et [illegible] difficillima [illegible] ut testatur philosophus [illegible] et [illegible] de anima [illegible] multa sunt [illegible] de anima [illegible] sciencia de anima [illegible] est [illegible] philosophus [illegible] difficilius est [illegible] de anima [illegible] sciencia [illegible] sciencia libri de anima [illegible] est [illegible] de anima utilis est ad omnes [illegible] et maxime [illegible] commentator [illegible] glosando [illegible] de anima [illegible] valde introductorium [illegible] ad omnes [illegible] de anima [illegible] cognoscens digna est [illegible] sciencia de anima summa [illegible] sciencia de anima toto [illegible] est [illegible] videndum est [illegible] libri [illegible] multiplex assignatur [illegible] de anima [illegible] sufficit [illegible] forma [illegible] aliqua [illegible] quotione et [illegible] sciencia [illegible] sciencia naturalis [illegible]

Aud[illegible] capitulum

[illegible] ... Iste liber de anima ... dividitur in tres libros partiales ... in quorum primo determinat de essentia ... [illegible]

[B]onorum honorabilium notitiam opinantes, magis autem alteram altera aut secundum certitudinem aut ex eo quod est meliorum quidem et mirabiliorum, est propter utraque haec animae hystoriam rationabiliter utique in primis ponemus. Videtur autem et ad veritatem omnem cognitio ipsius multum proficere, maxime autem ad naturam; est enim anima tanquam principium animalium. Inquirimus autem considerare et cognoscere naturam ipsius et substantiam, postea quecumque accidunt circa ipsam, quarum alie esse passiones

[illegible]

la et iungitur alteri alteram et cetera. Ideo illa scientia que habet ista duo videtur esse dignior alia duobus modis
primo quia certior sicut modus demonstrandi est certior quam ex terminis et ex deductionibus demonstrationibus et sic ipsa
mathematica scientia nobilissima in quibus modus demonstrandi certior quam ex deductionibus naturalis mathematica
que continet demonstrationes quam alia [illegible] sunt demonstrationes certissima circa [illegible] scientia. Secundo una
scientia dicitur nobilior alia ex eo quod considerat nobilius et melius subiectum sicut methaphisica que considerat honorabilissima
... dignior alia quia finis ... compatur ... nominaturet ... illi modi
... abbatas et bonitas et ... alteri ... duo ...
duo modi sufficiunt et sic ille modus quo una scientia est nobilior alia et honorabilior quia finis ...
... habere ... historia de anima ... in primis ... notitiam historiam et alia ... narrationem et non scientiam

alie videntur proprie alie autem propter hanc et
animalibus inesse. Omnino autem et penitus diffi-
cillimorum accipere aliquam fidem de ipsa. Cum sit enim
quesitum commune et aliis multis dico autem eius quod est substantia
et eius quod quid est. Fortassis videbitur alicui
una quedam methodus esse de omnibus de quibus volumus
cognoscere substantiam sicut et eorum que secundum accidens propriorum
demonstratio. Quare querendum erit methodum hanc.
Si autem non est una et communis methodus circa
quod quid est, adhuc difficilius fit negotiari. Oportebit
enim accipere circa unumquodque quis modus.
Si autem manifestum fuerit utrum demonstratio
aliqua sit aut divisio aut et aliqua alia methodus,
adhuc habet multas dubitationes et errores ex
quibus oportet querere. Alia enim aliorum principia sunt, ut numerorum

... prius notitia de anima ... investigare ... et de
... de anima ... nobilior ... predictionibus ... de
... tradite ... anime ... de anima
... scientia ... de anima ... humana ... similiter ... nobilis ... scientia de anima ... humana ... nobilis ... primo ... tota ... de toto ... vide autem et ad veritatem

Videtur autem et ad veritatem

hic autor ponit utilitatem scientie de anima dicendum ... primo habet quod scientia de anima ... utilis ad cognoscendum veritatem ... secundo utilis ... ad methaphisicam et ad moralem ... physicam et naturalem ... ad scientias naturales ... primo ... ad methaphisica ... desiderium ... legimus ... separatas ... alie separate ... investigatio ... ad moralia ... anima debite gubernetur ... partes ... virtutes ... ad scientias naturales ... sicut naturales dicuntur ... corporis mobilis ... nobilissima et

ratiocinando ... cognoscentur nisi anima cognoscatur ... scientia naturalis est de corpore mobili ... de ente mobili et de corporis mobilis ... nobilissima et
principalissima ... multum utilis ... ad cognoscendum ... ibi ... appareat ... primo ... signum
veritatis ... scientia de anima valet ad omnem veritatem ... ad veritatem ... signum
videtur esse ... valet ad omnem veritatem ... ad virtutes morales ... ad virtutes morales ... ideo
... de anima ... intellectus ... virtutes morales
separatas ... intelligere ... ad omnem veritatem ... valet ad
... confert ad virtutes morales ... et cetera ... de contemplatione
et ... virtutibus ... confert ad virtutes morales ...
... formati ... speculativa ... confert ad virtutes morales ...
... anima ... principium ... et ... informativa ...
... anima ... principium ... et forma et ... principium
... principium ... anima ... principiatio ... principium ... nulla anima
... de ... anima ... principium et principi
... anima ... Pithagoras ... anima ... principium ... principium
... anima ... principiata ... principium ... principium
... methaphisicam ... corporis

Inquirimus autem [illegible]

[illegible]

planorum. Primum fortasse necessarium dividere in quo genere et quid sit, dico autem utrum hoc aliquid et substantia an quale an quantitas aut et alia quedam divisorum predicamentorum. Adhuc autem utrum eorum que in potentia sunt an magis endelechia quedam; differt enim non parum. Considerandum autem an partibilis an impartibilis; et utrum similis speciei omnis anima aut non; si autem non similis, utrum specie differt aut genere. Nunc enim quidem dicentes et querentes de anima de humana solum videntur intendere. Formidandum autem ut non lateat utrum una ratio ipsius sit sicut animalis, aut non secundum unumquodque alia, ut equi, canis, hominis, dei; animal autem universale aut nichil est aut posterius. Similiter autem et si aliquid aliud commune predicetur. Amplius autem si non multe sint anime sed partes, utrum oportet querere

[illegible]

Omnino autem est

[illegible]

[illegible]

totum autem an partes et difficile ut et earum differentias. Et [illegible]
[illegible] quales apte nate sunt alterutri adimplere
esse. Et utrum partes contingit querere prius an opa-
ra ipsarum, ut intelligere an intellectum, et sentire an
sensitivum. Si autem et opera ipsarum prius, opo-
rtet iterum utique dubitabit quis si obiecta horum prius
querenda sunt, sicut sensibile sensitivo
et intelligibile intellectivo. Videtur autem non
solum quod quid est cognoscere utile esse ad cognoscendum causas accidentium in
substantiis, sicut in mathematicis quid rectum et quid obliquum,
aut quid linea et quid planum, ad cognoscendum
quot rectis trianguli anguli sunt equales, sed et e contrario
accidentia conferunt magnam partem ad cognoscendum
quod quid est. Cum enim habeamus tradere secundum fantasiam
de accidentibus aut omnibus aut pluribus, tunc et de substan-
tia habebimus dicere aliquid optime. Omnis enim
demonstrationis principium quod quid est [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Primum textus

[illegible]

diffinitiones non cognoscunt accidentia cognoscere sed neque imaginari de ipsis facile manifestum quod dyalectice et vane omnes.

Dubitationem autem habent et passiones anime utrum sint omnes communes et habentis aut sit aliqua anime propria ipsius. Hoc enim accipere quidem necessarium non autem leve. Videtur autem plurimorum quidem nullum sine corpore pati neque facere ut irasci confidere desiderare omnino sentire. Maxime autem assimilatur proprio intelligere. Si autem est et hoc fantasia quedam aut non sine fantasia non continget utique nec hoc sine corpore esse. Si quidem igitur aliquid est anime operum aut passionum proprium continget utique ipsam separari. Si vero nullum est proprium ipsius non erit utique separabilis sed sicut recto in quantum rectum multa accidunt ut tangere eneam speram secundum punctum non tamen tanget abstractum rectum. Inseparabile enim siquidem cum corpore est. Videtur autem et anime

[illegible]

Considerandum autem

[illegible]

[illegible]

passiones omnes esse cum corpore scilicet ira mansuetudo timor
misericordia audacia adhuc gaudium et amare et odire
Simul enim hiis patitur aliquid corpus. Indicat autem hoc
aliquando quidem fortibus et manifestis passionibus accidentibus nichil
exacerbari aut timere aliquando autem a parvis et debilibus mo-
veri cum gestiat corpus et sic se habeat sicut cum irascitur. Ad-
huc autem magis hoc manifestum nullo enim terribili
imminente in passionibus fiunt hiis que timentis.
Si autem sic se habet manifestum quod passiones rationes in materia
sunt. Quare termini tales erunt ut irasci motus
quidam talis corporis aut partis aut potentie ab hoc propter
hoc. Et propter hoc iam phisici est speculari de anima
aut omni aut huiusmodi. Differenter autem utique diffiniet phisicus
et dialeticus unumquodque ipsorum ut ira quid est. Hic quidem
enim appetitum contristationis aut aliquid huiusmodi ille autem fervo-
rem sanguinis et calidi circa cor. Horum autem hic
quidem assignat materiam ille autem speciem et rationem.

Formidandum me

Hic tractat de dubitationibus [illegible] diffinitionis anime [illegible] sciendum dubitatio [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Amplius autem

[illegible]

Ratio quidem enim haec species rei, necesse autem hanc esse in materia huiusmodi, si erit. Sicut domus ratio quidem talis, quoniam operimentum prohibens corrumpi a ventis et imbribus et caumatibus. Alius autem dicet lapides et lateres et ligna, alius autem in his speciem propter haec. Quis igitur horum physicus? Utrum qui circa materiam, rationem autem ignorans, aut qui circa rationem solum? An magis qui ex utrisque? Ille vero quis utrorumque? An non est aliquis qui circa passiones materiae non separabiles, neque inquantum separabiles? Sed physicus circa omnes quaecumque huiusmodi corporis et huiusmodi materiae opera et passiones sunt. Quaecumque autem non huiusmodi, alius, et de quibusdam quidem artifex, si contingat, ut instructor aut medicus. Non separabilium quidem, inquantum autem non talis corporis passiones, et ex abstractione mathematicus; inquantum vero separata, primus philosophus. Sed redeundum unde sermo declinavit. Dicebamus autem quod passiones animae non separabiles a physica materia animalium inquantum talia existunt, furor et timor [illegible]

Videtur autem non solum

[illegible]

[illegible]

et timor et non sunt longa et plana. Inten-
dentes autem de quia necesse est dubitantes de
quibus hinc dubitare oportet presentes priorum opi-
niones quicunque aliquid de ipsa enunci-
averunt ut bene quidem dicta accipiamus si non
non bene hoc vereamur [illegible]

[illegible]

Omnium entium

[illegible]

Dubitaciones

[illegible]

ad cognitionem eius scilicet operationum est indigentia eius attingit primo quod nulla tenetur scilicet videtur
autem plurimorum quidem quod declarat de sententia de aliis de quibus dicit littera quod passiones omnes
sunt cum corpore et sic in hoc tangit primum modum, ... probat quod omnes sunt cum corpore
vel mediante quod non ... si est aliquid maxime est intelligere quod tamen non est ... esse sine
corpore ... nulla ... quod illud quod magis videtur inesse non inest tamen
... aliud quod videtur ... inesse inest ... declarat philosophus in littera quod intelligere autem fantasia
aut non sine fantasia ... fantasia non potest esse sine corpore ergo nec intelligere potest esse
sine corpore ... consequentia ... intelligere
... delinquunt ... quod intelligere fantasia speculantis
... intelligere ... fantasia ubi philosophus loquitur ... opinionem antiquorum ... intellectum
esse fantasiam et sic quod non sine fantasia loquens ... in veritate ... fan-
tasia ... potentia anime ... potentia anime ... ex specie
... veniendo ... ab alio distincte
... et de isto plenius ... fantasia ... operationes
... fantasias ... intelligere ... operationes ... imaginatio
... organum ... operationes ... parte capitis ... consistit
fantasia id est organum fantasie ... intelligere ... fantasia ... fantasia ... sen-
sitiva organa ... vel fantasie ... non potest vel aliud intelligere in ...
... et sic ... philosophus ... intelligere autem ... fantasia ... de fa-
tasia ... intelligere vel ... ad intellectum ut ... di-
cunt ... fantasia intellectus de fantasia ...

Si quid igitur est aliquid In ista parte philosophus determinat ... dubitationem ... hac
dubitatione ... veritatis id est utile ... cum
... aliquam operationem ... contingit ... separari ... operationem aliquam non
contingit separari ... multa accidunt ... tale
... sed separato anima ... aliquid operationis
... et ... non separata ... corpori ... habere operationes
... dubitatio ... multum utilis ... separationem anime ...
... operationem ... separabilis ... separabilis ... unum
... operatio rei ... et ergo si esset
operatio ... et non separabilis ... separari et non habet
... operationem ... frustra ... frustra ... 30
... videtur autem ... Unus autem ... in ista parte videtur ... quod

Videntur autem et anime

... passiones ... sunt cum corpore ... anime ...
... in ista parte ... naturam ... hoc ...
... infert ... Prima subdividitur ... primo ... parte ... patet ...
... cum ... quod iste passiones ... sunt cum cor-
pore et anime ... philosophus ... passionibus ... sunt cum corpore et anime
... passiones corporis ... aliquid pati ... passio
... triplex appetitus scilicet concupiscibilis irascibilis et rationalis ... sub
triplici appetitu omnes passiones anime sunt ... philosophus enumerat passiones ... appe-
titus ... gaudium ... sunt passiones appetitus concupiscibilis ... appetitus concupi-
scibilis ... potentia ... aliquid ... timor ... sunt passiones
appetitus irascibilis ... appetitus irascibilis ... potentia ... aliquid ... sibi ...
... sunt passiones appetitus rationalis ... rationalis appetitus ... potentia
... aliquid ... bonum ... malum ... bono autem ...

Inditium autem hoc alii

... probat quod passiones sunt cum
... corpore et anime ... passiones anime ... cor-
pore ... dispositionem corporis ... passiones
sunt ... dispositio ...
... non timet ... modico ... dispositio
et ... solent esse homines ... corpus ... diversa ...
dispositio ... alimenta et sic ... rationalis ... sicut
in corpore ... calor naturalis ... fortis sit et sic magis sit
... esse et ideo ... de facili et a modico ... ad iram ...
... sine ... ab aliqua passione scilicet a febre vel ab aliquo membro ...
... corpus ... de facili ad iram ... in amore ... imaginatio
calor naturalis ... corpus ... dilatatione ... letitie ... de facili
et a modico ... impedimentum ... ad iram ... corpus est ... dispo-
sitionem ... ad aliquam passionem ergo sequitur ... diversa corporis dispositio
... passiones et ideo sunt cum anime et corpore ... et sic ...
iste passiones sunt cum anime et corpore ... ille passiones sunt ...

Adhuc autem magis [illegible] qui sunt in corde [illegible] aliqui sunt timidi [illegible] ut sunt melancolici [illegible] autem passiones difficulter patiuntur [illegible] sanguinei [illegible] Dicendum timor [illegible] passio [illegible] audacie [illegible] appetit illis [illegible] calorem naturalem sufficientem [illegible] confortativi spiritus [illegible] cordis et [illegible] audaciam [illegible] sanguinei [illegible] sufficiens calor naturalis [illegible] timor appetit istis [illegible] deficit calor naturalis ut sunt melancolici [illegible] unde melancolici [illegible] calor naturalis [illegible] timet [illegible] ymaginantur plura terribilia [illegible] timet [illegible] passiones [illegible] sunt [illegible] hic philosophus infert [illegible]

Si autem hec se [illegible] omnes passiones anime sunt in corpore [illegible] variari [illegible] istarum passionum [illegible] passionum [illegible] motum a calore cordis ad [illegible] [illegible]

Et propter hoc [illegible]

Differt autem differet [illegible]

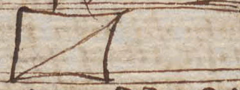

[illegible]

Item ad textum Racio quidem dicta sunt insufficienter diffinientis primus dyaletici videntur quod physicus naturalis melius diffinit quam dyaleticus unde et eo quod dyaleticus solum per formale diffinit eo quod forma est licet in materia esse non diffinit per materiam tamen sed quod incompleto diffinit. Et physicus naturalis cum assumit causam materialem in sua diffinicione. Sed quod magis complete diffinit tamen racio a quo diffinitio debet indicare esse rei tamen diffinitio que indicat esse rei pluribus modis quibus res est completior et quod ista que indicat esse rei aliquos. Consequenter autor declarat per diffinitionem diffinitionis causam materialem quam formalem. Sed autem [illegible]

Sunt non est

hic autor ostendit quod naturalis differt ab artificialibus scilicet a [illegible] mathematico et methaphysico [illegible] primo ostendit quod naturalis passiones considerat [illegible] quo artifex [illegible] mathematicus [illegible] quod methaphysicus [illegible] naturalis considerat passiones [illegible]

[illegible]

Sed redeundum

[illegible]

Nunc quidem a prioribus

[illegible]

Beim

Nota differentias [illegible]

quilz moti eciut phy d[illegible] moe sic qnt ot q[illegible] pitat sit de pa aia Et d[illegible] pmo lib
o duos tractatus [illegible] sd detiat de pa aia qo ad eius [illegible] seu quiditez [illegible] q ad
eius potas sibi po[illegible] [illegible] tm tractatus dividit i duas ptes pncipales [illegible]
inquirit diffinitoz [illegible] aie gnalez [illegible] spalez Et posst adhuc multi [illegible] pa ty
pt dividi [illegible] sz phemiales [illegible] [illegible] ibi [illegible] Secundo
[illegible] [illegible] pars inventi z utili [illegible] aiaz [illegible] antiqz Et go dt [illegible]
tamq a principio reddeamus Et subiungit tepitates [illegible] tangens difficultate [illegible]
[illegible] Et ultimo [illegible] quid sit aia [illegible] sunt [illegible] primo libro motaz
[illegible] [illegible] primo tractatu sit de aia [illegible] de potentiis [illegible] aie mo [illegible]
[illegible] [illegible] quid sit aia Et [illegible] forma quasunt [illegible]
via doctrina [illegible] ut [illegible] primo [illegible] forma [illegible] alius eius [illegible] et
ultimus [illegible] diffinitio [illegible] illa diffinitio aie [illegible] conveniat
anime [illegible] competere et [illegible] primo [illegible] investiganda [illegible] comenta
tor [illegible] [illegible] [illegible] la [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] magnum [illegible]
diffinitio [illegible] [illegible] diffinitio [illegible] ad [illegible] dicit
[illegible] Completa aut ad ptes [illegible] ad potas anime [illegible] primo [illegible]
diffinitio [illegible] sunt [illegible] et [illegible] omnes [illegible] diffinitio aie [illegible] investiga
da [illegible] [illegible] diffinitio [illegible] esse [illegible]
ad [illegible] no [illegible] [illegible] notificat [illegible] totaz [illegible] essenciaz [illegible]
[illegible] diffinitio [illegible] diffinitio [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] diffinitio [illegible]
ad [illegible] intelligentiam [illegible] no [illegible] ad totaz [illegible] essentiaz et de [illegible] loquit[illegible]

Dicimus enim

hic autor [illegible] ponens [illegible] divisione [illegible]
[illegible] diffinitoe anime ponenda [illegible] tot ptes
primo [illegible] divisio entium [illegible] de [illegible] entium [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] divisio [illegible] [illegible] divisio entis [illegible] z actus [illegible]
[illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] comentator [illegible]
actus [illegible] [illegible] phs vult habere [illegible] [illegible]
comentator de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible]
[illegible] actus [illegible] nobilior [illegible] actu [illegible] nobis [illegible] aiaz [illegible]
[illegible] actus [illegible] divisio [illegible] corporeo [illegible] actus corporeo [illegible] accidens [illegible]
[illegible] [illegible] et nobilior [illegible] corpori [illegible] [illegible] actu [illegible]
[illegible] oportet [illegible] esse actus incorporeo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] divisio
[illegible] simplex [illegible] forma [illegible] [illegible] forma [illegible] totū [illegible] omnis
forma [illegible] passiva [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] essentialiter [illegible] [illegible] forma [illegible]
aut Et [illegible] divisio [illegible] [illegible] aia [illegible] nulla forma [illegible]
[illegible] forma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] corpore sunt [illegible] [illegible] dicunt [illegible]
[illegible] de toto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] forma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et ultimo de toto [illegible] [illegible] [illegible] Est aut [illegible] [illegible]

Est aut una pona

[illegible] membroz [illegible] [illegible] divisioz [illegible]
[illegible] primo [illegible] [illegible] et forma [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] forma [illegible] actus [illegible] actu [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] potentiale
et [illegible] formale [illegible] actu [illegible] actuale [illegible] potenciale [illegible]
potenciale [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] potenciale [illegible]
potenciale [illegible] forma [illegible] [illegible]
[illegible] non est albus [illegible] esse [illegible] actuale [illegible] actu [illegible]
et [illegible] [illegible] actu formali [illegible] forma [illegible] potencionale
[illegible] ens actuale [illegible] ad actu [illegible] forma [illegible] ens actuale actu for
mali Et [illegible] [illegible] [illegible] forma esse [illegible] et forma [illegible]
actu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine [illegible] intellige
[illegible] sit actus [illegible] potentia [illegible] [illegible] habet [illegible] actus [illegible]

[illegible]

Quoniam quidem a prioribus tradita de anima dicta sunt, iterum autem tanquam ex principio videamus temptantes determinare quid sit anima et que utique erit communissima ratio ipsius. Dicimus enim unum quoddam genus eorum que sunt substantiam, huius autem aliud quidem sicut materiam quod per se non est hoc aliquid, alterum formam et speciem secundum quam iam dicitur hoc aliquid, et tertium quod ex hiis. Est autem materia quidem potentia, species autem endelechia, et hec dupliciter, hec quidem sicut scientia, illud autem sicut considerare. Substantie autem maxime videntur esse corpora et horum physica; hec enim aliorum sunt principia. Physicorum autem hec habent vitam

Substantie autem maxime videntur

[illegible]

[illegible]

Tenetur omne corpus [illegible]

[illegible]

Talia autem non sunt, sed habentia vitam autem dicimus quod per se
ipsum alimentum augmentum et decrementum. Quare
omne corpus physicum participans vita substantia erit, substantia autem
sic ut composita. Quoniam autem est corpus et tale, vitam habens, non
utique erit corpus anima. Non enim est eorum quae de
subiecto corpus; magis autem sicut subiectum et materia. Necesse
igitur animam substantiam esse sicut speciem corporis organici
physici potentia vitam habentis. Substantia autem actus: huius
ergo corporis actus. Sed hic dicitur dupliciter, hic quidem sicut
scientia, alius autem sicut considerare. Manifestum igitur quoniam
sicut scientia. In esse enim anima et somnus et vi-
gilia est. Proportionale autem vigilia quidem ipsi considerare,
somnus autem ipsi habere et non operari. Prior autem
in eodem generatione scientia est. Unde anima est actus
primus corporis physici potentia vitam habentis.

[illegible]

Hic anima dupliciter dicitur

[illegible]

Anima

Tale autem corpus

[illegible]

Tale autem et eciam organum et organa et plantarum partes sunt, et penitus simplices ut folium fructiferi cooperimentum, fructiferi autem fructus, radices vero ori sunt similes. utique enim trahunt alimentum. Si autem aliquid quod commune in omni anima oportet dicere, erit utique actus primus corporis organici phisici unde non oportet querere si unum anima et corpus sicut neque ceram et figuram neque omnino uniuscuiusque materiam et cuius est materia. unum enim et esse cum multipliciter dicatur, hoc quod proprie actus est. universaliter igitur dictum est quid sit anima, substancia enim que secundum rationem.

Si autem aliquid

[illegible]

Unde non oportet

[illegible]

Et idem quod anima est enim ... universaliter dictum est

[illegible]

Universalis

[illegible]

Habet que quid erat esse huiusmodi corporis sicut

si aliquod organorum phisicorum fuerit ut dolabra

erat enim esse dolabre substantia ipsius et haec anima si esset

hec. Separata autem hac non amplius dolabra esset

nisi equivoce. Nunc enim anima est huiusmodi corporis

quod quid erat esse et ratio, phisici corporis huiusmodi habentis

principium motus et status in se ipso. Considerare autem in partibus

oportet quod dictum est. Si enim esset oculus animal, anima

utique ipsius visus esset. Hec enim est substantia ipsius que

secundum rationem oculi. Oculus autem materia visus, quo

deficiente non est adhuc oculus nisi equivoce sicut la-

pideus et depictus. Oportet igitur accipere quod in parte

et universaliter in toto corpore vivente. Nam proportionaliter se habet sicut pars

ad partem sic totus sensus ad totum corpus sensitivum in quantum huiusmodi.

[illegible]

Sicut si aliquod artificiale

[illegible]

Est autem non omnia

[illegible]

[illegible]

Cum quedam igitur

[illegible]

Quoniam autem erunt

[illegible]

Est autem non obviaret alicui ponenti intellectum

et cetera. Semen autem et fructus potentia huiusmodi corpus.

Sicut quidem incisio et visio, sic et vigilia actus

anima. Ut visus et potentia organi, anima

corpus autem quod potentia est. Sed sicut oculus pupilla

et visus, ita et ibi anima et corpus animal. Quod quidem igitur non est anima

separabilis a corpore aut partes quedam ipsius si separabilis

apta nata est, non immanifestum. Quarundam enim par-

tium actus ipsarum est. Attamen secundum quasdam nihil prohibet

propter id quod nullius corporis sunt actus. Amplius autem

immanifestum si sit corporis sic anima actus sicut nauta na-

vis. Figuraliter igitur sic determinetur et describatur de anima.

[illegible]

Nisi [illegible] et ista [illegible] partium [illegible] dictum non videtur posse [illegible] et [illegible] via [illegible] et [illegible] ubi [illegible] et [illegible] ordine [illegible] sunt [illegible] et [illegible] nos [illegible] que nobis notior [illegible] sunt [illegible] ordine [illegible] ponit [illegible] differentias [illegible] possumus [illegible] tenendo in [illegible] ut [illegible] ponere differentias [illegible] non sufficit aliquid [illegible] non sufficit assignare differentias [illegible] investigare [illegible] differentias [illegible] orthogonium [illegible] quadratum [illegible] quadratum [illegible] omnia latera equalia [illegible] orthogonium equilaterale [illegible] quadratum quod [illegible] latera [illegible] longiora [illegible] orthogonium altera parte longius [illegible] orthogonium [illegible] angulis [illegible] differentia quadrati [illegible] latera equalia [illegible] orthogonium equilaterale [illegible] orthogonium altera parte longius [illegible] differentia [illegible] inventio medie [illegible] medie [illegible] altera parte longius [illegible] orthogonium [illegible] medie [illegible] orthogonium equilaterale [illegible] orthogonium altera parte longius [illegible] manifestum [illegible] longior [illegible] orthogonium altera parte longius [illegible] longior [illegible] orthogonium equilaterale [illegible] medie [illegible] orthogonium equilaterale [illegible] duo facit [illegible] distinguit [illegible]

Quomodo autem [illegible] quod fit [illegible] notius [illegible] differentias [illegible] timor [illegible] differentia [illegible] alteram longiorem parte ortho- gonium [illegible] equilaterale [illegible] dicunt [illegible] in [illegible] dicit [illegible] primum [illegible] determinantes [illegible] abnatiato [illegible] nichil [illegible] hoc inest solum unum ipsum dicimus.

[illegible] in medio [illegible] quatuor [illegible] triangula [illegible] orthogonium equilaterale [illegible]

Circa [illegible]

[illegible] equilaterale [illegible] regula [illegible] intellectiva [illegible] intellectus [illegible] motus [illegible] augmentatio et decretio [illegible] differentias [illegible] intelligendi [illegible] differentias [illegible] quatuor [illegible] differentia [illegible] intellectiva [illegible] differentias [illegible] motiva [illegible] intellectiva [illegible] differt [illegible] differt ab [illegible] differt ab [illegible] accidentalis [illegible] operatio [illegible] accidens [illegible] operatio

Unde vegetabilia

[illegible]

Separari autem

[illegible]

ut intellectus, sensus, motus et status secundum locum, adhuc autem motus secundum alimentum et decrementum et augmentum.
Unde vegetalia omnia videntur vivere.
Videntur enim in se ipsis habere potentiam et principium huiusmodi per quod augmentum et decrementum suscipiunt secundum contrarios locos.
Non enim sursum quidem augentur, deorsum autem non, sed similiter utroque.
Et per omnem partem quaecumque aluntur et vivunt semper quousque possunt alimentum accipere.
Separari autem hoc quidem ab aliis possibile est, alia autem ab hoc impossibile in mortalibus.
Manifestum autem in his quae vegetantur: nulla enim ipsis potentia est alia animae.
Vivere quidem igitur propter principium hoc inest viventibus.

[illegible]

Animal autem est

[illegible]

[illegible]

Dicitur autem animal propter sensum primum: etenim quae non moventur neque mutant locum, habentia autem sensum, animalia dicimus et non vivere solum. Sensuum autem primum inest tactus omnibus. Sicut autem vegetativum potest separari a tactu et ab omni sensu, sic tactus ab aliis sensibus. Vegetativum autem dicimus huiusmodi partem animae qua et vegetabilia participant; animalia autem omnia videntur tactum sensum habere. Propter quam autem causam utrumque horum accidit, posterius dicetur. Nunc autem in tantum dictum sit solum, quia est anima horum quae dicta sunt principium et his determinata est, vegetativo, sensitivo, intellectivo, motivo.

[illegible]

Utrumque autem unum[...]

Postquam philosophus dixit animam distingui per has potentias scilicet vegetativum, sensitivum et locum motivum [...] intellectivum [...] inquirit philosophus [...] ad animam [...] primo movet dubitationem [...] Secundum [...] sunt [...]

[illegible]

Et quia hec sunt inseparabilia loco et subiecto sensus [illegible] imaginatio [illegible] appetitus et motus secundum locum. Nam animal [illegible] cum sentit dolorem et delectationem imaginatur et appetit fugam doloris et prosecutionem delectationis et [illegible] movetur aliquo modo ad delectationis prosecutionem et ad fugiendum nocivum. // Hic ponit dubium de intellectu [illegible] utrum sit potentia separata et inseparabilis [illegible] videtur alterum genus potentiarum anime quia est potentia non organica.

Et de intellectu

[illegible] quod ipsa sola separata [illegible] sine separatione [illegible] aliquid non [illegible] organica [illegible] et [illegible] alie potentie [illegible] anime sunt [illegible] organice [illegible] ut opinabantur [illegible] sunt separabiles [illegible] organica [illegible] dici [illegible] intellectus [illegible] separabilis a corporibus potentiis [illegible] loco [illegible] quedam potentie [illegible] organica [illegible] et distincta [illegible] intellectus [illegible] intellectus [illegible] in toto corpore [illegible] indistincte et indeterminate.

Utrumque autem horum sit anima aut pars anime, et si pars utrum sit separabilis ratione solum aut et loco, de quibusdam quidem horum non difficile videre, quedam vero dubitationem habent. Sicut enim in plantis quedam divisa videntur vivere et separata ab invicem, tamquam existente in hiis anima actu quidem una in unaquaque planta, potentia autem pluribus, sic videmus et circa alias differentias anime accidentia in entomis decisis: et enim sensum utraque partium habent et motum secundum locum; si autem sensum, et fantasiam et appetitum; ubi enim sensus, et tristitia et leticia; ubi autem hec, et de necessitate desiderium. / Et de intellectu autem et perspectiva potentia nichil adhuc manifestum, sed videtur genus alterum

Videtur autem quod

Hic auctor ostendit quod hee potentie sunt distincte [illegible] quo sit [illegible] ostendit quod sunt distincte [illegible] quo distinguebantur [illegible] loco et subiecto [illegible] operationes ad invicem [illegible] potentie [illegible] operationes potentiarum sunt distincte et diverse [illegible] opinativa [illegible] potentie sunt diverse et distincte [illegible] [illegible] essentia potentie sensitive et opinative sunt altera et diversa [illegible] altera et differt essentialiter [illegible] opinari [illegible] actuali operatione [illegible] differunt essentialiter et formaliter [illegible] potentie anime distinguuntur [illegible] actus et obiecta [illegible] distinguuntur [illegible] actus distinguuntur [illegible] ut sentire et opinari et alii actus aliarum potentiarum differunt ab invicem [illegible] sensitivum et opinativum et alias potentias ab invicem differre [illegible] eodem organo et subiecto differunt tamen essentialiter et formaliter [illegible] diffinitione [illegible] potentie non debent distingui loco et subiecto et rationem diffinitionis.

Et aliis quibusdam

[illegible] in littera [illegible] habet plures [illegible] potentiis [illegible] potentias [illegible] aliquid animal [illegible] plures [illegible] potentias [illegible] potentie [illegible] non [illegible] planta [illegible] solum [illegible] potentiam [illegible]

[illegible] si alique potentie anime [illegible] uno [illegible] et aliqua ab alio contingit [illegible] [illegible] differre non solum ratione et diffinitione [illegible] loco et subiecto [illegible] dubitatur [illegible] utrum potentie anime differunt non solum [illegible] loco et subiecto [illegible] quedam sunt [illegible] [illegible] corpus [illegible] ut vegetativa [illegible] imaginativa appetitiva [illegible] [illegible]

ale. et hoc solum contingit separari sicut perpetuum a corruptibili. Reliquas autem partes anime manifestum ex hiis quod non separabiles sunt sicut quidam dicunt. Ratione autem quod altere manifestum. Sensitivo enim esse et opinativo alterum, siquidem sentire ab opinari. Similiter autem et aliorum unumquodque dictorum. Amplius autem quibusdam animalium insunt hec omnia, quibusdam vero quedam horum, aliis autem unum solum. Hoc autem facit differentiam animalium. Propter quam autem causam, posterius videndum. Similiter autem et circa sensus accidit: quedam enim habent omnes, alia vero non omnes, alia autem unum maxime necessarium tactum.

[illegible] neque audit [illegible] tactus [illegible] [illegible] [illegible] vivunt et non sentiunt [illegible] [illegible]

Quoniam autem [illegible] [illegible]

Dicimus autem hoc quo scimus scientiam aliud autem animam

utroque enim illorum dicimus scire. Similiter autem

et quo sanamur aliud quidem sanitatem, aliud

autem partem quandam corporis aut totum. Horum autem

scientia et sanitas forma et species quaedam et ratio et ut actus

susceptivi, hoc quidem scientifici, illud vero sanativi.

Videtur enim in patiente et disposito activorum inesse

actus. Anima autem est hoc quo vivimus et sentimus et

movemur et intelligimus primo. Quare ratio quaedam

erit et species, sed non ut materia et subiectum. Cum enim

tripliciter dicatur substantia sicut diximus, quorum hoc quidem species, illud

vero materia, aliud vero ex utrisque. Horum autem materia

quidem potentia, species autem actus. Quoniam autem ex utrisque

animatum, non corpus est actus animae, sed ipsa

corporis cuiusdam. Et propter hoc bene opinantur quibus videtur

Anima autem est hoc

Explicat cum dicit

Et propter hoc bene

ars vel [illegible] determinatis organis vel instrumentis ut ars edificativa serrulibus et fabrilis malleis et follibus [illegible] ita determinata forma et determinata anima determinatam requirit materiam [illegible] quia actus activorum sunt [illegible] disposito et determinato [illegible] agenti [illegible] melior [illegible] per mortem [illegible] alias [illegible] formam ut anima [illegible] anima aliqua [illegible] anima corporis parti [illegible] falsum [illegible] anima humana [illegible] corporis [illegible] determinata forma requirit determinatam materiam [illegible] in lapide non [illegible] anima etiam arbor [illegible] determinatam [illegible] determinant de anima [illegible] essentia [illegible] est [illegible] in quo determinat

neque sine corpore esse neque corpus aliquid anima.

Corpus enim non est, corporis autem aliquid, et propter

hoc in corpore est, et in corpore huiusmodi, et non sicut priores

aptabant ipsam ad corpus, nihil diffini-

entes in quo et quali [illegible], quamvis non videatur

quodlibet accipere quodlibet. Sic autem fit et secundum

rationem; uniuscuiusque enim actus in eo quod potentia exi-

stente et in propria materia aptus natus est fieri.

Quod quidem igitur actus quidam sit et ratio potentiam habentis esse

huiusmodi, manifestum est ex his.

Potentiarum autem anime que dicte sunt aliis

insunt omnes, quibusdam autem quedam, aliis non quedam

Potentiarum autem anime

de potentiis anime [illegible] de eius potentiis [illegible] primo determinat de potentiis anime in generali [illegible] in speciali [illegible] primo de alimento [illegible] primo [illegible] quod dicit [illegible] sunt et quo ordine [illegible] [illegible] manifestum igitur [illegible] [illegible] vegetativa vel sensitiva vel intellectiva vel appetitiva vel [illegible] motiva [illegible] [illegible] potentia [illegible] intellectiva [illegible] et potentia sensitiva [illegible] aliquid [illegible] appetitiva [illegible] illa addit [illegible] vel cognitiva [illegible] cognitiva est potentia cognitiva [illegible] omnis potentia ne-

figuratur [illegible] a potentia vegetativa [illegible] potentia [illegible] [illegible] falso [illegible] quia potentia vegetativa in homine est potentia cognitiva [illegible] omnis potentia intellectiva in homine est cognitiva [illegible] omnis potentia vegetativa in homine est intellectiva [illegible] potentia est non cognitiva [illegible] non cognitiva [illegible] talis cognitiva [illegible] falsum [illegible] non cognitiva [illegible] omnis talis [illegible] cognitiva ut potentia vegetativa [illegible] [illegible] non cognitiva [illegible] sunt potentie anime [illegible] [illegible] omnes potentie anime [illegible] sensitiva [illegible] vegetativa [illegible] potentia vegetativa [illegible] potentia anime [illegible] [illegible] potentia [illegible] [illegible] potentia anima [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] potentie [illegible] implicite [illegible] potentia appetitiva [illegible] potentia sensitiva [illegible] [illegible] potentia vegetativa [illegible] et [illegible] aliquo [illegible] aliqua [illegible] et [illegible]

[illegible]

Horum quibusdam inest vna sola. Potencias
aut diximus vegetatiuum sensitiuum motiuum secundum
locum intellectiuum. Inest aut plantis vegeta-
tiuum solum, alteris aut hoc et sensitiuum. Si aut
sensitiuum et appetitiuum. Appetitus quidem enim desi-
derium et ira et voluntas sunt. Animalia aut
omnia habent vnum sensuum tactum. Cui aut sensus
inest huic et leticia et tristicia et dulce et
triste; quibus aut hec et concupiscentia; delectabilis
enim appetitus hic est. Adhuc alimenti sensum
habent; tactus enim alimenti sensus est. Sicca enim et hu-
mida et calida et frigida alimenta omnia viventia
horum aut sensus tactus; sed aliorum sensibilium per

Animalia aut omnia

[illegible]

Adhuc alimenti

[illegible]

[illegible]

actus. Nichil enim alimentum confert sonus
neque color neque odoratus humor autem aliquid
est unum tangibilium. Fames autem et sitis de
siderium quidem sunt. Fames quidem sicci et
calidi et sitis. Sitis autem frigidi et humidi. Sa
por vero ut delectamentum horum est. Certificandum
autem de his posterius. Nunc autem in tantum di
ctum sit quod animalibus habentibus tactum et appeti
tus inest. De fantasia autem immanifestum. Pos
terius autem intendendum. Quibusdam autem adest
inest et secundum locum motivum. Aliis autem intellectivum
et intellectus ut hominibus. Et si aliquid alterum huius
modi est aut honorabilius. Manifestum igitur
quod eodem modo una utique erit ratio anime et figure

[illegible]

Certificandum autem

[illegible]

Manifestum igitur est

[illegible]

Videndum de hoc

[illegible]

[illegible commentary, upper block: ... non sufficit ... ad ... differentias ... ad quemlibet ... et in aliis ... et sensus ... separate sunt ... esse aptiv ...]

Similiter autem et

[illegible commentary]

neque enim ibi signat quod potest tangibilia et que qualitates sunt, neque hic ... potentias, quod efficiet aut utrumque et in signis racio quemadmodum convenit quemadmodum omnibus contraria aut intelligi et signa. Similiter autem et in medijs accidit. Unde non videmus sumptum quod tangere quecumque in his et in aliis consimiliter et corpora sunt contraria, neque secundum sentientem et indigentia speciem dimittere hoc. Similiter autem se habent et in ipsis designatis, quecumque media sunt. Spectativum vero eo quod quodcumque possibilis quod in signis et ...

Amplius et secundum

[illegible commentary]

[illegible commentary, lower block: ... dicit ... ibi ... tactus ... anima dicit ... corporis ...]

[illegible] ut omnes potentias maxime animalis et ex eo quod recitat [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et vegetativa [illegible]

Necessarium autem [illegible] ordine [illegible] intellectivum [illegible] intellectualis [illegible] [illegible] ad operationem [illegible] actua [illegible] forma [illegible] intellectus [illegible] intelligit [illegible]

in tetragono quod trigonum. Et in sensitivo
autem vegetativum. Amplius et sine vegetativo
sentiendi que vivunt et anima que plante et que
homines aut bestie. Propter quam autem causam sic se
habent considerandum. Sine enim vegetativo se-
nsitivum non est; a sensitivo autem separatur vegeta-
tivum in plantis. Iterum autem sine tactivo quidem
nullum aliorum sensuum inest, tactus autem
sine aliis inest; multa enim a-
nimalium neque visum neque auditum habent
neque odoratus sensum. Et sensitivorum autem alia
quidem habent secundum locum motivum, alia non habent.

[illegible]

Ultimae p[aucissima] [illegible]

[illegible]

[illegible]

Ultimum autem et paucissimum ratiocinationem et intellectum. Quibus enim inest ratiocinatio corruptibilium, his et reliqua omnia; quibus autem illorum unumquodque, non omnibus ratiocinatio, sed quibusdam quidem neque ymaginatio, alia autem hac sola vivunt. De speculativo autem intellectu altera ratio est. Quod quidem igitur de horum unoquoque ratio sit propriissima et de anima, manifestum. Necessarium autem debentem de his perscrutationem facere unumquodque eorum accipere quid ipsorum sit, deinde sic de habitis investigare.

[illegible]

Naturalissimum enim

[illegible]

[illegible]

Quatuor ...

Si autem oportet dicere quid unumquodque ipsorum, ut quid intellectivum aut sensitivum aut vegetativum, prius adhuc dicendum quid sit intelligere et quid sentire et vegetare. Priores enim potentiis actus et operationes secundum rationem sunt. Si autem sic, hiis adhuc priora opposita oportet speculari; de illis primum utique oportebit determinare propter eandem causam, ut de alimento et sensibili et intelligibili.

Quare primo de alimento et generatione dicendum. Vegetativa enim anima et aliis

[illegible]

Est autem anima ...

[illegible]

Nota

[illegible]

Causa finalis [illegible] corporis [illegible] Sed quia [illegible] efficiens [illegible] aliquid [illegible] esse [illegible] animatorum [illegible] causa efficiens [illegible] est causa efficiens [illegible] corpore [illegible] sicut patet [illegible] Primo [illegible] forma [illegible] finis Tertio [illegible] efficiens [illegible] Causa enim [illegible] probat duplici ratione Primo [illegible]

Et quidem igitur

sit sicut substantia vel forma [illegible] causa essendi [illegible] forma [illegible] forma dat esse [illegible] causa [illegible] anima est causa vivendi [illegible] formalis [illegible] actu [illegible]

Manifestum autem

[illegible] causa finalis [illegible] forma [illegible] finis [illegible] agens [illegible] intellectus [illegible] ad formam artificialem [illegible] forma [illegible] finis [illegible] agens instrumentale [illegible] principale [illegible] causa finalis [illegible] forma [illegible] corpora [illegible] plantae [illegible] homines [illegible]

prima et maxime communis potentia animae secundum quam inest vivere omnibus. Cuius sunt opera generare et alimento uti. Naturalissimum enim operum viventibus quaecumque perfecta et non orbata aut generationem spontaneam non habent, facere alterum quale ipsum, animal quidem animal, planta autem plantam, ut ipso semper et divino et immortali participent secundum quod possunt. Omnia enim illud appetunt, et illius causa agunt quaecumque agunt secundum naturam. Id autem cuius causa dupliciter est: hoc quidem cuius, hoc autem quo. Quoniam igitur communicare non possunt ipso semper esse

[illegible] finis [illegible] causa finalis [illegible] corporis [illegible] ordinatur ad principale [illegible] ad finem [illegible] agens principale [illegible] forma [illegible] causa efficiens [illegible]

Sic necesse et vivere

[illegible] anima [illegible] causa [illegible] efficiens [illegible]

Sed aliud non est agens nisi natura scilicet unus deus et nulla operacio ubi propria [illegible] aliud non est causa efficiens [illegible] est illud quod creatur [illegible] agit. Ergo aliud est [illegible] efficiendi [illegible] dicimus quod forma agit [illegible] forma [illegible]. Item sciendum motus localis [illegible] motus [illegible] progressivus [illegible] loquitur qui non querunt omnia viventi [illegible] ... motus [illegible] appellatur motus dilatacionis et constriccionis [illegible] ... tunc pars anterior [illegible] occupat locum [illegible] tunc pars ultima occupat locum remociorem et [illegible] aliud quod se movet dicitur [illegible] et de isto motu non loquitur hic philosophus. Item sciendum alteracio [illegible] convenit et sic [illegible] in electo et in mixto [illegible] non accipitur hic illo alteracio est contingens

et divino communicare per continuacionem quia nichil contingit corruptibilium idem et unum numero permanere secundum quod potest participare unumquodque communicat sic hoc quidem magis illud vero minus et permanet non ipsum sed ut ipsum numero quidem non unum specie autem unum. Est autem anima viventis corporis causa et principium. Hec autem multipliciter dicuntur. Similiter anima secundum determinatos tres modos causa est. Etenim unde motus ipsa et cuius causa et sicut substantia animatorum corporum anima causa. Quod quidem igitur sicut substantia manifestum. Causa enim ipsius esse omnibus substantia est vivere

[illegible] aliud alteracio sentire [illegible] alteracio in ipso dicta eius [illegible] omnis senciens [illegible]. Item sciendum augmentum [illegible] ... vivos [illegible] naturalia [illegible] augmentum [illegible] ... non accipitur hic illo augmentum [illegible] in animatis [illegible] augmentum [illegible] augmentatur [illegible] alit [illegible] 4 naturali

Empedocles autem

In ista parte philosophus ponit quoddam [illegible] et dividitur racio primo ponit primum [illegible] secundum [illegible] ipsius Empedoclis qui dixit primum [illegible] de arboribus [illegible] ramosa [illegible] deorsum [illegible] illa que [illegible] alimentum secundum radices [illegible] in hoc [illegible] enim [illegible] dicit [illegible] male accipit sursum et deorsum in arbore [illegible] sursum et deorsum in animalibus et in [illegible] racio [illegible] caput est [illegible] radix in arbore [illegible] capitis [illegible] alimentum et [illegible] operacionem [illegible] in organis [illegible] sursum et deorsum [illegible] dexterum

in plantis [illegible] radices et deorsum [illegible] ramosa [illegible] sursum et deorsum [illegible] et sinistrum accipiuntur [illegible] vivos [illegible] similitudinarie [illegible] dextrum et sinistrum [illegible] et [illegible] variat [illegible] deorsum [illegible] sursum et deorsum accipiuntur [illegible] alium [illegible] et sic accipiuntur [illegible] motus localis [illegible] sursum [illegible] alicui [illegible] alimentum [illegible] deorsum [illegible] ... [illegible] in animalibus sursum est [illegible] radices [illegible] sursum et [illegible] ramosa [illegible] deorsum [illegible] ... [illegible] sursum et deorsum in [illegible] ... [illegible] sursum et deorsum in [illegible] animalium [illegible] intra [illegible] intellectus [illegible] ... [illegible] in talibus [illegible] ... [illegible] in talibus [illegible] in tali [illegible]

Ostendit autem quod [illegible] ... tinens secundum totum forme [illegible] ... age [illegible] anima secundum totum [illegible] et elementa [illegible] ... Secundum [illegible] magis [illegible] ... augmentatio [illegible] magis [illegible] elementis.

Videtur autem quibusdam hic philosophus removet [illegible] opinionem [illegible] ... causa augmenti [illegible] ... opinionis volentis [illegible] causa augmenti ... ad augmentum [illegible] ignis [illegible] ... differt [illegible] ... augmentum [illegible] elementis [illegible] ... elementi [illegible] maxime [illegible] elementa.

Hoc autem concausa hic philosophus [illegible] opinionem [illegible] ... causa augmenti [illegible] ... augmenti [illegible] ... igneus sit causa augmenti [illegible] augmentatio [illegible] ... digestionem [illegible] ... calor [illegible] ignis [illegible] causa [illegible] ... ignis potest augeri in infinitum [illegible] ... augmenti et magnitudinis. [illegible] ignis [illegible] ... infinitas [illegible] forme [illegible] ... esse infinitum [illegible] ... esse infinitum [illegible] ... corrumpentur [illegible] ... ignis potest augeri in infinitum [illegible] ... ignis [illegible] ... magis [illegible] opinionem [illegible] ... formale [illegible] ... formalis [illegible] ... formalis [illegible] ... [illegible]

Nominat autem [illegible] ... [illegible] tres partes [illegible] ... operationis eius [illegible]

aut viventibus est esse. Causa autem et principium
horum anima. Amplius autem eius quod potentia est
actus ratio. Manifestum autem quod et cuius gra-
tia causa. Sicut enim intellectus gratia huius
facit, eodem et natura. Et hoc est ipsius finis.
Huiusmodi autem in animalibus anima est secundum naturam. Omnia
enim physica corpora anime instrumenta sunt
sicut animalium sic et plantarum tamquam gratia anime
existentia. Dupliciter autem dicitur quod cuius causa est et
quod et quo. At vero et unde primo
motus secundum locum ipsa anima est. Non omnibus

[illegible] ... sanari et posse infirmari differunt ...

aut ymediis instrumenta anime. Est autem et alteratio et augmentatio secundum animam. Sensus enim alteratio quedam esse videtur. Nichil autem sentit quod non habet animam. Similiter autem de augmento et decremento se habet: nichil enim decrescit naturaliter neque augetur nisi alatur, alitur autem nichil quod non communicat vita. Empedocles autem non bene dixit hoc addens augmentum accidere plantis deorsum quidem radices mittentibus propter id quod terra sic fertur secundum naturam, sursum autem propter ignem plantas [illegible]

[illegible]

Nota autem [illegible]

[illegible]

videmus in igne [illegible] i. [illegible] vitiosa [illegible] ... contra [illegible] alimentum non est contrarium alito [illegible] nulla [illegible] ut habetur [illegible] alimentum non augmentat alitum [illegible] alimentum [illegible] Item [illegible] in istantia [illegible] sit augmentatio [illegible] ibi poni replent [illegible] sufficit ad augmentationem. Deinde sciendum [illegible] non sunt contraria [illegible] consimile alito vel dissimile alito. Sed de alio sciendum aliqui volunt dicere [illegible]

tra intelligi [illegible] maior appositio alimenti [illegible] alito augmentat alitum [illegible] sit appositio alimenti [illegible] augmentat [illegible] alimentum [illegible] augmentatio [illegible] per alimentum sit repletio pororum [illegible] sit [illegible] ad augmentationem [illegible] dicitur [illegible] sit augmentatio [illegible] notabilis. Item [illegible] phylosophus dicit in textu quod [illegible] sit alimentum ignis [illegible] intelligi [illegible] simpliciter [illegible] non potest esse alimentum [illegible] intelligitur [illegible] humida [illegible] ut [illegible]

Dubitatur autem

In ista parte phylosophus monet questionem [illegible] alimentum [illegible] facit hoc [illegible] alimentum [illegible] dubitationes [illegible] ad aliam et [illegible] dubi[illegible] alimentum [illegible] contrarium alito [illegible] simile [illegible] augmentum [illegible] forma [illegible] augmentando [illegible] esse [illegible] augmentatum [illegible] augmentando [illegible] simile [illegible] esse [illegible] ponit [illegible] alimentum [illegible] alito [illegible]

deorsum sicut accipit. Non enim idem omnibus sursum et deorsum et omni, sed sicut caput animalium sic radices plantarum sunt. Si oportet instrumenta dicere altera et eadem operibus. Adhuc autem quid continebit in contraria ferentes ignem et terram; distrahentur enim nisi aliquid sit prohibens. Si vero erit hoc, anima causa alimenti et augmenti. Videtur autem quibusdam ignis natura simpliciter causa alimenti et augmenti esse, et namque ipse videtur solus corporum et elementorum quod alitur et augmentatur. Unde et in plantis et in animalibus putabit utique quis hoc esse quod operatur. Hoc autem concausa quidem quodammodo est, non tamen simpliciter causa, sed magis anima. Ignis enim

[illegible] alimentum [illegible] ponit [illegible] augmentum [illegible] alimentum [illegible] alteri [illegible] alimentum [illegible] omnis [illegible] alimentum [illegible] esse [illegible] alito [illegible] alimentum patitur ab alito [illegible] Deinde phylosophus dicit quod alimentum patitur ab alito [illegible] alitum [illegible] sit agens non patitur ab alimento [illegible] patitur ab alimento [illegible] alitum [illegible] dupliciter [illegible]

[illegible] non sufficiens [illegible] simile [illegible] alimento [illegible] forme [illegible] patitur [illegible] forma [illegible] patiendi [illegible] agendi ut dicit [illegible] cognatio [illegible] aliud [illegible] loquendo alimentum patitur ab alito [illegible] omne agens agendo debilitatur [illegible] accidens aliud repatitur [illegible] hic intelligit [illegible] passio [illegible] cognatio [illegible] passione [illegible] philosophus [illegible]

Utrum autem sit alimentum

[illegible] utrumque [illegible] dicatur alimentum [illegible] primum [illegible] contrarium alito [illegible]

augmentatur in infinitum quamdiu [illegible] sit co-
mbustibile. Materia autem constat eadem
[illegible] magnitudinibus [illegible]
[illegible] autem ... simul [illegible] non ignis [illegible]
magis [illegible] Et non [illegible] autem eadem
[illegible] generativa et quantitativa de alim-
to [illegible] separatur enim
ab [illegible] potest [illegible] hoc. Videtur autem
esse alimentum contrarium non [illegible] autem
[illegible] non [illegible] generatio hunc
[illegible] augmentum [illegible]
[illegible] non [illegible] ut
[illegible] videtur autem [illegible]
[illegible] non [illegible] esse alimentum [illegible]
[illegible] alimentum [illegible] ignis autem non
alitur [illegible] in simplicibus corporibus hoc
[illegible] addant alia [illegible] alitur ignis [illegible]
[illegible] autem alterum [illegible]

Est autem alterum alimentum et

[illegible] diffinitio augmentationis et est talis augmentatio [illegible] quantitatis alimenti [illegible] triplex [illegible] augmentatio [illegible] augmentatio [illegible] de augmentatione [illegible] augmentatio [illegible] generationis [illegible]

[illegible] digesta [illegible] alimentum [illegible] simile alito [illegible] alimentum [illegible] principio [illegible] simile [illegible] sunt [illegible] de alimento et de alito [illegible] de agente et passo [illegible] alimentum [illegible] ab alito [illegible] agens et patiens [illegible] principio [illegible] agens [illegible] passum [illegible] alimentum [illegible] principio alito [illegible] simile [illegible]

Etiam nichil aliud

Hic philosophus [illegible] augmentatio [illegible] alimentum [illegible] ignis [illegible] alimentum [illegible] ad ignem et fiat ignis [illegible] philosophus [illegible] nutritione et augmentatione [illegible]

Et generationis quod In hac particula philosophus ostendit quod est generatio que est secunda operatio anime vegetative dicens quod alimentum est factivum generationis non quod generet alitum, per alimentum quia est causa generationis alius secundum quod est actu secundum quod est in potentia et ergo alimentum generationis generat est producto alterius similis alicui [illegible] in specie ibi [illegible] sequitur [illegible]

eiusdem anime In hac particula philosophus redit ad propositum [illegible] in investigando eius diffinitionem. Et subdividit in tres particulas. Primo ponit diffinitionem eius per comparationem ad actum qui est nutrire. Secundo ponit [illegible] ibi [illegible] a fine. Tertio recolligit dicta ibi signare

[illegible]

Esse videtur maxime. Aliud quidem alimentum aliud non quod alit. Dubitatur autem secundum dicentes quod simile simili sicut et augeri. Aliis autem sicut diximus in contrario videtur contrarium contrario talibus impossibile. Sed simile simili. Alimentum apparet permutari et digeri. Permutatio autem in contrarium aut in medium. Adhuc autem patitur aliquid alimentum ab eo quod alit. Sed non hoc ab alimento sicut neque instructor a materia, sed ab illo hoc. Instructor autem mutatur solum in actum ex ocio. Utrum autem sit alimentum quod ultimo advenit aut quod primo habet differentiam. Si autem utraque, sed hoc quidem non decoctum illud autem coctum, utrobique utique contingit ali-

Generatio autem [illegible]

[illegible]

Est autem quo alitur

[illegible]

[illegible]

motum dicere inquinat at non tactum quo eo
totam in aliud inquantum non tactum sile
simili. Et naturae manifestum quod dicunt q-
dam non utique recte et non recte. Con-
tingit enim aliud in principalis utique ma-
teriae utique esse corporis non quod aliud in q-
tum actum. Et naturae et alimentum aliquid
auctum est et secundum accidens. Est aut
alterius alimento et augmentum esse. Secundum
enim quod quantum aliquod actum augmentatum
Sed autem aliquid et subiectum alimentum est
salvatur non secundum et non secundum ad corpor ... [illegible]
Generationis autem factum non eius qualiter
fuit eo quod aliter sed non est quod ad ... generat
non in se ipsum secundum salvat. Et naturae huius ac
necesse principium possit salvare

[illegible]

Habet autem dubitationem

[illegible]

[illegible]

corporis suscipiet ipsum. Et est alimentum autem
speciat operatur. Unde principium alimenti non potest esse sine. Cum autem sint tria
quod alitur, quo alitur et alens, alens autem
est prima anima, quod vero alitur est corpus habens hanc,
quo vero alitur est alimentum. Cum autem
quod a fine appellare omnia iustum est, finis autem
generare alterum quale ipsum, Erit utique
prima anima generativa alterum quale ipsum. Est autem
quo alitur duplex, sicut et quo gubernat
et manus et themo, hoc quidem movens et
motum, illud autem movens solum. Omne
autem alimentum necessarium est posse decoqui

Quoniam autem

[illegible]

Omnia patiuntur

[illegible]

[illegible]

Passio autem dicitur [illegible] ab aliquo unde

et actum hic calor [illegible] significat quando igitur

aliquando quid sit dictum est certificatur

at per quae de positione [illegible] omnibus

De ceteris autem [illegible] dicam quantum [illegible]

omni suo. Recipiunt autem in ipso modo

nec aliquando et pati accidit [illegible]

[illegible] non quod alteratio esse [illegible]

autem quando et simile [illegible] pati hoc

[illegible] quod sit posse aut impossibile dictum est

[illegible] de agere et pati [illegible]

autem dubitatio [illegible] in tempore

[illegible]

Ambo quidem primi

[illegible]

Non est autem simpliciter

[illegible] Item sciendum

[illegible]

Speculans tamen sit

[illegible]

non sit sensus. Et quare sensuum ipsorum non fit sensus, et quare sine exterioribus non faciunt sensum, inexistente igne et terra et aliis elementis quorum est sensus per se aut secundum accidentia ipsis. Manifestum igitur quod sensitivum non est actu sed potentia tantum. Unde non sentit, sicut combustibile non comburitur per se ipsum sine combustivo; combureret enim se ipsum, et nihil indigeret actu igne existente. Quoniam autem sentire dicimus dupliciter, potentia enim audiens et videns audire et videre dicimus, et si forte dormiens sit, et quod iam operans, dupliciter dicetur et sensus, hic quidem sicut potentia, ille autem sicut actu. Similiter autem et sentire quod et potentia et actu. Primum quidem igitur tamquam idem sit pati et moveri et agere dicimus.

[illegible]

separato ut a dicit [illegible] alios abente actu [illegible] intellectu agente [illegible] secundum [illegible] ab intellectu agente irradiante super [illegible] Aquinas [illegible] [illegible] doctor [illegible] ille doctor [illegible] intellectu agente [illegible] et hoc est intellectus agens [illegible] ab intellectu agente [illegible] doctrina [illegible] et sic obiectio non procedit // In hac parte postquam dicta [illegible] applicat [illegible]

Sextum capitulum quinte prime

[illegible] primo ostendit quid et a quo dicitur [illegible] secundo ponit differentiam inter sensum et intellectum [illegible] recapitula [illegible] ibi differt autem [illegible] Nunc autem [illegible] Sicut prius [illegible] alios [illegible]

Et namque motus actus est imperfecti ut
sicut in aliis dictum est. Omnia autem
patiuntur et moventur ab activo et actu
ente. Unde et quidem tamquam a simili pa-
titur, est autem ut a dissimili, sicut diximus.
Patitur quidem non quod dissimile, sustinens
passum autem simile est. Dividendum autem et de potentia
et de actu. Nunc enim simpliciter dicebamus
habemus de ipsis. Est enim quidem sic sciens aliquid
sicut si dicamus hominem scientem, quoniam homo
scientium et habentium scientiam est. Est autem sicut iam
dicimus scientem habentem grammaticam. Uterque autem
horum non eodem modo possibilis est, sed hic quidem
quoniam genus et materia huius, hic autem quia volens
potest speculari, nisi aliquid prohibeat
exterius. Hic autem speculans actu ens

[illegible] sunt [illegible] intellectus [illegible] intelligere [illegible] nulla [illegible] intelligi [illegible] voluntati [illegible] instrumentalia [illegible] sensum [illegible] sunt [illegible] non sunt [illegible] activa [illegible] instrumentalia que movent sensum ad sentiendum

[illegible] sensus habitu [illegible] potentia ad actum [illegible] sensum [illegible] alios actualiter separatos et hoc [illegible] sensibilia [illegible] impeditur [illegible] Sicut in [illegible] similitudine [illegible] alios [illegible] sentiendi

Differt autem quia

In hac sub particula [illegible] differentiam inter sensum et intellectum [illegible] sensum et intellectum [illegible] sensibile [illegible] intellectus [illegible] dicta sensus et intellectus [illegible] intellectus [illegible] activa [illegible] sunt activa [illegible] activa [illegible] sunt [illegible] intellectus [illegible]

[illegible] intellectus [illegible] aliqua [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Non est simplex pati agere

Dicendum autem est

[illegible]

et esse ut [illegible] ab ambo quidem
igitur primi secundum potentiam scientes sunt. Sed hic
quidem per doctrinam alteratus et multociens
ex contrario mutatus habitu, hic autem [illegible]
habere sensum aut grammaticam ut non agere autem [illegible]
neque pati. Sed aliud quidem corruptio quedam
a contrario, aliud autem salus magis eius quod
potentia ab eo quod actu et simile sic ut potentia se habet
ad actum. Speculans enim fit habens
scientiam, quod aut non est alterari, in ipsum
enim additio et in actum, aut alterum genus
alterationis. Unde non bene habet dicere sapien-
tem, cum sapit, alterari, sicut neque edificatore
cum edificat. Quod quidem igitur in actum ducit
ex potentia ente secundum intelligere et sapere non
doctrinam, sed alteram habere denominationem iustum
est. Ex potentia autem ente addiscentem et ac-
cipientem scientiam ab actu ente et doctrinali aut

[illegible]

Dico autem primum

[illegible]

Prima [illegible] sensibile [illegible] ab unitate [illegible] patitur et non ab alio [illegible] agens respiciat [illegible] passivum [illegible] quod agit et non alterum [illegible] sensibile [illegible] agens et [illegible] patiens [illegible] sensibile [illegible] recipitur ab uno [illegible] Secunda [illegible] sensibile [illegible] sensibile alterius [illegible] essent unius [illegible] falsum [illegible] sint distincti [illegible] Alia [illegible] sensibile [illegible] causa [illegible] Alia [illegible] conditiones [illegible] Nota requiruntur tres conditiones prima quod organum sit dispositum [illegible] Tertia quod obiectum sit in debita distantia [illegible]

nem pati ab eo. Sicut dictum est. Sunt autem differentie et modi generationis alterationis. Etenim in privationes dispositiones mutatio et in habitus et naturam. Sensitivi autem prima quidem mutatio fit a generante. Cum autem generatum est, habet iam sicut scientiam et sentire. Et secundum actum similiter dicitur ipsum considerare. Differt autem eo quod hic quidem activa operationis exteriora sunt, ut visibile et audibile. Similiter autem et reliqua sensibilium. Causa autem est quoniam singularium qui secundum actum sensus. Scientia autem universalium est. Hec autem in ipsa quodammodo sunt anima. Unde intelligere quidem in ipso est cum velit; sentire autem non in ipso est. Necessarium enim esse sensibile. Similiter autem et hoc se habet in scientiis sensibilium.

[illegible] obiectum [illegible] non [illegible] Alia [illegible] non deficit [illegible] videtur [illegible] oculos decipit [illegible] vapores elevati [illegible] non sit [illegible] obiectum [illegible] Et quando [illegible] tres conditiones [illegible] [illegible] mediante [illegible] Similiter [illegible] in aqua [illegible] aer [illegible] aqua

Sed unusquisque

[illegible] obiectum [illegible] removetur [illegible] littera [illegible] obiecti et [illegible] clamor [illegible] audiri [illegible] conquirat [illegible] Sed [illegible] Item [illegible] intelligi [illegible] intellectus [illegible] intelligere [illegible]

Communia autem

[illegible] Sciendum quod [illegible] sunt sensibilia [illegible]

[illegible]

Et propter causam eandem communia sensibilia sunt non sunt et [illegible]. Secundo declarat quod dicit [illegible] fiat corpus fiet et in mixtio [illegible] sit diffinitum [illegible] sit corpora dicat [illegible] aliud quod [illegible] dicat [illegible] posse [illegible] aliud [illegible] in statu [illegible] sit [illegible] immobilia [illegible] et declinatio [illegible] decipit quam altera et quod altera sunt [illegible] necesse est [illegible] pati aut [illegible] alterum [illegible] non [illegible] [illegible] equale sensibile [illegible]

[illegible] pati quod non simile eius passum aut assimilatum [illegible] equale [illegible]

Scandum autem

[illegible]

Secundum autem [illegible]

[illegible]

Dicendum autem secundum unumquemque sensum de sensibilibus primus. Dicitur autem sensibile tripliciter, quorum duo quidem dicimus per se sentiri, unum secundum accidens. Duorum autem alterum quidem proprium est uniuscuiusque sensus, alterum vero commune omnium. Dico autem proprium sensibile quod non contingit altero sensu sentiri et circa quod non contingit errare, ut visus coloris et auditus soni et gustus saporis. Tactus autem plures habet differentias, sed unusquisque iudicat de his et non decipitur quod color neque quod sonus, sed quod coloratum aut ubi aut quod sonans, huiusmodi quidem igitur dicuntur propria uniuscuiusque. Communia autem motus, quies, numerus, figura, magnitudo; huiusmodi enim nullius sunt propria sed communia omnibus. Tactu enim motus aliquis sensibilis est et visui. Per se quidem igitur sensibilia hec. Secundum accidens autem

Visibile enim est

[illegible]

[illegible]

implendo [illegible] magnitudo [illegible] addit ei alia forma ut [illegible] [illegible] colorata [illegible]
per [illegible] [illegible] [illegible] organum [illegible] color [illegible] altius forma [illegible]
[illegible]

Et igitur aliud

[illegible]

Lumen autem est

[illegible]

dicitur visibile ut si album sit diaphanum similiter ei
sapor [illegible] hic sentitur [illegible] nihil patitur [illegible]
[illegible] aliquis [illegible] autem [illegible]
[illegible] fiat [illegible] apta nata
[illegible] accidit albo [illegible]
sentitur [illegible] patitur [illegible]

Quoniam autem quod est [illegible] hic
visibile visibile autem est color [illegible]
et quod [illegible] quod quidem [illegible] innominatum
aut existens materia [illegible]
[illegible] visibile [illegible] color hoc autem [illegible]
[illegible] visibile [illegible] autem non [illegible]
[illegible] essendi [illegible]
omne [illegible] color movet [illegible]
actu diaphanum [illegible] natura [illegible]
quod non visibile sine lumine [illegible]
color in lumine visibile [illegible]

[illegible]

Quid igitur est diaphanum

[illegible]

Secundo Empedocles [illegible] … Sciendum quod philosophus in illa tangit duas opiniones de lumine [illegible] … lumine esse [illegible] et esse corpus … alii non dixerunt lumen esse de … corporis … Prima illarum opinionum … [illegible]

Neque enim possibile [illegible]

Primo quidem est igitur actus diafoni dyaphoni autem dico quod est quidem visibile non autem secundum se visibile ut simpliciter dicere sed propter extraneum colorem. Huiusmodi autem est aer et aqua et multa solidorum non enim secundum quod aqua neque secundum quod aer dyaphonum est. Sed quoniam est natura eadem in hiis utrisque et in perpetuo superiori corpore. Lumen autem est huius actus dyaphoni secundum quod est dyaphonum. Potentia autem in quo hoc est et tenebra. Lumen autem ut color est dyaphoni cum fuerit actu dyaphonum ab igne aut huiusmodi ut quod sursum corpus et enim huic aliquid inest unum et idem. Quid quidem igitur dyaphonum et quid lumen dictum est quoniam neque ignis neque omnino corpus neque defluxus corporis nullius est …

Et non recte Empedocles [illegible]

[illegible]

Est autem coloris hic philosophus removet quoddam [illegible] quod ab habet posse [illegible] medium [illegible] [illegible] tenebrosum [illegible] [illegible] [illegible] aliquod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est aliquo modo quod audibile [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] ad auditum [illegible] [illegible] tenebris [illegible] tenebrosum [illegible] aliquo modo [illegible] invisibile [illegible] tenebras [illegible] invisibile [illegible] et dicit videntur tenebrosum [illegible] invisibile [illegible] diaphonum [illegible] [illegible] aliquo modo [illegible]

Non autem omnia

Hic philosophus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non sunt visibilia [illegible] [illegible] invisibilia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] visibile [illegible] [illegible] invisibiles [illegible]

aliqd actu. Et sit ipsius actus alicuius perspicui in diaphono secundum quod huiusmodi, non potentia. Secundum quod [illegible] simul [illegible] esse videtur autem hoc medium esse tenebre. Est autem tenebra privatio huiusmodi habitus ex diaphono, quare palam est quod huius presentia lumen est. Et non recte Empedocles dixit, neque si quis alius sic dixit, quod ferebatur lumen et extenditur in medio terre et continentis, nos autem lateat. Hoc autem non est [illegible] [illegible] [illegible] veritate. In parvo enim spatio lateat nos; ab oriente in occidente latere magna quidem multum petitio. Est autem coloris quidem susceptivum quod sine colore, soni autem absonum. Sine colore autem diaphanum est

[illegible] [illegible] visibilia sunt [illegible] [illegible] [illegible] ut colorata [illegible] [illegible] et diaphonum [illegible] et aque [illegible] [illegible] totaliter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine [illegible] [illegible] [illegible] lumine [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] aliquo lumine

Nunc autem iterum [illegible]

[illegible]

Invisibile autem est quod neque videtur aliquid tenebrosum. Huius autem dyaphonum quidem, sed non est actu dyaphonum, sed potentia. Eadem enim natura quandoque quidem tenebra, quandoque autem lumen. Non autem omnia visibilia sunt in lumine, sed solum uniuscuiusque proprius color. Quaedam enim in lumine non videntur, in tenebris autem faciunt sensum, ut que ignea videntur et lucentia. Non autem nominata sunt uno nomine, ut quercus putredines, cornu, capita piscium et squame et oculi; sed nullius videtur horum proprius color. Propter quam autem causam hec videntur alia ratio est. Nunc autem tantum manifestum est quod hoc quidem quod in lumine videtur color [illegible]

[illegible]

Medium autem colorum [illegible]

[illegible]

Signus autem in v[illegible] [illegible]

[illegible]

sicut radicem huius sunt supra ipsum [illegible]

[illegible]

Nunc autem de sono

[illegible]

Unde non videtur sine lumine. Hoc enim erat ipsi
colori esse motivo secundum actum diaphani.
Actus autem diaphani lumen est. Signum autem
huius manifestum. Si quis enim ponat
colorem habens supra ipsum visum non videbit.
Sed color movet diaphanum puta aerem. Ab
hoc autem continuo existente movetur sensitivum. Non
enim bene dixit Democritus opinans si esset
vacuum fieri videri utique et si formica in celo
esset. Hoc enim impossibile
est. Patiente enim aliquid sensitivo fit videre.
Ab ipso quidem igitur viso colore impossibile est.
Relinquitur autem a medio. Quare necesse est
medium esse. Si autem vacuum fiat, non quod
certe sed omnino non videbitur. Propter quam quidem causam
colorem enim in lumine necesse est videri, dictum est.

[illegible] sonum [illegible] formaliter [illegible]

[illegible]

Hic enim qui secundum

[illegible]

corruptiva parum sive aliquis rei que ex igne non est dat rationem et in quanto philosophus dicit ... ab hoc ... et rationem quia ergo ... ostenditur alia res tunc ex collisione vel repercussione ... actu ... sonum ... non fiet ... sonus. Item sciendum ... sic dictum ... sonum et non ... aliorum ... cuius ... tertia ... alia ... esse permanens et fixum ... sonus non ... esse permanens et fixum sed successivum ... est ... philosophus in aliis libris ... diversitate aliorum sensibilium ... de ... et sensatis ... determinat de qualitatibus ... color sapor et ... tangibilibus et in quanto ... in aliis libris non declarat ... de ... sonum ...

Sicut autem dictum est

equalia debent esse ... equale debet esse medium ibi simpliciter autem ...

In ista particula philosophus ... tertia quantitatem soni ... declarat ...

Ignis aut in utrisque videtur et in tenebris
et in lumine et hoc ex necessitate diaphonum enim
ab hoc fit. Eadem ratio est et de sono et
odore; nihil enim ipsorum tangens sensitivum facit
sensum, sed ab odore quidem et sono media mo-
vetur, ab hoc autem sensitivum utrumque. Cum autem
supra ipsum sensitivum aliquis apponat odorans aut
sonans, nullum sensum faciet. De tactu autem
et gustu similiter se habet, sed non videtur; propter quam
autem causam posterius manifestum erit. Medium autem
sonorum aer, odoris autem innominatum est;
communis enim quedam passio aeris et aque sicut
diaphonum colori, sic odorem habenti quod
in utrisque his videtur; etenim aquatilia
sic odoris sensum. Sed homo quidem et que pe-
dibus ... ambulant respirantibus ...

corpora bona sonum faciunt ... ... tertia ... tali ... debet esse durum et ... mollia ... ista tertia mollia ... propter ... ex percussione corporis ... aer ... sic ... sonum ... ex ... propter ... tertia mollia ... aliqua ... sic ... sonus ... ergo ... tertia ... percussio sonus ... sunt ... aer ... utrisque ... sonum ... debet esse ... corpus ... aer ... tangit ... percussio multiplicatur sonus ... tertia ... debet esse ... percussio ... corpora ... aer ... tertia ... multa ... est ... sunt sonora ... sunt ... bona ... et ... sonora ... elector ... qui est ... debet esse ...

electorum ... tota ... non est ... aer ... aque ... sonus ... oportet ... aliquid medium ... in utrisque debet ... debet esse medium ...

In ista particula philosophus ... aqua ... aer ...

... velociter ita ... Sciendum ... aer ... aqua ... sunt ... ex ... sonum debet esse ... tertia

enim dicitur est es et argentum. Et dicit vel solida et lenia. Et quidem percussio aeris [illegible] sonus. Sicut per virga ducta per aerem ibi aliquando aer resistit. Sed quia non bene resistit [illegible] percussio non bene potest fieri sonus. Item [illegible] motu [illegible] velocitate esse quod perveniat fractura aeris [illegible]. Si tamen plane movetur corpus super aliud [illegible] frangitur et cedit absque molestia et non fiet sonus. Et [illegible] ita velociter fieri [illegible] et illud impetu [illegible] fractura aeris [illegible]. Item [illegible] simile est de corporibus [illegible] lapide [illegible] plenius [illegible] velociter. Si tamen portae [illegible] lapidi [illegible] quod lapides non velociter moveantur et non faciunt molestiam aeri non fiet sonus. Sed si percussio ab aliquo velociter scindit aerem cum tanta violentia tunc fit ibi sonus et ideo [illegible] est simile sic etiam [illegible]

Possibilia sunt odorare nisi respirantia. Ea autem debent posterius dici.

Nunc autem de sono et auditu determinemus. Est autem duplex sonus, quidam actu, alius autem potentia. Quaedam non dicimus habere sonum, spongiam et lanam, quaedam autem habere, ut es et quaecumque plana et lenia sunt, quia possunt sonare. Hoc autem ipsius medii et auditus facere sonum actu. Fit autem qui secundum actum sonus semper alicuius ad aliquid et in aliquo. Plaga enim est percussio faciens sonum. Unde impossibile est cum sit unum fieri sonum. Aliud enim est verberans et alterum quod verberatur. Quare sonans ad quod sonat tangit. Non aliquotiens autem ictu tangit sonat. Ictus autem non fit sine latione. Sicut

Echo autem fit

In ista parte determinat de echo [illegible] quid sit echo [illegible] ibi videtur autem [illegible] lapis [illegible] sunt ibi [illegible] si inveniunt obstaculum reflectuntur. Sic etiam corpus solidum [illegible] aliud aliquod corpus in [illegible] sunt ibi circuli qui continue multiplicantur. Sed si circuli illi inveniunt obstaculum reflectuntur ergo [illegible] in illis circulis. Sicut accidit [illegible] in pila quae proiecta [illegible] obstaculo reflectitur et retrocedit. [illegible] est duplex [illegible] sonus [illegible] diffusione circulorum [illegible] reflexione corporum [illegible] sonus [illegible] reflexione ille dicitur echo. Item secundum motum reflexionis circulorum est similis motui diffusionis [illegible] quia diffusi circuli reflectuntur si inveniunt obstaculum [illegible] motu causatur plus sonus [illegible] echo sit plus sono primo [illegible] locutus et echo audit tunc videtur ei audire [illegible] prime. Item in [illegible] dicit in echo debet fieri [illegible] quia cum ex [illegible] obstaculo fiat reflexio circulorum in aere potissime [illegible] fit quando obstaculum [illegible] ut apparet in puteo [illegible] obstaculum [illegible] tamen echo debet fieri semper [illegible]

Videtur autem quod semper fieri

[illegible] refrangi sonus [illegible] Et magis ut cum radii cadunt super aliquod corpus splendens [illegible] reflexio fit [illegible] radii [illegible] in aqua vel in aliquo alio corpore tersum et politum tunc [illegible] reflexio resultat quidam splendor [illegible] locus iste [illegible] lumine qua [illegible] aspectu solis [illegible] reflexio [illegible] Sed tamen non fit reflexio fortis [illegible] umbra [illegible] in ista umbra [illegible] aliqua reflexio lucis [illegible] tunc aliquis non posset legere [illegible] in nocte quando splendor fit [illegible] reflexio [illegible] umbra [illegible] debilis reflexione [illegible] est reflexio fortis [illegible] umbram fieri ubi lumen [illegible] ad umbram [illegible] reflecti [illegible] reflexio fortis [illegible] reflecti aer [illegible] fit echo. Sed quia non [illegible] illa reflexio [illegible] fortis [illegible] est echo clarus et notus [illegible] Item facit echo duplicat [illegible]

Sonus [illegible]

audibili in quantum auditur propter resonans reflexionem ab aliquo obstaculo [illegible] sonus realis [illegible] esse quae reflectitur ab obstaculo et [illegible] sonus [illegible] et sic [illegible] audi- [illegible] sunt [illegible] Deinde cum dicit Vacuum autem recte [illegible] determinant de obiecto auditus quod

Vacuum autem recte

est sonus [illegible] determinat de mutatione medii et [illegible] primo facit hoc [illegible] ibi [illegible] sonat [illegible] determinat de mutatione medii [illegible] de mutatione [illegible] ibi [illegible] vacuum recte dicitur medium [illegible] audiendi [illegible] illud quod [illegible] auditus [illegible] magis [illegible] de se fragilis [illegible] lenia et plana [illegible] fragmentum [illegible] velociter [illegible] sunt [illegible] aer dicitur [illegible]

aut duorum nam non omnium contingentium enim utrique sonus est. Nullum enim sonum faciunt pili et spongiae sed aes et quaecumque levia sunt et concava. Aes quidem quia leve, concava autem repercussione multos faciunt ictus post primum impotente exire quod motum est. Amplius auditur in aere et in aqua sed minus. Non est autem soni dominus aer neque aqua, sed oportet solidorum repercussionem fieri ad invicem et ad aerem. Hoc autem fit cum permanet percussus aer et non solvatur. Unde si velociter et fortiter percutiatur sonat. Oportet enim praevenire motum verberantis fractionem aeris, sicut si congeriem aut cumulum lapillorum percutiat aliquis velociter. Echo autem fit cum ab aere uno facto propter vas determinante et prohibente diffundi iterum aer repellitur sicut sphaera.

Echo est sonus [illegible] in aere [illegible] ex obstaculo

[illegible] bene dicitur aer esse vacuum [illegible] aer [illegible] esse vacuum [illegible] in auditu [illegible] aer [illegible] sonus [illegible] plana et lenia [illegible] superficies [illegible] superficie [illegible] aer [illegible] sonus [illegible] aer [illegible] sonus [illegible] aer [illegible] planorum [illegible]

Auditur autem qualis

[illegible] auditus ab obiecto [illegible] audiendi [illegible] auditur qualis [illegible] aer [illegible] aer qualis [illegible] sonus [illegible] aer [illegible] sonum [illegible] velociter [illegible] sonus [illegible] velociter [illegible] aer [illegible] fortiter [illegible] sonus [illegible] aer [illegible] velocitate [illegible] fortius [illegible] possit esse sonum facere [illegible]

In hoc quidem

[illegible]

Vtrum autem sonat

[illegible]

Videtur autem semper fieri echo sed non certa quia accidit in sono sicut in lumine. Etenim lumen semper reflectitur. Neque enim utique fieret ubique lumen sed tenebra extra solem sed non sic reflectitur sicut ab aqua et ab ere vel aliquo alio lenium quare umbram facit qua lumen terminamus. Vacuum autem recte dicitur proprium medium audiendi. Videtur enim vacuum esse aer. Hic autem est qui facit audire cum movetur continuus et unus. Sed propter id quod fragilis est non sonat nisi lene sit quod percutitur. Tunc autem unum fit simul propter planum. Unum enim est leve et planum. Sonativum igitur quod movet unum aerem continuum usque ad auditum. Auditui autem connaturalis est aer. Propter id autem quod in aere est moto exteriori qui intra est movetur. Propter quod non ubique animal audit neque ubique pertransit aer

[illegible]

[illegible]

Non enim ubique habet aerem pars movenda et a-
nimata. Sed pupilla humidum. Ipse quidem
insonabilis aer propter quod facile dispersibilis
est. Cum vero prohibetur dissolvi, huius motus
sonus est. Qui autem in auribus conedificatus est
ut immobilis est, ut certe sentiat omnes
differentias motus. Propter hoc quidem et in aqua audimus
quia non ingreditur ad ipsum connaturalem aerem, sed neque
in aurem propter reflexiones. Neque cum hoc accidit
non audit, neque si meninga laborat, sicut que in pupilla
pellis laborat. Sed signum audiendi aut
non sonare aurem semper sicut cornu. Semper
enim motum quendam proprium aer movetur qui in auribus. Sed
sonus alienus et non proprius est. Et propter hoc dicunt aliqui
vacuo audire et resonante, quia audimus habente terminatum
aerem. Utrum autem sonat verberans aut verberatum
aut ambo, modo autem altero est

[illegible]

Differencie autem so-

[illegible]

[illegible]

Vox ergo sonus

Prima [illegible] ... ex percussione aeris ... vocales arterias ... vox ... [illegible]

[illegible] ... et attrahit ... partes interiores pulmonis ... et facit vocem ... ergo ... [illegible] ... percussio ... que est vox que fit ab ...

Est in p(ri)us mot(us) possit moveri sic mo(do) cum no
quedam fallacia alicubi aliud traxit no
go sed dum vox sonat qui vocat aliquid v
erat ... aquam ... quod po
tis regulare et ut aer sonito repleat in mo
dulis Differentiae at sonandi in sono s
acutum ostenduntur. Sunt in fine non inde
colores. Sunt nam in sono acutum ... ne
sunt dulces ... metris ... abilis quam
grave ... in monasterium ... pari sone
multa ... ante ... minus ... apertur ... ty
velox ... grave ... ante ... fit ...
velociter ... motus illud ... tarda
tarde ... videtur sit ut ... tardiora
ento ... tangunt ... non qui
pellit ... movet ... primo
illud non ... aciei ... quod

[illegible] ... in voce est locucio ... distinctio ... [illegible] ... omnis locucio ... vox ... distinguitur ... [illegible]

Musica tamen ...

[illegible]

[illegible commentary, 9 lines]

Iam enim respirato

[illegible commentary]

De voce autem tractatus de sono post

Vox est sonus quidam animati; inanimatorum nullum vocat. Sed secundum similitudinem dicuntur vocare ut tibia lira et quecumque alia inanimatorum extensionem habent et melos et locutionem. Assimilantur enim quia et vox hec habet. Multa autem animalium non habent vocem ut que sunt sine sanguine et sanguinem [illegible] pisces. Et hoc rationabiliter, siquidem aeris motus quidam sonus est. Sed qui dicuntur vocare ut in Achelo sonant branchiis aut quodam altero huiusmodi. Vox autem sonus est animalis et non quacumque parte. Sed quoniam omne sonat percutiente aliquo et ad aliquid et in aliquo, hoc autem est aer, rationabiliter utique vocem habent hec sola quecumque suscipiunt aerem.

Organum autem res[pirationis]

[illegible commentary]

Non enim omnis

[illegible commentary]

[illegible marginal notes]

[illegible]

Utitur namque natura opera sicut lingua ad gustum
et locutionem, quorum quidem gustus necessarius, unde
pluribus inest, interpretatio autem propter bene esse, sic et
spiritu ad calorem intrinsecum tamquam necessarium, causa
autem in altero dicetur, et ad vocem ut sit bene.
Organum autem respirationis vocalis arteria,
cuius autem causa haec pars est, pulmo;
hac enim parte plus habent caloris gressibilia
aliis. Indiget autem respiratione et qui circa cor locus
primus. Unde necesse est intus respirationem ingredi
aerem. Quare percussio respirati aeris ab ea
quae in his partibus est anima ad vocalem arteriam vox est.
Non enim omnis animalis sonus vox est,
sed oportet animatum esse verberans
et cum imaginatione aliqua; significativus enim
quidam sonus est vox, et non respirati aeris sicut
tussis, sed hoc verberat eum qui in arteria est aerem ad ipsam.

Signum autem est non

[illegible]

De odore autem et olfactu

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Designandum autem non est posse vocare respirantem

et non respirantem [illegible] conveniet enim hec [illegible]

[illegible] autem que respirent sed pauce sunt hec enim

[illegible] Habent autem parte non habent et non respi

rant aeris neque respirant Ex quo dicent [illegible]

[illegible] autem [illegible] aliqua [illegible]

De odore autem et olfactu [illegible] declar

[illegible] cum [illegible]

[illegible] quod sit odor Sicut [illegible]

autem [illegible]

non [illegible] multe alibi

[illegible] cum [illegible]

[illegible] Sed non [illegible]

[illegible] Sicut [illegible]

loco [illegible] non [illegible]

[illegible] color [illegible] et non [illegible]

[illegible] autem [illegible] hominum [illegible]

[illegible] Et alia sunt signa magis essencialia [illegible] est color [illegible] tangibiles [illegible]

[illegible]

[illegible]

debitam proportionem. Et in hijs odores et sapores sibi correspondentes sine contrarie. Sed e contrario debitam proportionem [illegible] et non in alio. Et in hijs odores et sapores non sunt proportionabiles sive contrarie. Lectio secunda. Odores esse [illegible] quae quidem conveniunt [illegible] sive subtilius [illegible]. Circa autem non proportio [illegible] habere [illegible] quando [illegible] et tangitur in lectione. Transcendendum [illegible] tactus certissimus sensus [illegible] est. Ergo species odoris [illegible] et manifestior [illegible] species saporis [illegible] est [illegible] species [illegible] tangibilium sunt [illegible]. Sed species saporis sunt [illegible] species odoris [illegible] species odoris [illegible] species saporis [illegible] qualitatum tangibilium. Lectio tertia [illegible] de non [illegible] sunt [illegible] variata lingua [illegible] ergo in lingua [illegible] odor [illegible] acutus et amelle [illegible] dulcia sunt. Sed acer odor sunt [illegible] ab aliis [illegible]. Consequenter textus Videtur autem sicut et auditus.

Videtur autem sicut et

Hic philosophus ostendit quod inodorabile percipitur ab olfactu sicut visus [illegible] et invisibile a visu [illegible] et non audibile ab auditu. Sic consimiliter odorabile et inodorabile percipitur ab olfactu. Secundum [illegible] est [illegible]. Nam uno modo [illegible] percipimus tenebras [illegible] et uno modo auditu [illegible] percipimus silentium. [illegible] uno modo [illegible] percipimus odorabile et non odorabile. Nam quando quis nil audit percipit silentium, et quando quis nil videt percipit tenebras. Sic eo modo quando quis nil odorat percipit [illegible] [illegible]

cum et analogiam habere ad gustum, similiter species humorum eis his que sunt odoris. Sed certiorem habemus gustum propter quod ipse tactus quidam est. Hic autem sensus certissimus est in homine. In aliis enim non deficit ab animalibus multum, secundum autem tactum multum ab aliis differens certificat. Unde et prudentissimum animalium. Signum autem quod in genere hominum secundum sensitivum hoc et non secundum aliud sunt ingeniosi et non ingeniosi. Duri enim carne inepti mente, molles autem bene apti. Est autem sicut humor hic quidem dulcis ille vero amarus, sic et odores sunt. Sed alia quidem habent proportionalem odorem et humorem, dico autem ut dulcem odorem et dulcem humorem, alia vero contrarium. Similiter autem et acer et austerus et acutus et pinguis est odor. Sed sicut diximus propter non multum manifestos esse odores sicut humores ab his accipiunt nomina secundum similitudinem rerum. Dulcis

Est autem olfactus

[illegible]

Unde et duorum videtur

[illegible]

[illegible]

Sed impossibile est sequi

[illegible]

em quidem [illegible] et mollē ac nō altissimo
[illegible] et [illegible] in alijs / Similiter autem sicut
[illegible] auditus et sicut visus invisibilis [illegible]
quidem audibilis et non audibilis ille non
visibilis et non [illegible] et olfactus odorabilis
et non odorabilis Non odorabile autem aliud quidem
est id quod omnino impossibile habere odorem aliud
autem parvum et pravum habens Et gustus gustabile
[illegible] / Est autem olfactus per medium ut per aerem
et aquam habent enim aquatica videntur odorare similiter
[illegible] Similiter autem [illegible] sanguine sunt et sine
sanguine sicut [illegible] [illegible]
alonge occurrunt ad alimentum quod abo odore
mouentur / Unde et dubium videtur si omnia
similiter odorant homo autem inspirans sentit expirans
autem [illegible] spiritum non odorat neque alonge
neque prope neque si super nasum intus ponatur

[illegible]

Videtur autem hominibus

[illegible]

Gustabile autem
est quoddam tangi-
bile et hec c[ausa]

[illegible]

[illegible]

Unde et si in aqua essemus

[illegible]

Nichil autem facit

[illegible]

Sicut autem visus vis

[illegible]

Videt autem pupilla

[illegible]

et hoc quidem possibile in ipso posito quo sentitur inse
nsibile omnibus quare et quidem respirationes non
sentire proprium hominum manifestum autem temptantibus
quare sanguinea non habentia cum non respirant al
terum utique sensum habent preter eos qui dicti sunt
Et impossibile siquidem odorem sentiunt odoratus
enim sensus boni odorandi et mali olfactibilis
amplius autem et corrumpi videntur a fortibus
odoribus a quibus homo corrumpitur ut sulphure et
bitumine olfaciunt quidem necessarium non solum
respirantia sed et non respirantia. Videtur
autem sensitivum hominis differre ab aliorum
sicut alium oculorum ab oculis duriorum oculorum
sunt hii enim tegmina et sicut velamen pal
pebras quas nisi moverint neque retraxerint
non vident sclerophthalma autem nichil huiusmodi habent
sed mox vident que fiunt in diaphano. Sic ergo

[illegible]

...dicit Themistius quod humidum ... fiunt Et non est sensus sapor ... Humiditas ... in corpore ...
mixto ... differunt ... actualiter ... sicut in dulcore sapor ... Et ... agitur ... De ... autem ...

Similiter autem humidum quod Hic philosophus declarat quod organum gustus ... non debet esse ... sed ... potentia ... actu ... organum aut
dicendum ... ut ... organo gustus ... humidum ... et ... gustus ... actu humidum ... implete
... sicut ... est ... sic ... ita ... assimilatur agenti ... per ... alii
... organum ... Confirmat ... regimine videlicet ... organum non debet esse humidum ... quia
... organum sicut in ... fieri ... lingua ... omnis ... indigent ... sapores ... recipit
... fieri ... lingua ... multum ... humido imperata ... sapores ut in ebriis ... magnum humiditate ... debent ... sapores ... declaratum littera ... a ... lingua ... humido ... salinam ... civitate ... ... de organo ... gustus ... esse humidum ... lingua ... est ... et non ... est ... in illis dictis Et

Et odorativum sensitivum aliis quidem sicut operculo
videtur oculis aliis non, neque habentibus recipiente
respirationem ... respirantibus ... Ista
philosophus ... corporis ... Et ... sic respirantia non
... tamen ... respirantia ... fieri ... humido in
... est autem odor sicci sicut sapor humidi ... odo-
rativum autem sensitivum potentia est huiusmodi.

Gustabile autem est quoddam tangibile, et
hoc est causa quare non est sensibile per medium
extraneum corpus, neque enim tactu ... et
corpus ... in quo sapor humor gustabile
in humido sicut materia. Hoc autem quoddam tangi-
bile. Unde et si in aqua essemus sentiremus utique
appositum dulce, non autem esset nobis sensus
per medium, sed in eo quod mixtum est humi-
do sicut in potu. Color autem non sic videtur

Species autem humorum Hic philosophus declarat de speciebus ... humorum ... sapores ... sicut in coloribus
sic quod quidam sunt simpli-
ces et quidam ... sicut
et dulce et amarum ...
alii sunt ... adstricti
et alii sunt medii ut ... decla-
ratur in ... Dicendum philosophus
dicit communes sapores esse simp-
lices ... omnis sapor
est ... mixta ideo nullus
simplex ... est dicendum
quod simplex ... dicitur
nullo est mixtum sicut ... quod se ... calidum esse ...
et ... nullus sapor est simplex
Alio modo dicitur simplex quod ...
compon... ... et ...
sapores sunt simplices ...
... saporibus ... sunt
compositi ... Galienus
distinguit sapores propter ...
... calidi et frigidi
Commentator dicit quod Gale-
nus male distinguit ... ista
... quia si per calidum
et frigidum distinguerentur sapores tunc dulcis qui causatur a calido
et ponticus sive stipticus qui causatur a frigido essent contrarii sapores
quod est falsum ... non sunt principia distinctionis saporum quae causant
saporem. Calidum et frigidum sunt ... quia sic
in coloribus contingit quod albus color ... causatur in ... a calido ... a frigido ut in ... sic contingit in saporibus quod ... causatur amarus sapor
a calido et ... quod ponticus a frigido ut in fructibus ... po-
... dicit ... commentator quod sapores distinguuntur ... humidi ...
sapor ... philosophus ... quod ... non est principium distinctionis ...
dicendum est quod ... secundum ... non est principium distinctionis ...
et disposita ... esse distinctionis ... humidum non est distinctionis

principium saporum scilicet humidum secundum quod mixtum est cum alio scilicet terrestri (?) ... ponitur (?) ut gradu (?) sit esse principium distinctionis saporum. Iste secundum species (?) saporum illorum potest capi per sufficientiam: omnis sapor vel est extremus vel medius. Si extremus sic sunt duo sapores scilicet amarus et dulcis. Si autem sit medius vel hoc est per equalem distinctionem et sic est sapor acutus qui medius distat ab amaro et dulci. Si autem non sit per equalem distinctionem tunc sapor ille vel constituitur inter acutum et dulce vel inter acutum et amarum. Si inter acutum et dulce vel magis appropinquat dulci et tunc est pinguis sapor vel magis appropinquat ad acutum et tunc est acer sapor. Si autem sit inter acutum et amarum vel magis appropinquat amaro et tunc est sapor salsus vel magis acuto et tunc est sapor ponticus. Iste secundum semper patiens est tale in potentia quale est agens in actu et quia organum gustus patitur a gustabili tamquam ab obiecto, ideo quod organum gustus sit humidum in potentia gustabile vel sit humidum actu ...

De tangibili. Postquam philosophus determinavit de gustabili consequenter in isto capitulo determinat de tangibili et subdividitur. Primo premittit quasdam dubitationes et eas perfectat (?). Secundo determinat de medio obiecto et organo ipsius tactus ibi omnis autem. Prima dividitur in duas partes. Primo dat suam intentionem (?). Secundo ... ibi Si enim tactus. Secundum philosophus movet illam questionem utrum tactus et tangibile eadem ratio ad esse unum vel plura nam si tactus est sensus unus tangibile debet dici sensibile unum et sensus tactus est plures sensus tunc tangibilia dicentur sensibilia plura et econverso. Si tangibilia sunt unum tactus erit sensus unus. Iste si tangibilia sunt diversa et non unum contra (?) tactus erit sensus unus et non plures. Iste dicit (?) secundum quod de tactu et tangibili eadem ratio se habent ad esse unum vel plures tamen est magis clarum ...

ideo quia miscetur (?) ... de fluxione ... sit
quod ergo ... nec ... sicut autem color visibile
sic gustabile humidum. Nihil autem facit
saporis sensum sine humido sed habet actu
aut potentia humiditatem ut salsum ... liquefactum (?)
et cum lingua liquefactivum. Sicut autem visus visibilis
et invisibilis, tenebra autem invisibile, iu-
dicat autem et hanc visus, adhuc valde
splendidi, et enim hoc invisibile alio au-
tem modo quam tenebra. Similiter autem et auditus so-
ni et silentii est, quorum aliud audibile aliud non au-
dibile, et magni soni sicut visus est splen-
didi. Sicut enim parvus sonus inaudibilis, quodammodo
et magnus et violentus. Invisibile autem
aliud omnino dicitur sicut in aliis impossibile, aliud
autem si aptum natum non habet aut prave sicut
non gressibile pedibus ... de autem (?) ...

... quod sit pluralitas tactus quam pluralitate tangibilium (?), ideo movet questionem de unitate et pluralitate tactus magis quam de unitate et pluralitate tangibilis. Sequitur Si hic philosophus perfectat omnes et eas questiones superius motas. Et dividitur. Primo perfectat primam, secundo secundam ibi utrum autem. Prima dividitur in tres. Primo ponit ... tactum non esse secundum unum. Secundo adducit aliam (?) ponit secundam solutionem ibi sed autem solutione 3a illam destruit ibi sed quod sit. Dicendum philosophus quod hic arguit omnis sensus unus debet esse unius contrarietatis perceptivus et hoc declarat philosophus in singulis (?) in visu qui est albi et nigri, in auditu qui est acuti et gravis soni, item in gustu qui est dulcis saporis et amari. Sed tactus non est unius contrarietatis perceptivus sed plurium scilicet calidi frigidi humidi et sicci, ergo non est sensus unus. Iste secundum ... sensus unus debet esse unius obiecti nam sic ... unitatem quod ...

postea respondeo quod sicut visus est unius subiecti et contrariorum per se et passionis considerandum ut dicitur primo posteriorum quod omnis scientia unius debet esse unius obiecti principalis quod in omni genere unio est recipere unam primam contrarietatem ut declarat philosophus 8 metaphysice. Ideo [illegible] sensus unus debet esse propter unius contrarietatem primae quod quia tactus non est talis ideo non est unus. Sequitur [illegible] philosophus ponit solutionem apparentem ad

Habet autem predictum argumentum quia aliqui volebant ostendere [illegible] pedere interimendo maiorem ubi dicitur omnis sensus et dicunt quod hoc non est verum quia auditus percipit sonum acutum et gravem et non solum illa sed etiam magnum et parvum asperum et lene et visus similiter multos colores contrarios. Ergo unus sensus fit propter unius contrarietates ergo non est [illegible] unius contrarietatis propter et tunc philosophus destruit hanc solutionem quod ista obiectio [illegible] facta est non valet quia iste contrarietates propter reducuntur ad unam primam ut ad unum subiectum sicut omnes differentiae sonorum ad sonum et omnes differentiae colorum ad lumen. Sed contrarietates quae sunt in tangibilibus non possunt reduci ad unam contrarietatem ut ad unum subiectum ideo [illegible] ideo tactus non est unus sensus et cetera. [illegible] stat in vigore. Item secundo subiectum dupliciter accipitur uno modo pro substantia et cetera [illegible] contrarietates simul et qualitates possunt. Alio modo subiectum sic in proposito non loquitur de subiecto. Alio modo subiectum dicitur illud ad quod omnia obiecta sensus habent attributionem et per cognitionem omnia cognoscuntur sic accipitur hic subiectum. Et tunc respondetur ad [illegible] subiectum est sonus [illegible] vel color quod ille [illegible] non recipitur respectu tactus quia [illegible] sunt qualitates primae quarum nulla ad aliam reducitur ideo tactus non est unus sensus.

gustabile et non gustabile. Hoc autem est parvum aut pravum habens humorem aut corruptivum gustus. Videtur autem principium esse potabile et non potabile; gustus enim quidam amborum; sed hoc quidem pravus et corruptivus, illud autem secundum naturam. Est autem commune tactus et gustus potabile. Quoniam autem humidum quod gustabile, necesse est sensitivum ipsius neque humidum esse actu neque impossibile fieri humidum. Patitur enim aliquid gustus a gustabili secundum quod gustabile. Necesse igitur humefieri sensitivum potens humectari salvatum, non humidum autem gustativum sensitivum. Signum autem est non aridam linguam sentire neque nimis humidam. Hoc enim tactus fit primi humidi, sicut cum prae gustans fortem humorem [illegible]

Utrum autem. Hic philosophus tractat secundam questionem et dividitur illa pars in duas partes. Prima monet [illegible] secundo quia illa infert secundam questionem. Sed dubitabatur autem aliquis. Prima in duas. Primo monet questionem secundum errorem [illegible] amotum. Secundo ponit motivum erroris ibi [illegible] quod [illegible] volens [illegible] dubitatio est utrum organum tactus sit intus sub carne vel sit ipsa caro. Dubitatur quia quidam putabant organum tactus esse carnem et dicebant quod signum quia statim tangibile super carnem percipit. Ideo philosophus dicit quod illud signum est nullum id est nihil valet quia si aliquis extenderet unam pelliculam [illegible] circa corpus et carnem statim tangibile appositum percipitur per illam et tamen constat quod illa pellicula non est organum tangendi sed potius medium. Circa istum propositum Commentator dicit quod illud signum quod dicebat [illegible] quod caro esset medium vel organum tactus magis concluderet ad

oppositum quia ad oppositum non sequitur. Secundo quod tangibile positum super carnem statim percipitur, non sequitur quod caro non sit organum, quia sensibile positum supra organum non facit sensum et cognitionem sensibilis. Secunda: si aliquod album ponatur supra oculum non percipitur nec cognoscitur, ergo cum supra carnem positum calidum sentiatur, caro non debet dici organum sed medium. Etiam si illud signum valet quod tunc aliquod continuum et non quale [illegible] esset organum tactus. Ut si quis acciperet pelliculam subtilem cum qua circumdaret corpus et applicaret tangibile, tunc et statim perciperetur illud tangibile, et tamen certum est quod eadem pellicula non est organum tactus. Unde philosophus in littera nominat pelliculam [illegible] pro similitudine, nam [illegible] est pellicula valde subtilis in qua consistit [illegible] in qua [illegible] rupta rumpitur et cadem se-

Demonstrat autem hic philosophus confirmat dictum suum quod tactus non sit unus sensus sed plures, et probat quia licet gustus et tactus sint plures sensus distincti manifeste, ergo tactus est plures occulte. Ostenditur sic: quia gustus [illegible] tangibilia cognoscit per linguam tantum, sed tactus per omnes alias partes corporis, ideo sunt distincti manifeste. Sed si gustus perciperet qualitates tangibiles per saporem et per omnes partes corporis sicut tactus, tunc videtur esse unus sensus et tunc essent plures sensus occulte quia diversa sunt obiecta formalia. Sic est de tactu. Si enim per unam partem determinatam corporis sed per unam et non per aliam perciperemus calidum et frigidum et per aliam determinatam partem secundum humidum et siccum, tunc tactus essent plures manifeste. Sed quia per quamlibet partem omnia cognoscimus, ideo tactus est plures occulte. Dicendum philosophus videtur hic relinquere

Ut laborantibus autem omnia videntur amara propter quod lingua plena huiusmodi humore sentit. Species autem humorum sicut et in coloribus simplices quidem contrarie sunt dulce et amarum, habite vero sunt cum hac quidem pingue, cum illud vero salsum. Media autem horum austerum et ponticum et acutum et acerbum, fere enim hee videntur esse differentie saporum. Quare gustativum potentia tale est, gustabile autem activum ipsius actu.

De tangibili autem et tactu eadem ratio. Si enim tactus non unus sensus sed plures, necessarium est et sensibilia tangibilia plura esse. Habet autem dubitationem utrum plures sunt aut unus, et quid est sensitivum tangibilis, utrum caro et in aliis proportionale sit aut non, sed hoc quidem est medium, primum autem sensitivum aliud aliquid sit intus. Omnis

sententia tactum non esse unum sed plures. Secundo dicitur quod sit unus quia si esset plures tunc non sunt tantum quinque sensus, quod est contra philosophum. Secundo quia ille sensus est unus cuius est obiectum unum secundum genus, sed tactus est huiusmodi quia dicitur tactus quod quale est genus in quo omnia obiecta tactus conveniunt, ergo est unus sensus. Ad illa dicitur: ad primum cum dicitur si essent plures sensus tunc non essent tantum quinque, dicendum est illud verum est quod plures sunt quam quinque formaliter, et quod philosophus probat quod non sunt plures quam quinque hoc intelligit secundum materiam, nec potest dici quod philosophus velit loqui ad illum sensum quod non sunt aliqui preter quinque existentes in nobis. Ad aliud cum dicitur sensus est unus cuius est unum genus, concedo generis propinqui et immediati. Sed omnia tangibilia habent unum genus remotum et non propinquum, ideo tactus est plures formaliter. Consequenter philosophus determinat unam dubitationem. Dubitabit autem questionem de pluralitate tactus et utrum sit ca-

tamen non esse organum sed medium coniunctum in tangendo. Hic circa dicta movet aliam questionem et dividitur in duas partes. Primo facit quod dictum est. Secundo movet aliam questionem incidentem ex prima ibi utrum igitur. Prima subdividitur: primo premittit questionem, [illegible] supponens. Secundo arguit ibi. Circa autem [illegible] est [illegible] primo [illegible] dicit Aliquis dubitabit utrum ad tangendum requiratur medium coniunctum vel non. Et subiungit suppositiones quarum prima est omne corpus habet profunditatem que est tertia dimensio. Secunda quorumcumque corporum est aliquod medium corpus non contingit illa ad invicem se tangere invicem. Tertio supponit humidum non est sine corpore ut humectum. Sed ex quibus talis non est esse aquam vel habere aquam in extremitatibus. Ex quibus suppositis quecumque corpora sunt se tangentia in aqua necesse est aquam habere medium quo repleta sunt corpora ultima id est extremitates. Sed suppositis hiis [illegible] eisdem sic arguit quod cum tangunt aliquid in aqua necessario tangunt illud mediante aqua. Ista propositio patet per secundam et tertiam suppositionem. Sed pisces tangunt aliquid in aqua scilicet lapides vel ligna, ergo tangunt haec mediante aqua, et similiter est de hiis que habitant in aere que tangunt aliquid mediante aere. Ergo ad tangendum requiritur mediante coniunctum. Istud secundum prima suppositio est [illegible] [illegible] quod sequitur scilicet quod unum humectum tangit alterum in aqua illa [illegible] mediante qua corpora se tangunt est ita prima [illegible] quod [illegible] reputari. Sed dicit philosophus quod [illegible] prima est corpus [illegible] et omne corpus habet profunditatem. Ideo corpora in aqua se tangentia tangunt se per aliquod medium. [illegible] per aliquo dicit reputatur. Ibi secundum quod corpus [illegible] [illegible] [illegible] continue [illegible] quodlibet corpus habet [illegible] [illegible] habet profunditatem accidentia

Et etiam sensibilium unius contrarietas esse videtur, ut visui albi et nigri, et auditui acuti et gravis, gustui amari et dulcis; in tangibili autem multe insunt contrarietates calidum frigidum humidum siccum durum molle et aliorum quecumque huiusmodi sunt. Habet autem quandam solutionem ad hanc dubitationem, quod et in aliis sensibus sunt contrarietates plures, ut in voce non solum acumen et gravitas, sed et magnitudo et parvitas et lenitas et asperitas vocis et similia alia. Sunt autem et circa colorem differentie huiusmodi alie. Sed quid sit unum subiectum sicut auditui sonus sic tactui non est manifestum. Utrum autem sensitivum sit intus aut non sed mox caro, nullum videtur esse signum assumpta carne fieri sensum hiis que tangit. Etenim si aliquis circa carnem extenderit ut pellem faciens, similiter sensum

facit [illegible] [illegible]. Aliquis accipit per quem substantie [illegible] omne corpus [illegible] tamen [illegible] [illegible] [illegible] profunditatem. Istud secundum philosophus dicit quod omne humidum vel humectum est aqua vel habens aquam. Ita quod secundum dicta est [illegible] humidum et humectum, quia humidum dicitur [illegible] quod [illegible] [illegible] et [illegible] in profundum. Sed humectum dicitur illud quod humorem [illegible] sicut aqua [illegible] aliquod lignum quod iacet in aqua. Sed dicendo aliquid est humidum quod vel est aqua vel habens aquam patet de aere. Adhuc dicendum est quod [illegible] humidum intelligit philosophus humidum materiale et grossum et nobis manifestum, et huiusmodi primum est aqua, et ex consequenti alia liquida. Et per humectum dicit illud [illegible] quod grosso et materiali humido est humectum et quod est [illegible] aliis liquidis [illegible]. Et quia instancia procedit

Habet autem [illegible]. Ad hanc [illegible] [illegible]

de humido subtili quod est aer. Ideo non valet. Item secundum tertii [?] quorum suppositorum philosophus reputat [illegible] quod aliqua sunt in aqua et superficies eorum sunt siccae. Secundo videmus quod anseres et aves sunt in aqua et tamen exeuntes pennae eorum manent siccae. Ibi dicitur quod pennae [illegible] sunt humidae et humectae, non tamen quod est ipsum notabile, quia aqua est corpus labile. Ideo cito descendit ab eis [?] tarso polito et splendido, sed quia tales pennae sunt ancis [?] et avibus et aliis pluribus [illegible] non esse aliquod humidum in partibus, et tunc est licet plus.

Utrum autem omnium. Hic philosophus expedita quaestione movet aliam quae est consimilis, scilicet ex parte per medium extrinsecum, utrum omnium obiectorum sicut requiritur ad percipiendum visibile et audibile et [illegible]. Ista pars in duas partes. Primo movet quaestionem unam, quandam dans falsam solutionem et destruens eandem. Secundo ostendit veritatem quaestionis, ibi: Sed differt.

Secundum primum [illegible] dicit quod licet quod adhuc est dubium utrum omnia obiecta sensibus sentiuntur per medium extrinsecum non diverso, et tunc subiungit falsam solutionem quorundam volentium [?] gustus et tactus sua obiecta percipiunt immediate sine medio extrinseco. Sed alii sensus percipiunt per medium extrinsecum. Et improbat [?] eandem solutionem dicens quod non solum durum et molle percipimus per medium extrinsecum sicut sonabile, visibile et odorabile, sed tamen sonabile et visibile percipiuntur per magnam distantiam et gustabile et tangibile per parvam, et ideo quod sic est tunc ignoramus nos sentire per medium extrinsecum. Item velut si omnia tangibilia sentiremus pellicula superinducta nobis, ita quod ignoraremus. **Secundum** quod simile quod adducit philosophus hic, videlicet ad propositum, quia sicut pelliculam circumductam in aliqua parte ignota percipimus tangibilia per medium extrinsecum, et credimus non sentire nos per medium sed immediate, ita credendum est ad propositum de sensu tactus circa ea quae percipimus per aerem, quia credimus nos sentire ~~nos per medium sed immediate ita credendum est~~ sine medio extrinseco, sed non est ita. Consequenter philosophus solvit quaestionem primus [?]

tactus medium insinuat. Manifestum quod non est in hac sensitivum. Fiat autem aliquale, fiet utique aeri protendatur sensitivum. Nunc autem ut pellis sic corpus videtur se habere. Si enim circumnataret, aptum natum esset aer. Videmur enim uno quodam sentire sonum et colorem et odorem, et unus quidam sensus est auditus, visus et odoratus. Nunc autem quoniam determinatum est per quod fiunt motus, manifestum quidem potentia multa altera esse. In tactu quidem nunc immanifestum est. Ex aere enim aut aqua impossibile constare animatum corpus; oportet enim solidum esse. Relinquitur ergo mixtum ex terra et his esse, ut vult caro et proportionale. Quare necesse est corpus esse adnatum tactivum medium, per quod fiant sensus plures existentes. Demonstrat autem quod plures sunt in lingua tactus. Omnia enim tangibilia sentit secundum eandem partem.

Nota quod

Demonstrat

Sed differt. Notandum volens quod licet quod non similiter ad tangendum requiritur medium extrinsecum sicut ad videndum vel ad audiendum, quia in audiendo obiectum primus movet medium, per quod tamen movet organum et potentiam, sed in tangendo non sic, scilicet per medium extrinsecum, sed simul movetur a tangibili aer et caro et non primus, et ponit philosophus exemplum de quodam clipeato qui percutitur iaculo, non primus percutitur clipeus [illegible] quam homo.

Sciendum [illegible] omnis aut philosophus premisit quasdam difficultates ma-
dentes circa tactum qui determinat [illegible] ostendendo nam medium obiecti et
et organum tactus et secundum quod ista [illegible] substantia in primo determinat de
non secundum de obiecto 3o de organo tactus [illegible] in primo [illegible]
intentionem suam 2o probat [illegible] volens quod caro et lingua sunt medium [illegible]
respectu organi tactus sicut aer et aqua sunt medium respectu visus audi-
tus et olfactus Sequitur ibi **Ipso autem sensitivo** Hic philosophus probat quod caro et lingua non
sunt organa sed sunt media et tamen [illegible]
[illegible] de lingua et carne [illegible] probat [illegible] de carne [illegible] illud quod

Et hiis modo. Sicut si et circa ea sentit et hiis no-
rum videremus et audimus [illegible] ista
Sicut autem sunt per hec quo non sentimus

Dubitabit autem aliquis si omne corpus profundum
habet hoc autem est tertia magnitudo. Quorum
autem corporum medium est aliud corpus non contingit hec
adinvicem tangere. Humidum autem non est sine corpore
neque humectum. Sed necesse est aquam esse aut ha-
bere aquam. Que se tangunt adinvicem in aqua non
sicca sint extrema necesse est aquam habere medium
quo repleta sunt ultima. Si autem hoc ve-
rum est impossibile est alterum ab altero tangere in aqua.
Eodem modo et in aere. Similiter autem aer se habet ad ea que
sunt in ipso sicut aqua ad ea que sunt in aqua. Latet
autem magis nos sicut et que sunt in aqua animalia
si humidum tangit humidum. Utrum igitur
omnium similiter sensus est an alius aliorum sicut nunc
esse videtur gustus quidem et tactus in tangendo

[illegible] tangibile positum
[illegible] non est organum
quia [illegible] sensus [illegible]
sensus i. organum non sentit
[illegible] caro non est organum
[illegible] medium in tangendo
[illegible]
[illegible] et inferens
[illegible] conclusionis
2o ponit [illegible]
[illegible] 3o aliam [illegible]
[illegible] medium
Sciendum quod ista [illegible]
caro non est organum [illegible]
tactus [illegible] illud quod est
infra carnem et [illegible]
[illegible]
corpus [illegible]
et caro [illegible]
tactus quod patet [illegible]
[illegible] sensibile positum [illegible]
sensum non sentitur [illegible]
[illegible] positum [illegible]
[illegible]
[illegible] sensibile positum [illegible]
sensus non sentitur [illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] et sensus [illegible]
[illegible]
[illegible] passus [illegible]
[illegible] per medium [illegible]
[illegible] philosophorum et [illegible]
[illegible] esse in sentiendo
quod [illegible] a sensibili ad

organum [illegible] sensus per aliquod medium [illegible] autem medium requiritur
ad sentiendum [illegible] distantiam [illegible] nam et essentia sensus
et non [illegible] distantiam quia si album ponitur super oculum [illegible] quod est
[illegible] medium requiritur [illegible] non [illegible] convenit [illegible]
[illegible] recipit sensus rei sensibilis [illegible] non [illegible] esse
reale [illegible] spirituale et intentionale [illegible] positum super organum
non [illegible] sensitivum [illegible] non [illegible] requiritur medium ut [illegible]
[illegible] Sequitur ibi [illegible] philosophus determinat de obiecto tactus [illegible]
Tangibiles quidem [illegible] obiecto tactus differentie tangibiles
qualitates et sunt [illegible] corporis [illegible] quod corpus [illegible] elementa
distinguuntur et [illegible] Sciendum iste qualitates [illegible]
differentie [illegible] quia sunt accidentia [illegible]

propter quod corporalia naturalia ab invicem differunt unde corpus secundum quod corpus
et ratione unionis per substantiam et quantitatis principium non sunt corpora [illegible] secundum potentiam
naturalem et in accidens. Alio modo corpus accipitur prout est [illegible] de ipso non
loquitur philosophus hic, quia tale perdit omnem actionem et passionem naturalem
ratione actionis per corporalem naturalem quod est substantia corporalis activa et passiva et sic
intelligitur in proposito. Item secundum elementa corpora accipiuntur uno modo ut sic
sic differunt et distinguuntur per suas proprias formas substantiales. Alio modo
accipiuntur ut sunt corpora [illegible] sic distinguuntur per graue et leue. Tertio modo accipiuntur
ut activa et passiva ad invicem. Sic in tertio modo loquitur de ipsis. Ita secundum
libro de generatione et corruptione nota libro de elementis [illegible] quia in ipso [illegible]
de elementis [illegible] de generatione aliter [illegible] est [illegible] consequenti et [illegible] Sed
Consequenter quidem hic philosophus determinat de organo tactus
et [illegible] primo facit hoc. Ibi
secundo comparat comparando tactum
ad alios sensus. Ibi amplius
autem. Primo philosophus dicit quod sensus
de organo [illegible] qualitatis
tangibilium. Et organum est
illud in quo primo est sensus
tactus et est in potentia quia
passivum et qualitates [illegible]
activae. Unde faciat organum
tale quales ipsae sunt. Ideo
quales [illegible] organo non
sentimus quia [illegible] sunt
in actu [illegible] organum [illegible]
qualitatem excellentem
sentimus, quia organum consistit
in proportione media
et medium aliquale. [illegible]
[illegible] unum sicut pupilla
[illegible] album et nigrum
et [illegible] est in potentia et
non [illegible] illa actu, sic organum
[illegible] medie proportionis
ad [illegible] qualitates est
in potentia [illegible]
[illegible] philosophus dicit quod organum
tactus neque calidum
neque frigidum [illegible]
[illegible] quod [illegible] in primo
est in primo de generatione
[illegible] quod organum tactus est [illegible]
[illegible] est [illegible] omne [illegible] vel est calidum vel frigidum [illegible]
[illegible] organum tactus vel est calidum vel frigidum [illegible] est [illegible] dictum philosophi.
Ad hoc dicendum est quod organum tactus consistit in quadam medietate [illegible]
[illegible] tangibilium. Ideo [illegible] est calidum vel frigidum [illegible]
tactus [illegible] perceptibilia tactus sunt qualitates [illegible] excellentes et
[illegible] illarum excellentiarum. Dicit philosophus quod organum tactus neque calidum
est sub illo [illegible] calitem [illegible] frigida [illegible]
[illegible] Dicit quod organum tactus non [illegible] calidum et frigidum et hoc voluit
[illegible] quia solutione apparet quia non est omnino simile de pupilla [illegible]
colorum et de organo tactus qualitatum tangibilium quia pupilla non
[illegible] actu colores [illegible] medium calorum [illegible] organum tactus [illegible] non [illegible]
qualitates [illegible] actu sunt [illegible] medio modo acceptas. Consequenter

Sed differt

Aliis autem aliquae, hoc autem non. Dico autem ut durum
et molle palpantes sentimus. Sicut et sonabile et
visibile et odorabile. Alia quidem a longe, haec autem de
prope; propter quod latet. Quoniam omnia sentimus per medium;
sed in his latet. Et quidem sicut diximus prius,
et si per pellem omnia sentiremus tangibilia ignora-
to quod prohibet, sic utique habebimus sicut et nunc
et in aqua et aere; videmur enim nunc ipsa
tangere et nihil esse per medium. Sed differt tangi-
bile a visibilibus et sonativis quoniam illa quidem sentimus
eo quod medium agat aliquid in nos, tangibilia
non a medio, sed simul cum medio, sicut per clipe-
um ictus percussus; non enim clipeus percussus
percussit, sed simul accidit utrosque percuti. Omnino
autem videtur caro et lingua sicut aer et aqua
ad visum et auditum et olfactum se habent, sic se habere
ad sensitivum sicut illorum unumquodque.

Deinde cum dicit [illegible] postquam philosophus determinavit de sensibus et de obiectis eorum in generali et in speciali hic iam investigat circa eos [illegible] seu naturam et totum [illegible] in primo facit hoc. Secundo ponit quasdam questiones que moveri possent et ad hoc solvit questionem ibi manifestum autem. 3o movet unam nobilem questionem et ponit eius solutionem ibi dubitabit autem aliquis. Prima in duas primo facit quod dictum est. 2o comparat sensum ad organum penes indivisibilitatem et divisibilitatem. Sensitivum autem volens enim dicere [illegible] est natura [illegible] sensus quod recipiat speciem sensibilium sine materia id est non subiecte materiali et grosso sed spirituali et ponit exemplum in textu non ex corpore cum [illegible] sensibus in quo [illegible] sensus possunt concludi quod [illegible] est receptus specierum talem sine materia sicut auditus speciem soni sine materia. Deinde

Ipso autem sensitivo tactu neque ubique ibi neque in alio sentit utique sensus, ut si quis posuerit corpus album in ultimo carnis, manifestum quod intus sit tangibilis sensitivum. Simile enim utique accidit quod et in aliis. Apposita enim super sensitivum non sentiuntur, super carnem vero posita sentiuntur, quare medium tactivi est caro. Tangibiles quidem igitur sunt differentie corporis secundum quod corpus. Dico autem differentias quibus elementa determinantur, calidum, frigidum, humidum et siccum, de quibus dictum est prius in his que de elementis. Sensitivum quidem ipsorum tactivum et in quo primo sensus vocatus est tactus potentia est. Sentire enim quoddam pati est. Quare agens facit quale ipsum est actu, tale autem est illud potentia. Unde simile calidum, frigidum et durum et molle non sentimus, sed excellentias, tamquam medietate quadam existente contrarietatis que in sensibus. Et propter hoc iudicat sensibilia. Medium autem discretivum est. Fit enim ad utrumque ipsorum alterum extremorum. Et oportet quod sentiet de ...

... quod utique non convenit soli sensui quia convenit cuilibet patienti quod recipit formam agentis sine materia ut aer [illegible] abigne se recipit formam ignis sine materia ignis ibi secundum est. Deinde dicunt quidam philosophi [illegible] aliter quia agens naturale et agens et patiens quia sensus [illegible] quia agens naturale applicat se patienti secundum formam et materiam. Sed sensibile non applicat se secundum materiam sed [illegible] quia sensibile positum super sensum non facit sensationem. Sed agens naturale utrorumque [illegible] formam secundum realem et materialem. Sed sensibile imprimit formam suam in sensum non sub esse reali quod est in obiecto quia si sub eo esse reciperentur species sensibiles ad sensum sub quo est in obiecto tunc si realia contraria non sunt simul in eo subiecto. Sic ergo species contrariorum simul recipi non possent ad eundem sensum quod est falsum et [illegible] de [illegible] et sensato. Sequitur textus

Sensitivum primo. Hic philosophus comparat sensum ad organum penes indivisibilitatem et divisibilitatem [illegible] quod sunt idem loco et subiecto quia eo [illegible] sunt in [illegible] sed differunt quod [illegible] quia organum est extensum et magnitudo sed sensus non est magnitudo sed forma et perfectio eius non ista comparatio sensus ad organum sic venit ad propositum dictum est quod sensus est receptivus specierum sine materia [illegible] recipit speciem [illegible] sine materia [illegible] aliquis [illegible] sunt [illegible] sensus cum [illegible]. Ad hoc [illegible] philosophus dicens quod sensus est in potentia organica et perfectio determinato corpori [illegible] corpore. Sed [illegible] non est [illegible] philosophus quod licet aliqua sunt coniuncta [illegible] in loco et natura possunt esse diversa. Sicut patet de materia seu de materia seu forma naturali que semper simul sunt [illegible] est [illegible] forme et alia est [illegible] materie ut secundo physicorum. Sic ergo in proposito licet sensus et suum organum sint simul [illegible] et [illegible] eorum diverse sunt ut ostensum est. Manifestum. Deinde cum dicit manifestum philosophus infert solutiones quorumdam dubiorum que [illegible] possent [illegible] et dividitur in duas partes secundum quod infert duas solutiones. Secunda ibi et [illegible]

Antecedens

Excellens sensibile corrumpit sensum
Sensibile positum supra sensum non facit sensationem

Circa (?) sunt [illegible] sensibiles [illegible]

Istud secundo solvendo illius dubii utrum quare excellens sensibile corrumpit sensum secundum quod apparet dictum cum sit quod sensus est quedam medietas et organum consistit in proportione eius medio debita et conformi et secundum hoc medietas [illegible] obiecto et quia excellencia obiecti opposita [illegible] et tunc corrumpit se invicem secundum quod excellens sensibile corrumpit sensum Istud secundo sensus [illegible] in opposito [illegible] quod fit in sensu do [illegible] potentia passiva et [illegible] est quod excellens sensibile corrumpit sensum [illegible] primo sensum [illegible] sentiendi [illegible] est [illegible] sentire

contrariis et corrumpitur aliquid secundum quod [illegible] ut quod obiectum visus est [illegible] splendidum [illegible] continua [illegible] in aliud visibile tunc visus impeditur per aliquantulum temporis [illegible] excellens sensibile corrumpit [illegible] organo [illegible] corrumpitur quod in [illegible] est et hoc est [illegible] Istud [illegible] quod excellens sensibile agit in organum aliquem [illegible] salvatur organum [illegible] et subsidio et [illegible] ita quod tandem organum non potest sustinere et tunc destruitur et [illegible] potentia [illegible] que est virtus organica [illegible] propter quod [illegible] ponit solutionem secundi dubii et [illegible] primo [illegible] dubium secundo solvit [illegible] primo [illegible] primo [illegible] quod dictum est secundo arguit [illegible] sibi [illegible] quantum [illegible] ad [illegible] secundo [illegible] propter

Album et nigrum neutrum ipsorum est actu, potentia autem utrumque sit. Sic autem et in aliis et in tactu neque calidum neque frigidum. Amplius autem sicut visibilis et invisibilis quodammodo sit visus similiter autem et reliquum oppositorum sic et tactus tangibilis et intangibilis. Intangibile autem est quod habet omnino parvam differentiam tangibilium ut aer est passivus et tangibilium excellentie sicut corruptiva. Secundum unumquemque quidem igitur sensuum dictum est figuraliter. Universaliter autem de omni sensu accipere oportet quoniam sensus quidem susceptivus quidem specierum sine materia ut cera anuli sine ferro et auro recipit signum. Recipit autem eneum aut aureum signum, sed non in quantum aurum aut es. Similiter autem et sensus uniuscuiusque ab habente colorem aut humorem aut sonum patitur, sed non in quantum unumquodque illorum dicitur, sed in quantum huiusmodi est et ratione. Sensitivum autem primum est in quo huiusmodi potentia est quod quidem sensus pati non

[illegible] arbores et plante non sentiunt [illegible] et [illegible] quod [illegible] sensum et hoc duplici [illegible] hoc sibi et [illegible] tangibilibus prima [illegible] est illud quod [illegible] aliquam potentiam [illegible] arbores habent unam potentiam [illegible] Secunda [illegible] est illud quod [illegible] arbori [illegible] calefit et frigescit [illegible] Istud non [illegible] dat unam causam illius quare plante non habent sensum quia [illegible] a natura [illegible] alonge alimentum [illegible] et [illegible] fugiet [illegible] arbores non querunt [illegible] [illegible] ergo haberet sensum [illegible] hoc est [illegible] quia natura [illegible] frustra [illegible] illa [illegible] non est [illegible] quia quedam sunt animalia que non moventur motu progressivo et [illegible] habent [illegible] et alia imperfecta que habent [illegible] sibi [illegible] plante [illegible] non [illegible] sunt [illegible] et [illegible] primo quia omnis [illegible] proportionem elementorum et qualitatum

Amplius [illegible]

Oportet autem [illegible]

Sensitivum primum [illegible]

Sed plante non sunt tales quia terra eius est de dominio nisi per grossicionem
corum et quia arbor est recepta adiuvandum ideo arbor non habet sensum
Secunda ratio quia sensus recipit species sensibilium sine materia Sed arbor sic non recipit
species ergo non habet sensum sensus non arguitur ab alijs que ponuntur in littera aliquid quod arbor
non habet animam non valet nisi dicatur pro uno illud quod habet potentiam et actu habet sensum
illa est falsa quia receptiuum necessitatem sine alijs ut patet deum est et ergo
ad illud non sequitur sensus Secunda ratio est sensus recipit species sensitiue et quod
pati a sensibilibus habet sensum ita est absolute non est necessaria Sed dicendum nisi si
quod patitur a sensibili et quod cognoscit sensibilia per hoc sentit et tunc dicitur

tum sensibilia isti quidem ergo id quod esse alterius est materia planta est [illegible] id est
graduum non quia et non sensus nimietas est quod ideo quedam quod est falsum licet tamen patiatur
et ponit illum materiam autem est ex hijs et propter a sensibili absolute non tamen
quid sensibilium excellentie corrumpunt sensum tamen cognitione pati ideo non
si nanque sit fortior sensus non motus soluitur autem valet Sed hoc proponit soluit
idem hoc causa sensus sit et simphonia et tonus Dubitatur autem questionem
fortiter percussis cordis propter quod plante non supponens notam et subdividit
sentiunt habentes quandam partem animalem et patiuntur primo facit hoc secundo soluit
cum a tangibilibus et namque frigescunt tamen ibi manifeste non propriam nisi
autem hoc est non habere medietatem non habent principium est dicit quod contrariantia
posse recipere speciem sensibilium sed pati cum materia sensus quedam sunt manifesta
Dubitatur autem dicens si patiatur aliquid ab odore solida et firma ut lapis
quod est impossibile est olfacere habere autem a colore quod et lignum et hec non patiuntur
non est possibile videre simile autem et in alijs si aut a sensibilibus que sunt sonus
quid est olfactibile odor si aliquid facit olfacere odor et odor tamen aliquid potest
hoc facit quare impossibile olfacere habere non possibile quandam dubitationem
pati ab odore est autem eadem ratio et in hijs neque utrum aliquis pati ab odore
enim impossibile sed unicuique sensitiuo similiter quod impossibile est olfacere
autem materia est et sic neque enim hoc et tenens sensus habere Secundo aliquos
tamen nisi possit pati a colore et subiungit ultimo
ibi Secundum autem in determinando
de proposito et dicit in tres
partes primo ondit quod tangibilia sensus
non possunt pati a sensibili
Secundo dicit quod pati aliquando
3o soluit questionem ibi ergo
non illa faciunt illa per sensum
determinat utrum per se quod ondit
determinatur duplici ratione Secunda
ibi Simul autem sequitur

Sed tangibilia hic primo
soluit unam questionem primo tractatam et subdividit primo facit hoc secundo
ponit solucionem non propter intelligit quod corpora que carent tactu sensus quedam
sunt que durant et sunt firma ut lapis et lignum et hec non patiuntur
a sensibilibus que sunt sonus et odor Alia sunt corpora flexibilia non
firma non solida sed facile passiua sicut aer et aqua et hec patiuntur ab
odore quia dicimus aliquando quod aer fetet quia prius odorem recepit et
sic non est dicendum soluit argumentum primo facto quod pati formaliter illud quod
patitur ab odore habet sensum Sed tamen non sequitur olfaciunt ergo non patiuntur ab odore
responsio dicit primo quod illud quod patitur ab odore est duplex uno modo absolute recipit
eum scilicet odorem et aliquid pati potest ab odore et non habet olfactum Alio modo
accipitur pati ab odore qui recipit ipsum cum cognitione indicando de qualibet ipsum
quod patitur illo modo ad odorare pertinet olfactus et ergo dicit philosophus quod
est odorare potest pati quod dicitur odorare addit super pati cognitionem odoris
Quod autem Hic philosophus determinat de sensibilibus respectu obiecti eorum

in generali et in speciali secundo ponit sententiam eorum et subdividit quod ponitur primo facit.
secundo. Secundo ista dicta movet questionem et solvit eam ibi. Primo facit
prima in duas primo dat intencionem suam. Secundo exequitur ibi. In sequentibus
primo ponit propositum et primo propositionem ad probandum ista. Secundo ad probandum conclusionem
ibi. Ac non prima subdividitur primo ponit rationem inductivam. Secundo ostendit maiorem ibi intrat
est prima id est est cui non deest sentire aliquid eorum que nata sunt sen-
tire ei deficit aliquis sensus sed hominibus et aliis perfectis non deficit sen-
tire corpus aliquid que nata sunt sentiri ergo non deest ipsis aliquis sensus
sed habent quelibet sensus. In illa ratione sic procedit quod non ponit aliquid quia
manifesta est. Primi cum deficit sensus ei necesse est deest sentire. aliquid
ergo per oppositum cui non
deest aliquid sentire aliquid
obiectum sensibile ei non deficit
sensus aliquis. Una pars
minoris ponit ibi illa hominibus
non deest sentire tangibilia que
habemus tactum qui per
prius est tangibilium quarum
Secundum est cognito per
supponit cognoscere et
cognito est in cognoscendo
tamquam in subiecto. ergo ubi
quod est sensibile cognitio
ibi necesso est omnes sensus
habere cognitionem. Et in homine
est cognitio omnis sensibilis
ut ostendi per inductionem ergo
necesso quod habet omnes sensus
ab accidentis statim sunt
quia cognoscit sensibilia
sunt per quod est inpossibile
Si enim. In hac particula
primo adducit rationem ostensam
ad probandum quod tamquam quelibet
sensus et dividitur in quatuor
primo ponit quandam conclusionem
quam ostendit per se ad secundo
ponit rationem minorem ibi et
et quinque 3o infert conclusionem
ibi omnes igitur 4o removet
quedam dubia ibi videtur at
non ab quod probatur quod esse ille qui
tamquam est non deficit aliquod
organum sensitivum ei non deficit aliquis sensus sed hominibus et animalibus
perfectis non deficit aliquod organum ergo eis etiam non deficit aliquis sensus. Et homines
et perfecta animalia habent tamquam quelibet sensus ergo tamen sunt quinque illud argumentum
tamquam rigorem et primo tenet et conclusio huius tenet sed quod deus et natura nichil faciunt
frustra. Natura cum non deficit in necessariis nec habundat in superfluis ergo
deficit sensus necessarium est deficere organum quia si poneret organum et non
sensus tunc natura habundaret in superfluis quia diceret organum frustra et non
deficeret in necessariis quia daret perfectibile sine perfectione tamen sensus est perfectio
organi. Sequitur. In hac particula probat minorem scilicet quod homines et perfecta
animalia habent omnia organa et hic probat duplex secundo
Et quecumque animalia habent omnia organa et hic probat duplex secundo
est in medio secundum genera mediorum. Secundo secundum genera organorum ibi. Amplius autem
prima pars potest dividi primo facit quod dictum est secundo ponit quoddam
notabile ibi habet autem se sic de primo sic arguit quecumque sentiunt per omnia
media habent omnia organa sed homines et perfecta animalia sentiunt per omnia

neque sonus neque odor nullum faciunt in tor.
sed in quibus est ut aer qui cum tonitruum scindit
lignum. Sed tangibilia et sapores faciunt. Si enim
non a quo utique paterentur inanimata et altera-
buntur. Ergo et illa faciunt. An non omne cor-
pus passivum ab odore et sono patientia
indeterminata et que non manent ut aer.
Fetet enim sicut patiens aliquid. Quid igitur
est odorare preter pati aliquid. Aut odorare sentire
est. Aer autem patiens sensibile sit.

Quod autem non sit sensus alter preter quinque
dico autem hos quinque sensus visum
auditum gustum olfactum tactum
ex hiis credet aliquis. Si enim omnis est sensus tactus
et nunc sensum habemus. Omnes enim tangibiles
passiones tactu nobis sensibiles sunt. Necesse
est si quid deficit aliquis sensus et organum nobis aliquod
deficere. Et quecumque ipsi quidem tangentes sentimus

Similiter autem

Sed et nobis

necessaria est vel sonus ... phylosophus declarat in littera una omne medium aut est coniunctum aut extrinsecum. Ex hoc homines sentiunt per medium coniunctum quia sic sentiunt per tactum sensibilia per medium extrinsecum quia per medium et aerem et aquam quae sunt extrinseca. Secundo ponit phylosophus non esse inconveniens et est illud. Secundo aliqua sensibilia contraria diversorum generum sunt nata percipi per unum medium ut color et sonus per aerem tunc organum huiusmodi illius medii seu quod conforme nature illius sit aptum ad ista sensibilia comprehendenda et converso. Tertio est unum obiectum natum cognosci per duo media ut color per aerem et aquam quod organum habet naturam illorum duorum mediorum ut unum potest illud obiectum percipere.

tactu sensibilia sunt quod contingentes sentimus non per medium et non ipsa tangentes simplicibus dico autem ut aere et aqua. Habent autem sic ut si quidem per unum plura sentimus diversa genere ad invicem necesse habentem huiusmodi sensitivum ut si ex aere est sensitivum ut est aer medium soni et coloris. Si vero plura unius sunt ut coloris et aer et aqua utraque enim dyaphona et qui alterum ipsorum habet solum sentiet illud per utraque. Ex quibus componuntur. Simplicium autem et ex duobus his sensitiva sunt solum ex aere et aqua pupilla quidem aque auditus vero aeris olfactus alterorum horum. Ignis autem aut nullius aut communis omnibus est sensitivum: nichil enim sine calore sensitivum est. Terra vero aut nullius aut in tactu maxime mixta est specialiter. Unde relinquitur nullum sensitivum esse extra aerem et aquam. Hoc autem et nunc quedam habent animalia. Omnes autem sensus habentur a non imperfectis neque orbatis. Videtur autem et talpa sub pelle habens oculos. Quare si non aliud est corpus et passio que

Notandum phylosophus dicit quod quecumque sensibilia cognoscuntur per medium coniunctum illa non cognoscuntur per tactum. Ex quo illa etiam possunt percipi per sensum ... ut ... ut nullo non per tactum. Ratio huius est quod sensus exteriores sunt sicut ianua nostre cognitionis et ideo nichil potest cognosci a sensu ... nisi prius cognoscatur ab aliquo sensu exteriori et ideo quecumque sensibilia cognoscuntur per medium coniunctum necesse est per tactum cognosci et etiam ... quia et ... essenciales. Et si dicatur quare non per gustum dicendum est quod gustus est quidam tactus ... tactus sensitivus ... ut se extendit ad utrumque sensum scilicet ad tactum ... et ideo ... non ... Simplicium phylosophus ponit alia tunc ... ut quod homo et alia animalia perfecta habent omnia organa. Et arguit sic omne organum aut est aque admodum aut aeris vel alterius horum quia ignis in nullo organo dominatur quia corrumperet ipsum cum sit valde activus. Ex hoc tamen cum aliis ... in omnibus organis quia nullum sensitivum est sine calore. Terra non dominatur in aliquo organo propter suam ruditatem. Ex in tactu ... cum aliis elementis. Ex ... nos habemus organum quod est aque admodum ut pupilla aut aeris ut organum auditus aut alterius horum ut olfactus organum. Ideo concluditur quod habemus omnia organa. Notandum phylosophus dicit quod sensitiva et organa sunt composita simplicium id est ex duobus elementis et vocat elementa simplicia non sic quod careant omni compositione cum sint composita ex materia et forma sed sunt simplicia cum sint per oppositum mixto quia sunt non mixta ex aliis corporibus sed sunt principia omnium aliorum corporum. Ex hoc dico quodlibet organum cum sit ... mixti mixtum est ideo in quolibet organo sunt quatuor elementa. Ideo pupilla non est admodum aque tamen et organum auditus

aeris tamen. Ibi debet dici quod philosophus accipit hic organum in quo aqua excellenter reperitur superans alia elementa et in magno gradu puritatis et sic pupilla est aquae tamen et auditus aeris tamen. Et non ignis in magno gradu puritatis non ducitur in aliquo organo quia tunc sit ultra activus corrumperet organum et statim sensum. Sed debilitatus per actionem aliorum elementorum et ad debitam proportionem reductus in quolibet organo reperitur quia per calorem et spiritum vitalem sensus operatur. Et non terra in magno gradu puritatis non est in aliquo organo quia est inepta ad perficiendum organum sed mixta cum aliis elementis reperitur principaliter in tactu et hoc dicit philosophus hic et in libro de sensu et sensato.

Sed dicitur pupilla non est de genere aquae quia humidum aqueum est congelabile ut dicit philosophus quarto metheororum sed pupilla non est congelabilis quia nunquam auditum est quod aliquis patiatur frigus in oculo ergo pupilla non est admodum aquae. Et medium et organum debent esse eiusdem naturae sed medium videndi est aer ergo organum visus scilicet pupilla debet esse aer admodum. Ibi debet dici quod pupilla est admodum aquae sicut patet hic. Ex quibus [illegible] est quia si pupilla [illegible] quae aqua. Secundum est quod oculi sunt [illegible] producti sunt clari frigidi et humidi et haec sunt proprietates aquae. Tertium est quod natura in oculo ordinavit pinguedinem quod ab aliquibus dicitur albugo ut impediat congelationem pupillae et sic patet quod sit [illegible]. Ad rationem [illegible] est congelabile dicitur quod verum est [illegible] est et sic [illegible] per aliquod additum et hoc est albumen pinguedine. Ad secundum cum dicitur medium et organum sunt eiusdem naturae concedo medium inquantum medium et est medium inquantum est transparens et non inquantum aer. Sed aer [illegible] quia non transparentia in aqua et sic in ipsa melior constituitur subtilitas pupillae ita quod per ipsam a frigore et calore meliorem receptionem habet specierum. Ibi philosophus removet quoddam dubium cum quo sub videtur enim quod aliud genus [illegible] et quia in talpa oculi non apparent visus videtur etiam esse aliud imperfectum. Ad hoc videtur philosophus quod habet oculos sub pelle quae sic quaerunt manet in terra. Ideo pelliculam habet super oculos ne oculi laedantur. Ex terra et debet dici aliud perfectum. Ideo ibi quaeritur si non [illegible] istam litteram [illegible] legunt quod philosophus in ea removet quoddam dubium. Sed tamen melius legi quod philosophus in ea invenit aliam rationem ad probandum quod tamen quinque sunt [illegible] et est ideo [illegible] omnia sensibilia cognoscimus ergo omnis sensus habetur.

Nullum est commune quae sentit unus utique deficiet sensus. At non neque communium possibile esse sensitivum proprium quae uno quoque sensu sentimus non secundum accidens ut motus status figurae magnitudinis numeri unius. Haec enim omnia motu sentimus ut magnitudinem motu. Quare et figuram magnitudo enim quaedam et figura est. Quiescens autem in eo quod non moveri. Numerus vero negatione continui et propriis unusquisque enim unum sentit sensuum. Quare palam quod impossibile cuiuslibet proprium esse horum ut motus. Sic enim erit sicut nunc visu dulce sentimus. Hoc autem est quoniam amborum habentes sensum cum simul sunt cognoscimus. Si vero non, nequaquam utique sed aut secundum accidens sentiremus ut Cleonis filium non quia Cleonis filius sed quia albus. Huic autem accidit Cleonis filium esse. Communium autem iam habemus sensum communem non secundum accidens; non igitur est proprius. Nequaquam enim utique sentiremus sed aut sicut dictum est Cleonis filium nos videre. Alterius enim propria accidentaliter sentiunt sensus non inquantum ipsi sunt sed

[illegible]

aut sic quia si esset aliquod sensibile quod non sentiremus sequitur esset alia qualitas absque quinque sentimus et sic esset prima et simplex aut secunda et mixta. Si mixta cum mixte sint compositis necesse est dare aliam qualitatem primam absque quas habemus. Si autem esset alia quam prima tunc esset elementum aliud absque quatuor que tunc sunt quod est falsum et impossibile ut ...ta de quinta et medio et mundo ergo alia sensibilia cognoscimus et ... omnes sensus et ... quibus ergo tunc sunt quinque sensus. Sed non remansit dicere ... inter animalia ... perfectissima illi ... omnes ... homo ... qui est perfectissimus ... ergo ...

quod una causa simul fiat sensus et in eodem ut colera quod amara et rubicunda. Non enim alterius sensus dicere quod ambo sunt unum. Propter quod decipitur si sit rubicunda colera opinatur esse. Inquiret autem aliquis cuius gratia plures habemus sensus et non unum solum. Ut quidem minus lateant communia et consequentia ut motus, magnitudo. Si enim esset visus solus et iste albi latere utique magis et videntur esse idem omnia propter consequi ad invicem omnia simul ut color et magnitudo. Nunc autem quoniam in altero sensibili quod accidunt quod aliud quodque eorum omnia sunt manifestum. Sequitur

Quando autem sentimus quod videmus et audimus necesse est visu sentire quod videt aut altero. Sed alio aut ipso erit quod videt et alterius. Sic idem erit visus et subiecti coloris. Quare aut duo eiusdem erunt aut idem

quia erit sensibilia per accidens eodem et non ... propter dicta et falsitatem eius ... declarat in ... sensibile ... per se et sensibile per accidens et sensibile ... ergo utraque sensibilia quia erunt per se ... illud quod ... aliqua ... est per ... natura ... et alia sensibilia quia ... per actus est ... sensibile ... aliqua ... Ad ... non ... sensum aliquem ... filio ... qui est ... per actus ... ad sensibile per actus quatuor ... prima est quod sit ... secunda quod ... agat in ... esse per actus sicut album ... tertia quod habeat ... apparens ... filio ... et ergo ... filius ... sensibile per ...
Inquiret autem ... ita predicta movet dubium

... Sed neque sensibilia ... ponit ... sensuum ... ad sensibilia quia et ... subdividit ... implicite. Secundo demonstrat et reparat ibi Si enim erit ... ad ... concludendo complete ibi ... ad prima parte ... Si ... sensus ... sensibilia ... et tunc illa ... sensibilia per accidens ... quod ... est falsum et ... ergo ... ponit ... totam ... ponit ... quod non sit ... sensibilia ... quod sensibilia ... et non ... quod ... est ...

[illegible] dicunt quidam quod hic querit quare habemus plures sensus et non unum [illegible] sed hoc non videtur valere [illegible] libri [illegible] dubitat [illegible] quare habemus plures sensus et non unum et ideo dicitur quod [illegible] movet questionem subiungit [illegible] solutionem [illegible] dicit quod aliquis potest querere quare habemus plures sensus propter [illegible] sensibilia et non unum [illegible] subiungit solutionem dicens quod [illegible] est quia [illegible] quia [illegible] percipiuntur ut magnitudo [illegible] sensibilium [illegible] magnitudo solo visu perciperetur et color et non aliquo alio sensu [illegible] esse idem et non differre [illegible] quia color et [illegible] non percipitur [illegible] magnitudo percipitur [illegible] illa [illegible] esse diversa [illegible] sicut [illegible] dicere quod sensibilia [illegible] differunt [illegible] quia [illegible] solo [illegible] sensu [illegible] sensibilia autem quia plures [illegible] [illegible] et [illegible] magnitudo percipitur [illegible] et [illegible] tactu [illegible] sensibilia [illegible] consequentia [illegible] non potest [illegible] quia color est [illegible] magnitudo est et non [illegible]

Quando autem [illegible]

Amplius autem et si aliud sit sensitivum a visu in infinitum
procedit aut aliquid sibi ipsi [illegible] quare in primo
hoc faciendum est. Habet autem dubium. Si enim visu
sentire videre est, videtur autem color aut habens hunc, si
videbit aliquis videns et colorem habebit primum
videns. Manifestum igitur quoniam non est unum visu sentire,
et namque cum non videmus visu iudicamus et
tenebras et lucem sed non
similiter. Amplius autem et videns est ut coloratum.
Sensitivum enim susceptivum est sensibilis sine materia unumquodque.
Unde abeuntibus sensibilibus insunt sensus et
fantasie in quibus sentiunt. Sensibilis autem actus
et sensus idem est unum et idem. Esse autem non est idem
dico autem ut sonus secundum actum et auditus secundum actum.
Est enim auditum habentem non audire et habens sonum
non semper sonat. Cum autem operatur potens audire et sonat

[illegible] secundo [illegible] sic fantasia [illegible] potest [illegible] dubitat [illegible] dicit [illegible] sed secunda [illegible] visu [illegible] dicit quod [illegible] aliquo [illegible] magnitudo [illegible] sensu [illegible] color [illegible] visu [illegible] sentit [illegible] visu [illegible] color [illegible] alio sensu [illegible] percipit [illegible] quod non potest cognosci [illegible] visu [illegible] cognosci abalio [illegible] potest cognosci [illegible] cognosci [illegible] percipit color aut color [illegible] abalio sensu [illegible] color non percipitur aliquo [illegible] alio [illegible] cognoscit visu et color quod videt esse [illegible] non [illegible]

hic uelle quod idem sensus percipit visionem et colorem cuius duplex potest assignari causa. Prima agnoscens percipit effectus mediatos et per consequens absentes et percipit causam. Ex visio videtur esse effectus immediatus coloris ergo deberet absentem percipi. Secunda ratio quia effectus et causa relativa sunt secundum se ad causam suam. Ex relativa autem simul natura, id est natura cognitione, ergo debent ab uno sensu cognosci. Item non quod Aristoteles in tertia reputat inconveniens quod duo sensus sint unius obiecti. Et hoc quia potentie distinguuntur per actus et actus per obiecta et ergo si primo ad alterum potentie distinguuntur per obiecta et ergo si unius obiecti essent due potentie esset illa eadem una potentia et non differrent inter se. Ergo primo non sequitur

potentie sonare tunc auditus secundum actum sit simul et secundum actum sonus quorum dicet utique aliquis hoc quidem esse auditionem hoc autem sonationem. Si igitur est motus et actio et passio in eo quod patitur necesse est sonum et auditum qui est secundum actum in eo quod est secundum potentiam esse. Activi enim et motivi actus in patiente fit. Unde non necesse est movens moveri. Sonativi igitur actus aut sonus aut sonatio est. Auditivi autem auditus aut auditio est. Dupliciter enim auditus et dupliciter sonus. Eadem autem ratio est et in aliis sensibilibus. Sicut enim actio et passio in patiente sed non in agente sic sensibilis actus et sensitivi in sensitivo est. Sed in quibusdam quidem nominatum est ut sonatio et auditio, in aliis autem non nominatum est alterum: visio namque dicitur visus actus, coloris autem non nominatum est; et gustatio gustus est, humoris autem non nominatum est. Quoniam autem unus quidem est actus sensibilis et sensitivi, esse autem alterum

Secundum sensum duo sensus. Et si sint diversi non [illegible] aliqua coordinatione inter se tunc non sunt unius obiecti sicut sunt duo sensus particulares. Si autem sunt duo sensus quorum unus est superior et alter inferior sicut sunt sensus interiores et sensus exteriores tunc bene possunt esse unius obiecti quia illud quod est obiectum alicuius sensus exterioris potest esse obiectum alicuius sensus interioris. Et secundum hoc non impedit. Et ad illud in tertia reputat inconveniens quod sensus sit simul [illegible] cognoscitivus [illegible] ista quia cognoscere est sicut agens et cognoscens se patiens. Ex unum et idem non potest esse agens et patiens ergo unum et idem non potest esse cognoscens et cognitum.

Ampliens autem hic philosophus prius ponit aliam rationem scilicet quod visio non cognoscitur ab alio sensu quam a visu [illegible] sic arguere. Aut visio percipitur a visu aut ab alio sensu quam a visu. Si ab alio tunc infinitum. Et est aliquem sensum ponere qui cognoscit operationem suam propriam et sic quilibet alius sensus tunc non [illegible] percipiat suam operationem. Non potest Aristoteles reputat inconveniens quod sit processus in infinitum in potentiis sensitivis duplex causa. Prima quia nulla operatio potest compleri quia quod infinitum sensus dependet ab quod infiniti non possunt pertransiri. Ex ergo sensus essent infiniti tunc visio haberet dependentiam ad infinitos sensus tunc numquam posset fieri visio perfecta. Ex hoc est falsum, ideo sensus non sunt infiniti. Secunda causa quia sensus est potentia organica. Ex ergo essent potentie sensitive infinite tunc organa essent infinita. Ex hoc est falsum quia quodlibet animal est corporis finiti ideo in ipso non possent esse infinita ergo nec sensus sunt infiniti. Item non ideo quia in tertia falsum concludit ergo solum potest et dicitur quod visio perfecte percipitur ab alio sensu

vel consensu quem sit dici utique quod operatio illius sensus proprie absponet et si dicatur eadem tunc fuit standum in prima [illegible] et secundo non [illegible] quia est super et principaliter sed maior [illegible] est et potest cognoscere operationes sensuum propter hoc sensum communem. Consequenter cum philosophus ponit rationem ad quam propter proprie auditus

Habet autem dubitationem aut est color aut habens colorem ergo visio non proprie auditus non est color neque habens colorem ergo visio non proprie propter visum [illegible]. Circa istud primo ponit conclusionem subdubitationem deinde ponit autem [illegible] non concluditur quod visus non cognoscit visionem propter [illegible] philosophus [illegible] et ergo philosophus illam rationem destruit. Secundo [illegible] quod ratio [illegible] philosophus quam nota [illegible] **Si illa**

Manifestum ergo et innuit quod visus aliqua percipit visionem non [illegible] [illegible] conclusionem illius quo omnibus [illegible] dicendi [illegible]. **Non. Communis** dici quod videre dupliciter dicitur uno modo per immutationem speciei ab aliquo exteriori sensibili et dicitur videre visum de potentia ad actum et per hoc videre iudicatur ~~superiori et [illegible] maiorum [illegible]~~ sic et [illegible] [illegible] [illegible]. Alio modo fit videre secundum imitationem speciei a virtute inferiori et superiori et [illegible] maiorem virtutem que [illegible] radicis et principium omnium propter sensuum que [illegible] [illegible] quibus et visus cognoscit sic videre. **Et non. Secundo** [illegible] quod cognoscimus [illegible] propter [illegible] sensum. Ergo videre et non videre sunt [illegible] ergo ad eundem sensum pertinet. Ergo [illegible] sensus non videre propter sensum in tenebris ergo et videre cognoscimus [illegible] visum [illegible] visio [illegible] proprie a visu. Sed tunc solutio communis [illegible] que [illegible] quod nullo modo visio cognoscitur a visu que [illegible]

est necessarium esse simul corrumpi et salvari secundum actum auditum et sonum et visibile; ergo et gustum et alia similiter. Dicta autem secundum potentiam non est necesse. Sed priores physiologi hoc non bene dicebant, nihil opinantes neque album neque nigrum esse sine visu neque saporem sine gustu. Secundum quidem dicebant recte, secundum autem non recte. Dupliciter enim dicto sensu et sensibili, hoc quidem secundum potentiam illo vero secundum actum, de his quidem accidit quod dictum est, in altero vero non accidit. Sed illi simpliciter dicebant de dictis non simpliciter. Si autem symphonia vox quaedam est, vox autem et auditus est sicut unum et est sicut non unum idem, ratio autem symphonia, necesse est et auditum rationem quandam esse.

[illegible] aut dubitatio [illegible] aut dubitatio [illegible] primo facit quod dictum est. Secundo quod dictum infert solutionem quorundam. Ibi [illegible] aut verius primo intercipit [illegible] illius argumenti. Secundo [illegible]. Ibi amplius autem [illegible] [illegible] fuit ista ratio quod [illegible] aut est color aut habens colorem adequate [illegible] philosophus quod non est verum. Secundo [illegible] in ista parte

Consistunt enim susceptivum philosophus intercipit [illegible] et est ista quod non est color neque est colorata philosophus innuit quod [illegible] immo visio colorata et quia visio est in visu [illegible] philosophus [illegible] quod visus est coloratus [illegible]. Secundo quod [illegible] duabus rationibus. Secunda [illegible] sensibus prima [illegible] est illud quod recipit et [illegible] speciem coloris quodam modo est coloratum. Ergo visus recipit speciem coloris. Tertia [illegible] que [illegible] [illegible] actibus sensibilibus remanent in sensu propter quod sentimus [illegible] quodam modo est coloratus et illa tunc ponit [illegible] [illegible] [illegible] coloratum [illegible] uno modo [illegible] et relative sit quemadmodum [illegible] [illegible] lapidi ligno. Alio modo [illegible] coloratum [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] omne recipiens speciem coloris [illegible] et [illegible] visus potest dici coloratus non [illegible]

[illegible marginal notes]

esse reale quia sensus est receptivus specierum sensibilium sine materia. Sed ergo ad auctoritatem dicimus visum non esse colorem simpliciter non distinguendo ideo ipse improbat. Quare consequenter. In hac particula philosophus ponit secundam rationem ad propositum.

Sensibilis autem: quod visus sit coloratus quodammodo et arguit sic: sensibilis et sensus est unus actus qui est in sensu ut in subiecto. Sed est actus et habet duas partes quae ambae declarantur in littera. Sed visibile ... est color et sensibile quod est color et visus sensus ergo ... Sed actus ... est in visu sicut in subiecto. Sed actus coloris est coloratio ergo coloratio est in visu. Sed in quo est coloratio illud est coloratum ergo visus quodammodo est coloratus. Si ista ratio sit procedens quod declarat primo ... et primo partem primam scilicet quod sensus et sensibilis unus est actus.

Dicitur autem puta unumquodque excellens acutum et grave
auditum et in humoribus gustum et in coloribus visum
forte fulgidum et opacum et olfactum forte odor
et dulcis et amarus sapor tactus sicut ratio quaedam sensus
Unde et delectabilia cum fuerint ad rationem sincera et
immixta existentia ut acutum aut dulce aut salsum
delectabilia enim tunc sunt omnino autem quod mixtum
est symphonia magis quam acutum et grave. Tactui
autem calefactibile et frigefactibile. Sensus ratio est.
Excellentia autem contristat et corrumpit. Unusquisque igitur
quidem est sensus subiecti sensibilis qui est in sensitivo inquantum
sensitivum et discernit subiecti sensibilis differentias ut album
quidem et nigrum visus, dulce vero et amarum gustus.

Sensibilis et sensus est unus actus ut dicit philosophus in littera et hic intelligit de sensibili quod actu mutat sensum et de sensu qui actu mutatur non autem unum est de sensibili in potentia. Unum ille actus realiter habet duo nomina ad diversa comparatus quia comparatus ad sonum dicitur sonatio sed comparatus ad auditum dicitur auditio. Sed aliquando habet nisi unum nomen unde ille actus qui est ... comparatus ad visum dicitur visio comparatus autem ad colorem non habet aliquod nomen et dicit philosophus ... in littera.

Si ergo est motus: in hac particula philosophus declarat secundam partem scilicet quod actus sensibilis et sensus est unus in sensu et in subiecto aliud, et declarat per locum a simili. Unde motus est in mobili ut in subiecto et non est in movente. Unde si esset in movente necesse omnia moventia moveri quod est falsum et aliquod esset movens [illegible] quod non movetur. Omnia sunt ... motus est in mobili et non in movente. Sed actio et passio sunt unus motus ideo ambo sunt in passo ut in subiecto. Similiter actus sensibilis et sensus sunt unus et est sicut ... Consequenter. Hic philosophus solvit

Si autem symphonia: secundam dubitationem et subdividit. Primo facit quod secundo inserit quoddam correlarium. Ibi unde delectabile. Primo ... quod obiectum et potentia ... sic conformantur in sua proportione quia habent ... actum et unam operationem unum ut sunt unum ... esse ut ... sicut ... Sed ... proportionem ... sicut obiectum auditus ubi ... vox consistit cum ... organo in proportione et quia ... medio et ... corrumpit ideo excellens audibile scilicet acutum et grave corrumpunt auditum et similiter intelligendum est de aliis sensibilibus ... proportionem ... et ponit philosophus ... Unde excellens sensibile excedit proportionem ipsius organi tunc ... sensus ... Si quis inspiciat sensibile splendidum tunc sensus non patitur illud obiectum in suo debito ... ut de ipso ...

postea iudicabit. Et si sensus semper gustavit valde amarum
non bene potest iudicare de aliis saporibus et ita de aliis saporibus
contrariis patet. Sensibilia non bona dicit vide et de etc. In ista parte philosophus infert quod
dam conclusionem et mediate infert illo modo quia dictum est quod sensibilia
excellentia corrumpunt sensum sequitur quod si sensibilia fuerint
ex prima admixtione mixtorum et habent quandam proportionem tunc ipsa
sensitiva contraria dicuntur esse delectabilia. Consequenter philosophus in
Unumquodque investigat nam quemadmodum supra quarta operatione
que est cognitio actionum sensuum propriorum hic intendit investigare
nam eius specialia operatione que est ponere differentiam inter sensibilia
ipsorum diversa et subdividit
primo determinat veritatem
circa sensum communem
Secundo ...

Quia autem et album et dulce
et unumquodque sensibilium ad unumquodque discernimus quodam
et sentimus quod differunt. Necesse igitur sensu. Sensibilia
enim sunt. Unde manifestum quia caro non
est ultimum sensitivum. Necesse est enim tangentem esse
ipsum discernens discernere. Neque utique separatis
contingit discernere quod alterum sit dulce ab albo
sed ab aliquo uno utraque esse manifesta. Sic
enim et si hoc quidem ego, istud vero tu senties, ma
nifestum utique erit quoniam altera ab invicem.
Oportet autem unum dicere quoniam alterum dulce est
ab albo. Dicit ergo idem. Quare sicut dicit ita intelligit et sentit.

... ostendit ad quam dispositionem cognoscendam
contendit. Unumquodque ... Secundo ostendit
ad quam dispositionem non accedit sensus proprius
ibi quoniam autem album videre ... sensus proprius
cognoscit obiectum proprium et
contrarietates que sunt in
illo obiecto ut visus co
gnoscit colorem et contrarietates
que sunt in colore ut
album et nigrum. Secundo
dicitur quia dicit philosophus quod
quilibet sensus qui est in ...
instrumentum sensitivum cogno
scit suum obiectum. Ad quod dicendum
est quod sunt forma deter
minata requirit ad suum et
et ad suum operari determina
tam materiam et determinatum
subiectum. Sic sensibili potentia sensitiva quecumque est in organo requirit organum
dispositum ut recte possit apprehendere obiectum et de ipso iudicare. In dem
est quod excellens sensibile corrumpit sensum destruat ... sensus
et disposicio organum et de tali sensu non loquitur philosophus. Et de illo quod
dispositum habet organum recte percipit subiectum suum et contrarietates preter illum
... dicendum quod philosophus male vocat obiectum per illud nomen subiectum quia
obiectum habet rationem agentis. Et sensus rationem patientis et subiectum autem habet rationem
patientis. Ergo magis convenienter sensus dicitur obiectum quam subiectum. Dicendum
conclusionem. Ad hoc dicendum est quod considerando obiectum ut movens et agens
non bene vocatur subiectum. Sed considerando ipsum aliter prout consideratur
ut ipsum subiectum in quo sensus fit dicitur subiectum quia secundum omne esse
reale et corporeum. Consequenter dicit quod ... sensuale et incorpo
reum et ... dicit subiectum. Consequenter In hac parte philosophus ostendit
quod ad differentiam sensibilium cognoscendam non contendit. Secundo ...

145

Unum autem per se etc. Subdividitur primo facit quod dictum est. Secundo oste-
dit quod potentia quae percipit diversitatem sensibilium debet esse
una et 3o ostendit quod debet illud in tempore indivisibili. Secunda ibi
Sicut neque 3a ibi Sed tamen aut non contrarie opposita habetur quod utrumque est
ponere sensum unum et hic [illegible] [illegible] primum quia ista conveniunt et differunt alterutrum illorum aut conveniunt et diversa parte non sunt ab sensibus per se et tamen percipitur ergo facit quod aliquis sensus communis quae sequitur quod ipse est ponendus. Sequitur Hic philosophus subdu-
Unde nec manifestum est etc. removet dubium quia aliquis posset dicere
an organum sensus gustus erit caro et tunc et dicit quod non

Quod neque possibile est separatis iudicare separata patet
Neque autem in separato tempore. Sicut palam est per
ea sicut quod dicit idem quod alterum sit bonum et alterum
malum. Sic et alterum dicit quando quando alterum non et
alterum est et non secundum accidens est quando. Dico autem ut nunc
dico quod alterum est non tamen quando alterum non sit
sed sic quod nunc et quando nunc est. Simul ergo est quare
inseparabile et inseparabili tempore. At vero impos-
sibile simul contrariis motibus moveri idem secundum quod indivisibile
et indivisibili tempore. Si enim sit dulce movet sensum aut intellectum
amarum autem contrarie et album aliter. Ergo simul
numero indivisibile et inseparabile tempore. At vero

quando tunc tunc quod percipitur a sensu gustus tangitur quod est falsum. Sed neque ibi separatis. Ibi philosophus ponit quod potentia perceptiva dicens quae est inter album et dulce est una et non plures. Et subdividitur primo ponit intentionem suam. Secundo probat eam ibi Sicut enim ubi a[illegible] [illegible] [illegible] sicut admodum habet se diversi- ficamus ad iudicandum album et ad percipiendum dulce quorum unus sensus cognoscit tamen album et alter tamen dulce. Eodem modo habet se diverse potentiae ad illa sensibilia. Ex diversitate quorum primus cognoscit tamen album et alter tamen dulce neque possunt iudicare differentiam inter illa utrumque est igitur dare unum hominem qui cognoscit et iudicat illa ambo. Sic etiam est in proposito quod unus iudicat quod diversa

debet dare unam potentiam communem quae cognoscit
sentiat. Sequitur quod sensus communis est unus et non plures. Et non quod in hac
coniungit illas duas conditiones scilicet intelligit et sentit [illegible] quia
aliter non possent distinctionem inter [illegible] et [illegible] [illegible] autem [illegible]
sit alterius ac a sensu [illegible] in 3o huius. Sequitur In hac parte philosophus ostendit
Quod autem obiciat quod determinatam unitatem etc. Subdividitur primo
arguit contra praedicta. Secundo solvit ibi ergo simul. 3o ponit [illegible] ibi Aut
non. In hac parte philosophus ostendit quod [illegible] [illegible] sensibilia
diversorum [illegible] fieri debet in tempore indivisibili sunt [illegible] vero [illegible] manife-
festum est quod sensus communis diversa sensibilia diversorum non cognoscit
in temporibus separata sed in tempore indivisibili. Et causa est quia sicut una
et eadem potentia quae dicitur sensus communis [illegible] iudicat sensibilia
eadem dicendo quod est bonum scilicet album et alterum scilicet amarum malum
ita etiam iudicat in uno tempore [illegible] ista differentia inter se scilicet in tempore

indivisibili enim cum indicat album tunc eodem tempore adequate secundum
diversum indicari quod nigrum. Item probatur ulterius ponit quandam instantiam
tacitam sive dicti dicentis quod sensus [illegible] et tempore et simul non secundum
accidens id est non quo ad universales partes temporis. Sed sensus qui indica-
re quod diversum contrarium in tempore indivisibili et ulterius exponit quod sit secundum
accidens quia ut dico quod aliud est absolute et non dico quod aliud
est in re. Sed sensus quis dicit sensibilia esse alia ut nunc sicut
esse sunt alia ut nunc quod simul cognoscit utrumque sensibilium
contrariorum et cognoscit quae nunc inter se differunt. Item quia patet quod
quam inseparabile vel sensus quis cognoscit sicut album et dulce
esse divisa et sicut in tempore
inseparabile et indivisibile.
Item non quia bonum et malum
probatur impossibile sensibilia
[illegible] et divisa quorum
unum est [illegible] et delecta-
bile aliud [illegible] et non
delectabile. Contraria album
et amarum ut sunt
dulce et opacum [illegible]
Item non probatur dicit quod [illegible]
quis indicat diversum [illegible]
[illegible] in tempore indivisibile
ibi tempus simul [illegible]
[illegible] cum tempus
indivisibile cum sit [illegible]
contraria. Sed sicut in [illegible] cap-
[illegible] est [illegible]
[illegible] ipsum [illegible]
[illegible] partes temporis.
At vero [illegible] hac parte
probatur [illegible]
[illegible]
[illegible] arguit [illegible]
predicta. Secundo solvit
ibi ergo simul. Tertio ponit
[illegible] ibi autem non [illegible] de-
clarat solutionem [illegible]

impossibile simul secundum contrarios motus quod sentit indivisibile esse
separatum autem est quod divisum sentit quodammodo
divisibile est autem quod indivisibile secundum esse
quomodo ut divisibile loco autem et numero indivisibile aut
impossibile est aut non possibile. Potentia quidem enim idem
et indivisibile contraria sunt esse autem non sed operari divisibile
et impossibile simul album et nigrum esse simul quare
neque species pati est si huiusmodi est sensus
et intelligentia. Sed sicut quod vocant quidam
punctum aut unum aut duo sic divisibile et indivisibile
secundum quod quidem est indivisibile unum discernens est et simul
secundum quod vero divisibile existit bis utitur eodem signo simul. Inquantum

ibi sed sicut [illegible] recapitulat ibi [illegible] quod [illegible] dictum est
quod sensus [illegible] contrariorum sensibilium [illegible] indicat contraria
[illegible] arguit impossibile [illegible] in tempore indivisibili [illegible]
[illegible] Sed [illegible] est una potentia indivisibilis et [illegible]
[illegible] sensibilium et [illegible]
[illegible] sensus [illegible]
sensibilium [illegible] dicit quod dulce movet sensum
[illegible] et [illegible] album movet sensum [illegible]
ibi sunt [illegible] in eodem subiecto. Sequitur [illegible] hac [illegible]
Ergo simul quidem solvit argumentum quod dictum est [illegible]
[illegible] sensus [illegible] indivisibile [illegible] divisibile [illegible] loco
[illegible] et uno [illegible] indivisibile. Sed [illegible] secundum [illegible]
et habitudine sui [illegible] divisibile. Item [illegible]

plura. Sed secundum quod indivisibile est sentit unum. Ideo quod sequitur quod sit in composito esse non est capi quare ut per essentiam qua secundum essentiam est in divisibile. Sed secundum esse actu sive actu secundario scilicet comparacione et divisibile. Secundum quod ita solutum est prius secundum quod impossibile est ... quod est de contrariis sensibilibus et quod tunc infertur sensus quod est potencia indivisibile possit admitti. Sed quod contrariorum diversorum sensibilium sunt contrarie, dicendo quod non est verum. Prima motus contrarius abicit a sensu. Sed ille contrarius non abiciunt a sensu quia sunt magis perfecti et salvant. Sequitur textus

Potencia quidem sicut philosophus ponit non ... per quod intelligit aliquo modo

quid ... nobis dico iudicat et ut separa to et ut inseparato inquantum ... omni modo est de principio quo ... dicimus sensitivum esse animal determinatum est hoc modo

insurgere dictam solucionem volens dicere sic. Tamen quod indivisibile in potencia habet contraria. Sed actu non ut hoc declarat in littera. Nota: subiectum aliquod habet in se contraria potencia ut idem homo dicitur calidus frigidus. Sed actu numquam sunt contraria in eodem respectu eiusdem. Dicit similiter de indivisibili quod actu non habet contraria. Sed bene potencia. Deinde philosophus dicit: Sicut album et nigrum numquam sunt actu simul in eodem subiecto. Dicit: Verum est ... quantum ad hoc ... falsum quia intenciones contrariorum non sunt contrarie ut dictum est in de sensu et sensato. Ideo subiungit philosophus. Dicit enim quod verum est et impossibile ... est verum in sensibus et intellectu eodem non recipiunt species sicut sunt in sensibilibus. Sed quia non est ita ideo species contrariorum sensibilium non sunt contrarie ... contrarie sunt contrarie et sic ista solucio

Quoniam autem duabus differentiis diffiniunt animam maxime motu quodam secundum locum et intelligere et sentire videtur autem intelligere et sapere tanquam sentire quoddam in utrisque enim anima iudicat et cognoscit aliquid eorum que sunt. Et antiqui aiunt sapere et sentire idem esse sicut Empedocles dixit ad presens voluntas augetur et in hominibus et in aliis unde ipsis semper sapere preparat

... prius dicta ... in quantum per illa philosophus determinat predictam solucionem.

Sed sunt ... dicit quod sensus potencia uno modo consideratur est indivisibile secundum suam substanciam alio modo divisibile ut comparatur ad alia que adinvicem continuantur. Similiter est de sensu qui secundum quod comparatur ad diversa sensibilia. Dicit de sensu puncto dicit philosophus de puncto inquantum est pars ... de puncto continuante et de puncto quod est in centro circuli. Unde verum est dicere quod sicut illud quod est in centro est indivisibile. Sed secundum quod accipitur ut est finis linearum huiusmodi et principium sequentis sic est indivisibile. Similiter de puncto verum dici potest quod secundum suam substanciam est quod indivisibile. Sed secundum quod est terminus diversarum linearum que adinvicem ... sic est divisibile. Sed dicit tamen de toto sensu ... indivisibile ... considerando. Sed terminus diversorum ut diversa ... divisibile. Sequitur textus aliqui dicunt

Quoniam autem principium 3i libri ubi dicunt ... determinat ...

de sensu quam iam philosophus ait de intellectu et primo comparando eum ad sensum
Secundo determinat de eo absolute ibi primo facit hoc secundum modo nos
ibi de parte autem anime Secundo considerando aliquid et alterum est prima ... et qu-
alitatem incidentalem prima dividitur sic fit mentio de intellectu quod est ma-
talem Secundo prima de ipso agitur in libro 3o hic sic continuari quod postquam philosophus
determinavit de potentia sensitiva interiora que dicitur sensus communis hic intendit
determinare de alia potentia interiori sensitiva que dicitur fantasia et pro-
mittit quedam preambula ad propositum volentia Secundo exequitur
ibi Si igitur fantasia prima subdividitur primo investigat differentiam
inter sensum et intellectum de se-
cundo dicta antiquorum
de hiis loquentium Secundo
ostendit differentiam inter fan-
tasiam et opinionem ibi et
fantasia omnino prima adhuc
subdividitur primo dat inten-
tum antiquorum et con-
firmat illam Secundo
destruit et improbat eam
volens quod licet antiqui
philosophi posuerunt duas
potentias anime scilicet motivam
et motivam et cognoscitivam
et sub hac comprehenderunt sen-
sum et intellectum dicentes
potentias esse unam et eandem
quo quod conveniunt in actu
illo qui est cognoscendi
non secundum illos qui-
tum ponunt duas diffe-
rentias scilicet motivam et cognoscitivam
intellectus et sensus sunt
idem nam ambo conveniunt
sub potentia cognoscitiva
unde per intellectum de anima ...
comprehendi intellectualiter Secundo per de-
finitionem et sapere actus intel-
lectualis iudicandi Secundo per sentire ... assignatur Secundo actus compre-
hendendi et iudicandi ibi non Antiqui videntur male ... ...
... per fallaciam consequentis Sic ... intellectus cognoscit et iudicat et
sensus cognoscit et iudicat ergo sunt idem non sequitur conclusio ...
... ambobus ... affirmativis in secunda figura ut sequitur ... po-
tiorum ... simile est Ac si sic argueretur homo est animal asinus
est animal ergo ... non valet Sequitur hic philosophus confirmat opinionem eorum
per auctoritates primo facit hoc Secundo dat causam opinionis sue ponit
Et antiqui aiunt motivum erroris ibi omnes enim prima pars
subdividitur in duas partes secundum quod ponit duas auctoritates
... quod licet ... quia volunt antiqui quod sensus et
intellectus sunt idem Ista dicunt que recipit ... impressione corporis
... est ... corporea Secundo intellectus est ... per Aristotiles
... antiqui fundabant se in isto Nunc sentire et

alterum autem ex hiis videretur in quod est ho-
mini. Et hoc enim intellectualis est in eternis habentibus
simile iudicat puta videre quod Democritus quod Omnes
enim hii intelligere corporeum sicut sentire putant sentire
et sapere simile simili sicut enim in principio rationibus declaravi-
mus. Etenim oportebat simul ipsos et de deceptione dicere ani-
malibus enim proprium est aliud et pluri tempore in hoc perficitur
anima. Unde necesse est aut sicut quidam dicunt
omnia que videntur esse vera aut dissimilis contactum de-
ceptionem esse hoc enim contrarium ei quod est simile simili co-
gnoscere. Videtur autem et deceptio et scientia contrariorum esse eadem
Quod quidem igitur non idem sit sentire et sapere manifestum
est hoc quidem enim omnibus est aliud vero paucis animalium est

appetitus alteratur et variatur secundum tempus diversitatem ita quod idem unum placet sensui et appetitui et postea relinquitur sicut etiam voluntas seu intellectus in hominibus et etiam in aliis que habent voluntatem secundum [illegible] aliud et aliud corporis celestis variatur sic quod homo vel iam hoc iam relinquit et propter hoc dicit in hac voluntas propter qui credunt quod corpora celestia sunt animata ut homines quod tamen non est verum quia intellectus non habet oppositorum. Sicut anima que [illegible] homines vel secundum alios dicit voluntas propter [illegible] qui secundum opinionem multorum habent voluntatem intellectum. Et tamen sunt diversi ab homine. Et non in greco

Sed neque intellectus cognoscit et intelligit non vere Rete quid presentia et futura et propria vel non vere aut diversorum [illegible] neque [illegible] intellectus omnino sensibilis. Respondit [illegible] et spirituum et dicit in talibus intelligere aut contingit esse et verum et nullum intellectum non et non phantasia aut alterum est [illegible] ab intellectu et non sit [illegible] hoc non est propriis. Aut non est propriis [illegible] et phantasia maxime est. Et sic non est passio non est cum nobis possibilis non est facile. Sicut et in veritatibus quoniam et [illegible] opinioni autem non vivus [illegible] non est [illegible] in [illegible]. Amplius autem [illegible] difficile aliquid et terribile statim compatimur. Similiter est et non [illegible]. Sed circa phantasiam

componendo homines ponitur solum propriissimum illius sed quod talis impressio est intra [illegible] hominibus. Quia hoc dictum ibi multum est famosum et multis est notum apud nos aut non [illegible] translator apposuit qualiter indicat [illegible] et [illegible] sol vocatur [illegible] quia homo generat hominem et sol ut dicit. Secundo philosophorum [illegible] aliarum [illegible] planetarum quia clarior et lucidior omnibus aliis est. Hoc est quod omnes planete suscipiunt lumen ab ipso. Sequitur textus. Omnes enim destruunt dicta antiquorum et dicit primo destruunt dicta antiquorum motum eius causam et causam eius secundum opinionem in se ibi [illegible] quod prima [illegible] primo facit. Hic secundo removet quandam cavillationem ibi [illegible] videtur antiqui in dicto

tamen sunt opinionem locuti sunt falsum de cognitione et quod male et non sunt de cognitione propter duas causas que ponuntur in hac [illegible] est quia deceptio et ignorantia magis [illegible] est in animalibus que in deceptione quam [illegible] cognitio. Secundum philosophus dicit magis [illegible] est animalibus ignorare quia cognoscere et sic [illegible] est quia [illegible] [illegible] honorum et difficilium ignorare aut [illegible] facilium [illegible] plura que [illegible] ignorare quam scire et [illegible] est magis [illegible] unde dicit [illegible] [illegible] que nos scimus sunt minima [illegible] illorum que ignoramus. Et [illegible] quod ad scire requiritur magna experientia [illegible] et longum ideo in longo tempore sumus in acquirendo scientiam et quam [illegible] [illegible] in ultimo [illegible] scientia acquiritur ideo [illegible] quod plurimum temporis [illegible]

Unde [illegible] [illegible] in hac parte philosophus removet quandam cavillationem

Si quis vellet dicta antiquorum salvare diceret quod ipsi non dicunt loqui de deceptione propter duas causas. Prima quia nulla est deceptio, nam omnia que apparent sunt vera. Secunda causa est quia priorum oppositum datur intellectui relinquitur. Et quia dixerunt quod simile a simili cognoscitur, per hoc salvatur intellectus quod dissimile a dissimili cognoscitur. Illud philosophus improbat dicens quod non valet, quia scientia et deceptio sunt contrariorum et ideo contrariorum est etiam simile. Et deceptio etiam dissimile. Et deceptio est etiam simile et dissimile. Ideo dictum priorum non valet. Nota in ista cancellatione duo ponuntur. Primum quod nulla deceptio est, nam omnia que apparent sunt vera, secundum impossibile est quod ... Et ideo philosophus hic tantum dicit nichil loqui. Secundum est quod sicut quando est simile etiam deceptio, quando etiam dissimile hoc etiam non est, quia idem est scientia contrariorum quo cognoscimus, ideo ipsa cognitio est respectu similis et dissimilis, et ergo instantia non valet. Sequitur.

Quod quidem. Hic philosophus improbat dicta seu opinionem antiquorum volentium, quod est falsum, quod sensus et intellectus sunt idem, et subdividit: primo ponit sensum et intellectum esse diversa mediante diversitate mediorum, secundo per diversitatem apprehensionis. Secunda ibi Sed neque intellectus. Nota ideo hic sic: formarum quarum operationes in predicando sunt diverse et ipsa sunt diversa. Sed operatio intellectus et operatio sensus sunt diverse, ergo intellectus et sensus etiam non est idem. Secundum per priorem suam declaratione ponit hoc.

Similiter vero nos habemus sicut considerantes in pictura terribilia et confidentia. Sunt autem et ipsius acceptionis differentie scientia et opinio et prudentia et contraria horum, de quibus differentia altera sit ratio. De eo autem quod est intelligere, quoniam alterum est ab eo quod est sentire, huius autem aliud fantasia esse videtur aliud opinio, de fantasia autem determinantes sic et de altero dicendum. Et si non aliud secundum metaphoram dicimus secundum quam fantasia non aliquid fieri in nobis. Si quis igitur fantasia est vis qua secundum potentiam aut habitus secundum quam discernimus verum aut falsum dicimus, similiter sunt sensus opinio intellectus scientia. Quod quidem igitur non sit sensus manifestum est ex his. Sensus enim aut potentia aut actus est, ut visus et visio; fantasia autem de nullo

Sed neque intellectus. Hec primo ponit secundam rationem ad idem et capitur penes diversitatem apprehensionis, et primo sic: formarum quarum operationes quo ad apprehensionem sunt diverse, et ipsa sunt diversa; ista autem est vera, sed operatio intellectus est apprehendere intelligibilia et operatio sensus est apprehendere sensibilia, ergo sensibilia et intelligibilia sunt diversa. Ergo intellectus et sensus videntur esse diversi. Secundo probat maiorem in libro. Nota sicut quod in libro tunc sensus respectu proprii obiecti semper est verus, et hoc intelligitur cum mutationem ... conditionibus dictis, videlicet quod ibi sit debita proportio organi, medii et debitam distantiam. Nam deficiente aut aliqua harum conditionum accidit esse falsus respectu obiectorum propriorum, sed respectu communium et sensibilium per accidens sic frequenter esse falsus et ... falsitas est in intellectu. Et quod sic dicit quod sensus semper est verus, hoc intelligit de veritate que consistit in ente, quia sensus indicat ... obiectum et apprehendit ipsum sicut est, et non loquitur philosophus de veritate que consistit in adequatione rei ad intellectum, quia illa est in intellectu sic

in sensibus. Item notandum quod duplex est veritas et similiter falsitas. Aliqua est que consequitur rem extra, alia est veritas que causatur ex adequatione terminorum et intellectus et ista est in actu ut in sensibus. Notandum quod cum dicitur in textu quod sensus est verorum seu propriorum obiectorum hoc intelligitur est determinate que consequitur rem extra, quia sensus respectu propriorum obiectorum semper apprehendit et iudicat ipsum esse sicut quod est. Sed quod tangitur in textu quod intellectus sive intelligens est verus sive falsus hoc intelligitur est determinate sive falsitate que habet fieri per adequationem intellectus. Item notandum quod dictum philosophi scilicet quod sensus respectu propriorum obiectorum semper est verus sive non decipitur ut non errat de quo dicit Commentator. Certe

---

Sed apparent ut quemadmodum in sompniis, sed possibile sed potentia quidem
sensus semper adest in omnibus et non errat, fantasia autem non.
Si non eius actu esse idem omnibus utique contingeret bestiis
fantasiam inesse. Videtur autem non, ut formice aut api aut vermi.
Postea hec quidem vere semper, fantasie autem fiunt plures false. Amplius
autem non dicimus cum operemur certe circa sensibile quoniam hoc videtur
homo, sed magis cum non manifeste sentimus, tunc aut vera
aut falsa. Et quod quidem diximus prius, apparent et clausis visiones.
(propter esse sed)
At vero neque erit aliquid semper verorum ut scientia vel intellectus; est enim et
(tamen sequitur)
et falsa. Est enim fantasia falsa. Relinquitur igitur videre
(scilicet) (fantasia et ... assensus)
si opinio sit; fit enim opinio et vera et falsa. Sed opinionem sequitur
fides; non enim contingit opinantem quibus videntur non
credere. Bestiarum autem nulli inest fides, fantasia autem multis.

sensus ut plurimum circa propria sua obiecta non errat ut frequenter. Sed circa communia sensibilia errat ut frequenter et consequenter sed scilicet intellectus circa quid non errat. Sed circa alia frequenter errat. Et cetera. Hic philosophus dicit: Fantasia autem. Demonstrat differentiam inter sensum et intellectum. Item inter sensum et opinionem, quia fantasia semper cum sensu et intellectus cum fantasia simul possunt distingui. Item [illegible] et intellectum hoc scilicet opinionem a fantasia. Item dicitur primo dat intentionem, secundo concludit ibi hic. Item quando est. Item notandum philosophus dicit opinio differt a consensu. Ideo quia effectus differt a sua causa. Sed fantasia est effectus [illegible] sensus. Tertia dicitur propria quod fantasia est motus factus a sensu secundum actum, quod sequitur

quod fantasia non est sine sensu. Item philosophus dicit quod fantasia differt ab intellectu. Ratio est quia fantasia est virtus materialis et organica, intellectus non, ut patet in 3o huius. Tertiam dicit philosophus quod sive fantasia hic non est opinio. Ratio quia opinio sequitur intellectum. Sed non est fantasia ut dicetur in 3o huius. Sed hic philosophus ostendit sive
Hoc enim quedam passio et cetera in duas partes. Secundum
ostendit duabus rationibus fantasiam et opinionem esse diversa, quorum una fit in nobis cum volumus et alia non. Sed fantasia et opinio sunt huiusmodi, ergo differunt. Huius rationis minorem ponit cum dicit tunc. Nam sicut hic experientia tunc fantasia est in nobis cum volumus, opinio autem non. Huius ratio est quia fantasia est in operatione sua motus a fantasmatibus que semper in nobis. Sed hoc opinio quia nec va... quia falsa dependet a re extra animam que non est in nostra potestate

Et ergo opinari non possumus quando volumus. Sequitur. Hic philosophus

Amplius autem ponit secundam rationem ad probandum quod opinio et fantasia non sunt idem. Et dividitur in tres partes. Primo facit quod dictum est. Secundo excusat se de determinatione ampliori. Tertio recapitulat. Secunda ibi Sunt autem. Tertia ibi Dicto autem. Primo ergo intendit sic arguendo: illa sunt diversa quorum uno existente non sit passio eadem vel [illegible]. Et alio existente non sit passio. Sed fantasia et opinio sunt huiusmodi. Igitur etc. Huius rationis minorem ponit in littera secundo causa huius dicti videlicet cum aliquid fantasiamur vel aliquod terribile timemus statim; autem opinamur aliquod terribile timemus sicut patet quod dicit philosophus quia cum opinamur credimus ita esse in re et ideo quod opinio a re dependet. Et sic timemus ne res ita terribilis eveniat sicut est opinata. Sed sic non est cum fantasiamur. Secundo. In ista parte philosophus

Et si non aliud specialiter determinat de fantasia ostendens primo qualiter illa cum quibus videtur esse idem. Secundo specificat quod non sit idem nulli aliquo illorum. Ibi Quod non. Fantasia dupliciter capitur uno modo metaphorice et large sic sensus exterior et sensus quando potest dici fantasia. Alio modo tamen ut est virtus interior receptiva specierum sensibilium

Amplius autem si ad doxam opinionem sequitur fides, fidem autem persuasionem esse, persuasio autem ratio, bestiarum autem quibusdam fantasia quidem inest, ratio vero non inest. Manifestum autem quoniam neque opinio cum sensu neque per sensum neque complexio opinionis et sensus erit fantasia propter haec, manifestum quod non alia quidem opinio est, tertia quidem illius est illius cui est sensus. Dico autem ex albi opinione quod est sensus complexio fantasia est. Non enim ex opinione quidem boni est albi, sensus autem albi. Apparere igitur opinari id quod sentitur non secundum accidens. Apparent autem falsa de quibus simul acceptionem veram habent et videtur quidem sol unius pedis, creditur autem esse maior habitabili. Accidit igitur abiecisse suam propriam veram opinionem quam habebat salvata re, non oblitam neque dedoctam

et sic accipitur cum in proposito. Et comparat eam [illegible] quatuor [illegible] philosophus dicit in littera quod isti quatuor sunt quibus dicunt [illegible] quia per eos possumus opinari. Ibi dicit [illegible] quia sunt potentiae animae [illegible] dicit [illegible] sensum. Et dicit [illegible] alia [illegible] sensum opinionem et intellectum [illegible] per illos [illegible] discernimus [illegible] per opposita eorum falsum. Et quia fantasia quandoque est vera et quandoque falsa ut patet in dictis ergo videtur alicui eorum esse idem. Ibi Non dicit aliquis quod pro pluribus sunt [illegible] facit mentionem de istis [illegible] de aliis [illegible] prima est ista quia maxime noti erant [illegible] apud antiquos. Secundo [illegible] quia illos [illegible] reducebat. Ibi [illegible] ad duo [illegible] quatuor [illegible] primo [illegible] et [illegible]. Ibi Non [illegible] est [illegible] opinionem

in superiori fidem et scientiam. Item opinio ostendit unum cum formi-
datione ut est assensus actus cum formidine partis contrariae probabilium
[illegible] ut longe probabiles [illegible] et intellectus intellegens
assentit firmiter aliquibus propositionibus etiam propter solam evidentiam
illarum in [illegible] quemadmodum assentit primo principio scilicet quodlibet esse
vel non esse vel quodlibet est vel non est et consimilibus propositionibus per se
notis. Similiter assentit aliquibus propositionibus propter notitiam et ex-
perientiam et in talibus omnibus [illegible] est talibus omnibus [illegible] est fi-
des et talis assensus vocatur [illegible] quamvis pure et voluntarie
assentit aliquibus propositionibus [illegible] et [illegible] propter solam [illegible]
voluntatem aliquam et assensus quo quis assentit alicui articulo fidei. Et est dictus fides. Item intellectus aliquando assentit aliquibus propositionibus [illegible] et sine formidine propter rationem demonstrativam et talis dicitur [illegible] et [illegible] vocatur scientia [illegible] quo sequitur quod intellectus est principiorum, scientia autem conclusionum. [illegible] non est [illegible] quantum in [illegible] posita dicuntur [illegible] habitu et potentia [illegible] potentiae [illegible] tanto quia [illegible] possumus operari. Sed dicuntur [illegible] [illegible] quia sunt [illegible] actu [illegible] intellectus. Sed

si credit [illegible] necesse est verum esse et falsam
sed falsa sunt [illegible] ut latent existentes igitur. Non ergo
unum aliquid horum est neque ex his fantasia. Sed
quoniam est moto hoc moveri alterum ab hoc, fantasia
autem motus videtur esse et non sine sensu fieri sed
sentientibus et quorum sensus est; est autem motum fieri ab actu
sensus et hunc similem necesse est esse sensui; erit utique
hic motus non sine sensu contingens neque non sentientibus
inesse et multa est secundum ipsum facere et pati habentem
et esse veram et falsam. Hoc autem accidit propter hoc: sensus
propriorum verus est aut quam paucissimum habens falsum. Se-
cundo autem eius quod est accidere haec, et hic iam contingit mentiri.
Quod enim album, si non mentitur; si autem hoc album aut aliud,
mentitur. Tertio autem communium et consequentium accidentia

Neque quidem hic probat [illegible] propositio et primo ostendit fantasiam non esse idem cum sensu. Secundo ostendit eam non esse idem cum intellectu et scientia. Tertio ostendit eam non esse idem cum opinione. Quarto ostendit eam non esse idem alicui composito ex opinione et sensatione. Prima sic: si fantasia esset idem cum sensu aut esset idem cum sensu in actu aut potentia. [illegible] [illegible] [illegible] Non est idem cum sensu in actu [illegible] in potentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible] duo non sunt idem quorum uno existente alterum [illegible] in somniis apparet fantasma et nullus sensus [illegible] secundum [illegible] est ergo sensus in actu non est idem cum fantasia. Non [illegible] illius [illegible] in [illegible] [illegible] quia secundum fantasiam in somniis [illegible] apparet [illegible] apparentia non causata [illegible] [illegible] actum quia [illegible] [illegible] [illegible] in potentia. Item non sunt eae aliqua [illegible] fantasia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potentia [illegible] [illegible] [illegible]

quam aliquid cognoscimus et secundum quam nobis aliquid
apparet. Et sic posset esse idem cum sensu. Alio modo dicitur per potentiam interi-
ori per quam aliquid apparet in sompniis. Et sic differt a sensu. Primo
quoad primum. Et loquitur de potentia. Sequitur in textu. Primo ponit
Fantasia autem aliam rationem adprehendimus etc. Et vult quod ista illa
non sunt idem quorum unum semper adest animali et aliud non semper
adest animali. Sed sensus in potentia ut lumen visiva vel auditiva
semper adest animalibus [illegible] Sed motum dicat
primo in littera. Secundo tertio differt a prima quod prima ostendit fanta-
siam non esse idem sensui
actuali et potentiali. Sed
illa non fantasiam non
est idem cum sensu in
potentia in hoc probans
quod sensus in potentia semper
animali adest. Et hoc
est intelligendum sane quod in-
venit si non sit corrup-
tus. Sed fantasia non
semper adest animali
quia non semper animalia
fantasiantur. Sequitur
Deinde ei in textu philo-
sophus ponit secundam
rationem [illegible]
et ista illa non sunt idem
quorum unum inest omni
animali. Sed secundum in
actu sensus convenit omni
animali. Sed fantasia
non quia formica non habet
fantasiam in [illegible]
sit [illegible] primo [illegible]
[illegible] non tertio
differt ab alia quia illa est data de sensu in potentia. Sed illa
datur de actu [illegible] Sed dicendum quod philosophus contradicit sibi ipsi quia tertio
[illegible] dixit [illegible] inest ei inest fantasia. Sed omni animali
inest sensus, ergo omni animali inest fantasia. Et hoc [illegible] negat [illegible]
[illegible] quod duplex est fantasia quedam indeterminata que est motus
factus a sensu secundum actum solum tunc cum obiectum presens est
et hanc omnia habent animalia. Et sic presens est loquitur philosophus. Alia
est fantasia determinata que convenit animalibus et est motus factus
a sensu secundum actum et inest animali in absencia sensibilis
et hec non convenit omni animali [illegible] Et non philosophus dicit
ut formica et apis non habent fantasiam determinatam. Hoc non
videtur esse verum quia formica colligit grana frumenti in estate que
consumit in hyeme et apis facit domum colligendo flores

quibus insunt propria. Dico autem ut motum et magnitudinem
accidunt sensibilibus circa que maxime est decipi secundum sensum. Mo-
tus autem ab actu fit differt a sensibus qui ab hiis tribus sensa-
tionibus. Et primus quidem presente sensu verus, alii autem presente et
absente erunt utique falsi, et maxime cum procul sit
sensibile. Si igitur nichil aliud habet que dicta sunt
nisi fantasia, hoc autem est, fantasia utique
erit motus a sensu secundum actum facto. Quoniam autem visus ma-
xime sensus est, et nomen a lumine accepit, quoniam sine lumine non
est videre. Et quia permanent et similes sunt sensi-
bilibus, multa secundum eas operantur alia animalia, quedam quidem quia
non habent intellectum, alia vero quia velamine intellectus.
De fantasia ergo quid est et propter quid est di-
ctum sit in tantum.

in locis diversis ergo habet determinatam fantasiam qua moventur
ad obiectum absens etc. est per species obiecti retentas in fantasia. Ibi dicitur
Ad intentionem Sancti Thome quod hic facit quia omnibus motiva quae sunt est
omnibus ... data quod aliis animalibus propterea quia ... debilia sunt
non possunt sua nutrimenta quaerere tempore hiemali. Sequitur. In hac
Post ea autem quod ... ponit aliam rationem ad probandum idem. Et est
talis: illa sunt diversa quorum semper unum verum est alterum falsum.
Sed sensus semper est verus, fantasia aliquando est falsa ut declarat
Philosophus. Ergo sensus et fantasia sunt diversa. Capitulum tertium

De parte autem anime qua cognoscit anima
et sapit sive separabili existente sive non
separabili secundum magnitudinem sed secundum rationem con-
siderandum est quam habet differentiam et quomodo aliquid sit ipsum
intelligere. Si igitur intelligere est sicut sentire aut pati aut
aliquid utique erit ab intelligibili aut aliquid huiusmodi alterum.
Impassibilem ergo oportet esse susceptivum autem speciei et potentia huiusmodi
et non actu et non simile se habere sicut sensitivum ad sensibilia
sic et intellectum ad intelligibilia. Necesse est ergo quoniam
omnia intelligit immixtum esse sicut dicit Anaxagoras ut imperet
[illegible] sicut
oportet [illegible]
distinctionis [illegible] medium id est intellectum

Amplius. In hac particula Philosophus ponit aliam rationem volens dicere: cum operamur secundum certitudinem circa sensibile actu presens sentiendo non dicimus quod hoc videtur nobis homo sed magis dicimus quod nos videmus, sentimus ut cum ... aliquid videmus ... videmus aliquid in tenebris, tunc sensus secundum actum circa verus aut falsus est circa sensibilia propria non semper verus secundum quod decipitur. Et subiungit ultimum ponendo dicens ut ... non manifeste et fantasiam quae quandoque est vera quandoque est falsa, cum cum aliquid manifeste fantasiamur dicimus quod hoc videtur nobis homo et non quod videmus hominem, sed quod videtur homo. Ergo fantasia non est quod ... Ita dicit quod ... dor-
quod sensus secundum actum. Item non ita dicit quod ... dor-
ibi ... rationem quod visiones fantasie apparent dormi-
entibus et in eis autem non est sensus secundum actum ergo fan-
tasia non est sensus in actu. Item non ... ponit ... hic ...
rationem quod visiones fantasie quae ... sic ... quod ...
... indicat de illo quod sibi apparet et aliud illa sunt diver-
sa. Sed sensus et fantasia sunt huiusmodi ut Philosophus declarat in ...
Item Philosophus ... dicit quod sensus quandoque est verus quandoque falsus
dicens in hoc contradicit sibi ipsi quia dixit prius quod semper verus est.
Ibi secundum quod sensus respectu obiecti proprii distantis cum dispositione
sui organi et medio semper verus est et circa ... in apprehendendo
et iudicando. Sed deficiente aliquarum istarum conditionum
contingit eum esse falsum etc. ... non loquitur ...

De uero ibi probat quod fantasia differt a sensu et intellectu et hoc
tali ratione illa differunt quorum unum semper est verum et aliud
quandoque falsum sed sensus et intellectus sunt semper vera et fantasia
quandoque falsa ergo differunt. Alia et ultima non est ad hunc ratione sed
philosophus ponit in littera sequenti ibi probans intentum ostendens quod fantasia
Relinquitur igitur est idem quod et primo dat suam intentionem
Secundo consequenter ibi Sed opinari vero de. Ubi quo intentio est
quod fantasia non est sensus neque intellectus neque sciam. Restat nunc
considerare an sit idem cum opinione. Et innuit ultima una ratione
3a ad probandum quod fantasia sit idem quod opinio nolens dicit. Alia opinio fit diuerso tempore uero et scientia. Sed similiter fantasia quandoque vera quandoque falsa ergo sunt idem. Sed ista ratio peccat quod fallaciam consequentis et ambabus dicitur in secunda figura ut sequitur. Sed sic fit sed ro ro non valet. Et innuit ibi Sed opinari. Ubi philosophus improbat hoc quod dicit. Sed dividit in duas partes secundum quod ponit ad propositum duas rationes. Secunda ibi Amplius autem. Prima ratio est illa illa illa non sunt unum ad quorum unum sequitur ad aliquod et non ad aliud. Sed opinio et fantasia sunt huiusmodi ergo non sunt idem. Antecedens probatur quia diuersorum diuersa sunt quorum

Necesse itaque quoniam omnia intelligit immixtum esse
sicut dicit Anaxagoras ut imperet hoc autem est
ut cognoscat. Intus apparens enim prohibebit
extraneum et obstruet. Quare neque ipsius esse
naturam neque unam contingit sed hanc quod possibilis.
Vocatus itaque anime intellectus dico autem intellectum
quo opinatur et intelligit anima. Nichil est actu
eorum que sunt ante intelligere. Unde neque
misceri est rationabile ipsum corpori. Qualis enim utique aliquis
fieret aut calidus aut frigidus. Si organum ali-
quod erit sicut sensitivo. Nunc autem nullum habet.
Et bene iam dicentes sunt dicentes esse locum
specierum nisi quod non tota sed intellectiva neque actu

et contrarium idem quod ergo si aliquid est quod aduenit et non ad
aliud tunc illa ratione sunt diuersa. Minor formam suam declaratione po-
in littera. Non sic. Fides seu credulitas est sicut genus ad opinionem
sicut sequitur. Homo est igitur animal est et impossibile est esse hominem
et non animal. Similiter quia ad non animal esse sequitur non hominem esse. Et non
hominem esse et hominem esse stant simul quod est falsum
similiter sequitur si opinatur ergo credit et non potest stare credere cum opi-
nari. Ad non credere tamen sequitur non opinari ergo non opinari et
opinari starent simul quod est falsum. Ideo ad opinionem sequitur
credere ad fantasiam autem non ergo non sunt idem. Dicit Ubi ponit
Amplius autem secundam rationem quia uult probare quod
fantasia et opinio sunt diuersa. Sed potest formari secundum non
fient primo ideo illa sunt diuersa ad quorum unum sequitur aliquid

[illegible] opinio et fantasia [illegible] fantasia [illegible] opinione et sensu [illegible]

ſz poñ ad ſpec'. Cum vero ſimplex ſit impaſſibile et immixtum in actione comparatis et ſenſitivo ſenſui non perſentire ex valde ſenſibilibus ut ſonum ex magnis ſonis neque ex fortibus odoribus vel coloribus neque videre neque odorare, ſed intellectus cum intelligat valde intelligibile non minus intelligit infima ſed magis; ſenſitivum enim non ſine corpore eſt, hic autem ſeparatus eſt.

Cum autem ſic ſingula fiat ut ſciens dicitur qui ſecundum actum, hoc autem accidit cum poſſit operari per ſemetipſum, eſt quidem ergo et tunc potentia quodammodo, non tamen ſimiliter et ante diſcere aut invenire. Et ipſe autem tunc ſeipſum poteſt intelligere.

[illegible] opinio et fantasia [illegible] sensu [illegible]

Apparent autem [illegible] opinione et sensu [illegible] fantasia [illegible] opinio [illegible]

Et illa opinio est vera sed nunc dicamus ipsum unum posse esse et ille
sensus est falsus. Et sensus et opinio numquam conformantur in quantum
non conformari possunt. Sicut plures ulterius declarat in littera ibi Relinquitur
ergo etiam valens. Si opinio vera sed conformari sensui sed quod esset
[illegible] primo quod opinio vera mutabitur in falsam recepta
manente et non destructa et nulla oblivione adveniente. Et tunc fortiori
non superveniente quae omnia sunt falsa. Secundo quod opinio secundum
se considerata vera esset. Et ut adiungitur sensui fiet falsa quod tamen est
inconveniens. Quia sic idem fiet verum et falsum. Non fatetur tamen
quam plures [illegible] in littera

Stat in isto illa quae non
potest conformari non potest
fantasiam constituere
Sed sensus et opinio non
possunt conformari ut
declaratum est [illegible]
non opinio vera mutata
in falsam [illegible]
forma est. Si res opinata
variaretur ut forte si
dicente opinio vera de
sessione est vera [illegible]
aut surgente tunc
eadem est opinio et tunc
manet falsa. Secunda
causa est propter oblivionem
omnis ut si opinatur
in aliqua domo ut
de [illegible] hominis et ita
sit et postea transeunte tempore
oblivionem sui [illegible]. Tertia
[illegible] forte tunc ad oppositum
ut si opinatur hanc esse
veram omnis [illegible]

Quoniam autem aliud est magnitudo et magnitudinis esse, et aqua et aquae esse
sic autem et in multis aliis, non autem in omnibus. In quibusdam
enim idem est. Carnis esse et carnem aut alio aut
aliter se habente discernit. Caro enim non est sine materia,
sed sicut simum hoc in hoc. Sensitivo quidem igitur calidum et frigidum
iudicat, et quorum ratio quaedam caro. Alio autem aut separato aut
sicut circumflexa se habet ad seipsam cum extensa fuerit, carnis
esse discernit. Iterum autem in hiis quae in abstractione sunt,
rectum sicut simum; cum continuo enim. Quod quid erat esse,
si est alterum recto esse et rectum, alio: sit enim dualitas.
Alio ergo aut aliter se habente iudicat. Omnino ergo
sicut separabiles res a materia, sic et quae circa
intellectum sunt. Etc.

Et non adducatur valde fortis ad ponendum eam esse falsam. Et ergo [illegible]
tamen cum solutionem tunc opinatur eam esse falsam. Sed cum
opinamur solum maiorem esse terra nullam horum sic ita
opinionem veram [illegible] res valde remotas. Ergo non potest mutari [illegible]
vera in falsam [illegible] [illegible] res sunt causae mutationis opinionis
vera [illegible] principali aqua aliae dependent sed mutatio rei [illegible]
[illegible] quod res [illegible] non [illegible] [illegible] vera ut falsa. Et [illegible] plures

Sed quoniam est mota notificat quid sit fantasia primo facit
hoc. Secundo declarat quasdam suppositiones ibi hoc autem accidit. Prima sub divisione
et intendit ponere aliquas suppositiones utiles ad suam propositionem.
Et prima suppositio est quod moto uno potest moveri et aliud unum [illegible]
[illegible] [illegible] movens quoddam motum ut deus quoddam
movens immotum ut corpus celeste et alia inferiora [illegible]

Et sic patet quod motum ab aliquo potest movere aliud ut in quarto que manifestum [illegible] baculus enim potest movere [illegible] hec suppositio est manifesta ad propositum quia sensus exteriores sunt moti a sensibilibus possunt movere aliud interius et causare operacionem interiorem et fantasiam. Secunda suppositio est quod fantasia videtur esse motus factus secundum quod philosophus non loquitur hic de motu proprio sed loquitur de motu qui fit permutatione que est possibilis fieri in qualitate et in potentiis [illegible]. Et fantasia capitur dupliciter uno modo pro potentia anime alio modo pro operacione et illo modo capitur hic. Tercia suppositio est fantasia non videtur fieri sine sensu sed in hiis que sentiunt et quorum est sensus. Hec secundum quod copulativa est sensus dupliciter potest intelligi. Primo sic fantasia est in illis quorum sensus est obiective sic quod ista non sit quod debet obiective fantasiam. Alio modo sic quorum est sensus subiective i. que habent in se sensum et talia sunt alia et fantasia non fit sine sensu. Secunda ratio est quia effectus sine causa non fit. Sed fantasia non est effectus sensus ut patet littera 13o capitulo. Sed diceres videtur quod sit falsum quod fantasia non fit sine sensu quia in sompno

Dubitabit autem utique aliquis si intellectus simplex est et impassibilis et nulli nichil habet commune sicut dixit Anaxagoras quomodo intelliget si intelligere pati aliquid est. In quantum enim aliquid commune utrisque est hoc quidem agere videtur hoc vero pati. Amplius si intelligibilis est et ipse. Aut enim aliis inerit intellectus si non secundum aliud ipse intelligibilis est unum autem aliquid intelligibile est specie. Aut autem permixtum aliquid habebit quod facit intelligibile ipsum sicut alia. Aut pati quidem secundum commune aliquid divisum est prius quoniam quodammodo potentia est intelligibilia intellectus sed actu nichil antequam intelligat. Oportet autem sic esse sicut in tabula nichil est scriptum actu quod quidem accidit in intellectu. Et ipse autem intelligibilis est sicut intelligibilia. In hiis quidem enim que sunt sine materia idem est intellectus et quod intelligitur.

[illegible] apparent que numquam sensata fuerunt vel fingimus aliqua per fantasiam que numquam sunt [illegible] vel sunt sensu perceptibilia cum sint non entia ut montem aureum chimeram vel aliquod consimile. Ibi dicitur quod illa [illegible] est in intellectu [illegible] prius sunt in [illegible] necesse est ad illum sensum nisi prius sunt in sensu vel per se vel per accidens vel per [illegible] vel consimile vel per [illegible] vel per oppositum et isto modo omne ens [illegible] sub [illegible] et omnis creatura. Sed est in fantasia nisi prius sunt in [illegible] aliquo [illegible] modorum [illegible] cum [illegible] et alia [illegible] sunt in sensu per [illegible] et alia que apparent. Alia autem sunt [illegible] vel per sensum similia vel per sensum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Anaxagoras [illegible] dicta duo [illegible] intellectus [illegible] non intelligeret [illegible] simplex et impassibilis et nichil habet aliquid commune [illegible] nichil aliud [illegible] intelligitur [illegible] intellectus [illegible] intelligitur [illegible]

est quod fantasia non est sine sensu. Illa conclusio supposita est ista quod iste motus fit a sensu secundum actum. Unde alia quedam sunt imperfecta et in illis fantasia est motus factus a sensu secundum actum. Sed alia animalia perfecta sunt et in illis est fantasia motus factus per actum qui est illius sensus quia non semper species sensibiles movent nos ad prosecucionem alicuius vel fugam. Sed aliquid sic absente sensibili. Et in hiis plana est differentia inter sensus et fantasiam. Ultra suppositum quod iste motus est similis sensui .i. motui qui est sensacio. Et ratio illius est quia effectus gerit similitudinem sue cause. Sed motus fantasticus ipsius sensacionis est effectus ergo est illi similis. Unde ille motus est separat et recepto speciem sine materia unius in exterior alicuius interior vel ulterius. Ibi erit utique ex premissis suppositis concluditur diffinicio fantasie videlicet quod fantasia est motus factus a sensu secundum actum. Ex ista diffinicione patet eius dictis. Sed

Hoc autem dicit philosophus declarat que prius dicta sunt et primo ibi etc. Illa secundum ibi Item in manet prima sub... primo facit quod dictum est secundum tantum et omnia que nominata ... ibi Item autem visus et ... dicit Item fantasia quandoque vera quandoque falsa. Hic ostendit sic quia variacione facta in eo fit

et est intellectus. Scientia autem speculativa et sic scibile idem.
Non autem semper intelligit causa consideranda. In habentibus
enim materiam potentia unumquodque intelligibilium
quare illis non inerit intellectus; sine materia enim potentia
est intellectus talium. Illud autem intelligibile erit.

Quoniam autem sicut in omni natura est aliquid
hoc quidem materia unicuique generi (hoc autem quod est potentia
omnia illa), alterum autem causa et factivum quod in faciendo
omnia ut ars ad materiam sustinuit. Necesse et
in anima has esse differentias. Et est intellectus hic quidem in quo
omnia fieri, ille vero quo omnia facere, sicut
habitus quidam sicut lumen; quodam enim modo et lumen facit
potentia existentes colores actu colores. Et hic intellectus
separabilis et impassibilis et immixtus, substantia actu

variacio in effectu quia effectus defficit a veritate ergo ab unitate quia causa et vera sunt una realiter. Sed sensus variatur quia quandoque verus quandoque falsus. Et fantasia est effectus qui est motus factus a sensu secundum actum ergo fantasia quandoque vera quandoque falsa. Sed omnis variacionis defectus in hiis quo ad utraque sunt partem. Circa primum primo dicit quod sensus rerum propriorum sensibilium semper est verus. Vel aut dicit quod hoc paucissime fallitur. Ad hoc dicendum est sicut superius tactum est quod quando sensus habet organum dispositum sicut superius tactum est quod quando organum debite [illegible] et medium et obiectum ponitur in debita distancia tunc visus proprii sensibilis semper est verus quia [illegible] quod sicut [illegible] si aliquod horum defficit tunc fit falsus. Et quia hoc contingit raro ideo dicit quod paucissime hoc falsum. Sed secundo ibi Item autem visus ibi causam et originem nominatis

[illegible]

cum intellectus qui dicitur fantasia volens dicere quod sensus est diffinitio sensus quia multum specialiter recipit obiectum suum ut pluries dicitur nobis ostenditur et quia fantasia est motus factus a sensu secundum dicitur nomen eius ad differentiam sensus et ille est ideo per comparationem adiunxit dicit hic non distinctio cum potentie interiori est per obiectum eius et per medium quod est lumine quia cum operatio non fit sine lumine ideo nomen eius recipit a lumine et sic hoc nomen fantasia dicitur alimentum quia fantasia grece est lumen latine quia dicitur apparens grece quod est lumen latine et phanos apparitio ideo dicitur fantasia quia secundum eam fit apparitio in sompniis. Et quia in manentibus permanentibus ostenditur illud quod prius dictum est dicit et quia secundum fantasiam multa operantur dicit hic declarat non quod quedam sunt animalia que agunt secundum fantasiam non habentia intellectum sed quia intellectum eorum velatum et obfuscatum est qui est suprema potentia et hoc fit aliquando tribus de causis et primo per passionem quia cum est magna et fortis passione et tunc velatus est et obfuscata et hoc fit quia nam quia impeditur animalia concupiscentiam intellectum

eius. Semper enim honorabilius est agens patiente et principium materia. Idem autem est secundum actum scientia rei. Que autem secundum potentiam tempore prior in uno est, omnino autem neque tempore. Sed non aliquando quidem intelligit aliquando autem non intelligit. Separatum autem solum hoc est quod vere est, et hoc solum immortale et perpetuum est. Non reminiscimur autem quia hoc quidem impassibile, passivus vero intellectus corruptibilis, et sine hoc nihil intelligit.

Indivisibilium quidem igitur intelligentia in hiis circa que non est falsum. In quibus autem et falsum et verum, compositio quedam iam intellectuum est sicut unum entium. Sicut Empedocles dixit ne multorum quidem capita sine cervice germinavit postea composita sunt amicitia

delectacio que est circa obiectum gustus et tactus supprimit aufferre intellectum sapientis secundo non aliquis intellectum tunc sic intellectus cum operatio impeditur quia nimia egritudine tunc vires per quas intellectus debilitantur ut patet per obiectorum et hec propter et sic intellectus desipit in homine et erit actio secundum fantasiam tercio agit secundum fantasiam quia intellectus est vallatus sompno quia tunc sensus sunt ligati que dant desinere intellectum et ipsa memoria debilitatur et intellectus non potest percipere operacionis et secundo magis fantasia que non ligatur in sompno semper sed quidem vigilat in sompno et vigilia. Iste non ponit ymaginatiua sic dicit est prompto quia in speculativa sensus obscure et causa est virtus retentiva ipsa quia causa impressionis est sunt species quam propterea secundum

[illegible]

imaginatio secundum aliquos retentiva pertinens ad dictam sensus communis [?]
quia quidem quia hic sensus quibus recipiens species sensibilium tamen non
retinet eam nisi re presente Secunda imaginatio retinet illam speciem
re non presente Item nota secundum antiquos philosophos tres sunt cellu-
le capitis anterior posterior et media Prima ab aliquibus dicitur
fantasia Secunda dicitur rationalis vel racionalis Item nota anterior pars
secundum quosdam philosophos dividitur in tres partes In prima parte ante-
riori capitis dicunt quidam esse organum sensus communis Secundo in fine
concavitatis cerebri imaginationem non dicunt esse in media parte

et dyametrum ut simetrum Si autem factorum et fu-
turorum tempus cointelligens et componens falsum enim
in compositione semper est et namque si album non album aut
si non album album composuit Contingit autem et divisionem dicere
omnia Sed igitur non solum falsum aut verum quia albus Cleon est
sed quia erat aut erit unum autem faciens hic intellectus est unum-
quodque Indivisibile autem quoniam dupliciter dicitur aut potentia aut
actu est nichil prohibet intelligere indivisibile quando longitudinem
intelligat indivisibile enim actu est et in tempore indivisibili
Similiter tempus divisibile et indivisibile longitudini est Non
igitur est dicere aliquid in medio intelligebat utrumque non enim est
nisi dividatur Sed est autem potentia Seorsum autem utrumque
intelligens dividit medietatum et enim tempus simul
ut longitudinem Si vero non est pars ex utrisque tunc in utroque

anterioris partis cerebri ca-
pitis et in organo Secunda
~~et posteriorem~~ fantasiam
et posteriorem estimativam
dicunt esse in posteriori
parte anterioris partis capi-
tis memoriam in organo tamen
secundum eos omnes iste
potentie sunt una et idem
loco et subiecto Item nota
obiectum imaginationis est
quodammodo imaginabile
percipere in sensibus vel quia [?]
tamen Secunda opinio imagina-
tionis vel quod est imagi-
nari imagines
rerum secundum se et ab-
sque compositione ad separa-
tionem vel divisionem
earum Item imaginatio et
fantasia dicuntur dupliciter
primo quia imaginatio
imaginatur species rerum
secundum se et absolute Secunda
fantasia fantasiatur
easdem et hoc in compositione unius ad alterum Secundo dicitur sic
quia imaginatio est retentiva specierum sensibilium Secunda fantasia
tamen quia est componens secundum quod ipse sunt dividens species ut ipse sunt patet
et dicitur quod imaginatio addit super sensum communem conservationem specierum
sensatarum Secunda fantasia addit super imaginationem compositionem
et divisionem earundem specierum Item nota fantasia est virtus que operatur
componendo et dividendo species in sensibus que sunt sunt in archa
formarum appellatur imaginatio Secunda archa intentionum vocatur memo-
ria Item nota obiectum fantasie est fantasmata vel fantasmata sive quod
dicitur preter illarum intentionum veri vel falsi Secunda operatio eius vero aliud est
quam fantasiari sine operari componendo vel dividendo circa imagines
imaginationis et intentionis Item nota potentia estimativa sic dicitur est
quedam virtus quod quibus fantasia denudans intentiones [?] ad fugam

nec persecucione sub racione boni vel mali sive appetibilis et desiderabilis sive quietis et desperacionis. Alio modo sic potencia in anima nichil aliud est quam extensio fantasie in ... in opus. Et hoc sic declaratur quia sicut intellectus speculativus in sui extensione sit practicus, sic et extensio fantasie sit practica; tunc vocatur potencia estimativa vel potencia cogitativa in hominibus. Iterum dicitur potencia cogitativa sive virtus practica, sed hec non sit ymaginativa. Sed in brutis dicitur potencia estimativa magis ymaginativa est quam tamen in hominibus quam in brutis estimativa potencia dicitur. Item non idem est organum fantasie et potencie estimative quia

Sed an non est qualitas incomplexa [illegible] ... aut non inquirunt illa dum [illegible] ... inest ... aliquod incomplexum si forte non ... et longitudine ... incomplexe ... quod cognoscit ... aliquid cognoscit. Debet autem ... esse cognoscens et esse ... non aliter non inest ... cognoscit et actu ... Est autem ... aliquid de aliquo ... omnibus ... autem non omnibus ... est ... aliquid esse verum et aliquid

licet in eodem organo operantur ... saltem ... nichil ... quibus idem est organum. Secundo sciendum quod secundum Avicennam et Algazelem vis cogitativa in homine locatur organice in media cellula que secundum eos est vis inquirens et disponens et ordinans species et componens sub potencia estimativa. Item non est potencia que ... in eadem media cellula locatur quamvis que non ... ymaginativa que secundum eos dicitur cogitativa que est ... continuatur sub potencia estimativa. Sed in brutis ... omnes species potencie sunt idem loco et subiecto.

Item non obiectum potencie estimative sunt intenciones rerum sensibiles quia si singulares intenciones fuerunt vel tunc possunt esse obiectum alicuius virtutis scilicet ... Sed operacio potencie estimative nichil aliud est nisi determinacio intencionum rerum in fugiendo vel persequendo eas et apprehensionem alicuius quod sunt inherens in rebus. Potencia fantasia et potencia estimativa differunt dupliciter. Primo quia fantasia componit et dividit species rerum absolute et per hoc non comparative ad opus. Sed potencia estimativa componit et dividit species rerum per hoc in comparacione ad opus quia sicut fantasia addit supra ymaginacionem composicionem et divisionem rerum eius obiecti, sed estimativa potencia addit supra fantasiam comparacionem operis respectu eius obiecti. Secundo differunt hoc quia fantasia accipit singulares intenciones ad similitudinem rerum

vel falsi sensibilitatem tamen et non in compositione ad hoc quod sint
appetibiles et delectabiles detestabiles. Sed potentia estimativa ac-
cipit illas intenciones sub racione appetibilis et detestabilis.
Item nota memoria etc. Est conservativa horum intencionum quas
estimativa potentia apprehendit. Hoc enim est quedam potentia reflexiva
in rem preteritam per speciem apud se conservatam. Et secundum Avi-
cennam organum ipsius memorie est posterior pars cerebri scilicet ce-
llula memorialis, tamen secundum Philosophum omnes iste potencie sunt
unum et idem loco et
subiecto. Et obiectum memorie
est idem cum obiecto potentie
estimative scilicet intenciones
rerum sumpte
tamen aliter et aliter accepte
quia inquantum accip-
iuntur sub racione appe-
tibilis et detestabilis
sic sunt potentie obiectum
estimative. Sed inquantum
accipiuntur sub racione
determinate differencie temporis sic
sunt obiectum potentie memo-
rie quia memoria respicit
determinatam differenciam
temporis scilicet tempus preteritum.
Et operacio memorie est
memorari que operacio
per ymagines et inten-
ciones rerum devenit
in rem preteritam acceptam.
Item nota differencia est inter y-
maginacionem et memoriam
quia utraque istarum

de aliquo speciali verum est. Si autem homo album aut
non, non verum est semper. Sic autem se habent quecumque sine materia sunt.
Idem autem est secundum actum sciencia rei; que vero secundum potenciam tempore
prior in uno; omnino autem neque tempore. Sunt enim ex actu
ente omnia que fiunt. Videtur autem sensibile ex potencia sensitivo
actu agens; non enim patitur neque alteratur. Unde alia
species hec motus. Motus enim imperfecti actus est, simpliciter autem actus
alter est perfecti. Sentire quidem igitur simile est ei quod est dicere solum
et intelligere. Cum autem delectabile aut triste, aut affirmans
aut negans prosequitur aut fugit; et est delectari et tristari
agere sensitiva medietate aut bonum aut malum affirmat
vel negat inquantum talia. Et fuga autem et appetitus
hoc secundum actum, et non aliud appetitivum et fugitivum
neque ab invicem neque a sensitivo, sed esse aliud est.
Intellective autem anime fantasmata ut sensibilia sunt. Cum

potentiarum est conservativa specierum et ideo videntur esse idem.
Differunt tamen tripliciter. Primo quia ymaginacio est conservativa rerum
sive specierum sine differencia temporis. Sed memoria est conservativa
eorum sub determinata differencia temporis scilicet preteriti. Secundo differunt
quia ymaginacio conservat ymagines rerum absolute sine composi-
cione et divisione. Memoria autem conservat intenciones rerum que eli-
ciuntur a composicione et divisione facta a potentia estimativa et cogitativa.
Tercio differunt quia ymaginacio non est potentia reflexiva scilicet in rem preteritam
per speciem apud se conservatam. Ubi secundum quod memoria hoc
preteriti temporis quantum ad esse sed quantum ad apprehensionem. Item nota re-
miniscencia sit et est restauracio memorie corrupcione facta eorum.
Et secundum Avicennam organum reminiscencie idem est cum organo

memorie et sic secundum eum motus horum partium anima est in parte
rioni cellule capitis organici et quo quidem dicit pro loco se ledum et iste
potentie debilitantur. Et ideo reminiscencie sunt intercurrentes
semper per quandam collacionem sed quia cum aliud est nisi re-
missio quodammodo discursive et silogistice per simul per naturam [illegible]
monet per ipsa per naturam ad quandam [illegible] [illegible] quae est discur-
siva et silogistica [illegible] per ulta [illegible] [illegible] sicut per naturam et op-
ad reminiscencie incipit in ultimis et [illegible] in [illegible] quae ac-
cepta fuerunt in preterito sed memoria et reminiscencia differunt
tripliciter. Primo quia memoria est conservatio rerum cognitarum

Cum autem bonum aut malum affirmat vel negat et
fugit vel persequitur propter quod nequaquam sine fantasmate altera
anima intelligit. Sicut aer pupillam hanc quidem talem fecit ipsa autem alterum
et auditus similiter; ultimum autem unum et una medietas esse
autem ipsi plura. Quo autem discernit quid differt dulce
et calidum dictum est quidem prius dicendum autem et nunc. Est enim
aliquid unum sic autem et terminus et haec unum proportione et numero
entia habent se ad utrumque sicut illa ad invicem. Quid enim differt
quomodo indicat quae non eiusdem generis aut contraria ut album
et nigrum. Sit enim sicut A album ad B nigrum sic C ad D sicut
illa ad invicem. Quare et permutatim. Si igitur C D
uni sint existentia sic se habebunt sicut et A B, idem quidem et unum esse autem
non idem et illud similiter. Eadem autem ratio est et si aliquod

Sed reminiscencia est
[illegible] rerum vel
[illegible] fit re[illegible]
Secundo dicit quia
reminiscencia solum
est in hominibus quia
consurgunt tamen in
memoria non est in
brutis et in hominibus.
Tercio dicit sic quod
reminiscencia est in-
quisicio alicuius per
oblivionem sed memo-
ria est inquisicio
alicuius sed sine ob-
livione. Sequitur
Separabile autem simpliciter
secundum modum
est talis circa in quo
sunt potencie de anima
de potentiis anime quae
[illegible] sunt [illegible]
et obligate [illegible] de
vegetativa et sen-

sitiva [illegible] [illegible] determinat de potentia suprema et nobilissima
quae dicitur intellectus et subdividitur in primo determinat quando est
et intellectus admittit. Secundo [illegible] ista infert unum [illegible]
[illegible] [illegible] subditur primo ponit intencionem. Secunda exequitur
[illegible] [illegible] ergo [illegible] secundum [illegible] [illegible] ad propositum sufficit [illegible]
[illegible] est duplex quoddam est [illegible] [illegible] [illegible] totum [illegible]
[illegible] sunt [illegible] [illegible]. Alia est [illegible] [illegible] [illegible] esse
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] ut sunt [illegible] sunt sub [illegible]
forma et sunt unius sub[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] intellectus [illegible] [illegible]
[illegible] de illo loquitur Iohannes [illegible] cum dicit [illegible]
[illegible] esse [illegible] anime sic [illegible] intellectus dici [illegible] [illegible] anime

ultimum libri de anima

nam omnes operaciones quas operatur anima non fiunt nisi complet-
e intrinsece. Sed per reliquas alias potencias quod intellectus non est tota
actus anime. Sed ... iste intellectus principium cum dicit autem de parte anime
per non illa scientia qua cognoscit anima et sapit intellectus, opponi-
tur primo respondendo ambo ad primam operacionem intellectus. Et quia anima
intellectiva cognoscit, id est intellectiva apprehendit et sapit, id est de rebus
iudicat. Secundo sic quia, id est et quod anima cognoscit, id est sicut
intellectiva cognoscit et sapit per ea componit et dividit. Et sic
illa adversas opera-
ciones anime conveni-
enter. Tercio sic quia, id est et quod
potencia anima cogno-
scit, id est circa speculabilia
[...] ea iudicando ap-
prehendendo componendo
dividendo sic sapien-
cia intellectiva et circa alia
practica [...]
tam intellectus speculativus
et secundum intellectus [...]
practicus et [...] non
[...] et oppo-
sicionis sit [...]
[...] non scientia [...]
[...] opponi-
tur primo intellectus sic sepa-
rabilis, id est separatus [...]
magnitudine et magnitu-
dine [...] sine non [...]
potentis. Secundo sic
sine sit separabilis, id est
sit nulla organica
na et quod per ea dicitur. Tercio sic [...] et intellectus non [...]
[...] et isto sine sit separabile ab hiis [...] loco et [...]
sine non et istorum [...] secundum [...] opposicionum possunt
[...] qui possunt [...] sine [...]
[...] et [...] posuit [...] intellectus [...] in cerebro. Sed [...]
sensibilem et [...] in corde et [...] in [...]. Sed [...]
[...] non est [...] per [...] quod ista [...]
[...] intellectus et
que est [...]. Secundum [...] alia [...]
[...] est quod [...] intellectus in nobis. Sed [...] non [...]
Si ergo intellectus sit [...]

Dulce, sed hic non album. Species quidem igitur intellectivum in
phantasmatibus intelligit, et sicut in illis determinatum est ipsi imitabile
et fugiendum, et extra sensum cum in phantasmatibus sit, movetur, ut
sentiens fugibile quia ignis, communi cognoscit motum
quod impugnans. Aliquando autem his que in anima phantasma-
tibus aut intellectibus tamquam videns ratiocinatur et deliberat fu-
tura ad presentia, et cum dicit ut ibi delectabile aut triste, hic aut
fugit aut imitatur, et omnino in actione. Et sine actione verum et falsum
in eodem genere sunt cum bono et malo. Sed eo quod simpliciter
et hoc differunt. Que autem in abstractione dicuntur intelligit
sicut simum, secundum quod non separatum intelligitur, autem in quantum
concavum, si aliquis intelligeret actu, sine carne utique intelligeret
de genere mathematica tamquam separata non separata
intelligit, cum intelligat illa. Omnino autem intellectus est qui in

ille conclusio patet ex dictis. Notandum quod intellectus possibilis est virtus passiva, cuius operatio est pati. Illud notandum est, sed operatio intellectus, cum intelligere est quoddam pati, id est receptio illarum [illegible] patet in littera per comparationem sensus et intellectus. Ubi quod sic sentire et intelligere sunt similia, sed sentire est pati, ergo intelligere est pati. Ubi intellectus est virtus passiva. Ubi primo quod infert conclusionem [illegible] secundum via dicte conclusionis [illegible] quod impossibile est quod intellectus [illegible] passione realem que est [illegible] obiecto [illegible] sed [illegible] esse susceptivum specierum intelligibilium et est in potentia ad intelligibilia, et sic est virtus passiva [illegible] dicta. Notandum [illegible] sentire est simile intelligere. Ideo est quia sicut in sentiendo fit receptio specierum sensibilium et iudicium de eo, ita in intelligendo fit receptio specierum intelligibilium et iudicium. Ulterius notandum [illegible] sentire aliquo modo [illegible] in potentia aliquo modo in actu; similiter intelligere aliquo modo [illegible] quia est in potentia aliquo modo in actu. Ubi sic sunt similes quoad operationes, sed in hoc non conveniunt, quia sensus recipit species sensibilium cum condicionibus individuantibus sub esse singulari, sed intellectus sine condicionibus et sub esse universali. Ulterius notandum quod ad pati [illegible] dictum [illegible] requiruntur [illegible] agens [illegible] similis. Sed quod in passione

Factus res ita ut contingat aliquid separatum intellectum
ipsum potentie non separata a magnitudine aut a quibus separata
possunt. Summa autem de anima dicta nunc
recapitulantes dicamus iterum quod anima ea que sunt quodammodo
est. Aut enim omnia ea sensibilia que sunt aut intelligibilia.
Est autem scientia quidem scibilia quodammodo, sensus sensibilia. Quomodo
autem hoc sit oportet inquirere. Secatur igitur scientia et sensus in res,
quidem potentia est in ea que sunt potentia, que vero actu in ea que
sunt actu. Anime autem sensitivum et scientificum potentia hec sunt,
hoc quidem scibile, illud vero sensibile. Necesse autem aut ipsa
aut species esse. Ipsa quidem enim non sunt. Non enim lapis
in anima est, sed species. Quare anima sicut manus est;
etenim manus organum est organorum, et intellectus species specierum, et sensus
species sensibilium. Quoniam autem neque res nulla est preter magnitudines

passio in primo sit dissimilis et in fine similis. Sed quod in passione fit corruptio alicuius dispositionis contrarie, quod [illegible] continuatio [illegible] tempore [illegible]. Sed nullum illorum convenit intelligere. Ulterius [illegible] dicta [illegible] sequi quod intellectus sit in potentia ad se ipsum, quia intellectus est in potentia ad ea que intelligit. Sed aliquid intelligit se ipsum, ergo est in potentia ad se ipsum, quod est inconveniens. [illegible] quod intellectus non est in potentia ad se ipsum [illegible] solum ad species rerum intelligibilium sive [illegible] similes rerum intelligibilium, [illegible] quas [illegible] intelligere, [illegible] intelligit se ipsum [illegible] per species rerum intelligibilium acquisitas et non [illegible] sua essentia sive substantiam. Vel aliter potest dici quod intellectus est in potentia ad se ipsum quia est in potentia ad suam operationem que est intelligere et non est in

post ad similia [illegible] posset [illegible] posuit [illegible]
necesse [illegible] et [illegible] esse
[illegible]

Sed quoniam neque res sensibilia separata a speciebus sensibilibus
intelligibilia sunt et quae abstractione dicuntur et quaecumque
habitus et passiones sunt et ob hoc neque non sentiens
aliquis nihil utique addisceret neque intelligeret. Sed ad speculandum
necesse est fantasma aliquid speculari. Fantasmata enim
sicut sensibilia sunt praeter quam sine materia. Est autem fantasia
aliud ab affirmatione et negatione. Complexio enim intellectuum
est verum aut falsum. Primi autem intellectus quid differunt ut
non fantasmata sint? Aut neque alii fantasmata, sed non sine fantas-
matibus. Quoniam autem anima secundum duas potentias diffi-
nita est, et discretiva quod intelligentiae opus est et
sensus, et adhuc movendo secundum locum motu,
de sensu quidem et intellectu determinata sint tanta.
De movente autem quid sit animae speculandum est.

Demonente autem
Aristoteles [illegible] de [illegible] primo
movendo [illegible] de [illegible]
[illegible]

Utrum una quaedam potentiarum ipsius sit separabilis sicut anima
magnitudine autem ratione ab omnibus aliis, et si partes aliqua utrum
ipsa quaedam sit praeter consuetas dici et determinatas aut harum una
aliqua sit. Habet autem dubitationem mox quomodo oportet
partes animae dicere et quot. Modo enim quodam infinitae videntur
et non solum quas quidam dicunt determinantes rationativam, irascibilem
et appetitivam. Alii autem rationem habentem et irrationabilem.
Secundum enim differentias secundum quas separant et aliae videntur
partes maiorem distantiam habentes his de quibus et nunc dictum est:
vegetativa, quae et plantis inest et omnibus animalibus, et sensitiva
quam neque sicut irrationabilem neque sicut rationem habentem ponet
quis utique facile. Adhuc autem et phantastica quae esse quidem
ab omnibus altera est, cui autem horum eadem aut altera sit,
habet multam dubitationem, si aliquis ponat separatas partes animae.
Adhuc autem appetitiva quae et ratione et potentia altera videbitur

Habet autem dubitationem

Secunda ...

Adhuc autem

Adhuc autem appetitiva

utrique ab omnibus et magis utrique hec separare sufficere
Quoniam rationali voluntas fit et in irrationali concupiscentia et
ira. Si autem tria anima, desiderium secundum voluntatem utique
est istarum in unoquoque et appetitus et de quo nunc sermo
instat. Quid movens secundum locum animal sit. Secundum quidem au-
gmentum et decrementum motum quod omnibus inest vi-
debitur utique movere generativum et vegetativum. De
respiratione autem et expiratione et somno et vigilia
posterius perscrutandum; habent enim et hec dubitationem multam.
Sed de motu secundum locum quid movens animal secundum processivum
motum considerandum. Quod quidem igitur non vegetativa potentia mani-
festum: non enim propter aliquid motus hic est et cum fantasia aut appetitu
est. Nichil enim non appetens aut fugiens movetur nisi secundum vio-
lentiam. Amplius et plante utique erunt motive et haberent

Sed de quo nunc sermo [illegible]

Sed de motu [illegible]

Amplius [illegible]

utique aliqua parte organica ad motum habent. Sed aut neque possibilem multitudinem sunt alia que secundum corpus monentia aut et immobilia sunt penitus. Si igitur natura nihil facit frustra neque deficit in necessariis nisi in orbatis et in imperfectis. Signum autem est quod generativa sunt et augmentativa et defectiva. Quare autem alia perfecta et inorbata sunt. Quare et haberent utique partes organicas progressionis. At vero neque ratiocinativum et quod vocatur intellectus est movens. Speculativum enim nihil speculatur actuale neque dicit de fugibili neque persequendo. Semper autem motus aut fugientis aut persequentis aliquid est. Sed neque cum speculatur sive aliquid huiusmodi iam precipit fugere aut persequi, puta multotiens intelligit terribile aliquid aut delectabile, non movetur autem timere sed cor movetur. Si autem delectabile alia aliqua pars. Amplius et precipiente intellectu et dicente

mente fugere aliquid aut prosequi non movetur sed secundum concupiscentiam agit ut incontinentes et totaliter autem videmus quod habens medicinalem non sanat tamquam alterum quid principale sit agere secundum scientiam sed non scientia. At vero neque appetitus huius motus dominus est. Abstinentes enim appetentes et concupiscentes non agunt quorum habent appetitum sed sequuntur intellectum. Videntur autem haec duo moventia aut appetitus aut intellectus si quis fantasiam ponat sicut intelligentiam quandam. Multi enim praeter scientiam sequuntur fantasias et in aliis animalibus non intelligentia neque ratio est sed fantasia. Utraque ergo haec motiva secundum locum et appetitus. Intellectus autem qui propter aliquid ratiocinatur et practicus. Differt autem a speculativo fine et appetitus propter aliquid omnis est. Cuius enim est appetitus hoc principium practici intellectus. Ultimum autem principium actionis. Quare rationabiliter haec duo videntur moventia appetitus et intelligentia practica.

Appetibile enim movet et propter hoc intellectus movet quia
principium huius est ipsum est appetibile. Et fantasia autem cum
moveat non movet sine appetitu. Unum igitur movens est
appetibile. Si enim duo, intellectus et appetitus, moverent
secundum rationem participantes aliqua specie moverent. Nunc autem intellectus
non videtur movens sine appetitu. Voluntas enim appetitus est.
Cum autem secundum rationem movetur, movetur et secundum voluntatem. Appetitus
autem movet praeter rationem. Concupiscentia quidem appetitus est.
Intellectus quidem igitur omnis rectus est. Appetitus autem et fanta-
sia recta et non recta. Unde semper quidem movet appetibile, sed
hoc est bonum aut apparens. Non autem omne sed bonum factibile.
Actuale autem est contingens et aliter se habere. Quod quidem igitur huiusmodi
potentia movet anime que vocatur appetitus manifestum est.
Dividentibus autem partes anime, si secundum potentias dividant et sepa-
rant, valde multe fiunt, vegetativum, sensitivum, intellectivum, consiliativum, adhuc

appetitum. Hec enim plura dividunt ab invicem quam concupiscibile
et irascibile. Cum autem appetitus fiunt contrarii ab invicem, hoc
autem accidit cum ratio et concupiscentie sunt contrarie, fit autem in ha-
bentibus sensum temporis; intellectus quidem enim propter futurum iubet retrahere, con-
cupiscentia autem propter ipsum iam; videtur enim iam delectabile et
bonum simpliciter propter id quod non videt quod futurum. Specie quidem unum u-
tique erit movens, appetibile secundum quod appetitivum; primum autem
omnium appetibile; hoc enim movet cum non movetur eo quod sit
intellectum aut imaginatum; motu locali numero autem plura
moventia. Cum autem tria sint, unum quidem movens, secun-
dum autem quo movet, et tertium quod movetur; movens autem
dupliciter: aliud quidem immobile, aliud autem movens et motum. Est
autem immobile actuale bonum, movens autem et motum
appetitivum; movetur enim appetens inquantum appetit, et appetitus actus
vel motus quidam est; quod autem movetur animal; quo autem movet

organum appetitus quo iam hic corporeum est unde in communibus corporis et anime operibus considerandum de ipso. Nunc autem ut est summa dicatur movens organice ubi principium et finis idem ginglimus hic enim gibbosum et concavum hoc quidem finis illud vero principium unde aliud quiescit aliud movetur ratione quidem altera entia magnitudine vero inseparabilia. Omnia enim pulsu et tractu moventur propter quod oportet sicut in circulo manere aliquid et hinc incipere motum. Omnino quidem igitur sicut dictum est quo appetitivum animal sic ipsius motivum. Appetitivum autem non sine fantasia. Fantasia autem omnis rationalis aut sensibilis est. Hac quidem igitur et alia animalia participant.

Considerandum autem et de imperfectis quid movens est quibus tactus solum inest sensus utrum contingat fantasiam inesse his aut non et concupiscentiam. Videtur enim

et leticia tristitia inesse. Si autem hec et concupiscentiam necesse.
Fantasia utique autem sicut movetur indeterminate et hec insunt
quidem indeterminate autem insunt. Sensibilis igitur quidem fantasia
sicut dictum est et aliis animalibus inest, deliberativa autem in
rationabilibus. Utrum enim aget hoc aut hoc, racionis opus iam
est. Et necesse uno mensurare; maius enim imitatur.
Quare potest unum ex pluribus fantasmatibus facere. Et causa
hec eius quod opinionem non videtur habere, quoniam eam que
est ex syllogismo non habet. Hec autem illam. Quapropter delibera-
tivum non habet appetitus. Vincit autem aliquando et movet
deliberationem, aliquando autem movet ipsa sicut spera appetitus
appetitum, cum incontinentia fiat. Natura autem semper superior
principalior est et movet. Quare tribus lationibus movetur.
Scientificum autem non movetur sed manet. Quoniam autem hec
quidem universalis existimatio et ratio, illa vero particularis quidem

Fantasia utique …

Sensibilis quidem …

Utrum enim …

Quapropter deliberativum …

Scientificum autem …

dicit quod oportet talem agere, hec autem quod hoc tale et ego talis.
Aut hec movet opinio, non que universalis, aut ambe, sed hec quiescens
magis, illa autem non. Vegetabile quidem igitur animam ne-
cesse est habere omne quodcumque vivit et animam habet a generatione
usque ad corruptionem. Necesse enim est generatum augmentum
habere et statum et decrementum, hec autem sine alimento im-
possibile. Necesse ergo est inesse vegetativam potentiam omnibus
generatis et corruptibilibus. Sensum autem non necesse in omnibus
viventibus. Neque enim quorumcumque corpus simplex contingit
habere tactum, neque sine hoc possibile est esse nullum animal, neque
quecumque non susceptiva specierum sine materia. Animal autem necesse sensum
habere, si nihil frustra facit natura. Propter aliquid enim omnia
natura subsistunt aut accidentia erunt horum que propter ali-
quid. Si igitur omne gressivum corpus non habens sensum

corrumperetur utique et ad finem utique non deveniet
qui est nature opus. Quomodo enim aletur? Mansivis quidem
enim existit quod unde natum sit. Non possibile autem corpus
habere quidem animam et intellectum discretivum, sensum
autem non habere, non mansivum ens, generabile. Sed vero
neque ingenerabile. Propter quid enim non habebit? Aut enim anime
melius aut corpori. Nunc autem neutrum. Hec quidem enim non
magis intelliget, hoc autem nichil erit propter illud. Nullum igitur
animam habet corpus non mansivum sensum non habens. Sed vero si sensum habet,
necesse corpus esse aut simplex aut mixtum. Impossibile autem
esse simplex; tactum enim non habebit; est autem necesse habere
hunc. Hoc autem ex his manifestum. Cum enim animal corpus animatum est,
corpus autem omne tangibile, tangibile autem quod sensibile tactu, necesse
et animalis corpus tactivum esse, si debet salvari animal.

[illegible]

Alii enim sensus preter tactum sentiunt ut obiecta olfactus et auditus visus tangibile vero habeat sensum non poterit hec quidem fugere illa vero accipere. Si vero hoc impossibile erit salvari animal. Propter quod et gustus est sicut tactus quidam. Alimenti enim est. Alimentum vero corpus tangibile. Sonus autem et color et odor non alunt neque faciunt augmentum neque decrementum. Quare et gustum necesse est esse tactum quendam quia tangibilis et vegetativi sensus est. Hii quidem igitur necessarii sunt animali et manifestum quod non possibile sine tactu esse animal. Alii autem propter bene esse et gustus iam aliud non necesse cuicumque generi sed quibusdam ut progressivo necesse est inesse. Si enim debet salvari non solum tactu oportet sentire appropinquantem sed et de longe. Hoc autem erit si per medium sensitivum fuerit eo quod ab illo quidem assimilari patitur et movetur, ipsum autem ab illo. Sicut enim movens secundum locum usque aliquid permutari facit et depellens alterum facit ut impellat et est

Procedendo motum permutando quousque movens depellit

et non depellitur ultimum aut sic ut depellat non depellit

manet autem utique multa at in aere fit de alteratione

quam procedente movens de eodem loco alterat. ut si in ceram

intingit aliquis usque ad id mota sed usque tunc fit

lapis autem nequaquam sed aqua usque ad procul. Aer autem ad plurimum

movetur et facit et patitur si manet et unus sit unde et de

repercussione melius quam visum exeuntem repercuti

Alteratur autem pati aer et taliter usque quod sit planus et

levis aut sit unus quare ille visui moveri quasi

sit utique si de cera sigillum ingrederetur usque ad finem.

Quod autem impossibile sit simplex esse animalis corpus manifestum est

dico autem puta igneum aut aereum sine quidem tactu

neque unum contingit aliud sensum habere. Corpus enim tactivum

animatum esse sicut dictum est. Alia autem preter

terram preter alteram sensitiva. Fiunt autem eo quod alterum

Unde et de repercussione [illegible] ... [illegible]

Quod autem impossibile ... [illegible]

Alia autem preter ... [illegible]

sentire sentit sensum et per mentem utique sensibilia fiat. Ta-
ctus autem est tangendo ipsa corpora [illegible] et non
aliis sensibus tactu sentiunt. palatum [illegible] sit ut vir primus ipse
[illegible] Elementa hec quoque elementorum nulla utique et carnis ad [illegible]
utique terre [illegible] enim tenditur tactus est sicut [illegible] sensus
aptius sensibus non [illegible] que terre sunt scilicet calidi et
frigidi et aliorum omnium tangibilium [illegible] et [illegible]
bus et [illegible] [illegible] non [illegible] que terre sunt et
placere [illegible] nullum [illegible] sensum que terre sunt. Sine
autem tactu neque unum [illegible] aliud [illegible] non
est neque terre neque [illegible] elementorum nullius [illegible] que enim
natura est [illegible] proprie nata [illegible] alia [illegible]. Neque enim [illegible]
est [illegible] non [illegible] neque [illegible] alium [illegible] est
[illegible] que [illegible] sensibilia [illegible] non
corrumpuntur neque color et odor et sonus [illegible] sensus.

Nisi secundum accidens puta si simul cum sono pulsus fiat et ictus
et a visibili et odore alia moventur que tactu corrumpunt
et humor autem secundum quod simul accidit tactivum esse secundum hoc corrumpit. Tangibilium
autem excellentia ut calidorum et frigidorum et durorum interimit
animal. Omnis enim sensibilis excellentia interimit sensitivum quare et
et ipsum tangibile tactum hoc autem determinatum vivere sine
autem tactu monstratum est quod impossibile est animal esse. Unde tangibilium
excellentia non solum sensitivum corrumpit sed et animal quoniam necesse est
solum hunc habere. Alios autem sensus habet sicut dictum est non propter
esse sed propter bene esse ut visum quoniam in aere et aqua ut videat
Omnino autem quoniam in diaphano gustum autem propter delectabile et
triste ut sentiat quod in alimento et concupiscat et moveatur
auditum autem ut significetur aliquid ipsi linguam autem ut significet ali-
quid alteri. Et sic est finis. Huius libri per me Johannem
alias Golawka cognominatum [illegible]
Explicit liber de anima Anno domini [illegible] XXX [illegible]

[illegible] de Plozenycza [illegible] florenos [illegible]

[illegible] Cuma no [illegible] possu[illegible]

[illegible] omnibus intelligi de verbis [illegible]

Bonum est quod omnia appetunt

HE HE

[illegible] separata a corpore [illegible]

[illegible] sit ad [illegible] et [illegible] separata a corpore [illegible] sic ab [illegible] et [illegible] anima [illegible]
[illegible] consequitur [illegible] separata a corpore [illegible]
[illegible] separata a corpore [illegible] et [illegible]
[illegible] separata a corpore [illegible] de anima [illegible]
[illegible] operationes que [illegible] in hoc libro [illegible] principia ut [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] anima [illegible] de anima [illegible] intellectus [illegible]
operationes corporales [illegible] in [illegible] obiectis [illegible]
separata a corpore [illegible] et ipsa [illegible] in corpore [illegible] operatio [illegible]
operationes [illegible] corpore [illegible] intellectu [illegible] fantasmatibus [illegible] corporea [illegible]
anima intellectiva [illegible] in corpore [illegible] et [illegible] corporis [illegible] anima intellectiva [illegible] operationes
corporales [illegible] et obiectis [illegible] separata a corpore et [illegible] anima [illegible]
et [illegible] operari [illegible] anima [illegible] operationes corporales [illegible] et [illegible]
[illegible] anima [illegible] in corpore

[illegible] in [illegible] passiones [illegible] corporis et anime [illegible]
[illegible] corpus [illegible] anima in [illegible] passionibus [illegible] anime et corporis [illegible] passiones corporis
corpus [illegible] non patitur [illegible] patitur [illegible]

[illegible] appetitus [illegible] anima [illegible] appe-
[illegible] bonum [illegible] et [illegible] et [illegible] bonum et [illegible] appetitus [illegible]
[illegible] incorruptibilia [illegible] corruptibilia [illegible]
et [illegible] incorruptibilia [illegible] corruptibilia et [illegible] et
[illegible] et [illegible] separata [illegible]
[illegible] anime [illegible] anime [illegible]
[illegible]

sanctorum maria

margaretham

marcium maria

O margaretham

Omnes sancti

Vincencius

Vincencius

O margaretha celorum virgo seraphin tam confessor

pro nobis

O margaretha celorum virgo

Thomas

O maria mater christi virgo

Sanctus dominus deus

margaretham

margareta

O villa margaratha

Vincencius

liber metha

II

[illegible]

L marga

mariam

matrem

[illegible]

Quatuor animalia
ibant et revertebantur